

Değişim Yayınları

VIDEOSİNEMA

Sinema Günleri '84
Video - Sinema Savaşı
Video Kulüpleri ve Listeleri

Renklendirmedeki
uzmanlığıyla...
Tonlamalardaki
uyumlarıyla...

En iyi renk seçici Beko - Hitachi

RENKLİ
TELEVİZYON USTASI

BEKO **HITACHI**

"Günümüzde yarın teknolojisi"

Dünyanın her köşesinde insanlar, eğlenceden eğitime, bilimden kitle iletişimine kadar pekçok alanda videonun olanaklarından yararlanıyor.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de video, sorunlarını ve ihtiyaçlarını da beraberinde getirerek, gözle görülür bir biçimde yaygınlaşıyor. Videonun bütün ülkelerde sinema sanayii ve TV'yle girdiği "savaş", okuma oranını ürktütücü boyutlarda düşürmesi, telif hakları... neden olduğu sorunlardan sadece bazıları. Doğurduğu ihtiyaçlardan bazıları ise: çeşitli türden film ve programların üretilmesi, üretilen film ve programların izleyicilere tanıtılması, ulaştırılması; video sahiplerinin araç-gereç kullanımı ve teknolojik gelişmeler konularında bilgilendirilmesi...

Videonun Türkiye'de hızla yaygınlaşmasından etkilenen çevrelerin başında sinemacılar geliyor. Sinemacılar, videocuları "haksız rekabet"le suçluyorlar; sansürsüz, rüsumsuz, üstelik telif haklarını ödemediği için çalıştıklarını öne sürerek, bu alanın zaman geçirmeden yasal bir düzenlemeye kavuşmasını istiyorlar. Oysa video klüp sahipleri video alanına "sansür" getirmeksizin de sorunlara çözüm getirilebileceği görüşündeler. Ayrıca, bugünkü "malî mevzuat" çerçevesinde video filmlerinin telif haklarının yurt dışına transferinin mümkün olmadığını belirtiyorlar.

Bu ortamda filmcilerden bazıları videoya "savaş" ilan ederken, bazıları videoculuğa başlıyor. Kısacası, video ve sinemanın birlikte var oldukları platformda alabildiğine bir keşmekeş hüküm sürüyor.

Yapılan idari ve yasal düzenlemelerinse keşmekeşi gidermek şöyle dursun yoğunlaştırdığı gözlemleniyor. Dolu video kaset ithalini serbest bırakan karar. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yapılan değişiklikler ve son olarak video alanına da sansür getirmeyi öngören hazırlık aşamasındaki yasa tasarısı birbirleriyle çelişen hükümler içeriyor.

Video, özellikle bilinçli izleyici kesiminin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunabilecek bir araç. İşlevini yerine getirebilmesi ise bu kargaşanın sona ermesine bağlı. **VIDEOSİNEMA** adından da anlaşılacağı üzere, zaten ayrı düşünülmesi mümkün olmayan bu iki alanı bir arada ele alıyor. Sorunların çözümüne katkıda bulunabilecek bir platform olma görevini üstleniyor. "Video-Sinema Savaşı" başlığı altında sunduğumuz bölümün bunun için bir başlangıç olduğunu umuyoruz.

Ayrıca, okurlarımıza yardımcı olabilmek amacıyla bazı video klüplerinin listelerinden yaptığımız seçimleri ve tanımlara yer verdik. Listelerdeki film adlarını klüplerdeki biçimleriyle aldık. Dillimize çevrilmiş olan filmlerin adlarını Türkçe verdik. Orjinal bırakılan adları biz de aynen kullandık.

Mayıs ayı, sinema mevsiminin sona erdiği bir ay. Bu yüzden sinema yazarlarımızın "mevsim içinde izledikleri filmlerden beğendikleri ve beğenmedikleri"ne ilişkin değerlendirme yazılarını yayınlıyoruz.

İstanbul Uluslararası Sinema Günleri '84 bu yıl Mayıs ayında gerçekleştirilecek. İlk sayfalarımızda, kurak bir sinema mevsiminin ardından gönülleri ferahlatabilecek bu sinema şölenine yer verdik. İyi seyirler dileğiyle.

VECDİ SAYAR

☐ Sinema Günleri'84	4
☐ Godard ve "Çile"	6
☐ Kapaktaki Yıldız: Isabelle Huppert	8
☐ Sinema Günleri'nden Dört Usta Oyuncu: Volonté/Çurikova/Koçyiğit/Erkal	10

☐ Carmen'lerin En Yenisi	17
☐ Ankara Film Festivali'nden	20
☐ Sinemanın Amatörü Mamatörü	21
☐ Bir Garip Öykü: "Gülibik"	22
☐ Sinema Dünyamızdan	23
☐ Renkli TV'ye Geçerken	25
☐ Sinema Dünyasından	26
☐ Nijat Özön'le Söyleşi	29

☐ Film Eleştirileri	31
☐ İbrahim Tallises'le Sette	36
☐ Yaprak Özdemiroğlu ile	38
☐ En Çok İş Yapan Filmler	41
☐ Video Klüp Listeleri	43
☐ Soruşturma: "Sinema Mevsimi Biterken"	60
☐ Video ve Eğitim	67
☐ Video-Sinema Savaşı	68
☐ TV'den Kayıt Nasıl Yapılır?	73

☐ Marilyn Unutulmadı	74
☐ Video Film Eleştirileri	76
☐ "Silkwood"	82
☐ Video Pazarı	83
☐ "Brooke Shields and Co."	87
☐ Evin İçi Sinema	89
☐ Video/Çocuk	93
☐ Video'da Bir Yıldız: Isabelle Adjani	94
☐ Video Oyunları	97
☐ Videoaerobik	98
☐ İyi Gören Kasetler	98

VIDEOSİNEMA yı; Vecdi SAYAR, Turhan GÜNAY, Osman BALÇIGİL, Hakan KENİ, Bürge İRTEL yayına hazırladı. / Çiğdem AÇAN, Mahmut BOYNUDELİK, Ahmet GÜNLÜK, Zerrin İREN, Fatma KENİ, Meltem SAYAR, Ayşen TAŞKENT katkıda bulundu. / Kapak düzenini Ferit ERKMAN yaptı. / Yayın, PERKA A.Ş. ofset tesislerinde baskıya hazırlandı. / ALAŞ matbaasında basıldı. / MAYIS'84 / Klodfarer Caddesi, İletişim Han, Cağaloğlu-İstanbul. / Telefon: 520 14 53, 520 14 54, 520 14 55

sinema günleri '84

Varennes Gecesi/E.Scola

Elisa, Hayatım/C.Saura

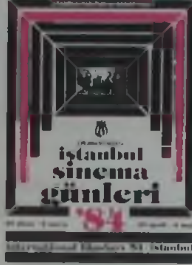
Nostalghia/A.Tarkovski

Çılgın Twist Yılları/M.Zemmouri

Ragtime/M.Forman

23 Nisan-
6 Mayıs 1984
tarihleri arasında
gerçekleştirilecek
olan İstanbul
Uluslararası
Sinema
Günleri'84'e ilişkin
sorularımızı, şenlik
yönetmeni **Hülya
Uçansu** yanıtladı.

Fotoğraf: Şahin Kaygün

Sinema Günleri 84'de 14 günde 4 sinemada 44 film gösterilecek

— *Uluslararası İstanbul Sinema Günleri 84'te geçen yılın şenliğine oranla ne gibi değişiklikler var? Bu yılın programı kaç filmden oluşuyor? Programda hangi ülkelerden kimler yer alıyor?*

— Adından anlaşıldığı gibi, ilk değişiklik şenliğin yapısında oldu. Sinema Günleri 83 geçen yıl 11. Uluslararası İstanbul Festivali çerçevesi içinde gerçekleştirilmişti. Genel Müdürümüz sayın Aydın Gün'ün deyişiyle "deneme uçuşu" başarıyla sonuçlanınca, İst. Kültür ve Sanat Vakfı Yönetim Kurulu film şenliğini sanat festivali tarihleri dışına çıkararak, Vakıf çatısı altında ayrı bir şenlik olarak düzenleme kararı aldı. Sinema Günleri bundan böyle, Nisan'ın son haftası ile Mayıs'ın ilk haftası arasındaki sürede gerçekleştirilecek.

14 gün sürecek film şenliğinde 44 film yer alıyor. Bu filmler yaklaşık se-

kiz ay süren bir çalışma sonucunda Brezilya'dan Hindistan'a, İsviçre'den Yunanistan'a dek uzanan, dört kıtaya yayılmış on yedi değişik ülkeden sağlandı. Bu ülkeler arasında Filipinler, İspanya, ABD, Federal Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Polonya, SSCB, Cezayir, Demokratik Almanya ve Hollanda'yı da sayabiliriz. Bu filmlerin dört tanesi Türk sinemasından seçildi.

— *İzleyiciler bu filmlerin hepsine yetebilecekler mi?*

— En azından büyük bir bölümüne yetebileceklerini sağlayacak bir program hazırlamaya çalıştık. Sinema sayısı dörde çıkarıldı. Gösteriler Beyoğlu/EMEK, Pangaltı/İNCL, Osmanbey/GAZI, ve AKM sinema salonlarında yapılacak. Geçen yıl üç olan seans sayısı bu sene 12:00-15:00— 18:30 ve

21:30 örneğe göre derde çıkarıldı. Koşullar elverdiğince filmleri tekrarlıyoruz.

— İzleyicinin ilgisini çekeceği kesin olan bazı filmlerin tekrarlanmadığı görülüyor.

— Evet, haklısınız. Bu filmleri bize sağlayan kuruluşlar ile seans pazarlığı yaptık. İki gün bir yana, dört seansa dahi güç razı olduklar. Özellikle Fransız ve Alman yapımcılar gösteri sayısı konusunda titizlik gösteriyorlar.

— Orijinal olarak gösterilen bu filmlere Türkçe altyazı bastırılması olası değil mi?

— Maalesef, söz konusu değil. Film şenlikleri temelde kültürel olaylar olduğundan, bu filmlerin sahipleri hiç bir ücret talep etmeksizin kopyalarını şenliklere yolluyorlar. Bu kopyalara Türkçe altyazı bastırmak, ancak bütün bu filmlerin kopya ücretleri ödendikten sonra olabilir. Bu da milyonlara malolacak bir girişimdir.

— Sinema Günleri 83'ü kaç kişi izlemiştir? Şenliğin izleyicileri daha çok hangi kesimden oluyor?

— Şenlik bitiminde yapılan istatistiklere göre, üç hafta içinde yaklaşık yüzbin biletin tüketildiği ortaya çıkmıştı. Geçen yıl "Oblovov"u on-oniki yaşlarındaki çocuğuyla birlikte gelmiş bir ev kadınıyla yanyana koltuklarda izlemiştim. Ana-oğulun gösterdikleri tepkiden filmde çok tad aldıkları ortadaydı. "Her kesim"den izleyici katıldı geçen yılın şenliğine. "Yüzbin" bilet dar bir kesimin üç hafta içinde tüketebileceği bir sayı değil.

— Bu yıl ilk kez denenecek olan geceyarısı gösterileri hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

— Bu gösterileri yalnızca İnci Sineması'nda, Cuma ve Cumartesi geceleri saat 24.00'lerde düzenleyeceğiz. İzleyicilerimiz, gündüz bilet bulamadıkları takdirde, görmek istedikleri dört ilginç filmi bu seanslarda izleme olanağına kavuşacaklar. Şenliğe ayrı bir renk katacağına inanıyoruz.

— Bu yıl gelecek konuklar kimler?

— Gönül isterdi ki, bütün öteki uluslararası şenliklerde olduğu gibi, filmi gösterdiğimiz bütün yönetmenleri konuk edelim, izleyicilerimizle tanışturalım. Ancak, yukarıda sözünü ettiğim bütçe sorunları yüzünden konuk sayısını fazla tutamadık. Öte yandan, ilkbahar sinemacılar için çalışma mevsimi olduğundan, gelmeye söz verseler dahi, film çekimleri yüzünden bu sözlerini tutamayanlar oldu. Gian Maria Volonte örneğin. Son dakikada çalışmaları yüzünden gelemeyeceğini bildirdi.

Bu yılki konuklarımız arasında "Vassa" ve "Valentina" filmlerinin yönetmeni Gleb Panfilov ve başoyuncusu, aynı zamanda eşi olan Inna Çurikova'yı sayabiliriz. Şenliğin diğer konuk yönetmeni Krzysztof Zanussi. Ülkemizi daha önceki yıllarda da ziyaret etmiş olan Polonyalı yönetmenin "Sabit Sayı" ve "Evlilik Sözleşmesi" adlı filmleri gösterilecek. Nantes 3 Kültür Şenliği yöneticisi Philippe Jalledeau üçüncü dünya filmlerinin sağlanmasında çok yardımcı oldu; o da konuğumuz olacak.

— Bu şenliğin kültür yaşamımıza nasıl bir katkıda bulunduğuna inanıyor-sunuz?

— Sorunuza gerçekçi bir yanıt verebilmek için bazı somut verilere kısaca göz atmak gerek. Sinema Günleri bir tek kentte düzenleniyor. Ancak bu, ülkenin sanatsal ve kültürel etkinliklerinin en yoğunlaştığı, yüksek eğitim kurumlarının sayıca en fazla olduğu, yaşamın nabzının ülke genelinde en kuvvetli atıldığı bir kent. Bu kentte (ve genelde ülkemizin) sanatseverlerinin sinema yapıtı olarak izleyebildiği örnekler, televizyonumuzun ekrana getirdiği ardi arkası kesilmeyen niteliksiz Amerikan yapımlarının ve ülkemiz yerleşik sinema endüstrisinin Türk izleyicisine "sinema" adına sundukları şarkıcılar, türkücüler ve sarışın vamlarla donatılmış, günden güne yozlaşan ürünlerinin dışına çıkmıyor. Bu yüzden sinema ülkemiz genelinde salt bir eğlence aracı olma niteliğini aşamadı yıllardır. Son yıllarda yüz akı çalışmalarıyla bu iç karartıcı tabloyu değiştirmeye çalışan genç sinemacı kuşağının filmleri de, çeşitli engellemeler yüzünden seyircisine ulaşamıyor.

Şimdi sorunuzun yanıtına gelelim. İki yıldır programımıza aldığımız Türk sinemasının nitelikli örneklerinin ve dünyanın çeşitli köşelerinden sağlayarak izleyicimize ulaştırmaya çalıştığımız filmlerin, Türk sinema izleyicisinin beğenisine yedinci sanatın evrensel ölçülerde ne olduğu ve ne olması gerektiği hakkında yeni bir boyut getirdiğine; bu izleyicinin sinemaya ve onun açtığı pencereden yaşama ve dünyaya olan bakış açısını genişlettiğine inanıyorum. Alçakgönüllü ama pek küçümsenmeyecek bir katkı sanırım. Umalım ki önümüzdeki yıllarda şenliğimizden esinlenerek düzenlenecek olan başka çalışmalarla ülkemizin öteki kentlerinde de sinemaseverler ve genç kuşaklar bu olanaklara kavuşsunlar.

Ve Gemi Gidiyor/F.Fellini

Bir Kadının Tanımlanması/M.Antonioni

Alabalık/J.Losey

Bolwieser/R.W.Fassbinder

Sabit Sayı/K.Zanussi

KAPAKTAKİ FİLM

Godard "Çile"yi anlatıyor

KİŞİLER

Isabelle Huppert, eski bir "Ortaklaşmacı İşçi Gençlik" (JOC) üyesi olup şimdi "Demokratik İşçi Federasyonu"na (CFDT) kayıtlıdır. Ülke savaşıçılığı hep dine çok yakın olagelmıştır. Ama ben bu arada ermişlerden de sözetmek istiyorum. **Bernanos**'un *Le Journal d'un curé de campagne*'ından (Bir Köy Papazının Güncesi) etkilendim. **Simone Weil**'in yaşamını okumasını istemiştım **Isabelle**'den. Okumadı. Lafları ağzında gevelemesi, bugün işçi sözünün henüz geveleme halinde olmasından. Üstelik insan işten, fabrikadan ilk ağızda öyle kolay konuşmıyor.

Michel Piccoli'nin bir gül çiğneyip durması, son dakikada yetişmiş olmasından, ayrıca **Granier-Deferre**'in filmindeki kişiden ayrılmasını istememden Bu düşün aklıma **Pirandello**'nun bir oyunundan geldi: *Ağrı Çiçekli Adam*.

Jerzy Radziwilowicz (sinemacı) **Wajda**'yla film çevirmiş Polonyalı bir oyuncu. Onun varlığı dinden sözetmeme izin veriyordu. Kilise Polonya'da önemli bir siyasal güç. **Jerzy**, bir ara şöyle diyor: "İlk karşılaştığımızda, siyaset konuşacaktık, oturup yalnız 'Tanrı'ya ermek'ten sözettik." Tanrı'ya ulaşmak hem ciddi bir şey, hem de karşılıksız verilen bir şey. Filmim, bir bakıma **Simone Weil**'in kitabına benziyor: *La Pesantur et la grâce* (Ağırılık ve Tanrı'ya Erme): hem yücelme var, hem düşüş.

Yoga yapan *sofracı kız Tanrı*'nın lütufuna ermenin ince yanını dile getiriyor: vucut çizgisi, çizimi, devinimi.

IŞIK

Öykü, ışıkla başlıyor. Düşün değişimlerini ışık, ışıklandırma değişimleri yaratıyor. Filmde bu değişimler bir sahneden ötekine geçmeyi sağlıyor.

RESİM

Gerçeklik ancak kendi söylencesiyle dile getirilebilir. Sinema ya da tiyatrodaki insanların sıradan yaşamını yıldızlar canlandırır. Filmin başlangıç düşünüşü, coşkun, tutkun, şiddet, sıradan olayların karmaşıklığının ancak sıradışıyla verilebileceğidir. Belki de, işten atılan bir işçinin geçirdiği sarsıntıyı en iyi **Delacroix**'nin *La Prise de Constantinople par les Croisés* (Konstantinopol'un Haçlılarca Alınışı) adlı resmi dile getirmektedir. Alabildiğine küçük ögeyi ancak alabildiğine büyük açıklayabilir. Filmimin adı pekâlâ "*Gerçeklik ve Eğretilemesi*" (La Réalité et sa Métaphore) olabilirdi.

KALABALIK

Yeniden canlandırdığım büyük ustaların resimlerinin hepsi coşumcu, filmin adı "*La Passion*" (Çile) de buradan geliyor. Halka yakın kalabilmek için seçtim bu resimleri. **Picasso** yanlış anlaşılabilir. Ayrıca, o dönemdeki ressamlar hem bireyi, hem kalabalıkları resmetmeyi biliyorlardı. **Delacroix**'da bir genç kız hem özel bir genç kızdı, hem de bütün ezilenlerin simgesiydi. Sessiz sinema da bir kalabalığı ve bu kalabalığın içindeki bireyi betimlemeyi biliyordu. Bugün, sinemacılar olsa olsa birbuçuk birey gösteriyorlar -çifte bile değil. Dolayısıyla kalaba-

lık yok, ya da televizyondaki gibi, biçimlenmemiş bir yığın var.

SEVİ VE ÇALIŞMA

Bir elin okşamasiyla çalışması birdir. Bunlar, aynı sonatın iki değişik anıdır. İnsanlar, son derece çetin koşullarda da olsa çalışmayı çok seviyorlar, çünkü bu sevmeye çalışmaktan çok daha kolay. İşin asıl garip yanı, artık ne çalışmayı göstermeyi biliyoruz, ne de seviyi. Gidip fabrikalarda çekmeliydik filmlerimizi, ama yalnız işverenler yapıyor bunu. Kilotrelerce ham filmleri var. **Taylor**, davranışlarını düzeltmek üzere, işçilerin filmini çektikten sonra geliştirdi zincir'-de çalışmayı.. Gerçekte, bir sinema eleştirmeni o.

SANAT VE ÇALIŞMA

Film, bir fabrikadır. Ben, yönetmen, küçük bir girişimin başıyım. Benim başkanı **Jack Lang** değil, **Dreyfus** ya da **Chevènement** olmalıydı. Fabrika çalışmasını göstermenin biricik yolu, fabrika çalışması göstermektir. İşverenler, fabrikalarda bile kadın işçilerine sinemada çıkarılıp bırakılan kadın oyunculara yapıları yapıyorlar. Ancak, kadın oyuncular da kadın işçilerin bilmem kaç katı para alıyor. İşçiler de aslında sevmekten hoşlanacakları yaratıcı bir iş yapıyorlar. Citroen fabrikasındaki bir göçmen işçi

yaptığı arabanın gövdesini sevmek istedi, gereksinmesi var buna.

PARA

Bayan **Gandhi**'ye aldatıcı kuruntular satmak bir film yapımcısının yaptığıın yanında hiçbir (aldatıcı kuruntu: boşuna seçmedim bu örneği). Ben ki ortak-yapımcıyım, vaktimi birtakım ödünler vermeye, kendi seçimlerimi tartışmaya harcıyorum. Ancak, en iyi pazarlıkçı **Sokrates**'ti. İnsanları kendi kendileriyle pazarlığa zorluyordu.

SEVİ

Bugün sevmeyi bilmiyoruz, onun için de sevmeyi filme çekemeyiz. Yalnız bayağı sevişme filmleri çekmeyi biliyoruz. Ben ancak birtakım izler, şöyle böyle görümler, karakalem taslaklar gösterebiliyorum. Bugün, gerek sinemada, gerek sevide işin başındayız. İzlenimciyiz.

DİNSEL TÖREN SIRASI

Isabelle Huppert'in tam sevmek üzereyken "Erince kavuşturun onları" diye yakarışı, dindışı sevide bile kutsal bir yan bulunduğunu göstermek isteyişimden: öbür bireyin içinde eriyip gitmek.

DİL

İnsanlar artık birbirleriyle iletişim kurmayı bilmiyorlar, buysa yaratıcılıkta güçsüzlüğe, sevide ve toplumsal ilişkilerde şiddete yolaçıyor. İnsanlar sokakta birbirleriyle konuşsalardı, örneğin **Joyce Ulysses**'i otuz değil, üç yılda yazardı. **Van Gogh** da sarıyı tek başına aramak zorunda kalmazdı. Boya yapanlar ona yardım ederdi. İletişim yok. Yalnızca asıl iletişimi kötüye kullanan ya da saptıran iletişim araçları var. Irak'la İran arasında en büyük kışkırtıcı, bozguncu televizyondur. **İncil**'in İsa Tanrı'nın sözü olduğuna söyleyişi gibi, insanoğlu söz'dür. Oysa genellikle insanlar söze sahip olduklarını, söz'ün tıpkı ceketleri gibi kendi malları olduğunu sanıyorlar. İlerde, içinde altın saklı bir kasa olduklarını sanacaklar. Ve trenlerden (söz'den) önce, gar (iletişim araçları) yapıyorlar, oysa trenler garlardan çok önce varoldu.

çeviren:

Bertan ONARAN

VIDEO/SİNEMA 7

Isabelle Huppert'le oyuncular ve kadınlar üstüne

Sinema Günleri '84'de iki filmi birden izleyeceğimiz genç sinema oyuncusu **Isabelle Huppert** günümüz Fransız Sineması'nın en önemli oyuncularından biri. Türk izleyicisi, yıldızı video kasetleri Türkiye'ye gelen "La Dantellière" (Dantelci Kız) ve "Heaven's Gate" (Cennetin Kapısı) filmlerinden tanıyor. **Huppert**'in en önemli filmlerinden "Violette Nozière" (Zehirli Çiçek) geçen mevsim sinemalarda gösterime sunulmuştu. Sanatçının "La Storia Vera della Signora d'alle Camelie" (Kamelyalı Kadının Gerçek Öyküsü) adlı filmi de geçen yılın **Sinema Günleri**'nde yer almıştı. **Huppert**'in son iki filmi **Christine Pascal**'in "Cache-Cache"ı ve **René Feref**'nin "Garçon Manque"ı. Sinema severler, bu genç Fransız sinema oyuncusunu **Sinema Günleri '84'de Godard**'ın yönetiminde çevirdiği "Passion" (Çiçe) ve **Losey**'in yönetiminde çevirdiği "Alabalık" (La Truite) da izleyecekler.

— Çok sakın bir oyuncusunuz. Kendinizi kameranın önüne atmak yerine, kamerayı kendinize çekiyorsunuz. Böyle bir tanımlama sizce yerinde mi?

— Olabilir.

— Oysa bir çok oyuncu bunun tam tersini yapıyor.

— Öbür türlüünden hoşlanmıyorum; üstelik bunu bir izleyici olarak da sevmiyorum. Tam bilemiyorum, ama galiba bu benim yaşamda varolma biçimim.

— Oyunculugu bir tür "tedavi", bazı kaygılardan sıyrıлма biçimi olarak gördüğünüzü söylemişsiniz. Oyunculuk bir tedavi olarak düşünüldüğünde, uygulamanın teatral olarak dışı vuruluşu akla geliyor. Ama bu açıdan bakıldığında, "Violette Nozière" ile "Varis" teki oyunlarınıza teatral denemez.

— Evet, ama kameranın önünde olmak daima bir tür kendini gösterme biçimidir.

— Yeni yetişme çağınızda sinemada sizi etkileyen kahramanlar ya da oyuncular var mıydı? Ya da sizi heyecanlandıran belirli bir oyunculuk tarzı?

— Hayır hiç ustam olmadı.

— Çok film izler miydiniz?

— Hayır, ortalama izleyiciden daha az film gördüm. Banliyöde yaşıyordum. Fazla sinema yoktu. Ben de pek sık gidemezdim zaten. Sinema bilimde büyük boşluklar vardır.

— Peki nasıl oldu da başladınız sinemaya?

— Sanırım beni iten bir şey oldu; ama bu bilinçli bir seçim değildi.

— Bu "birşey" in ne olduğunu şimdi bilebiliyor musunuz?

— Herkes için geçerli olan "birşey": Sevmek, izlemek, hayran olunmak ya da her ne ise...

— Oyunculuk yoluyla kendinizi kurtarmak istediğiniz dönemde, gizli bir kaygınız olduğunu söyleyebilir misiniz?

— Evet, öyle bir kaygı hep var oldu. Oyunculugun herhangi bir sorunu çözdü-

ğünü sanmıyorum, çalışırken insan kendisini daha fazla sınırlar içinde hissediyor. Bu arada fazla insan görmüyorsunuz. Böylece, başka zamanlarda uymaya mecbur kaldığınız toplumsal davranışlara katlanmasanız da oluyor. Böyle durumlarda oyunculuk insana yardımcı oluyor. Kadın ya da erkek, oyuncuların çoğunlukla içe dönük kişiler oldukları doğrudur. Bütün sanatlar için bunun geçerli olduğunu sanıyorum.

— Yalnızlığı sevenlerden misiniz?

— Evet.

— Sizinle söyleşi yapan bir dizi insanın arasından geçerken kendinizi nasıl hissedersiniz?

— Nefret ederim, ama neden nefret ettiğimi açıklamam gerekir, çünkü belki de o kadar nefret etmiyorumdur. **Robert Aldrich**'le yapılan bir söyleşi okumuştum, orada **John Ford**'la ilgili şu küçük öyküyü anlatıyordu. **Ford** gazetecilerden nefret edermiş. Sete bir gazeteci geldiğinde adamı setten kovar, sonra da adresini arar, onu geri çağırır ve söyleşiyi yaparmış. Uzun süre konuşuktan sonra, gazeteciden yazdıklarının hepsini yakmasını istermiş. Bu küçük öyküyü seviyorum, çünkü o duyguyu çok iyi yansıtıyor. Bazen konuşmak istersiniz, bazen istemezsiniz, bazen herşeyi anlatırsınız, bazen de hiçbir şey.

— Evet gerçekten de, kişiyi eşref saatinde yakalamak gerek.

— Evet, evet belki.

— *Bir de madalyonun öbür yüzü var, yani söyleyişi yapmaya gidip eli boş dönek olan gazetecinin durumu.*

— Her işin riskleri vardır.

— *Bana kalırsa, o riski taşımaktan siz de hoşlanıyorsunuz.*

— Olabilir, tabii. Sonradan sakinleşebilirsiniz için önce öfkelenmeniz gerek.

— *Berberer çalıştığınız yönetmenlere büyük saygı duyduğunuzu, onlara derinden inandığınızı söylemişsiniz. Örneğin, Godard, "Sauve Qui Peut" filminin çekimi sırasındaki çalışmadan memnun musunuz?*

— Fena değildi. Godard'dan söz ederken bütün diğer yönetmenlerin de adını anmalıyım. Yetenekli ve iyi oldukları sürece üzerimde kurdukları her türlü otoriteden hoşlanırım. Onları bir tür yasa koyucu olarak kabul ediyorum.

— *Size yumuşak bir şekilde davranılmamasından mı hoşlanırsınız, yoksa aynı sahnenin sayısız defa çekilmesi için uğraşan bir yönetmeni mi seçersiniz?*

— Farketmez. Cimino çok yorardı, ama çok yumuşak bir biçimde. Godard, her sahne için sadece bir iki çekim yaptırır. Gerçekten aldırmam, her yönetmenin kendi tarzı vardır. Başka türlü çok sıkıcı olurdu.

— *"Varis"de bir kadın yönetmenle çalıştınız. Bir kadın tarafından yönlendirilmek farklı bir şey mi?*

— Evet, en belirgin fark, kadınların "daha az" yönetmelerinde. Bu, kadının geçmişle ilgili bir olgu. Çağlar boyunca yönetme alışkanlıkları olmamış. İktidarla olan ilişkisi erkeğinkiyle aynı değil. Bir kadından öyle güçlü olmasını beklemiyoruz.

— *"Dantelci Kız" için söylemiş olduğunuz bir sözü aktarmak istiyorum: "Dantelci Kız"ı bir kadının erkeksi bir bakışı olarak gören bazı Amerika'lı kadınların şiddetli eleştirileriyle karşılaştım. Haklıydılar."*

— Evet, erkeksi bir bakışı olduğu doğru. Bu, bu filmin çevrilmemesini gerektirmez. Böyle bir bakış varsa neden gösterilmesin?

O rolü oynarken bunun farkında degildim, rolümle çok özdeşleşmiştim. O filmi halâ severim, iyi bir film. Ama.. ama artık bitti. O zamanlar o role hayrandım. Her kadının sahip olması gereken, ama benim için artık gerekli olmayan bir imgeydi... Ancak, kadınlar bunun kötü bir film olduğunu ve hiç yapılmaması gerektiğini söylediklerinde onlara katılmıyorum. Gözlemlerinde bütünyle dürüstü, hiç biri yalan değildi onların. Kendi duyarlılığı çerçevesinde doğruydular. Bir kadın için pek iç açıcı bir yazgı değildi, ama bunun dışında yanlış bir şey yoktu.

— *Kendinizi ekranda izlediğinizde, kamera önünde çıkardığınız oyundan farklı şeyler görüyor musunuz?*

— Kendimi ekranda izlemekten hiç hoş-

lanmam. İki yıldır aralıksız film çeviriyorum ve çok yorulmuşum. Onları izlemek de çok sıkıcı oluyor. Bir film yaparken ona kanınızı, canınızı katıyorsunuz. Sonra da filmi gördüğünüzde "bütün bunlar sadece şunun için miydi?" diyorsunuz.

— *Bugüne kadar yaptıklarınızdan pişman olduğunuz oldu mu? Tam istediğiniz gibi olmayan çalışmalarınız var mı?*

— Bugüne dek hiç pişmanlık duymadım, ama bugün pişman olduğum oluyor. Gününüzü daha iyiye götürmek için uğraşabilirsiniz, ama geçmiş... onu unutmak gerek.

— *Bir çok kurban rolü oynadınız: "Violette", "Dantelci Kız", "Varis". Kurban rolünü canlandırmak için özel nitelikleriniz olduğuna inanıyor musunuz?*

— Bunlar, benim gözümde "kurban" olma değil, başarısız olma konusuydu. Bu, yaşamdır. Yenilgiyi yaşamamış bir tek kimse tanımıyorum. Ben sadece bir insanım. Kurbanları değil insanları canlandırıyorum.

— *Bir de "Kamelyalı Kadın" var. Başka bir kurban.*

tüm meslek yaşamı süresince sahip olduğu rolden çok daha fazlasında oynadınız. Ara vermeyi düşünüyor musunuz?

— Şimdiden emekliye ayrılmayı düşünüyorum.

— *Ciddi mi?*

— Hayır tabii, oyuncular böyle şakalar yaparlar.

— *Başka oyuncuların sanatları hakkında ne düşünüyorsunuz?*

— Sanatlarından çok kişilikleri beni etkiliyor, bir Marilyn Monroe öyküsü örneğin. Her oyuncuda bir tür çılgınlığın varolduğuna inanıyorum.

— *Bir oyuncu olarak en çok ilginizi çeken şey nedir?*

— Her şey. Buna kesin bir yanıt veremem. Godard'la, Cimino ile çalışmak, üstelik İtalya'da. Orada her şey öylesine farklı ki...

— *En çok sevdiğiniz rol?*

— Her zaman son canlandırdığımdır.

— *Son bir soru. Bu Godard'dan bir alıntı: "Onun o temiz yüzü bir fahişenin ruhunu gizliyor."*

— Ne demek istiyor, övgü mü, hakaret mi?

— Evet, başka bir kurban, ama çok güçlü. İşin ilginç yanı, bu tutkulu bir aşkın öyküsüdür. Fakat, film çok sert, soğuk ve acıklı bir durumu gösteriyor; aşktan hiç bir iz yok. Dumas ile birbirlerine aşık değildiler; belki romanı genç kadının ölümünden sonra yazdığı için bir suçluluk duyuyordu, hepsi o kadar.

— *Bu role yaklaşırken gözünüz korktu mu? Çok büyük oyuncu ve şarkıcı oyuncuların canlandırdığı bir rol.*

— Hayır.

— *Yani memnunsunuz?*

— Evet, memnunum. Yaptığım her işten mutluluk duyarım.

— *1971'den bu yana birçok sanatçının*

— *Övgü sanırım. Sizce ne demek istemiş olabilir?*

— Bilmiyorum. Belki Cimino'nun beni ilk gördüğünde düşündüklerinin aynısıdır: "Hiç beklenmeyen birşeyleri açılmamak". Godard, filmde kadını değil onun yaşadığı durumu yargılar. Görünürde tertemizdir, yine de etrafını çevreleyen her şeye karşı sonsuz bir kayıtsızlığı yaşamaktadır. Ve bu kayıtsızlık umutsuzluktan da öte bir şeydir. Artık hiç bir şeyi duyamamaktadır.

— *Değindiğimiz herhangi bir konu kaldı mı?*

— Tabii. Her zaman vardır. Ve her zaman da olacaktır.

Cannes Film Şenliği En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

GIAN MARIA VOLONTE: Her film, bir yönetmenle, bir ekiple, bir konuyla tanışmaktır

Gian Maria Volonte'yi 1970'lerden bu yana Avrupa sinemasının en önde gelen oyuncularından biri olarak tanıyoruz. Elio Petri'nin, "*Her Türlü Kuşkunun Üzerinde Bir Vatandaş Hakkında Soruşturma*" adlı filmi Volonte'yi bugünkü konumuna getiren ilk önemli film oldu. Güçlülerin sözünden çıkmayan, kaba, kokuşmuş, saplantılı bir polis komiserini aşırı bir öfkeyle canlandırıyor bu filmde Gian Maria Volonte. Sağcı politikacılarla onların yarıdakalarına duyduğu büyük bir nefret ve küçümseme besliyordu bu kişiyi. Yetmişli yılların başı, politik tartışmaların çok yoğun olduğu bir dönemde gerçekten de. Aynı dönemde İtalyan Sineması, ayakta durabilmek için her türlü haksızlığı yapmaktan çekinmeyen, zor durumda kalmış bir rejimin aşırılıklarını ortaya sermek savını güdüyordu.

Gian Maria Volonte, inişli çıkışlı uzun bir kariyerdan sonra, bu filmle, Elio Petri, Francesco Rosi, Guiliano Montaldo önderliğindeki, "politik" tanımlanan bir sinemanın bir tür yıldızı (kendisi bu kelimeden nefret ediyor) haline geliverdi.

Sırasıyla, Francesco Rosi'nin "*Matei Olayı*"nda bir politik lideri; Elio Petri'nin

"*İşçi Sınıfı Cennete Gidiyor*"unda bir sendika başkanını canlandırırken buldu kendini. Montaldo'nun "*Sacco ve Vanzetti*"sinde oynadığı Vanzetti rolüyle sefaletin pençesine düşmüş bir işçiyi de canlandırdı. Kapitalizmin kurbanı olan bir işçiyi canlandırdığı bu rolde, İtalyan halkının yoksulluk içinde yaşayan bölümüne özgülü hüznü ve öfkeyi başarıyla yansıtıyordu. Bu hüznü ve öfkeyi, beyaz perdede ilk kez, profesyonel olmayan bir oyuncunun bakışlarında, Vittorio de Sica'nın "*Bisiklet Hırsızı*"ndaki adsız kahramanın bakışlarında bulmuştuk. Francesco Rosi'nin yapıtı "*Lucky Luciano*"da, alçaklığını parıltılı bir elbise giymiş çesine, kasıla kasıla taşıyan ünlü "mafyozo" Lucky Luciano'yu "kibirli ayak takımı"nın bu ünlü temsilcisini de büyük bir ustalıkla canlandırdı beyaz perdede.

Yetmişli yılların sonuna doğru militanca tutkuların yatışmasıyla Gian Maria Volonte'nin kariyeri de yeni bir yön aldı. Artık beyaz perdede, sakin, düşünerek davranan, bazen de acılı bir tip olarak görülüyordu. Son yıllarda, en beğendiği rollerinden biri, bir zamanlar kendisi gibi adsız çalışan arkadaşı Francesco Rosi'nin "*İsa Eboli'de Durdu*" adlı

filminde oynadığı yazar Carlo Levi rolü. Sinema Günleri '84'de Volonte'yi "*Lucky Luciano*" ve "*İsa Eboli'de Durdu*" filmlerinin yanısıra son filmde Claude Goretta'nın "*Mario Ricci'nin Ölümü*"nde izleyeceğiz. Bu filmiyle son Cannes Film Şenliği'nde En İyi Erkek Oyuncu ödülünü kazanan Volonte, "*İsa Eboli'de Durdu*" filmindeki rolü için şunları söylüyor:

Hayat, duygulandırıcı sürprizler taşıyor insanın karşısına bazen. Rosi bana bu rolü teklif ettiğinde, düşlerinde bile göremeyecekleri hediyeler alan çocuklar gibi coştum. Beş, Güney'i, Carlo Levi'nin bu özyaşamsal kitabında keşfeden bir kuşaktan geliyorum. Otuz yıl sonra onu canlandırmak beni fazlasıyla heyecanlandırdı.

"*Mario Ricci'nin Ölümü*"ndeki röportajcı Fontana rolü de çok heyecanlandırmış Volonte'yi.

Film boyunca Bernard Fontana hareketsiz bir yolculuk yapıyor. Kötürüm olması hareketliliğini ciddi bir biçimde sınırlamış. Buna rağmen, çevresinde olup biteni incelemek açısından çok iyi bir konumda bulunuyor. Yaşayan tek şeyin onun bakışı olduğu izlenimini ediniyoruz.

Köylü, özenle çarpıtılmış olduğu kendi görünümünü onun bakışında keşfediyor. Film, gerçeğinden kopmuş Avrupa toplumunun bir tür parabolü sayılabilir.

Bu rolü oynamak için mesleğimin bütün püf noktalarını kafamdan silip atmam gerekti. Yepyeni bir atılım bu benim için!

Gian Maria Volonte, başka oyuncuların tersine, kendi açısından meslek hayatında daha verimli, daha belirleyici bir takım dönemlerden geçtiğini pek sanmıyor.

Çevirdiğim her filmi, bir yönetmenle, bir ekiple, bir konuyla tanışma olarak algıladım. Bazı yönetmenlere sadık kaldıysam, bu, gerçek dostlukların zor kurulabilmesindedir. Böyle bir dostluk kurulunca, aynı kişiyle birlikte yeniden çalışmakta inat etmemek, yazık. Benim için her film yeni bir iç dünya deneyimi demek; yönetmeni tanıdığım ölçüde şiddetli ve acımasız olabilen bir iç dünya deneyimi.

Volonte, bugün artık yönetmenliğe geçmeyi düşünüyor.

Şu günlerde bir arkadaşla birlikte senaryo yazıyorum: terörizme bağlı olaylar yüzünden yarıda kalmış bir film çekiminin hikâyesi bu. Küçük adımlarla yol alıyoruz; çünkü silaha sarılan bir kuşağın hikâyesini pek acemice açıklayabiliyoruz henüz. Bilmiyorum, günün birinde yapılacak mı bu film? Günümüzde İtalyan sineması bir kabare sinemasına indirgenmiş durumda. Bir yaratım sineması yapmak için küçük bir Makyavel olmak gerekiyor.

(çeviren: Hür YUMER)

Berlin Film Şenliği En İyi
Kadın Oyuncu Ödülü

İNNA ÇURIKOVA: Gleb, bir oyuncuyu hiçbir zaman paramparça etmez

Son Berlin Film Şenliği'nde "Cephede Aşk" adlı filmdeki başarısından ötürü "En İyi Kadın Oyuncu" seçilen Sovyet Sineması'nın ünlü oyuncusu Inna Çurikova "Sinema Günleri '84" nedeniyle İstanbul'a geliyor. Yönetmen Gleb Panfilov'un eşi olan ve genellikle onun filmlerinde başrolleri üstlenen Çurikova'ya şenlikte "Cephede Aşk"tan önce gerçekleştirdiği iki önemli filmle tanışacağız. Bunlardan "Vassa" bir Gorki oyunundan sinemaya uyarlanmış. Öteki "Valentina" ise Vampilov'un bir romanının uyarlaması. İki filmin yönetmeni de Gleb Panfilov.

Inna Çurikova, 1983 Moskova Film Şenliği'nde Büyük Ödülü kazanan "Vassa" filmindeki rolüne ilişkin olarak şunları söylüyor:

"Bu kadın tipiyle ilk kez karşılaşmıyorum. 'Söz İstiyorum'daki rolümü animsatan bir tip bu. Kuşkusuz, farklı bir kişiliğim var. Bu nedenle güçlüklerim oldu. Ne var ki, Vassa kendini iyi tanımiyordu. Yaşamında yalnızca karanlık ve aydınlık panolar seçebiliyordu. Ben ise onu yalnızca siyah-beyaz bir aydınlanma dizgesinde görüyordum. Ama giderek birçok kapıyı açtım ve birçok odayı inceden inceye gözden geçirdim. Vassa katı olmak istiyor ve insanları sevmediğini söylüyordu; oysa bu katılık belki de yalnızca bir ruh yorgunluğundan ileri geliyordu. Gerçek saati olan ölüm gelip çattınca sevgi ona egemen olacaktır.

Aynı zamanda eşim olan Gleb ile çalışmama gelince, başlangıçta bazı çatışmalara yol açtı. Ancak bu, kişiler hakkında bir nitelik değil de derecelendirme farkından kaynaklanıyordu sorunlar. Gleb ile sık sık birlikte çalıştım ve onun çok önemli bir niteliği olduğunu biliyorum. Bir aktörü hiç bir zaman paramparça etmez, çünkü onun kişiliğine ve ifade özgürlüğüne saygı duyar. Sonunda Vassa'yı

Vassa/G.Panfilov

özümsedim ve onun güçlü ve güçsüz yönlerini açığa çıkarmakta belki de yardımcı oldum. Başlangıçta karşılaştığımız sorunlar yerini zengin bir ortak deneyime bıraktı. Ben Batı'nın gözünde Gleb Panfilov'un filmlerinin oyuncusuymum. Ama Shakespeare'den çağdaş yergilerimizin rollerine kadar birçok tiyatro oy-

nunda oynadım. Devrimci kadın, işçi kadın, belediye başkanı karısı, büyük kentsoylu kadın, oyunculuk mesleğinde gerçekleştirdiğim rollerin birkaçıdır. Rol seçimine gelince, büyük bir özgürlüğe sahibim. Bu nedenle, Vassa kadar güç bir rol söz konusu olduğunda bile, Panfilov ile çalışabiliyorum."

SİNEMACILAR SİNEMA SEVERLER TÜRKİYE'NİN TEK

MESLEKİ

FİLMCİLİK ve SİNEMACILIK
DERGİSİNİ SİZLERE SUNUYORUZ

Film Market

Film Market

AYLIK FİLMCİLİK ve SİNEMACILIK DERGİSİ
KALYONÇUKÜLLÜK CAD. 26 140 BEYOĞLU - İSTANBUL
TEL: 150 99 76 - 150 99 70

DÜNYA ve TÜRK SİNEMASI HAKKINDA
BİLMEK İSTEDİĞİNİZ HERŞEYİ
BU DERGİDE BULACAKSINIZ

FİLM MARKET BİR MİMERAY OFSET
BASIM ve REKLÂMCILIK Ltd.Şti. YAYINIDIR

İsteme Adresi : PK.92 Beyoğlu - İst. Yıllık Abone Tutarı : 12 Sayı 3000 TL.

ANKARA SANAT TIYATROSU

bilgesu erenus güneyli bayan

Yöneten:
Rutkay Aziz

Çevre Düzeni:
Yücel Tanyeri

Oynayanlar:

Işık Yenersu, Rutkay Aziz

KENTER TIYATROSU'NDA Tel: 146 35 89

Salı-Çarş.-Perş.-Cuma 19.00/ C.tesi- Pazar 14.30 ve 17.00

egemen bostancı sunar

Dünya 'Carmen' yılı
yaşıyor.. Her ülkede
yer yerinden oynuyor

KAN ve GÜL

Nükhet Duru

Carmen

ŞEVKET ALTUĞ

ALİYE UZUNATAĞAN
SEVİL ÜSTEKİN
HALDUN ERGÜVENÇ
KUTAY KÖKTÜRK
AYŞEGÜL UYGURER
HAYRETTİN ASLAN
OSMAN WÖBER
YONCA EVCİMİK
ZEYNEP ALP
MİNE GÜL
BURÇİN ORHON
ÇİĞDEM TUNÇ

YALÇIN BORATAP
ERDAL ÖZYAGCILAR
ERGUN ÖZCAN
CEM ÖZER
BİNNAZ GÜRSES
NAMIK ARIKOL
RÜÇHAN GÜREL
KEMAL SÜNNETÇİOĞLU
ARSUN ERDAL
MELİH ÇARDAK
MUZAFFER İLERLER
SERDAR ŞEKÜR

Yazan ve Yöneten:

BAŞAR SABUNCU

Müzik Yönetmeni: OSMAN İSMEN
Şarkı Sözleri: MEHMET TEOMAN / ÜLKÜ TAMEİ
Dans Yönetmeni: DUYGU AYKAL
Çevre Düzeni: GÜREL YONTAN
Giysi Yaratımı: SADIK KIZILAĞAÇ
Müzik Danışmanı: YEŞİL GİRESUNLU
Ses Düzeni: NET SESENDİRME
Işık Düzeni: ELSAN ELEKTRİK

Yarından Başlayarak

 san tiyatrosunda

Biletler Satışa Sunulmuştur.
Gişe Tel: 140 67 92

PAZARTESİ DIŞINDA
HER AKŞAM: 21.15
C TESİ: 18.00 - 21.15
PAZAR: 14.30 - 18.00

HÜLYA KOÇYİĞİT:

Suçlu biraz benim, biraz sizsiniz, biraz da başkaları...

Osman BALCIĞIL

Son yıllarda yeni film sevenlerin güldürü ve seks filmleri furyası nedeniyle sıkça izlemek fırsatını bulamadıkları Hülya Koçyiğit'ten "genel olarak Türkiye'de sinemanın sorunları üzerine görüşlerini almaya giderken iftihar edelim ki tedirgindik. Tedirginliğimizin nedeni; görüşlerini almak istediğimiz konunun bir "açık oturum"u gerektirecek boyutlarda geniş olmasıydı. Ancak söyleşi aşamasına geldiğimizde sözünü ettiğimiz tedirginlik, yerini bir rahatlığa bırakıverdi.

— Sayın Hülya Koçyiğit, Türkiye'nin sinema ortamını içiçacı bulmadığınızı biliyoruz. Sanıyoruz gidışat için de aynı şekilde düşünüyorsunuzdur. Olumsuzlukların nedenleri genellikle ekonomik imkânsızlara bağlanıyor. Acaba bu alanda ekonomik imkânsızlıklardan bağımsız olarak yapılabilecek birşeyler yok mu?

— Efendim, kuşkusuz ekonomik şartlardan bağımsız olarak, yapılabilecek pek çok şey var. Ama maalesef bunlar nedense yapılamıyor. Örnekeyecek olursak; Türkiye, çok miktarda iyi yetişmiş edebiyatçısı olan bir ülke. Ancak Türk sinemasında bir konu sıkıntısıdır sürüp gidiyor. Hikaye, roman yazarlarımızdan bu konuda yararlanılmıyor, edebiyatçılarla sinema arasında bir bağlantı kurulmuyor. Çok kapasiteli, çok verimli edebiyatçılarımızın olduğu biliniyor ve nedense bu insanlarla -ya da bu çevreyle- bir alışveriş olamıyor. Bunun kuşkusuz pekçok nedeni var. Bunlardan eğer bir tanesi romancıların ve hikayecilerin kendilerine yabancı bir alana girmekten çekinmeleri; öteki, yazdıklarının yazdıkları biçimiyse sinemaya aktarılamayacağından korkmalarıdır.

Edebiyatçılardan yararlanılmaması nedeniyle konu bulamamak, örneklerden biriydi. Bir başka örnek verecek olursam:

Diyelim ki biz bir olaydan kalkarak bir senaryo yazıyoruz, bu bir gazete haberinden bile kalkılarak yazılabilir. Pekçok insanı üzmüş bir haber olabilir bu. Senaryosu yazılıp sansür kuruluna gönderildiğinde ya izin verilmiyor ya da senaryonun candamarı kesiliyor. Bakınız, kesin olan bazı şeyler vardır; Türkiye'de bir hakim rüşvet alamaz, polis katil olamaz, sanayici alavere-dalavere yapamaz. Eger tersini konu edinirseniz, bu sansüre takılır. İnsanlar genellikle iyi ve kahramandır hiç bir yanlışlık yapmazlar... Şimdi, böyle olunca kendiliğinden müsamere düzeyinde filmler çıkar ortaya, izleyenlerin sayısı az olur, film ihraç etmek mümkün olamaz. Bu da ekonomik koşullardan bağımsız bir olumsuzluktur.

Bu örnekler çoğaltılabilir. Ama tabii en önemlisi ekonomik koşullar. Her yapımda, doğal olarak ticari bir endişe hakimdir. Her yapımevi bu endişeyi taşır. Çok açıktır ki bir yapımevinin yaptığı 3-4 film iş yapmazsa o yapımevi yaşayamaz.

— Peki Hülya Hanım, meselenin bir de izleyici tarafı yok mu? Filmler biraz da onların beğenileriyle baştan belirlenmiyor mu?

—Hülya Koçyiğit konuşmanın bu noktasında derin bir iç çekiyor.-

— Bakınız bu konuyu da çeşitli örneklerle açmak isterim. İsterseniz benden başlayalım. Türk seyircisinin karşısına ben, bir kadının evinde geçirdiği bunalımları aktaran bir filmle çıkamam. Çünkü onun bir şartlanmışlığı vardır. Hülya Koçyiğit yıllardır onun karşısına 'film boyunca yalnızca bir erkekle sevişen bir kadın' olarak çıkmıştır. Kocasını hiçbir zaman aldatmamıştır. Aldatamaz. Bunu deneylerimden biliyorum ve inanın bana çok kısıtlayıcı bir olay.

Bir başka örnek; TV'den düzenli olarak Amerikan filmlerini izlemesine karşın Türk sinema seyircisinin, bir Türk filmi batıl standartlara uygun konu ve tiplerle seyretmeye tahammülü yoktur. Hatta artık gündelik hayatta sıkça rastlanılan, belki de kendisinin bile yaşadığı olaylar nedense ona yabancı gelir.

Bir başka konu, ilginçtir bugün "Gir-giriye" filmi 30 milyonluk bir hasılat yapıyor. Bu nedenle de senenin en başarılı filmi sayılıyor. Film izliyorsunuz, evvah. Estetik olarak nedir, insanlara ne söyler? Anlaşılr gibi değil. Ama seyirci, bu filme verdiği 30 milyon lirayla onu belirli

bir yere koyuyor. Bu tabii sinemayı etkiliyor. Çünkü örneğin ben, bu noktada kendi kendime soruyorum; 'Ben ne yapabilirim, seyirciyi nasıl yakalayabilirim? Aynı şeyi yapmam mümkün değil. 10 sene, 15 sene önce yaptıklarımı bugün tekrarlayamam. Tekrarlamak şöyle dursun düşünmek bile istemiyorum.

Şimdi bakın, bana göre bir sanatçı olarak ben, bugün doğdum. Bugüne kadar hiçbir şey değildim. Kendimi yeni okuldan mezun olmuş gibi hissediyorum. 20 senede gördüklerimle, elyordamıyla, ben şimdi yetişmiş bir oyuncuyum. Artık oyundaki tipleri ayırt edebilirim, yorumlayabilirim, tanımlayabilirim, hatta yazabilirim. Tam bir şeyler yapabilecek duruma geldiğimde ise, ticarî ve popüler olmak kaygılarıyla yapabileceklerimi yapmamak, işte bu çok zor bir şey. Kişisel olarak zor olduğu kadar, sinema açısından da zor bir durum.

Ben şimdi öyle bir yerdeyim ki, bu yeri tarif etmek mümkün değil. Son derece zor bir durum. Benim beğendiğimi halk beğenmiyor. Halkın beğendiğini ise ben beğenmiyorum.

-Duraklıyor. Kısa süren bir sessizliği bugün bir ses tonuyla yine kendisi bozuyor.-

— Yanlış anlaşılmasın seyirciye haksızlık etmek istemiyorum. Bunun suçunu onların sırtına yüklemek istemiyorum. Bunun suçlusu biraz benim, biraz sizsiniz, biraz da başkaları ama ne yazık ki, durum böyle...

-Bu kez, Hülya hanım sessizliği bozma ya niyetli görünmüyor.-

Biraz neşesini yerine getirmek, biraz da merakımızı gidermek için yeni bir soru yöneliyoruz.

— Sayın Koçyiğit, ya olanaklar sınırsız olsaydı?

- Hülya hanım önce şaşırıyor, 'olur mu canım' der gibilerinden bakıyor. Sonra seviniyor. Gözleri parlıyor. -

— Yani tümüyle sınırsız mı?

— Evet tümüyle sınırsız. İsteddiğiniz madde olanaklar. İsteddiğiniz bir romanı ya da olayı seçebilirsiniz. Sansür de yok ve tabii istediğiniz yönetmen.

- Yine kısa bir sessizlik. Ardından:-

— Ben herbiri bir dönemi anlatan 4-5 film yapmak isterdim. Önce İmparatorluk dönemini, ardından Kurtuluş Savaşı'nı, sonra Cumhuriyet Dönemi'ni ve tabii bugünün Türk kadını canlandırmak isterdim. Onun geçirdiği evreleri, bütün gerçekliğiyle, çıplaklığıyla gözler önüne sermek isterdim. Özlemleri nelerdir? Yaşantıları nasıldır? Nasıl olması gerekir? Hepsini, hepsi...

Yönetmen meselesine gelince; bugün Türk yönetmenleri arasında branşlaşma var. Kimi çok iyi tabiat filmi çekiyor, kimi insan ve doğayı çok iyi yanyana getiriyor, kimi insanları güldürür açısından çok iyi yakalayabiliyor, kimi duygusal-

romantik hikayeleri daha iyi beceriyor... Tanıdıklarım arasında şimdi aklıma gelenler Metin Erksan, Atif Yılmaz. Yönetmenlerimiz gerçi buna alınacaklardır ama şu söyleyeceklerimle sanırım kendimi affettirebilirim: Bizim yönetmenlerimiz kahramandırlar. Olağanüstüdürler. Dünyanın hiçbir yerinde bu şartlarla çalışamaz. Film yapmaya kalkışılmaz. Yapılması mümkün değildir. Her türlü mali olanaklar sınırlı, oyuncu seçemezler, mekan seçemezler, zamanı belirleyemezler, kullanacakları film miktarı belirlidir, dublaj atölyesi belirlidir, filmin yıkacağı yer belirlidir... Yani adamcağızı bir dövmezler. Bu son derece insanföş piyasa üretimde bulunmaya çalışmak bile

bence olağanüstü bir başarıdır. Bu koşullarda ortaya çıkardıkları ürünler de birer şaheserdir.

Hülya Koçyiğit'e son olarak Sinema Günleri '84'un programını nasıl bulduğunu soruyoruz. Gülerek yanıtıyor:

— Çok güzel. Pekçok güzel film, yetenekli oyuncu ve yönetmen var. Hepsini izleyeceğim. Bu bizim için çok büyük bir olanak.

Hülya hanımdan, kendisine Antalya Film Festivali'nde en iyi kadın oyuncu ödülünü kazandıran "Derman" isimli filmi Sinema Günleri '84'de beraber izlemek üzere söz alıyor ve ayrılıyor:

ÖZEN FİLM
ile çalışan sinemalarda

GENCO ERKAL:

“Yeni Sinema” izleyicisine ulaşmanın koşullarını yaratmak zorunda

Osman BALCIĞİL

Başarılı tiyatro sanatçısı Genco Erkal sinemaya “Al”la başladı. Antalya Film Şenliği’nde En İyi Erkek Oyuncu Ödülü’nü aldı. Sinema Yazarları Derneği’nce En İyi Erkek Oyuncu seçildi. Sanatçının ikinci filmi “Hakkari’de Bir Mevsim”’in gösterimi gerçekleşemedi. Erkal, üçüncü filmi “Faize Hücum”’la Antalya Film Şenliği’nde bir kez daha En İyi Erkek Oyuncu Ödülü’nü aldı.

— Sayın Genco Erkal, bütün başarılı sanatçılar için yeni deneyimler bazı riskleri göze almayı gerektirir. Uzun yıllar tiyatro yapan, bu alanda gözle görülür bir başarı sağlayan biri olarak, sinemaya geçmek sizin için kolay oldu mu?

— İtiraf edeyim ki sinemaya başlamak çok korktum. Karar vermek zor oldu. Büyük bir panik yaşadım. Sinemaya başlama kararı benim için sürekli ertelediğim, aşırı önemseydiğim bir dönüm noktasıydı.

— Bu cümleler Genco Erkal’ın ağzından “karar anı”’nı yaşıyor muyuz?

— Üç film çevirdikten, aradan bunca zaman geçtikten sonra, sanatçım ne kadar zor karar verebildiğini anlatırken gösterdiği duyarlılık, konuşma devam ettikçe bize daha anlaşılır geldi. Erkal, çevirdiği üç filmde birbirinden çok farklı üç tipi canlandırdı. Üç ayrı filmde, üç ayrı yönetmenle çalıştı.

— Bu farklılıklar sizi zorladı mı?

— Her şeyden önce bu bakımdan şanslı olduğumu söylemeliyim. Değişik yönetmenlerle değişik rollere çalışmak benim için çok yararlı oldu. Yönetmenlerimi uzaktan da olsa tanıyordum, filmlerini, beğenilerini, sanata, dünyaya bakış açılarını biliyordum. Yönetmenle oyuncunun bir filmde beraberliği nişanlılık gibi bir ilişki. Benim açımdan ilk birkaç gün, belli bir bocalama oldu. Ancak, sanıyorum sinema tiyatrodan daha çok yönetmenin imzasını taşıyor. Sinemada oyuncunun görevi yönetmenin yaratacağı yapıtı katkıda bulunmak. Uyumlu bir çalışma için ilk ağızda oyuncunun, yönetmenin filmi nasıl gör-

düğünü, ne yapmak istediğini kavraması gerekiyor. Bunu becerebildiğimi sanıyorum.

— Sayın Erkal, üç filminizin de Türk Sineması’yla -daha doğrusu Yeşilçam’la- karşılaştığınızda kuraldışı oldukları söylenebilir. Böyle olmasının ağırlıklı olarak nedeni nedir?

— Bu her şeyden önce bir seçim sorunu. Bu filmleri yapan yönetmenler oyuncu olarak beni seçtiler. Ben de onlarla çalışmayı seçtim. Sağlam bir proje, özenli bir ön hazırlık süreci ve bir ekip çalışması söz konusuydu her üç çalışmada da. “Yarın sabah lacivert takım elbiseni giy, saat 8’de falanca yerde çekime gel” türünden işler değildi. Senaryo aşamasından başlayarak belli bir kültürel, sanatsal, politik birikimi seferber eden, oyuncusundan teknik ekibine dek insanlardan, yapılan işin öne-

mine yaraşır biçimde, coşkuya, özveriyle katıldığı çalışmalardı bunlar. Bunun dışındaki piyasa sineması beni pek fazla ilgilendirmiyor zaten.

— Oynadığınız filmleri benzerleriyle beraber değerlendirdiğinizde, Türkiye’de Yeşilçam’ın dışında bir sinemanın oluşmasını ihtimal dahilinde görüyor musunuz?

— Son yıllarda, Yeşilçam’ın dışında dış dünyaya da yansınan değişik bir Türk Sineması’ndan söz edilmeye başlandı. Dilerseniz buna “Genç Sinema” ya da

“Yeni Sinema” diyebilirsiniz. Ülke içinde böyle bir sinemanın etkin olması, çizgisi olan sağlıklı bir akım haline gelmesi için epeyi bir şeyin değişmesi gerekiyor. Şimdi, benim rol aldığım üç film bakacak olursak; “At”ın ticari açıdan Türkiye’de başarılı olduğunu söylemek mümkün değil. “Faize Hücum” ise biliyorsunuz şimdilik yalnızca bir hafta vizyonda kalabildi. “Hakkari’de Bir Mevsim”’e gelince, çeşitli nedenlerle şu anda gösterilemeyen bu filmin bir zaman sonra gösterebileceğine inanıyorum. Bu filmler, proje seçiminden, oyuncu seçimine kadar nasıl varolan sinemadan değişik bir biçimde ele alınıyorlarsa, pazarlamaları da değişik olmalıdır. Bu kuraldışı filmleri egemen dağıtım mekanizmasının içine atmak, belli yerli film ayaklarında, şu kadar hasılat yapmazsa onun başarısız olduğu görüşüne varmak yanlış olur. Sanatsal ağırlıklı, kuraldışı filmleri gösterecek özel sinema salonlarının olması gerekir. Bu tür sinemalar yabancı ülkelerde oldukça yaygın. Sanat ve deneme sinemaları tüm dünyada büyük ilgi görüyorlar. Kurosawa’nın, ya da Fellini’nin filmlerinin başarısı, Alain Delon’lu, Belmondo’lu filmlerin gişe geliriyle karşılaştırılarak ölçülüyor.

— Türkiye’ye dönecek olursak?

— Sözümlü ettiğimiz tür sinemanın Türkiye’de gelişip yerini bulması kendi gösterim koşullarını yaratmasına bağlı. Bugün artık film göstermeyen Taksim Sanat Evi’nde, ticari sinemada bir haftada gösterimden kalkmış, bir köşede unutulmuş, sanatsal değerleri ağır basan kimi filmler olağanüstü ilgi gördüler. Büyük kentlerden başlayarak bu tür sinema salonları yaygınlaşırsa, ülkemizde sanat sinemasının gelişmesine elverişli bir ortam hazırlanmış olur. Küçük, alçakgönüllü ama projeksiyon kalitesi yüksek, doğru dürüst, film izlenebilecek salonlar gerekiyor. Özenle hazırlanan, tekniğine, görüntüsüne bunca özen gösterilen filmler aynı özenle gösterime sunulmalı. Örnekte; işte, geçen yıl yapılan Sinema Günleri’nde İstanbul’un en büyük iki sineması bu filmleri izleyenlerle ağız ağıza doldu. Herhangi bir yerli film ayağı içinde başarısızlık gösteren filmler bu şenlik çerçevesinde izleyicilerini buldular.

— Son olarak?

— Şuna inanıyorum ki; Türkiye’de kendi dağıtım olanaklarını yaratabilmesi halinde, senaryo, yönetmen, oyuncu açısından, bize özgü, çağdaş ve bütün dünyada ağırlığını duyurabilecek bir sinema yaratabilecek bir birikim var. Bunun iyi değerlendirilmesi insanların dayanışma halinde olmalarına, birbirlerine omuz vermelerine ve izleyiciye ulaşmanın koşullarını yaratmaya bağlı. ●

Carmen'lerin en yenisi Rosi Usta'dan

1983 yılı, sinema tarihine "Carmen"ler yılı olarak geçecek desek yeridir. "Carmen" uyarlamaları "Carmen" yapıtı ile ilgili telif hakları korunma süresinin sona ermesiyle birlikte, sinema dünyasının gündeminde birinci sraya yerleşti. **Carlos Saura** Carmen'i sahneleyen bir bale grubunun öyküsünü anlattığı filmiyle Cannes'da Sanatsal Katkı Büyük Ödülü'nü kazandı. Ardından **Jean-Luc Godard**, Carmen'i çağımıza getire "Adi: Carmen"le Venedik'ten Büyük Ödülle döndü. Ünlü tiyatro yönetmeni **Peter Brook** da tiyatro sahnesindeki Carmen yorumunu "Carmen'in Trajedisi" adıyla beyazperdeye uyarladı.

Brook'un üç ayrı kadroyla üç ayrı versiyonunu gerçekleştirdiği "Carmen'in Trajedisi"nin ardından bir başka yönetmen, **Merimée/Bizet**'nin bu popüler yapıtına eğildi. Bu yönetmen, Sinema Günleri '84 de iki yapıtını izleyeceğimiz İtalyan usta **Francesco Rosi**. Rosi, "Carmen"i İspanya'da, Carmen mitosunun yeşerdiği topraklarda gerçekleştirdi. Geçtiğimiz günlerde Avrupa'da gösterime giren ve büyük ilgi gören yapıtta **Julia Migenes Johnson**, **Placido Domingo**, **Ruggero Raimondi** gibi güçlü opera sanatçıları rol aldı.

Carmen Jones: O. Preminger

Carmen'in Trajedisi: P. Brook

— Demek, siz de?

— Bana "Carmen"i çevirmeyi önerdiklerinde, hemen kabul ettim, üç nedenle. Bir operadan film yapmak, sinema sanatına karşı girişilmiş bir bahistir, çünkü her ezgiyi, her uyumu görselleştirmek, bütün notaların yerli yerinde oturmasını sağlamak gerekir. Bu bir bahistir. Sonra, bu işi "Carmen" söz konusu olduğu için kabul ettim. Evet, öyle, benim gözümde bu opera öbürlerine benzemez. Bundan daha özgür, aynı zamanda da daha az keyfi bir opera tanımıyorum. **Bizet**'nin operetle ağırtıyı karıştırırken ortaya koyduğu özgürlük üstün yeteneğe özgüdür. Bu özgürlüğe ayak uydurma, bu umursamazlığa denk düzeyde kalma fırsatını bana hiçbir film öyküsü bütünüyle sağlamamıştı.

— Peki üçüncü neden?

— Apaçık ortada: "Carmen" olağanüstü bir sevda öyküsüdür ve olay İspanya'da geçmektedir. Severim bu ülkeyi. Çok iyi tanırım. Enine boyuna dolaşım, dilini konuşurum, giderek 1965'te bir film bile çektim orada: "Le Moment de la vérité" (Doğru'nun Belirdiği An) Ayrıca, Napoliliyim. Napoli'ye, İspanya'yı bilir...

— Bu bahse girişmeyi kararlaştırdığınız andan sonra, işe nasıl giriştiniz?

— Daha başından -bir yönetmen için en doğal şey olan- şarkı söylüyormuş gibi yapan oyuncular kullanmaktan vazgeçtim. Bir opera filmi müzikseverlere seslenir. Müzikseverlerse çok iyi tanıdıkları bir ses başka bir gırtlaktan çıktığı zaman biraz şaşırır, giderek sinirlenirler. Sonra, belge toplamaya giriştim ve hiç de az çalışmadım doğrusu. Filme alınmış bazı oynanışları izledim, eldeki bütün ses kayıtlarını, özellikleri **Beacham**'ın **Victoria de Los Angeles**'le, **Bernstein**'in **Marilyn Horne**'le, **Callas**'la doldurduğu plağı, o arada, **Manzell**'in on beş yıl önce doldurduğu plağı dindim. Bütün bu kayıtlar kafamdaki, zihnimde bu konuda taşıdığım değişik yorumu belirlemeye yardım etti. Kafamdaki "Carmen" düşüncesi daha çok bir karşı-Carmen'le sonuçlandı. Bunu açayım: Halk için "Carmen" daha şimdiden bir söylence haline gelmiştir. Patlayıcı bir saldırganlığa sahip, gösterişli bir varlıktır. Bense, tersine **Merimée**'nin betimlediği Bohemyalı kıza (Çingene kızına) yaklaşmaya çalıştım.

Rosi "Carmen" in çekiminde

Onu yıldızlarından, kalıplaşmış tipinden kurtarmaya, içinde belli bir güç taşıyan bir kadın haline getirmeye uğraştım. İlk, hemen hemen tasasız, çocuksu, çocuk sayılacak, genç bir "Carmen" göstermek, anlatı ilerledikçe, seyirciye onun kişiliğindeki karmaşıklığı buldurmama izin verdi. Ve yalnız onu ayakta tutan engin yaşama arzusunu, sevisel, düpedüz cinsel yanını değil, yavaş yavaş kadınlığının bilincine varışını, özgürlüğünü sürdürebilmesinin, saygınlığını koruyabilmesinin ondan en büyük özveriyi, yani canını ortaya koymasını beklediğini anlayışını gösterebildim.

— *Bütün öbür seçimler bu "Carmen" anlayışına mı bağlı oldu?*

— Gerçekte, filmin çekimini hep Bizet'in notalarına bakarak tasarladım kafamda; nota defterinde, sahnedeki oyunla ilgili, tam anlamıyla kılı kırık yararcasına, şu ya da bu sözcüğe, şu ya da bu tümeceye verilecek ağırlık konusunda sayısız uyarı var... Filmin çekileceği yerler konusundaysa, **Baron Davillier**'nin İspanya konusunda yazdığı bir kitabı **Gustave Doré**'nin yaptığı resimlerden yola çıktım -**Melhae** ve **Halévy**'nin bu kitabı bildiklerine eminim-, bir de, **David Teniers**'nin bir kır görünümünü yansıtan bir posta kartından yararlandım.. Bu posta kartını Ronda bölgesindeki kır bekkisine gösterdim, o da beni alıp birtakım yerleşim merkezlerine, özellikle dağdaki "kaçakçı yolu", ayrıca "yelpaze yalıyanı" adı verilen, Romalılar tarafından açılmış, Ronda'yla Algesiras'ı birbirine bağlayan geçiyoluna götürdü... Doğada operanın coşkusunu bulmak istemiştım ve aradığımı bulmuştım: tam anlamıyla tiyatro bezemeleriyle karşı karşıyaydım! Çünkü aslında tiyatroyla gerçeği uzlaştırmak istiyor, seyircinin bunun bir opera olduğunu unutmamasını arzuluyordum.

— *Peki Lorin Maazel'in kendine göre istekleri yok muydu?*

— Sesler konusunda vardı elbet. Kişiler konusunda da. Ama sonunda hep anlaştık. **Julia Migenes-Johnson** konusunda söze bile gerek yok elbet. **Béjart** gösterdi bize doğru yolu, onunla, Cenevre'de, "Salome"yi sahnelemişti. Bedensel yapısı çarptı beni - **Doré**'nin yaptığı kitap resimleri arasında- demin sözünü etmiştım bunların, ona ikiz kardeşi kadar benzeyen bir Çingene kızının yandan görünüşü var. **Julia** bugüne dek hiç "Carmen" söylememiştı, canlandıracağı kişi konusunda kafasında önceden oluşmuş bir düşünce yoktu.

— *"Habenera" da ortaya çıktığı anda, alabildiğine gıcıklayıcı bir yaratık haline getiriyorsunuz onu, iki yana açılmış bucakları ve...*

Rosi'nin Carmen'inden görüntüler

— Yok canım! Carmen tensel duyuları yüksek, bir bakıma cinsel bir yaratık, o kadar... Ancak, Bizet'in Carmen'inin durmadan dansettiğini unutmayalım... Şarkıcı hanımların sahnede bunu yapmayışları, soluk sorunundan ya da bedensel yapılarından ötürü.

— Peki ya Placido Domingo, o ağır govdesiyle, öylesine yumuşak, "beli büyük" bir Don José oynuyor...

— Ben Bizet'de Don José'nin doğal yapısını hep çevresine özgü küçük korkularla yoğunlaşmış bir küçük kentli gibi duydum. MÉRIMÉE'deyse, Don José Carmen'e duyduğu sevgiyle bir bakıma başka bir kılığa girer. Kaçakçılara katılmaya, işi iki adamı, ardından da sevdiği kadını öldürmeye dek vardırıran hep o'dur. Bizet'de, içine düştüğü tutkulu şiddet biraz başkadır, bundan kurtulmayı, bunun dışına çıkmayı başaramaz; çünkü, aslında, istediği bir aile ve çocuklarıdır. Dinsel ve toplumsal kökenli bir korkunun kurbanıdır. Bütün küçük kentliler gibi, Don José, her zaman doğruya uymayan kurallara göre yaşama-ya çabalayan biridir. Carmen gibi bir halk kızıysa, hep kendisiyle uyumludur. Bu, yalnız halktan kişilerle gerçek aksoyluların sahip oldukları bir özgürlüktür.

— Ya Micaela, Carmen'in ikiz kardeşi mi?

— Özgürlüğü sevdiği için Carmen'e benzediğini söyleyebiliriz. Ben Micaela'da, Don José'ye beslediği karşılıksız sevgiye ağlayacak yerde onu savunan güçlü bir köylü kızı gördüm. Çünkü, Don José'nin gönlündeki eğilimin kendisine, Micaela'ya dönük olduğunu bilmektedir... Bu yanıyla da, şimdiye kadarki uzun bir geleneğe uygun Micaela'lardan ayrılmaktadır sanırım.

— "Carmen"inizin yüzde yüz görsel anlatısının, görüntü yönetmeni Pasqualino de Santis'in soluk kesici görüntülerinin bir ülkeyi, bir halkı Bizet'in müziğini hafif bırakacak biçimde gösterdiğini, zaman zaman sesin kesilebileceğini, filmin bundan bir şey yitirmeyeceğini söyleseler ne dersiniz?

"Carmen" gibi bir opera başyapıtına hizmet edebilmek için, oyuncular alıcı devinimleri, bezemler ve kurgu arasında -gerektiğinde, evet, gerektiğinde- sesi ortadan kaldırmaya bile izin verecek bir uyum sağlayan bir film yapmak gerektiğini söyledim. Öte yandan, filmin görüntüleri güçlerini Bizet'in olağanüstü müziğinden almaktadır. Daha doğrusu, hemen hemen...

Çeviren:

Bertan ONARAN

Sinema'da Carmen uyarlamaları

Carmen/C.Saura

Carmen/C.Saura

Carmen/J.L.Godard

Carmen/F.Rosi

- 1907 : Carmen/ (İngiltere)
- 1909 : Carmen/ Geolamo Lo Savio (İtalya) Oy: Victoria Lepanto
- 1910 : Carmen/ Andre Calmettes (Fransa) Oy: Regina Badet
- 1912 : Carmen (ABD) Oy: Marion Leonard
- 1913 : Carmen (ABD) Oy: Marguerita Snow La mort a Seville (Spansk Elskov)/ Urban Gad (Danimarka) Oy: Asta Nielsen
- 1915 : Carmen/ Raoul Walsh (ABD) Oy: Theda Bara Carmen/ Cecil B. DeMille (ABD) Oy: Geraldine Farrar
- 1916 : Charlot joue Carmen/ Charlie Chaplin (ABD) Oy: Charlie Chaplin
- 1918 : Carmen/ Ernst Lubitsch (Almanya) Oy: Pola Negri
- 1920 : Carmen/ Ernst Voltrath (Meksika)
- 1922 : Carmen/ George Wynn (İngiltere) Oy: Patricia Fitzgerald
- 1925 : Carmen/ Jacques Feyder (Fransa) Oy: Raquel Meller
- 1927 : Loves of Carmen/ Raoul Walsh (ABD) Oy: Dolores Del Rio Carmen/ H.B.Parkinson (İngiltere) Oy: Zeda Pascha
- 1931 : Carmen/ Cecil Lewis (İngiltere) Oy: Marguerita Namara
- 1933 : Carmen/ Lotte Reiniger (Almanya)
- 1938 : Andalusische Nächte/ Herbert Maisch (Almanya-İspanya) Oy: Imperio Argentina
- 1943 : Carmen/ Christian-Jaque (Fransa) Oy: Viviane Romance
- 1948 : Les Amours de Carmen (The Loves of Carmen)/ Charles Vidor Oy: Rita Hayworth
- 1953 : Carmen, Fille d'Amour (Carmen Proibita)/ Guiseppe M.Scotese (İtalya) Oy: Ana Esmeralda
- 1954 : Carmen Jones/ Otto Preminger
- 1959 : Carmen de Grenade (Carmen, la de Ronda)/ Tulio Demichelli (İspanya) Oy: Sarita Montiel
- 1962 : Carmen 63 (Carmen di Trastevere)/ Carmine Gallone (İtalya) Oy: Giovanna Ralli
- 1967 : Carmen, Baby/ Radley Metzger (ABD) Oy: Uta Levka
- 1970 : Carmen/ Herbert von Karajan (İsviçre) Oy: Grace Bumbry
- 1982 : Carmen Tropicale/ Roman Chalbaud (Venezuela)
- 1983 : Carmen/ Carlos Saura (İspanya) Le Tragedie de Carmen/ Peter Brook (Fransa) Prenom Carmen/ Jean-Luc Godard (Fransa)
- 1984 : Carmen/ Francesco Rosi (İtalya)

DORIS DORRIE:

Amacım akademik bir sinema yapmak değil

Nejat ULUSAY

Fotoğraf: Rıza Baloğlu

27 Mart - 12 Nisan tarihleri arasında düzenlenen Ankara Birinci Uluslararası Film Festivali'ne, Federal Almanya'dan genç bir kadın yönetmen de katıldı. Festivalin açılış gecesi "Yüreğe Dokunan" (Mitten Ins Herz) adlı filmi gösterilen Doris Dörrie, daha sonra sorularımızı yanıtladı. 1984 Berlin Film Şenliği'nde "Yeni Alman Filmleri Forumu"nda gösterilen ve ilgi toplayan "Yüreğe Dokunan" adlı filmiyle Ankara'ya gelen Doris Dörrie, ABD'de tiyatro ve sinema öğrenimini gördü. Münih Film Akademisi'ni bitirdi. 28 yaşında, 1978'den buyana film yapıyor. Bavyera Televizyonu için belgeseller hazırladı. 1978'de "İlk Vals" adındaki ilk filmi yönetti. "Portekizli Paula" adlı bir de çocuk filmi var. "Yüreğe Dokunan", 1983 yapımı; yönetmenin dikkati çeken ilk filmi. Aşağıda, Doris Dörrie'nin, genç kuşak Alman sineması ve "Yüreğe Dokunan" adlı filmine ilişkin görüşlerini sunuyoruz.

"Kuşağım, sinemaya eğlence unsurunu yeniden getirmek istiyor"

Genç kuşak sinemacılar arasında, bu oluşum içinde yer aldığım için bir şey söylemem zor. Bu kuşağın nerede başlayıp nerede bittiğini bilmiyorum çünkü. Bizden öncekiler arasında M.Von Trotta, Schlöndorff, Fassbinder, Kluge gibi sinemacıları sayabilirim. Benim kuşağım ise 25-35 yaşları arasındaki sinemacılar oluşuyor.

1962'de Oberhausen Bildirisi'yle, Alman sineması yeni bir oluşum içine girmişti. Bu bildiri hazırlayan sinemacılar, filmlerini her açıdan kendilerinin yapmak istediklerini söylediler. Bu filmler geniş seyirci topluluklarının ilgisini çekmedi. Bunlar, az sayıdaki seyircinin ilgi duyduğu, ama yüksek düzeyde filmlerdi. Bu gelişmeye koşut olarak, aynı yıllarda Fransa ve Amerika'da da yeni bir sinema hareketinin oluştuğunu görüyoruz. Fassbinder, Schlöndorff gibi yönetmenlerin filmleri çok iyiydi, ama bu arada Alman sinema seyircisinde de bir azalma oldu. Benim kuşağım, sinemaya eğlence unsurunu yeniden getirmek istiyor. Yalnız siyasal, kuramsal bir sinema değil, eğlendirici özellikleri de olan bir sinema yapmak amacındayız. Eğlence, bu çerçevede tanımlanması zor bir sözcük. Amerikan sinemasındaki eğlence anlayışından söz etmiyorum. Hem mesajı olan, hem de seyirciyi sıkmayacak filmler yapmak kolay değil. Benim kuşağım, düşünce sineması ile eğlendirici sinema arasında bir yol arıyor; böyle bir sinemanın olanaklarını yaratmaya çalışıyor. Amacım, akademik bir sinema yapmak değil; izleyici için film yapıyorum. Şöyle açıklayabilirim: Örneğin, "Star Wars", Almanya'da bir haftada 3.000.000 mark hasılat yaparken; "Yüreğe Dokunan" bir haftada 5000 mark kadar bir hasılat getirdi ki, bu bile bizim için bir başarı sayılır. Filmim gösterime girdiği zaman, Almanya'da bütün kentleri gezerek sinemalarda seyirciyle birlikte filmi tartıştım. Hemen her yaştan izleyici vardı. Bana kendi sorunlarından, kendi ilişkilerinden sözettiler. Çok etkilenmişlerdi.

"Genç sinemacıların işi zor"

Biz genç sinemacılar, film yapımı için gerekli parayı bulmakta oldukça zorlanıyoruz. Bunun dünyanın her yerinde böyle olduğunu sanıyorum. Uzun metrajlı film gerçekleştirmenin yolu TV şirketleriyle ortak-yapımlardan geçiyor. Bu da zor bir iş. Çünkü aynı zamanda sizin gibi yüzlerce sinemacı film yapmak istiyor. Şimdilerde üç yeni proje üzerinde çalışıyorum ve nasıl para bulacağımı da bilmiyorum.

"Yüreğe Dokunan"ın senaryosunu yazdıktan sonra WDR'ye gittim. Daha önce de WDR için bir film yönetmiştim ve beğenilmişti. Paranın bir kısmını buradan aldım, geri kalanını ise özel bir yapımevi sağladı.

"Çözüm getirmek amacında değilim"

"Yüreğe Dokunan", bir kadınla bir erkek arasındaki, bizim toplum için hayli tipik sayılabilecek bir ilişkiyi anlatıyor. Narsisizm ve ortak yaşama — Symbiosis — ile ilgili bir film. Böyle bir öyküye kişisel nedenlerle yöneldim. Ama bu tür ya da benzer bir ilişkinin Alman toplumunda birçok insan tarafından yaşadığını gördüm. Böylece film, Alman toplumunun bugünkü yaşama biçimini ve ilişkilerini irdeleyen bir nesnellik kazandı.

Bundan sonraki filmimde üç erkeği anlatıyorum. Bu film daha iyimser olacak. Bir sanatçı olarak çözüm getirmek amacında değilim.

Sinemanın Amatörü Mamatörü

Mahmut Tali ÖNGÖREN

Ülkemizde büyük zorluklar ve özveri-lerle hazırlanan sinema ansiklopedilerin- de bile sinemanın amatöründen söz edil-miyor. Bir yerde bunu yadırgamamak ge-rekir. Türkiye'de amatör sinema yok da, ondan. Ama bu alanda yıllardan beri çalı-şanların bulunduğunu biliyoruz. Kimi-lerinin adlarına Boğaziçi Üniversitesi'nin düzenlediği film yarışmalarında rastlar- dık. Çoğunlukla 8 mm.lik kamerayla çektikleri filmleri bu yarışmalarda sergi-lemeye çalışırlardı. Şimdi aynı çabayı İF- SAK'ın kısa film yarışmasında görüyoruz ve övünç duyuyoruz. Ama yine de ülke- mizde "amatör sinema"nın bulunduğu- nu söyleyemeyiz.

"Amatör Sinema"yı genellikle şöyle tanımlamaya çalışıyorlar: "Kısa film dal-ının bir parçası olan amatör sinema, profesyonel sinemaya" girmek isteyen genç filmcilerin ayaklarını attıkları ilk basama-ktır." Bu tanımlamanın yeterli oldu-ğunu ileri sürmek oldukça zor. Elbette gönül isterdi ki, Türkiye'de film yapmak isteyenlerin önce "amatör sinema" basamağından yavaş yavaş çıkmalarını sağ- layacak bir ortam olsun, amatör sinema- cılar sonra "kısa film" dalına "profes- yonellik" kazanarak geçsinler, arkasın- dan da kimileri "profesyonel kısa film" dalında kalsınlar, ama diğerleri de uzun film dalına atlayabilsinler. Ne yazık ki, Türkiye'de "profesyonel kısa film" dal-ının bile tam anlamıyla oluştuğunu söy- leyebilmek mümkün olmadığından, böyle bir aşamayı izleyebilmek olanaksızdır. Teknik alt yapısını, eşit fırsatlar veren ekonomik düzeyini, yeterli gösterim ola- naklarını henüz sağlamamış olan "profesyonel uzun film alanı"nı 70 yıllık geç- mişine karşın düzenleyememiş olan ülke- mizde "amatör sinema"yı ya da "profesyonel kısa film dalı"nı düşünecek va- kit bile yok. Kaldı ki, bu gibi bir düzen- lemeye sahip olsaydık yine de "amatör sinema" tanımlamasına yukardaki açık- lama ile haksızlık ediyor sayılırdık.

"Amatör sinema"yı ille de genç film yapımcılarının profesyonel kısa ya da uzun film dallarına geçmek için kullandıkları bir basamak olarak görmek yanlış ve eksik bir davranıştır. Bugün Batı ülkelerinde milyonlarca amatör sinema- cı var. Çoğu ya genç değil ya da "profesyonel" olmayı amaçlamıyor. Kendi mesleklerinin ya da profesyoneli uğraşı- larının dışında amatör sinemayla boş za-

manlarında düşüncelerini ve duygularını görüntülemeye çalışarak yaşamlarını değerlendirmeye çalışıyorlar. Ressam ol- mamalarına karşın resim yapanlar, ya- yıncı olmamalarına karşın amatör telsiz- cilikle uğraşanlar, hatta marangoz olma- malarına karşın evlerinde öte beri yapan- lar gibi... Bu amatör sinemacıların arka- sında yine amatör ölçülere uygun profes- yonel bir teknik altyapı ve elbette yeterli bir ekonomik güç var. Bir başka anlatım- la, "amatör sinema" Batı ülkelerinde bir "hobby" olarak da giderek yaygınlaşmış durumda. Biz ülkemizde "profesyonel si- nema"nın henüz teknik altyapısını ve ekonomik düzenini kuramamış oldu-ğumuzdan, "amatör sinema"nın bir "hobby" olarak kullanımının yokluğu üzerinde de duracak ortama da sahip de- ğiliz. Ama şunu vurgulamak gerekli: Eğer sinemaya Yirminci Yüzyıl'ın en et- kin ve en yaygın sanat dallarından biri olarak bakılıyorsa, bunda salt "profes- yonel sinema"nın rolü yok. Çağdaş ya- şamda, profesyonel sinemacı olmayı dü- şünmeyenler bile "amatör sinema" ile yaşamlarını renklendiriyorlar, boş za- manlarını değerlendiriyorlar ve amatör- ce görüntülemeye çalıştıkları düşünceler, duygular ve olaylarla çevrelerine katkı- da bulunuyorlar. İşte bu nedenle de lise ve daha alt düzeydeki okullarda bile "si- nema" derslerinin yer alması sağlanıyor ya da bunun için uğraşılıyor. Aynı düzey- deki okullarda resim ve müzik dersleri de var. Amaç müzikçi ya da ressam yeti- ştirmek değil, öğrencilerin çok genç yaş- larda sanata ilgi duymalarını, yaşamlarına yeni ve güzelduyulu anlamlar kazan- dırmalarını sağlamak... Sinema dersleri de aynı amaçlar peşinde koşuyor; daha sonraki yaşlarda aynı kişiler, bu kez ye- tişkin çağlarda, "amatör sinema" ile aynı değerleri ve zevinçleri almaya çalışıyor- lar.

Ne var ki, biz şimdi "amatör sinema"- nın salt bir yanı, gençlerin onu profesyo- nel sinemanın ilk basamağı olarak gör- meleriyle ilgiliiyiz. Bu nedenle de, "da- ha kısa filmi profesyonel yapıp ve gös- terim olanaklarını kuramamışken ve hat- ta uzun filmin aynı olanaklarını tamamlayamamışken, Türkiye'de "amatör sine- ma", salt bir basamak olarak oluştura- bilir mi?" diye sormak zorundayız. Bu koşullar altında, "Böyle bir sinemanın amatörü mamatörü olamaz" diye yanıt

hemen verilebilir. Ne var ki, yaratıcılığ- içeren alanların oluşturulmasının her aş- masında konuya hemen bilimsel açılar- dan yaklaşmak mümkün değil.

Bugün salt İFSAK'ın çabalarıyla "amatör sinemacı"ların, tüm eksiklere ve yetersizliklere karşın, fıskırdıkları bir gerçektir. Gerçi bu devinimin temelinde devletin ilgili kurumlarının, teknik ve ekonomik koşulların, yasal düzenleme- leri ve TRT'nin herhangi bir katkısı yok. Böyle bir ortak katkı gerekli, ama yok iş- te. Hatta eski ya da yeni bir sanatsal girişimin filizlenmesindeki en güçlü etken-lerden biri olan özgür bir ortam da gör- rülmüyor ortalıkta. Ama İFSAK'ın dü- zenlediği 5. Ulusal Kısa Film Yarışması'na katılan amatör sinemacılarından kimi- leri bu girişimi daha da geliştirmek ama- cıyla destek aramaya çıktılar. İlk olarak Ankara'da kendi filmlerini ve 5. Ulusal Kısa Film Yarışması'na giren tüm filmleri sergileyerek ve "kısa film" konusun- da bir açık oturum düzenleyerek... Tüm koşulların, tüm beklentilerin, tüm sorun- ların, tüm çözüm yollarının ve önerileri- nin ele alınacağı, tartışılacağı ve yeni amatör sinema ürünlerinin gösterileceği bir kısa film şenliğinin önümüzdeki mev- simde düzenlenmesini sağlamayı amaçlı- yorlar. Bu şenlik, ne sorunların çözüm yollarını getirecek, ne de "amatör sine- ma"nın kurtuluşunu sağlayacaktır. Ama en sonunda bu da bir adım olacaktır.

Profesyoneli zor durumdayken, sine- mamızın amatörü mamatörü olur mu de- memek gerekiyor. Mamatörleri ortadan kaldırmak için, bizim şimdi ilk adımlara gereksimimiz var.

Bir garip öykü GÜLIBİK

Jülide GÜLİZAR

Uluslararası Çocuk ve Gençlik Film-leri Merkezi, 57 ülkenin katıldığı bir kuruluş. Türkiye'nin gündemine kısa bir süre önce, bir güzel olay dolayısıyla girdi.

"Gulibik", Çetin Öner'in 1974'de yazdığı, daha daktilodayken Almancaya çevrilen ve resimlenen, 77'de basılan, 78'de İtalya'da, Almanya adına katıldığı Uluslararası Çocuk Kitapları Fuarı'nda Şeref Diploması alan çocuk kitabı. Ve uzun süredir Türk sanat dünyasının gündeminde.

CİFEJ ve "Gulibik" isimleri kısa bir süre önce buluştu ve bu olay ülkemize bir büyük ödül getirdi. Basında, sanat dergilerinde sevinçle karşılanan olay, gariptir ki TRT'de hiç yer bulmadı. Yazarı, senaristi ve yapımcılarından biri olan Çetin Öner diyor ki: "Yapımına, altı milyona koyarak filmin bütün dünya haklarına, Türkiye ve Almanya haklarına yüzde 50 sahip olan TRT, bu haklarına bile sahip çıkmadı. TRT için böyle bir başarı hiç anlam taşımıyor." Taşımıyor, çünkü Çetin Öner, TRT'nin tuzağına düşen ve bu nedenle 9 Kasım 1982 Operasyonu ile Kurum dışına atıldığı 101'lerden biri.

Çetin Öner "Gulibik"i önce senaryo olarak yazmıştı. TRT denetiminde takılınca tuttu, öykü haline getirdi ve 1975'de önce o haliyle basıldı. Bugüne dek yedi baskı yapıldı. Sonra Almanlar farkettiler. Bu kez yeniden yazıldı ve film yapılmasına karar verildi. Senaryoyu Çetin Öner, Cornelius Bischoff ve Jürgen Haase yazdılar. Cornelius yapıtın hem çevirmenliğini yaptı hem de diyalog yönetmenliğini üstlendi ayrıca.

— Çetin Öner, bu kitap neden buncasına ilgi topladı? Özellikle de yabancıların..?

— Gelişmiş toplumların giderek Doğa'dan kopması sonucu giderek gelişen Doğa Nostalgisi bunun nedeni. Dağıyla, suyuyla, çiçeğiyle, börtü-böceğiyle tüm bir doğa var içinde. Bir de yabancıların hayvan sevgisi. Çocukla horoz arasındaki ilişki onlara ilginç geldi. Sanıyorum horoz yerine köpek koysaydık daha da ilginç bulurlardı.

— Ne kadar ve nasıl çalıştınız film üzerinde?

— Uzun zaman çalıştık Almanlarla. 1978'de sözleşme imzalanmıştı ve 79'da çekim bitecek, gösterime çıkacaktı. Ne var ki ülkede üç yönetim, TRT'de beş yönetim değişikliği çok şeyi alt-üst etti. Aslında her TRT Yönetimi "Gulibik"i gündeme aldı, ama sonunu getiremedi. Bu arada, malûm gazetecilerin malûm yazıları açıkları ihbar kampanyası sonucu kitabı yasaklattılar. Ne var ki, kitap beraat edip aklandı.

— Ve sonunu Macit Akman mı getirdi?

— Evet, ama bunun nedeni Macit Akman'ın sanat aşkı değil. Nedeni gayet basit. Olaya "ben 'Geceyarısı Ekspresi' yaptırmayacağım" yaklaşımıyla baktığı için altı milyonu yatırdı ve çekimin, denetiminde olmasını istedi. Bizim amacımız "Geceyarısı Ekspresi" yapmak değildi ki. Bizi kimlerle karıştırdığına dikkat çekirim.

— TRT denetimi olunca bazı engeller çıkmıştır ortaya değil mi?

— Ohhhooo, saymakla bitmez ya, birkaçını sayıverelim. Torosların iki yanında geçen öykünün çekimi, sefalet edebiyatı olur gerekçeyle burada yapılmadı. Oysa bu edebiyata Batı burmuna kadar dolu ve adamlar bundan gık demişler. Bunun üzerine Kapadokya'yı önerdim. Başrol oyuncularını üç kez reddedildi. Erkan Yücel, Halil Ergün ve Şerif Sezer. Ve daha başkaları. Sonra Devlet Tiyatroları'ndan sanatçı getirdik. Nurşim Demir'e itiraz etmeye kalktılar. Sonunda anneyi bu sanatçı, babayı Ejder Akışık ve çocuğu da Yeşilçam'da bir set işçisinin oğlu Murat Güler'in oynaması kesinleşti. Murat çok yetenekli bir çocuk. Ötekiler de tam bu oyunun istediği tipler.

Çetin Öner'in anlattıklarına göre TRT bu çekim için tek yapımı görevlendirmiş ve çekimi hizmet içi eğitim gibi de düşündüğünden isteyenlerin katılmasına izin vermiş. Teknik ekip Almanlardanmış ve bizimkiler asiste etmişler. TRT denetim için önce yapımcı Dinçer Sezgin'i Almanya'ya göndermiş. Sonra "herhalde güvenememişler ki, baş makasdar Altan Kınal"ı göndermişler arkasından. Altan Kınal, otuz saniye bile sürmeyen bir tükü, o yörenin olmadığı gerekçeyle çıkartılmak istemiş. Filmdeki camiyi küçük bulmuş, köylülerin pazara traktörle, römorkla gidişlerini beğenmemiş ve neden o burunsuz otobüslerin, Mercedes 302'lerin yani, kullanılmadığını sormuş. En ilginç de "neden İstiklal Marşı'nı bir orkestra ve koro söylemiyor" diye sorması. "Bir köy filmi ve İstiklal Marşı'mızı köy çocukları yerine profesyonel bir orkestra ve koronun söylemesi isteniyor, anlıyor musunuz?" diyor Çetin Öner ve sürdürüyor. "Bir acayiplik de şu: Benim senaryoda çocuk tarih kitabında Kurtuluş Savaşı dönemini çalışıyor. Burası komple çıkarılmış ve yerine şöyle bir cümle konulmuş: "Bugün dahi senin vatanına göz dikmiş, son Türk Devleti'ni parçalamak isteyen iç ve dış düşmanların vardır." Almanlar bunu Almanca kopyaya koymamışlar, çocuklara uluslararası düşmanlık aşılama için.

TRT'nin kendi yapımına sahip çıkmayı-

ni, onun başarısını mikrofonlarından duyurmayışını içine sindiremiyor Çetin Öner ve bu filmi, Türkiye'deki bütün sansür aşamalarından geçirip oynatabileceğine inanıyor ve soruyor. "TRT bu filmi gösterecek mi, göstermeyecek mi? Göstermeyeceklerse versinler filmimi. Ne karşılığında olursa olsun alacağım." Bu soruya, o günlerde TRT'nin Genel Müdürü olan Macit Akman "elbette gösterecektik" yanıtını verdi. Ve Akman filmin CİFEJ Ödülü'nü kazanmasını neden TRT'de vermediklerini şöyle anlattı: "Bize haber vermediler ki, duyuralım." TRT Dış Yapımlar Müdürü Sedat Örsel, Ödül Komitesi'nin mektubunun Genel Müdür Yardımcısı Behçet Devay'a gelmiş olduğunu anımsatınca da Akman için böyle yapıldığını bilmediğini söyledi.

— Sayın Akman o halde olayın bildiğiniz yönlerini konuşalım. Ne dersiniz?

— Bildiğim yönleri şöyle: Şartnameye göre filmin kopyasını bize göndermeleri gerekiyordu, göndermediler. Ondan dolayı talimat verdim. Gerekirse mahkemeye kadar gideceğim. TRT'nin Almanlarla uzun vadeli bir ortaklığı var ve bu yapımı ilerde birlikte pazarlayacağız.

— TRT'nin bu filme katkıları ve hakları?

— Filmin bütün dünya hakları bizim. Sinema TV ve video hakları yani, Almanların, Federal Almanya, Avusturya ve İsviçre'de Almanca konuşulan bölgelerde ve yalnızca TV'de göstermek hakları var. Türkiye hariç, Avrupa sinemalarındaki gösteriden elde edilen gelirin yüzde 25'i TRT'nin, yüzde 75'i Almanların. Bütçesine gelince... Biz önce sekiz milyon TL verdik. Sonra bundan 100 bin DM. düşüldü ve bunu geri aldık. Sonuçta hiçbir şey harcamamış olduk. Almanlar ise 1 milyon 50 bin mark yatırdılar.

— Epey engel çıkarmış TRT denetimi, ne dersiniz?

— Hayır. Almanlar Çetin Öner'in senaryosunu değiştirerek yazmışlardı. Hemen bir rapor hazırlandı ve bunu Sedat Örsel, o günün TRT yetkilisi Latif Okul, Jürgen Haase ve Çetin Öner kendisi imzaladılar. Başka da bir engel çıkarılmış değil.

Peki ya Çetin Öner ne diyor? Diyor ki: "Bu ülkede halkı için iyi şeyler yapmak isteyen sanatçılarla, yurtseverliği yalnızca kendi yaptığı işler sanan ve her şeye karşı çıkan tipler vardır. Pir Sultan Abdal, ENGEL diyor böylelerine. Engel bir taş atar suya/ Yüzen ördek yalaranır diyor. Bu ülke politika, ekonomide liberalist de sanatta neden baskıcı? Hoşgörü yalnızca iş adamlarına değil, sanatçıya, yazara da gösterilirse bakın o zaman neler çıkacak ortaya. Unutulmasın ki birçok alanlarda çektirilemeyen bayrağımız, sanatçılar sayesinde hep gönderde."

Tüm üzüntülerine karşılık bir sevinci var Çetin Öner'in. "Boşuna soruyorsunuz" diyor, "Gulibik" "Yorgun Savaşçı"nın akıbetine uğrayamaz. Çünkü negatifer Almanya'da ve yapımında Almanların da yüzde 50 hakları var."

KISA FİLMDE CANLANMA

Türkiye'de "kısa film" alanında gösterilen çabalar yok denecek kadar az. Öylesine az ki bazı yıllar Antalya Şenliği'nde kısa metraj dalındaki yarışmanın kaldırıldığı bile oluyor. Bu alandaki boşluğu, tek başına yıllardır doldurmaya çalışan İFSAK, bu yıl 6. kez ulusal düzeyde bir kısa film yarışması düzenliyor. 10 Aralık'ta sona erecek olan yarışma 8 ve 16 mm.lik çalışmalara açık.

İFSAK'ın yanısıra bu yıldan başlayarak bir de Ankara'lı gençlerin çabalarını saymamız gerekecek. 5. İFSAK Kısa Film Yarışması'nda birincilik ödülünü kazanan "Voli" filmini gerçekleştiren bir grup genç, Ankara'da bir panel düzenleyerek sonbaharda Ankara'da bir kısa film şenliği düzenlemeyi amaçladıklarını belirttiler ve sinemaya gönül vermiş herkesi bu çabaya destek olmaya çağırdılar.

Voli

Ayna

SİNEMAMIZ YURTDIŞINDA

Sinemamızın bazı ürünlerini izlemek olanağından yoksunuz. Kimi filmler işletmecisi engelini aşır, izleyiciye ulaşmıyor; kimileri ise başka nedenlerle. Ama, ülkemizde geniş izleyici yığınları ile kucaklaşamayan bu yapıtlar uluslararası planda ciddi başarılar kazanmaya devam ediyor. Ali Özgentürk'ün "Ar"ı Amerika'da ilgiyle karşılandı. Yönetmenin "belgesel tadındaki üslubuna", oyuncuların "sakin ama etkileyici yorumu"na değinen Amerikan eleştirmenleri "Ar"ı üçüncü dünyadan gelen özgün bir örnek olarak selamladılar.

Yurtdışında başarı kazanan yapıtlarımızdan bir başkası da "Hakkari'de Bir Mevsim" Almanya'da pekçok sinemada birden gösterime giren film, hem önemli bir ticari başarı kazandı, hem de eleştirmenlerce "ayın filmi" seçilme başarısını gösterdi. Filmin yönetmeni Erden Kıral, şu sıralar dördüncü filmi "Ayna"nın kurgu işlemlerini tamamlıyor. Osman Şahin'in "Beyaz Öküz" adlı öyküsünden uyarlanan ve tümüyle yurtdışında çekilen filmde Nur Süreyya Er, Sıvı Eren, Hikmet Çelik rol aldı. "Ayna"nın önümüzdeki günlerde bir uluslararası şenlikte karşımıza çıkması sürpriz sayılmamalı.

TÜRKİYE'DE EN ÇOK "İŞ YAPAN" FİLMLER:

(1983-84 mevsimi)

1. Beyaz Ölüm/ Halit Refiğ (27 milyon 882.981)
2. Metres/ Orhan Elmas (27 milyon 634.170)
3. Gırgiriye'de Cümbüş Var/ Temel Gürsu (19 milyon 308.024)
4. Kılıbık/ Kartal Tibet (19 milyon 231.540)
5. En Büyük Şaban/ Kartal Tibet (18 milyon 776.590)

Beyaz Ölüm

SİNEMA YAYINLARI

Son yıllarda iyice yoksullaşan sinema yayınları alanı birdenbire canlandı. Bir yayınevi bir iki sinema kitabını yayın programına alırken, başka yayınevlerinde de benzer çabalar görüldü. Bu olumlu gelişmenin ilk ürünleri Atilla Dorsay'ın Hil Yayınları'ndan çıkan "Sanatçı ve Çağı", Nijat Özön'ün Ayzenştayn çevirisi ve 100 Soruda dizisinden yeni baskısı yapılacak "Sinema El Kitabı". Yayınlanacak kitaplar arasında Vedat Türkali'nin senaryo çalışmalarının bir bölümünü içeren bir yapıt da var.

YEŞİLÇAM'DA YENİ BİR YAZAR: LATİFE TEKİN

Birinci baskısı 45 günde tükenen "Sevgili Arsız Ölüm"ün yazarı **Latife Tekin** son aylarda "edebiyat dünyası"nın en çok sözü edilen yazarlarından biri oldu. Genç yazarın kendi yaşamından esinlenerek kaleme aldığı "Sevgili Arsız Ölüm"ü **Marquez**'in romanlarına benzetilenler bile oldu. Eleştirmenlerimiz bu genç yazardan ve yapıtından övgü ile söz ettiler.

İlk romanının başarılı olması üzerine **Atif Yılmaz**'ın önerisiyle bir de senaryo yazar **Latife Tekin**'e göre çalışması; "geçiş sürecini yaşayan bir toplumdaki kesitler sunuyor." 70'li yıllarda sevgiye sığınarak kendilerine yeni birer kimlik arayan sanayi işçilerini konu edinen senaryo, yaşanmış olaylardan kaynaklanıyor. İlk senaryosunda **Tekin**, görücü usulü evlenen iki insanın yaşantılarına nasıl "itiraz ettiklerini" ve nasıl istedikleri biçimde yeniden belirlediklerini anlatıyor.

Tekin'e göre senaryo romana göre çok kısıtlayıcı: "Bunun bir kaç önemli nedeninden ilki kuşkusuz sinema sanayiinde ciddi bir sermaye birikiminin olmaması. Bu nedenle senaryo kısıtlı olmak durumunda kalıyor. Ayrıca politik nedenlerle de pek çok şeyden -ki bunlar özellikle bu senaryoda olayın belirleyici unsurları-fedakarlık etmek gerekiyor..."

Yazdığı senaryonun kendisine çok katkıda bulunduğu dikkatleri çeken **Tekin**: "Yeşilçam başlı başına ve kendine özgü bir dünya. Senaryo çalışmaları beraber bu dünyayı yakından tanımak fırsatı elime geçti. Ayrıca film üretmek romanı farklı; kolektif bir çabayı gerektiriyor. Bu da zaman zaman çok heyecan verici bir olay," diyor.

Yönetmen **Atif Yılmaz**, henüz adı kesinleşmeyen bu filmi "Geçiş döneminde kimliklerini arayan insanların hikayesi" olarak niteliyor. Kentleşme, işçileşme süreci sonucu hangi ahlaka, hangi kültüre uyacağını bilemeyen insanların anlatılacağı filmde, kırsal kesimden gelip hayatını kazanmak için çalışmak zorunda kalan genç kadını **Hale Soygazi**'nin, fabrika işçisini ise **Kadir İnanır**'ın oynaması söz konusu. Filmin senaryosunu **Atif Yılmaz**, **Latife Tekin** ve **Fehmi Yaşar** birlikte oluşturuyor.

Bekçi

Üçüncü filminin senaryo çalışmasını tamamlayan **Ali Özgentürk**, "Bekçi" adlı yeni filminde "insanın sistemle, sistemin insanla oyunu"nu anlatacak. **Özgentürk**, **Orhan Kemal**'in "Murtaza" oyunundan yola çıkarak oluşturduğu bu projeye ilişkin şunları söylüyor:

"İnsan, kendisinin yaptığı, ama kendisine tamamen yabancı kuşallar, doğmalar, tabular dünyasında yaşıyor. Ve sonunda insan her zulmün hisseli ortağı haline geliyor."

Özgentürk, filmini bir ortak-yapım olarak gerçekleştirmek kararında. Bu konuda iki ülke ile anlaşmaya varmış bile.

Pehlivan

Zeki Ökten'in yeni filmi **Pehlivan**'ın senaryo çalışmaları sürüyor.

"Faize Hücum" senaryosuyla 1983 Antalya Film Festivali En İyi Senaryo Ödülü'nü kazanan **Fehmi Yaşar**, "Pehlivan"ı şöyle anlatıyor: "Hızla değişen bir ülke, hızla değişen bir kasaba ve hızla değişen gelenekler..."

Unutulmaya yüz tutmuş bir geleceğin temsilcisi bir **Pehlivan**, eskinin özlemiyle tutuşan yaşlı bir cazgır ve **Almanya**'da yaşadığı acıların, horlanışın trajedisine eskiye sarılıp, tutuculaşan bir çömen işçi...

Değişen topluma karşı... Kendiliğinden gelişen, sessiz, soluksuz, bir çatışmanın içinde bulurlar birbirlerini... Öfkeyle meydan okumaktadırlar, artık eski bir özele, bir tutkusudur, bugüne uyamamanın, bugünü yaşayamamanın..."

"Pehlivan"da başrolü **Tarık Akan** üstlenecek. Filmin çekimi **Haziran** ayında gerçekleştirilecek. Filmin bazı sahneleri **Genelkurmay** Kırkpınar Güreşleri sırasında yapılacak. **Tarık Akan** başrolünü oynayacağı filmi için şu sıralarda hızla kılı almaya çalışıyor.

Gökyüzü

Genç yönetmenlerimizden **Sinan Çetin**, içinde bulunduğumuz günlerde yeni bir film çalışmasının hazırlıklarını sürdürüyor. Büyük bir ihtimale **Hülya Avşar**'ın başrolünü üstleneceği yapıt, **Gülşah Film** tarafından gerçekleştirilecek.

Sinan Çetin, "Gökyüzü" adını vereceği yeni projesine ilişkin şunları söylüyor: "Gökyüzü ve aşk üzerine yazılmış bir sinematografik şiir denemesi... Özgürlük ve sevgiden söz etmek istiyorum. İkisinde elimizden alınmış. Genç insanlardan, genç duygulardan, genç düşüncelerden söz eden bir film yapmak için kolları sıvadık. Asuman gökyüzü demektir. Özgürlük ve aşk demektir. Asuman'a tutkuyla bağlı bir gençten, uzun zamandır sözünü etmeyi unuttuğumuz insanca birkaç düşünceden söz eden bir film olacak

Öykü üç yıldır kafamda uçuşup duruyordu. **Selim Soydan** ve **Almanya** sermayesi bir araya gelince yapım olanağı çıktı. Biraz pahalı bir film olacak... Sinemamızda helikopterli uçaklı çekimler çok azdır. Film, uçma tutkusu olan bir gençten söz ediyor. Bu yüzden kameramız boyuna uçuşup duracak filmin içinde."

Projeler... Projeler

Yeşilçam, yaz mevsimine girerken oldukça durgun. "Faize Hücum" gibi geçen yılın en başarılı film olarak nitelendirilen bir yapımın oldukça düşük hasılat getirmesi, nitelikli sinema yapmaya çabalayan iyiniyetli yapımcılarda düş kırıklığı yaratırken, yönetmenler "ticari şans"ı gözardı etmeye proje arayışlarını sürdürüyorlar. **Kemal Sunal** adına ya da **Türkan Şoray-Cihan Ünal** ikilisine yaslanan sayısız proje taslağının hangileri gerçekleşir bilinmez. Ama, bilinen bir şey varsa o da **Yeşilçam**'da yaşam koşullarının gündün güne ağırlaştığı.

Yaz aylarında **Türkan Şoray-Cihan Ünal**'lı film yapmaya hazırlananlar arasında **Ömer Kavur** da var. **Kavur**'un senaryosunu **Barış Pirhasan** yazıyor.

Şu sıralarda senaryo çalışmaları süren öteki projeler arasında **İşıl Özgentürk**'ün yazdığı ve **Şerif Gören**'in yöneteceği bir film ile **Onat Kutlar**'ın yazdığı, **Şahin Gök**'ün yöneteceği bir başka film var. Henüz adları belli olmayan bu filmler yaz aylarında çekilecek.

Renkli TV'ye Geçerken:

SİNEMANIN SİYAH-BEYAZ BAŞYAPITLARI UNUTULACAK MI?

Ziya METİN

TRT Televizyonu, Ankara kentinin dışına taşıp yurt düzeyine yayıldıktan sonra tutarlı bir film seçme politikasına kavuşamadı. Oysa kültür ve sanatın etkin iletişim aracı sinemayı Anadolu'nun uzak köşelerinde yaşayanlara ulaştırmak, ancak devlet gücüyle gerçekleştirilebilir.

Loulana Öyküsü/R. Flaherty

Birtakım Yeşilçam özentisi dizi filmlere yüz milyonlarca lira harcamaktan kaçınmayan bu kurum, dışalılarda küçük bir para kısıntısı yapmak için "paket satış" düzenine boyun eğiyor. Böylece, zaten az olan yayın saatleri çoğunlukla ipe sapa gelmez filmlerle dolduruluyor. Nâsılsa farkına varılmadan satın alınan kimi önemli filmleri de çifter denetim mekanizmalarıyla, keyifsel sansürlerle yayın dışı bırakıyor. Raflarda çürümeye bırakılan filmlerden ilk akla geleni de Vittoria De Sica'nın başyapıtı "Milano'da Mucize". Bundan başka "Dürüst Bir Yurttaş Üstüne Soruşturma" (Elio Petri); "Kabak Yeyici" (Jack Clayton); "The Happening" (E. Silverstein); "Serafino" (Pietro Germi); "Uyruk" (Staudte); "The Sea of Grass" (Elia Kazan) vb. gibi filmler hafif bir toplumsal eleştiri taşıyorlar diye yüzgeri edildiler. Ayrıca "doğa belgeselleri" dışında sinema sanatının büyük belgesellerinden hiçbirinin henüz yayınlanmamış olması, TRT sorumlularının kafa yapısının kolay de-

ğişemeyeceğini gösteriyor. Nerede Robert Flaherty'nin "Kuzeyli Nanook"; "Loulana Öyküsü"; nerde Harry Watt'ın "George Postası"? Ya Georges Rouquier'nin o nefis "Farrebique"; Alain Resnais'nin "Van Gogh" ve "Heykeller de Ölümler" adlı belgeselleri? Hele hele belgeliğin büyük ozanı Joris Ivens'in başat yapıtları? Bunlar ekrana adım bile atamadılar.

Yakında bütünüyle renkli yayına geçildiğinde en çok haksızlığa siyah-beyaz alıcısı sahipleri uğrayacak. Çünkü özgün kopyası renkli olan pelikül, siyah-beyaz ekrana yansırken görüntü kalitesi önemli ölçüde düşmektedir. "Boyalı yayınların" "boyalı basma" benzemesi de olası. İlle de renkli olsun diye bir yığın abur cubur filmi gözümüze sokacakları kuşkusuz.

Doksan yıllık sinema tarihinin büyük kesitini renksiz filmlerin kapsadığını herkes bilir. Bu yüklü birikim içinde yedinci sanatın kilometre taşları da var. Televizyonumuz bu yapıtların hiç olmazsa bir bölümünü halkımıza tanıtmazsa, eğitici işlevinden kaçan uyuşturucu bir eğlence aracı olarak kalır.

Klasiklerin çoğu siyah-beyaz çekildi. John Ford'un TV'de gösterime girmeyen en iyi filmlerinden "Muhbir", "Kayıp Müfrez", "Stagecoach", "Tutun Yolu" hepsi siyah-beyaz. Charlie Chaplin'inkiler de öyle.

Şimdilik ABD pazarına sınırsız bağlı olan TRT, bir gün gelip başka ülkelerin ürünlerine de kapılarını açmak zorunda kalacak. Siyah-beyaz fotoğraf sanatının iki dahisini de anımsatalım onlara. Meksikalı Gabriel Figueora ile Rus Eduard Tisse'yi. Birincisinin Emilio Fernandez ve Luis Bunuel yönetiminde, ikincisinin de Sergey Aizenştayn için görüntüledikleri filmler devingen görüntü sanatının başyapıtları sayılır. Fransa'da sinemanın en parlak dönemine damgasını basan Jean Renoir'ın "Büyük Hayal" ve "Oyunun Kuralı" adlı olağanüstü ürünleri de siyah-beyaz. Bunlara Carné, Pabst, Visconti, De Sica, Dovayenko, Pudovkin, Dreyer, Mizoguchi, Satyajit Ray ve Torrenilsson'un... filmlerini de ekleyebilirsiniz.

Beğeni düzeyi yüksek bir izleyici kitlesi yetiştirmenin tek yolu ekranda devrim yapmaktır.

Büyük Hayal/J. Renoir

Gümüş Aslan'ın ardından

CESAR'84 ve "BALO"

İtalyan sinemasının ustaları arasında özgün bir kimliğe sahip olan **Ettore Scola**'nın son filmi "*Le Ball*" (Balo) yılın ilk ödülleri dağıtılırken oldukça şanslıydı. İlk başarı Berlin'den geldi. Scola, "*Balo*" ile **Gümüş Aslan** ödülünü kazanmıştı. Ardından, 1984 Cesar'ları dağıtımında, En İyi Film Ödülünü **Pialat**'nın filmiyle paylaşırken, en iyi yönetmen ödülünü de kazanıyordu.

Bir Fransız tiyatro grubunun, **Theatre de Compagnol**'un sahnelediği tiyatro oyunundan uyarlanan "*Balo*", son 50 yılın Fransız tarihi üstüne sözsüz bir deneme. Scola'nın filminde sözün yerini müzik ve dans almış.

"Sessiz demeyin, bu konuşulmayan film anlamına gelir. Sözsüz deyin. Çünkü kelimeleri yıpratmış. İletişim açısından kesin değil." **Ettore Scola**, filmi ve amacını böyle belirliyor işte. "Yitmiş bir dili yeniden bulmamız gerekiyor. Kelimelerden çok, gözler, burun, hele ağızla anlatılan o kadar çok şey var ki: ağız açılabilir, nefes alıp verebilir, iç geçirebilir. Ancak mimden nefret ediyorum. '*Balo*' sözlerle gereksinmesi olmayan insanların yalnızlığıdır. Başka türlü iletişim kurmaya çalışıyor '*Balo*'nun insanları. Gün boyu kullandıkları kelimelerden hoşlanmıyorlar. Memnun olmadıkları hayatları gibi sıradan bir gün bu.

1936'dan başlıyorum çünkü ilk anılarım bu tarihe dayanıyor, daha yaşlı olsaydım, 1914'ten başlardım. Ben tarihsel bir film yapmıyorum. Hiçbir zaman da yapmadım. Bu film, bana özgü temalar, yani geçen zaman, bellek ve arkadaşlık üzerine. Önemli olan insanı anlatmaktır. Bunun için, tarihten, anılardan yararlanıyorum.

"Sözde tarihseli, geleceği müjdeleyen ekinleri daha iyi anlamamı sağladığı ölçüde seviyorum. Tıpkı balo salonu gibi insan da değişmiyor. İnsana kendini bulma imkânını vermek istiyorum. Vittorio de Sica Sciuscia - Kaldırım Çocukları- adlı filminde 1944 Napoli'sini gösteriyordu: kurtarıcı Amerikalı zenci bu filmde kadınların irzina geçiyordu; ama Napolili çocuk da onun üniformasını, pabuçlarını, her şeyini araklıyordu. Yani, ne bir yanda iyiler; ne de öbür yanda kötüler... De Sica savaşın bitiminden hemen sonra resmi ingeleme yerle bir ediyordu."

CESAR '84 OSCAR

FANNY and ALEXANDRE

84'ün ödülllerinden önemli bir bölümünü toplayan "*Fanny and Alexandre*". İsveçli usta **Ingmar Bergman**'in kendi yaşam öyküsünden kaynaklanan bir yapıt. Yüzyıl başında bir İsveç kasabasında bir malikane, güçlü bir anne ve kendilerine yaşamda ayrı yollar çizmiş üç oğul. Tiyatrocu babanın aile üstündeki güçlü etkisi ve aile bireyleri arasındaki ilişkiler. **Bergman**, üç saat boyunca izleyiciyi bu İsveçli ailenin dünyasında dolandırıyor.

CESAR'84

En iyi film: "Le Bal"/Ettore Scola ve "A Nos Amours"/Maurice Pialat

En iyi kadın oyuncu: Isabelle Adjani ("L'Été Meurtrière")

En iyi erkek oyuncu: Coluche ("Chao Pantin")

En iyi Fransızca film: "Dans la Ville Blanche"/Alain Tanner

En iyi yabancı film: "Fanny and Alexandre"/Ingmar Bergman

Coluche

FRANSIZ SİNEMA ELEŞTİRMENLERİ SENDİKASI ÖDÜLLERİ

En iyi film: "Pauline a la Plage"/Erich Rohmer

En iyi yabancı film: "Fanny and Alexandre"/Ingmar Bergman

İNGİLİZ FİLM AKADEMİSİ ÖDÜLLERİ

En iyi film: "Educating Rita"/Lewis Gilbert

En iyi erkek oyuncu: Michael Caine ("Educating Rita") ve Dustin Hoffman ("Tootsie")

En iyi yönetmen: Bill Forsyth ("Local Hero")

En iyi yabancı film: "Danion"/Andrzej Wajda

OSCAR ALTIN KÜRE '84 SEVGİ SÖZCÜKLERİ

Amerikan eleştirmenleri ödülleri için büyük bir bölümünü, ardından da tüm ana dallarda Oscar'ları toparlayan "Sevgi Sözcükleri" Amerikan ailesinin gündemindeki bellibaş konulardan birini, iki kuşaktan aile bireyleri arasında sürekli bir iletişimin, güçlü sevgi bağlarının kurulabilmesinin koşullarını tümüyle duygusal bir yaklaşım çerçevesinde irdeliyor. Öykü 1948'de başlıyor. Aurora Greenway'in daha doğal bir hafta olmuş kızı üstüne nasıl titrediğini görüyoruz. Sekiz yıl sonra, babanın cenaze töreninden dönüştü, ana ile kızı, yani Aurora ile Emma'yla yeniden karşılaşıyoruz. Küçük kız, ölen babasının fotoğrafını annesinden isterken. Yıllar hızla geçmekte. Emma artık evliliğe hazırlanıyor. Ama, sevdiği genci annesine kabul ettirmesi hiç de kolay olmayacak.

Anne-kız arasındaki bu hassas ilişkiyi Amerikan -ve büyük bir olasılıkla tüm dünya- izleyici yığınlarını etkileyecek bir güçte veren James L. Brook, uzun yıllardan beri televizyon için filmler yapıyor. "Sevgi Sözcükleri" yönetmenin sinema için gerçekleştirdiği ilk uzun metrajlı yapım.

Shirley Mc Laine

ALTIN KÜRE ÖDÜLLERİ'84

(Hollywood Yabancı Basın Ödülü)

En iyi film (dram): "Terms of Endearment" (Sevgi Sözcükleri)

En iyi film (müzikal/komedi): "Yentl"

En iyi yabancı film: "Fanny and Alexandre"

En iyi yönetmen: Barbara Streisand ("Yentl")

En iyi kadın oyuncu (dram): Shirley McLaine ("Terms of Endearment")

En iyi kadın oyuncu (müzikal/komedi): Julie Waters ("Educating Rita")

En iyi erkek oyuncu (dram): Robert Duvall ("Tender Mercies") ve Tom Courtenay ("The Dresser")

En iyi erkek oyuncu (müzikal/komedi): Michael Caine ("Educating Rita")

En iyi senaryo: James L. Brooks ("Terms of Endearment")

En iyi yardımcı erkek oyuncu: Jack Nicholson ("Terms of Endearment")

En iyi yardımcı kadın oyuncu: Cher ("Silkwood")

En iyi müzik ve özgün şarkı: Flashdance

Cecil B. De Mille özel ödülü: Paul Newman

Robert Duvall

NEW YORK SİNEMA ELEŞTİRMENLERİ ÖDÜLLERİ

En iyi film: "Terms of Endearment"

En iyi yabancı film: "Fanny and Alexandre"

En iyi yönetmen: Ingmar Bergman ("Fanny and Alexandre")

En iyi kadın oyuncu (dram): Shirley McLaine ("Terms of Endearment")

En iyi kadın oyuncu (müzikal/komedi): Julie Waters "Education Rita"

En iyi erkek oyuncu: Robert Duvall ("Tender Mercies")

En iyi senaryo: Bill Forsyth ("Local Hero")

En iyi yardımcı erkek oyuncu: Jack Nicholson ("Terms of Endearment")

En iyi yardımcı kadın oyuncu: Linda Hunt ("The Year of Living Dangerously")

En iyi görüntü: Gordon Willis ("Zelig")

OSCAR'84

Sevgi Sözçükləri

Fanny ve Alexandre

En iyi film: *"Terms of Endearment"* (Sevgi Sözçükləri)

En iyi yabancı film: *"Fanny and Alexandre"* (yön. Ingmar Bergman)

En iyi yönetmen: James L. Brooks (*"Terms of Endearment"*)

En iyi erkek oyuncu: Robert Duvall (*"Tender Mercies"*- Sevecenlik/ yön. Bruce Beresford)

En iyi yardımcı kadın oyuncu: Linda Hunt (*"The Year of Living Dangerously"*-Tehlikeli Bir Yıl/ yön. Peter Weir)

En iyi yardımcı erkek oyuncu: Jack Nicholson (*"Terms of Endearment"*)

En iyi özgün senaryo: Horton Foote (*"Tender Mercies"*)

En iyi uyarılama senaryo: James L. Brooks (*"Terms of Endearment"*)

En iyi görüntü yönetmeni: Sven Nykvist (*"Fanny and Alexandre"*)

En iyi özgün müzik: Bill Conti (*"The Right Stuff"*- Doğru Yol)

En iyi müzik uyarlaması: Michel Legrande, Alan ve Marilyn Bergman (*"Yentl"*/ yön. Barbara Streisand)

En iyi özgün şarkı: "What a Feeling", "Flashdance" (*"Flashdance"*/ yön. Adrian Ngne)

En iyi görsel efekt: (*"Return of the Jedi"*- Jedi'nin Dönüşü/ yön. Richard Marquand)

En iyi sanat yönetimi: Anna Asp (*"Fanny and Alexandre"*)

En iyi kostüm: Marik Vos (*"Fanny and Alexandre"*)

En iyi seslendirme: *"The Right Stuff"*

En iyi ses efektleri yönetimi: *"The Right Stuff"*

En iyi kurgu: *"The Right Stuff"*

En iyi belgesel film: *"He Makes Me Feel Like Dancing"*

En iyi kısa metrajlı belgesel film: *"Flamenco at 5.15"*

En iyi kısa metrajlı canlandırma filmi: *"Sunday in New York"*

Sevecenlik

Tehlikeli Bir Yıl (Linda Hunt kamerasıyla)

NIJAT ÖZÖN: Yeşilçam sineması etkinliğini fotoromanda ve TRT'de sürdürüyor

Nejat ULUSAY

— Uzun bir süredir yazmıyorsunuz. Bu arada Nijat Özön adı unutulmadı. Çünkü çıkardığımız kitaplar, bir kısmı tükenmiş olmasına karşın, bugün hâlâ aranan birer kılavuz kitap niteliğinde. Bu ara niçin uzadı? Sinemaya ilginiz mi azaldı?

— Ben Ankara'da oturuyorum. Biliyorsunuz Ankara'da uzun zamandır ne bir günlük gazete çıkıyor, ne de eskisi gibi haftalıklar var. Halbuki benim çalıştığım zamanlar, günlük gazete olarak *Ulus* vardı. Haftalık olarak *Akis* vardı. *Dost* ve *Türk Dili* dergileri vardı. Bunlara yazıyordum. Ama bu gazete ve dergiler yayınlanmayınca Ankara'da çalışan biri olarak yazılarımı yayınlama olanağım kalmadı. İkinci nedeni de, kitap çalışmalarına daha çok hız vermek istedim. Çünkü kitap daha kalıcı oluyor bence. Bizde gazetelerde ve dergilerde kalan sinema yazıları ölmeye mahkum gibidir. Ancak araştırmacılar ilgilenirse ilgilenir. Ben de kalıcı olmak için kitap çalışmalarına hız verdim. Bu arada bizde sinema yayınları da zaman zaman alevlenir, zaman zaman da bir durgunluk dönemine girer. Kitapta da bir durgunluk dönemi yaşandı. Onun için biraz uzunca bir ara verilmiş gibi oldu. Şimdi yine canlanma var. Birkaç yayınevi birden kitap işine giriştiler. Bu arada bana da epey iş düştü. Eisenstein'den iki çevirim var: "*Film*

Duyumu" ve "*Film Biçimi*". Birincisi baskıya girdi, ikincisini de hazırlıyorum. İkisini de Payel basıyor. Gerçek Yayınevi "*100 Soruda Sinema Sanatı*"nın yeni baskısını hazırlıyor. Bir de, "*Sinema*" adında, genel bir sinema kültürü veren ve daha çok benim o eski "*Sinema El Kitabı*"nın yenileştirilmiş biçiminde olan bir kitap var. Ya Hil ya da Arkin Kitabevi yayınlayacak."

— Yayıncılıktan söz açmışken: Yayınevleri için sinema kitabı basmak ölü bir yatırım mı acaba? Türkiye'de yayınevleri çok hevesiz bu konuda. Oysa, bildiğim kadarıyla, dışarıda bir filmin bir sahnesi için bile kitap çıkıyor.

— Eski bir alışkanlığın getirdiği bir durum bu. Yani sinemaya bakış açısına bağlı. Hem izleyicinin, hem de kitapçınının bakış açısı. Yani sinema ancak seyredilir; hoş gider, gitmez, vakit geçirir. Biraz daha ciddi olanlar biraz daha ciddi olarak izler. Orada kahr. Sinemanın bir sanat olduğu, çok önemli bir iletişim aracı olduğu henüz Türkiye'de kabul edilmemiş durumda. Böyle olunca da, sinemayla uğraşmak pek ciddi bir uğraş sayılmıyor bizde. Bu gelenek hâlâ sürüyor. Bu geleneği kıracak ciddi bir atılım da ortaya çıkmadı.

Son yıllarda büyük sermaye sanat dergilerine ilgi gösterdi. Çıkan dergilerin hepsi de hâlâ

devam ediyor. Geniş bir dağıtıma dayalı bir sinema yayımı, ne dergilerde ne de kitap alanında bugüne kadar denenmedi.

— Dediyiniz gibi, yazım alanında ya da plastik sanatlar konusunda - Çağdaş Eleştiri ve Boyut gibi - çeşitli dergiler var. Ama görsel sanatlar alanında, sinema ya da tiyatro için bu soy bir dergi yok. Niçin görsel sanatlar alanında böyle bir eksiklik ve destekçilik sözkonusu?

— Görsel sanatların bir kolaylığı var haldede. Bakılıyor ve geçiliyor. Sonra, bizde görsel sanatların fazla bir geçmişi de yok. Görsel sanatlarla ilgili dergilerin biraz daha özenle basılması, yani ötekilerden biraz daha fazla sermaye, titizlik ve aynı zamanda bu iyi kaliteli yürütecek elemanlar, yazarlar gerek. Bunların hemen hiçbiri tam olarak mevcut değil. Ya da biraraya getirilip de bunlar çalıştırılmıyordur. Yani bunun deneyimi yapılmış değil. Bu arada, aşağı yukarı beş-altı üniversitede sinema dersi okutuluyor. Bir kere orada okutulan derslerin kitabı yok. Üniversite olarak ders koyuyorsunuz, onun kitabını yayınlamıyorsunuz. Bu da önemli bir olay. Orada bir takım tezler hazırlanıyor, araştırmalar yapılıyor. Bunların sonuçları yayınlanabilir.

— Burada bir parantez açıp Türkiye'deki sinema yazarlığının durumuna gelelim. Basında sürdürülen sinema yazarlığını üslup, yöntem ve dil açılarından nasıl değerlendiriyorsunuz?

— En umulmadık bir zamanda büyük bir zelişme gösterdi. 1956 ve 1958'lerden sonra yavaş yavaş geriledi. Bir ara yazarlarla sinemacılar arasında çok güzel bir işbirliği kurulmuştu. Fakat sonradan hem sinemada, hem de eleştiride çalışan bazı arkadaşların kişisel tutumları yüzünden bu birlik bozuldu. Basında sinemaya ayrılan geniş yer de zamanla ortadan kalktı. Son zamanlarda dergilerdeki ve günlük gazetelerdeki sinema eleştirisi ve yazılarına baktığımız zaman, bunlar daha çok film tanıtma dediğimiz bir çerçeveye giriyor. Enine boyuna bir eleştiri, bu arada sinemanın çeşitli sorunlarını irdeleyen, sinema kuramlarını tartışan bir durum, böyle bir olanak yok. Bu bakımdan, sinema yayınları gibi, ona bağlı olarak sinema eleştirisi de biraz gerilemeye bile yerinde saymak durumuna geliyor. Basın, televizyonu sinemaya tercih ediyor. Bu bakımdan eleştiride de bir yerinde sayma durumu var.

— Son yıllarda 'Türk fotoromanı' 'Türk sineması'nın önünde gidiyor neredeyse.. Bir ölçüde ciddiye de alınmaya başlandı...

— Fotoromanlar bizim okurun düzenine gayet yakın. Yani eski Yeşilçam sineması bu fotoromanlarla sürdürülüyor. Fotoromanlar, yazılarının azlığı, resimlerinin bolluğu, Yeşilçam geleneğini sürdürmesi, iyi pazarlanması gibi nedenlerle ilgi topluyor. Büyük sermaye buraya da girmiş. Bu bakımdan bir endüstri halinde sürüyor.

— Burada, Türk sinemasındaki görsel hareketlilikle fotoromanın hareketlessiz görüntüye dayanması - altı-üstü renkli fotoğraf - arasında seyirci ve yapımcı açılarından bir ilişki kurabilir miyiz?

— Tabii. Yeşilçam, zaten benim estetik bakımdan verdiğimiz bir adla, "Karagöz Sineması" idi. Karagöz'ü sürdürüyordu. Aynı durum fotoromanda devam ediyor. Bunun bir de ekonomik yanı var tabii. Nasıl Yeşilçam'da sıkıntı olduğu zaman bir kısım oyuncular sahneye

Değerli sinema araştırmacı ve tarihçisi Nijat Özön'ün tükenen bazı kitapları yeniden basılıyor...

çıkılırsa, aynı şekilde geçimlerini sağlamak ya da sürdürmek için fotoroman da onlara bir kapı açmış oldu. Alan da satan da bu işten memnun.

— *Son günlerin bir başka tartışma konusu da TV'deki yerli diziler. Bu filmleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Örneğin, bunlardan üzerinde en çok konuşulan birinin yönetmeni, sinemaya gitmediğini, film seyretmediğini, bazı önemli filmlerin önemli sahnelerini videoda izlediğini belirtiyordu Cumhuriyet'teki bir konuşmasında. TV'de süper bir prodüksiyona imzasını atan bir sinemacının film seyretmemesi biraz tuhaf değil mi?*

— Az önce, fotoroman Yeşilçam'ın devamı dedik ya, bugün aslında Yeşilçam'ın işlevini, fonksiyonunu TRT yüklenmiş durumda. Eskiden Yeşilçam'da bir film getiricileri vardı. Film getiricileri dışarının en döküntü filmlerinin getirirlerdi, Yeşilçamlılar da yerli filmlerin en döküntülerini yaparlardı. Şimdi bu iki

işi birden devletin televizyonu yapıyor. En döküntü yabancı dizileri getiriyor ve en döküntü Yeşilçam filmlerinin yapımını sürdürüyor. Bugün TRT'de en iyi diziler bile, "Üç İstanbul"u kastediyorum bunu söylerken, iler tutar yanı olmayan filmler. Aslında o kitabın seçilmesi bile bence saçma. Çünkü zaten roman değil o. Roman sayılmayacak bir şey. Hiç olmayacak şeyleri biraraya getirmiş ve bu olmayacak şeyleri en olmayacak şekilde de perdeye yansıtmışlar. "Yabancı Dünya"yı da seyrettim. Son derece şematik, son derece acemice oynanmış bir film. Orhan Kemal'in eserlerinin sıcaklığını ve gerçekçiliğini vermeyen sıradan bir yapımdı. Yeşilçam, fotoromanda ve TRT'de aynı şekilde etkinliğini sürdürüyor.

— *Ya televizyonun yabancı sinema programları?*

— Televizyonun izleyiciye sinema sanatını tanıtmaması bakımından yapacağı çok şeyler var. Batıda birçok örneği var bunun. Belirli saatlerde sinema klasiklerini kısa bir sunuşla tanıtıp gösteriyorlar, oturup tartışıyorlar. Bu durumda, Sinematek'in görevini televizyon yapmış oluyor. Bir ara bizde de yapıldı. Televizyonda zaten seyredilmeye değer bir şey olmadığına göre, aslında filmlerle çok güzel programlar hazırlanabilir. Hiç olmazsa TRT bu çabasıyla birtakım günahlarını affettirebilir. Ama bu kadar kolayca yapılacak bir işi bile niye yapmadıklarını anlamak aslında çok güç tabii.

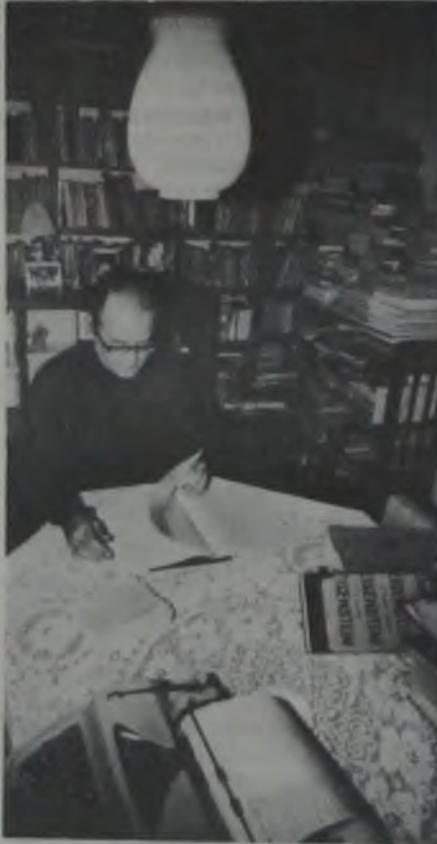
— *Bir de kısa film konusu var...*

— Kısa filmlerin ülkemizdeki gelişmesi bizim sinema yayınlarına benziyor. Bazen bir canlılık gösteriyor. Sonra tekrar bir durgunluk, sus-

kunluk devresine giriyor. Batı ülkelerinde kısa film işi oldukça kolay. Malzemesi ucuz, rahat bulunuyor, biraz ufak bir sermayesi olan bu işi rahatlıkla yürütebiliyor. Eğer başarılıysa bunun pazarlaması da çok kolay. Devlet tarafından da destekleniyor. Türkiye'de bu olanaklar yok. Herşey çok pahalı olduğu gibi, sinema malzemesi büsbütün pahalı. Bu durumda pazarı olmayan ve pahalı bir işin gelişmesi de mümkün değil.

— *Dünya sinemasının durumuna ilişkin kısa bir değerlendirme yapar mısınız? Çağdaş sinemada bir anlatım sorunsalı var mı?*

— Bütün sinemaların ortak bir özelliği var: 60'lardan sonra genç sinemacıların ortaya çıkışı. Bu genç sinemacılar kendilerine uygun bir sinema yaratma çabası içindeler. Bu, dünyanın her yerinde böyle. Bunun nedeni de, genç sinemacılar için film çevirme imkanlarını çok kolaylaşmış olması. İletişim araçlarının yaygınlaşması gençlerin daha rahat film çevirmelerini sağlıyor. Bir yandan, sinema endüstrisinin bu işi kolaylaştıran kendi rahatsızlığı da var. Geleneksel sinema artık seyirciye fazla bir şey vermiyor. Bu bakımdan seyirci her zaman yeni bir şeyler arıyor. Eski yapımcılar bile, gençleri destekliyorlar, imkan sağlıyorlar. Aynı şekilde sinemanın büyük bir kültür ve propaganda aracı olduğu artık kabul edilmiş durumda. Sinema zaten desteğe de muhtaç. Geniş ölçüde desteklendiğini görüyoruz. Televizyonla ortaklaşa filmler yapılıyor. Almanya'daki ve İtalya'daki en iyi filmlerin yüzde 50'den fazlası televizyonun katkısıyla yapılıyor. Üçüncü dünya ülkeleri de zaten sinemacılara büyük imkânlar tanıyor. Tabii bunların kendilerini anlatma, kendi toplumlarını anlatma gereksinimleri var. Aynı zamanda kendi anlatım özelliklerini bulma ihtiyaç-

Özön'e göre: "Ülkemizde sinema eleştirisi yerinde sayıyor".

ları var. Türkiye'de de bu denetlemeye rağmen oldu böyle bir gelişme. Bir de tabii yeni iletişim araçları, mesela televizyonun anlatım özellikleri sinemayı etkiliyor.

— *Türk sinemasındaki genç yönetmenlerin filmlerini izlediniz mi?*

— Bir kısmım izledim. Herşeyden önce son derece saygıya değer bir çaba. Çünkü gerçekten iyi bir film çevirmek çok güç bir iş. Gittikçe de güçleşiyor. Çok ağır bir denetim var. Onun için neden iyi film çevrilmediğine değil de, nasıl iyi film çevrildiğine şaşmak gerekiyor. Bu durumda bir yönetmenin bir yaratma ürünü vermekten çok, denetlemeden nasıl kurtulabilirim çabasına düşmüş olması gerekiyor. Son on yıl içinde, aşağı yukarı her yıl bizim ölçülerimiz içinde şöyle yarım düzineye yakın iyi bir film de ortaya çıkabiliyor. Genç yönetmenlerin filmlerinin çoğu ya kasaba ya da köy çevresini konu alıyor. Böyle olması da normal. Bizim yaşantımızın büyük bir bölümünü kırsal kökenli vatandaşlarımızın yaşantısı belirliyor. Şehirde yaşayanların kökenleri de kırsal. Bunun yanısıra kent konuları da ele alınıyor. Ama orada bile kırsal kesimden kente göç meselesi önemli oluyor.

— *Türkiye'de bir "videomani" olayından söz etmek için henüz erken mi?*

— Videomani olabilir. Ama videoya sahip olmak ortadireğin ve onun aşağısındakilerin -ki en geniş kitleyi meydana getiriyor- gücünü aşan bir şey. Ama bu iş ilerledikçe, fiyatlar düşüktüğü bu da olabilir. Türkiye "maniler"e çok açık bir ülke. Türkiye'de daha televizyon yokken, televizyon antenleri vardı. Renkli yayın başlamadan renkli televizyon girmeye başladı. Videoya birdenbire kapılarımızı açtık. Video sinema sanatının yaygınlaşmasını kolaylaştıracak bir araç.

— *Videoyun sansürün yumuşamasında katkısı olacak mı?*

— Aslında olacak tabii. Bunun olacağını bazı kimseler nedense anlamıyor. Hatta videoyu da sansürün kapsamına almaya çalışıyorlar. Fakat bu uygulamada gerçekleştiremeyecek bir durum. Bu işi de denetleyenleri, bu konudaki yasaları hazırlayanların şimdiden, doğrudan doğruya uydular aracılığıyla yayın başladığı zaman bir sorun çıkmaması için yavaş, yavaş yumuşak bir şekilde hazırlamaları gerekir. Uzun zamandan beri sinemasına, televizyonuna, videosuna sansür uygulamış bir ülkenin sansürü geçirmemesi için yavaş yavaş kendisini bu işe hazırlaması gerekiyor.

— *Devletin sinemaya katkısı için ne diyorsunuz? Bir sinema yasa tasarısı var, bir de sinema için bütçeden 50 milyon lira ayrıldığı belirtiliyor. Tiyatrolara yardım başarıyla uygulandı. Sinema için nasıl olabilir?*

— 50 milyon lira bugün ikibuçuk filmin tutarındır. Bir kere şunu söyleyeyim: İktidarların sinemaya bakışı hiçbir zaman olumlu olmamıştır. İktidarlar sinemayla ya vergi ya da sansür bakımından ilgilenmişlerdir. 50 milyon da, nihayet belirli kimseleri memnun etmekten başka birşeye yaramaz. Sinema yasası zaten iktidarların Türk sinemasına nasıl baktıklarını gayet açıklıkla ortaya koyuyor. Daha zaten ilk cümlesi Türk sinemasının düzene koyacak cezai müeyyideler bulunmadığı gerekçesiyle başlıyor. Yasanın gerekçesi bu. Türkiye'de sinemaya yetecek kadar cezai müeyyide yok deniliyor mevzuatımızda. Onun için ikisinden de olumlu bir sonuç çıkacağını sanmıyorum.

ELEŞTİRİLERİ

FAİZE HÜCUM

YÖNETMEN: ZEKİ

ÖKTEN

SENARYO: FEHMI YAŞAR

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ:

HÜSEYİN ÖZŞAHİN

MÜZİK: CEM İDİZ

OYUNCULAR: GENCO

ERKAL, ASUMAN ARSAN,

AYŞE BELEN, AHMET

SEZEREL, ALİ ERDEMÇİ,

BURÇİN ÖZTUNÇ, BARIŞ

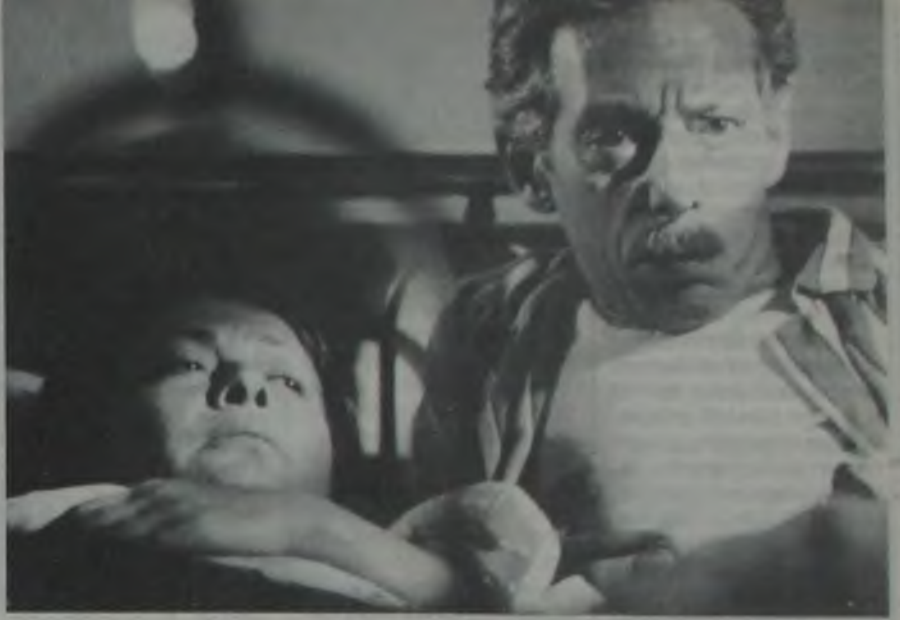
ALTAY, TURGUT SAVAŞ,

BÜLENT KAYABAŞ.

SUNA SELEN

Belge Film Yapımı, 1983

1960'ların sonlarıyla 1970'lerin ilk yıllarında Türk sinemasına neredeyse tek başına damgasını basmış olan "ekol"ün, süreç içinde yönlendirdiği iki sanatçı, yönetmen **Zeki Ökten** (doğ. 1941) ve genç senaryocu **Fehmi Yaşar**, toplumsal içerikli bir denemeyle karşımızdalar. **Ökten**, "**Sürü**" (1978) ve "**Düşman**"dan (1979) sonraki ilk filmi imzalıyor. **Ökten**'in bu iki filminde küçük rollere çıkan, ikincisinde yönetmen yardımcılığı yapan **Yaşar** ise kendisine 1983 Antalya Şenliği'nde ödül kazandıran bir senaryo ortaya koymuş. (Aynı şenlikte "**Faize Hücum**"a iki oyuncu ödülü dışında en iyi film ve yönetmen ödüller de verildi). Öte yandan "**Faize Hücum**," bir film dışalım şirketinin, **Film Pop**'un girişimiyle gerçekleşmiş bir yapıt. Ama özgen olarak, iki yıl önce **Özen Film**'in yaptırdığı "**Toprağın Teri**"yle kıyas kabul etmeyecek denli iyi niyetli, sorumlu ve namuslu bir çalışma.

Faize Hücum/Zeki Ökten

"ORTA DİREĞİN"
BAŞINA GELENLER

Daha önce "**Kapıcılar Kralı**" (1976), "**Çöpçüler Kralı**" (1977) gibi filmlerinde **Umur Bugay**'ın senaryolarından yola çıkarak büyük kentin emekçi insanlarının dünyalarına güldürü anlayışıyla yaklaşan (Antalya şenliklerinden ilk film, **Ökten**'e yönetmenlik, ikincisi **Bugay**'a senaryoculuk ödülleri getirmişti) **Ökten** "**Sürü**" ve "**Düşman**"da da taşrada yoksulluk içinde düşen kesimlere eğilmiş, ancak, ilki destansı, ikincisi öykü tadında iki değişik ve başarılı anlatım çalışmasına karşın, senaryolarından kaynaklanan aşırı bir kötümserliğe, karamsarlığa düşmüş, giderek ve ayrımında olmaksızın "yoksul kesim insanları arasında düşmanlık" gibi bir temaya saplanmıştı.

Ökten, dört yıllık bir uzaklaşmadan sonra yeniden sinemaya dönerken, yeniden büyük kentin yoksulluğa giden emekçi insanların dünyalarına, bu kez (önceki iki çizgisinin karışımı) traji-komik bir öyküyle yaklaşıyor ve birkaç yıl öncesinin etkileri hâlâ süren bankerlik çıkmazına eğilmeye başlıyor. Büyük kentin yoksul semtlerinden birinde yaşayan, devlet

memurluğundan emekli **Kamil Bey (G. Erkal)** ve ailesini (karısı, iki yetişkin kızı, küçük oğlu ve küçük kız torunu), yani güncel deyimıyla "orta direk"-ten bir kesit buluyoruz karşımızda. **Ökten**'in işlediği sorun, bu insanların geçim sıkıntısı, gelecek kaygısı, az-çok rahat bir yaşam sürbilme özlemleri. Kısacası herkesin sorunları, herkesin kaygıları. Kahrmanı-**mız Kâmil Bey**, devlete 30 yıl hizmet vermiş olmaktan ve bu sürede aldığı 22 teşekkürden övünç duyan bir yurttaşımız. Meslek yaşamı boyunca bir akşam bile iç rahatlığıyla rakı içememiş dar gelirli **Kamil Bey**, hiç değilse emekliliğinde rahat edebilmek için, birkaç odalı küçük evini satıyor ve elde ettiği bir milyonu birçok yurttaş gibi "en güvenli" bankere yatırıyor. Aldığı ilk faizlerle oturduğu semtim büyük apartmanlarından bir daire kir alıyor; ailesiyle görece daha düzeyli bir yaşam sürmeye başlıyor. Ancak bu huzuru birkaç ay sürecek, ardından gelen banker iflaslarından onun "en güvenli" bankeri de etkilenecektir. Sonuç, emeklilik düşleri bir anda karabasına dönüşen ve yeniden küçük bir evin giriş katına taşınan yıkılmış, çökmüş bir **Kamil Bey** dir.

AYRINTI ZENGİNLİĞİ,
HEDEF YOKSUNLUĞU

"**Faize Hücum**" un ilk başta dikkati çeken yönü, geçen mevsim, örneğin "**Kırık Bir Aşk Hikayesi**" (**Ö. Kavur**) ve "**Mine**" (**A. Yılmaz**) gibi filmlerimizde de rastladığımız, senaryo içindeki kişilik ve olaycık zenginliği. Bu özellik, anlatılan çevrenin, dünyanın daha boyutlu çizilmesinde önemli bir etken oluşturuyor. "**Faize Hücum**" un işlediği temel çevre birimi **Kamil Bey** in aile yaşantısı. Her şeyden önce bu yaşantı, çeşitli sorunları ve çelişkileri içinde verince, daha bir canlılık, inandırıcılık kazanıyor. **Kamil Bey** in karısı **Saniye Hanım** la (**A. Arsan**) ilişkisi (karısını uzun yıllar hiç yormak istemediği, ama onun hep yorulduğu; ona faiz parasıyla bir çamaşır makinesi armağan ettiği, yeni faizli yaşamla birlikte karısına karşı cinsel isteğinin de artışı; birlikte pazara çıkışları, vb.); büyük kızı **Nesrin** le (**A. Selen**) ilişkisi (tondan izin almadan siyasal eylemler içindeki bir gençle evlenen ve kocasının hapse düşmesi sonucu kızıyla birlikte babasına evine dönen **Nesrin** e olan küskünlüğü), küçük kızı ve onun sözlüsüyle ilişkisi (bu kızını kendi eliyle

evlendirmek ve "sağlam kaptıya" vermek istemesi; bulunmuş damat adayı Murat'ınsa (A. Sezerel) gezi-ci pazar satıcılığında dükkan işine geçmekte Kamil Bey'den parasal yardım görmemekten yakınması), şirin kız-torunuya ilişkisi (sevence bir dede-torun yakınlığı) bu bakışın ürünlere.

Yine Kamil Bey'in ayağını alıştırdığı mahalle kahvesindeki uzak-yakın dostları, onların gündelik sohbetleri, şakalaşmaları, güncel olayları irdeleyişleri vb.. öykünün ikinci canlı çevre birimi (Bu arada Sanieye Hanım'ın kiraladıkları yeni daireyi ziyarete gelen komşu kadınları ağırlaması bölümünün ilginçliğine de değinelim). Ayrıntı zenginliğinin üçüncü odağı, bankerlik kurumu ve Nesrin'in işe girdiği İş ve İşçi Bulma Kurumu. Bankere para yatıran çeşitli kişilerin "orta direk" ordusunun başka örnekleri oluşu, evinin temel direği olan Kamil Bey'in bu ordu arasına karışınca ufalıp, denizde bir damla durumuna düşüşü, para yatırırların belli ölçüde süregiden tedirginliği, hep birlikte para kaptıran insanların bankerin işyerindeki sinirli bekleyişleri, gösterdikleri tepkiler, bir kadının anaparasını geri çekmek için kurnazlık çabası, banker alacaklarının yazımı sırasında bıçkın bir tipin (B. Kaya-baş) kibar pozlar içinde ve yanında bir kadın olduğu halde efelelenerek banker arayışı; İş ve İşçi Bulma Kurumu'nda işçiler ordusundan verilen değişik kesitler, iş azlığı sorunu, hele olasılıkla servetini, biraz da dengesini yitirmiş bir kadının (Suna Selen) sinirli biçimde sürekli iş soruşu, ilginç, başarılı bölümler.. Buna karşılık, filmin ilk ve son sahnesi olarak sunulan ve simgesel bir anlam yüklenmeye çalışılan "sakatlar yarışı" doğrusu oldukça kaba ve estetik-dışı bir bölüm olarak kalmakta..

"Faize Hücum", ayrıntı zenginliği ve gündelik yaşamı vermesindeki başarıy-

la dikkati çekerken ana tema ve bildiri yönünden fazla derinleşmiyor. Filmde, Kamil Bey'in yıkılışını hazırlayan bankerlik olgusunu ülkenin genel sosyo-ekonomik bağlamına ve düzen içindeki yerine oturtma çabasında pek rastlanmıyor. Sergilenen, daha çok dar gelirli bir ailenin portresi ve geçim sıkıntısı oluyor. Örneğin "Faize Hücum"u izleyen bilinçsiz bir seyircinin sinemadan çıkışta "üç kağıtçı bankerler'e sövmekle yetinmesi şaşırtıcı olmaz. Bu "vurulan, eleştirilen hedef" yoksunluğunun yanı sıra, filmde halka belirgin bir yönelim, bir umut, bir "doğru yol" gösterildiği söylenemez. Ancak her iki eksiklik de içinde yaşadığımız kısıtlı söz söyleme ortamı nedeniyle doğal karşılanabilir. Ökten'in filmine koyduğu geleceği olan yeni kuşakların ve Nesrin'inse ne denli sıradan seyirciye yönelik simgeler sayılabileceği tartışma götürür.

Sonuç olarak "Faize Hücum," öz yönünden II. Dünya Savaşı sonrasında İtalya'da ortaya çıkan Yeni Gerçekçilik akımı filmlerinin ve o geleneği 1970'lerde devralan bir Türk sineması kuşağının gerçekçilik anlayışlarına bağlı kalıyor: Kimi toplumsal olayların ele alınması ve buna bağlı bir insan dramının ortaya konuşması. Ana özelliği, yanlış, kötülüğü sergilemek olan, direniş biçiminden, savaşım yollarından uzak duran bir "yansıtmacı", "betimleyici" gerçekçilik.

ANLATIM ÖZELLİKLERİ VE OYUNCULUK

Yönetmen Ökten, anlatım yönünden "Düşman" daki anlayışı sürdürmekte. Bu iz sürüş, özellikle kahvehane sahnelerinde belirgin. Fehmi Yaşar'ın senaryosu, bütün olarak da, "Düşman" daki ağır-aksak tempolu, yer yer uzunca konuşmalı (bu filmde o denli değil) duragan sahnelerin ardarda gelişini andırıyor. Hareketli bölüm (para kaptıranların bankerin işyerindeki eşyaları yağmalama-

masını gösteren pek başarılı sayılmayacak bölüm dışında) yok denecek ölçüde. Buna karşılık Ökten, seyirciyi kavrayıcı sahne içi dramatik öğelerden yararlanmaya çalışmış. Bunun başında da oyunculuk geliyor. Kalabalık sahnelerin trafiğini (kahvehane, bankerlik kurumu, ev içi bölümleri) aksamadan götüren yönetmen, filmin başkahramanının ön planda olduğu üçte ikilik bölümünde Genco Erkal'ın oyunculuğuna dayanmış. "Ar"ta yaşlıca bir gezginci satıcı rolünde genellikle sırtan ve doğallıktan uzak düşen Erkal, bu kez dar gelirli memur emeklisi rolünde alabileceğine başarılı (Antalya Şenliği "en iyi erkek oyuncu" ödülü). Figüranların yoğun olduğu sahnelerde özellikle mimikleriyle öbür insanlardan çok daha fazla dikkati çekiyorsa da, genelde inandırıcı bir dramatik tiplere getiriyor. Antalya Şenliği'nde, "yardımcı kadın oyuncu" ödülünü alan Asuman Arsan'ın oyunu da rolüne tümüyle uyumlu, ölçülü, dengeli bir oyun (ölçü kaçsaydı Adile Naşit tipine düşme tehlikesi doğabilirdi). Büyük kız Nesrin'de Ayşe Selen, sinemamız için yeni ve yalnlığıyla yararlı bir yüz. Filmin başlarında babasıyla ilk karşılaştığı ve daha sonra evini satmamasını önerdiği (ama başka bir şey de öneremediği) bölümlerde, "Arkadaş" filmindeki Semra Özdamar'ı akla getiren bir "sekteklik", "soğukluk" içinde çizilen Nesrin, giderek daha olumlu bir kişilik biçimine giriyor; ama seyirci için açık, net bir söz ya da umudun yüklenicisi olamıyor (kocasının durumu tek başına yeterli bir motif değil). Kahvehane ve bankerlik kurumu bölümlerindeki tüm oyuncu ve figüranlar, aksamadan görevlerini yerine getiriyorlar.

Ancak "Faize Hücum"-da tüm olarak bir anlatım tadı bulamadığımı belirteyim. Ökten, "Sürü" ve "Düşman" da yakaladığı, tadı olan değişik dil bütün-

lüklerine "Faize Hücum"-da ulaşmıyor. Film, tüm etki ve çarpıcılığını yalın, düz bir anlatım içinde Genco Erkal'ın dram oyunculuğundan ve filmde hafif dozda yer alan gülmece öğelerinden alıyor. Erkal'ın daha az "oynadığı" bölümlerde bu etki de azalıyor; hiç görünmediği sahneler, anlatım yönünden daha cılız bölümler olarak kalıyor. Hüseyin Özşahin'in temiz görüntü çalışması elbette ki senaryonun ve yönetmenin anlayışına bağlı kalıyor. Cem İdiz'in ilginç müzik çalışmasıysa filmin anlatımını ancak yer yer (az sayıdaki diyalogsuz bölümlerde) süsleyebiliyor.

SEYİRCİ İLGİSİZLİĞİ ÜSTÜNE

"Faize Hücum", Emek ve Harbiye/As gibi bayanların da gidebildiği iki temiz sinemada gösterilmesine karşın, genellikle az sayıda seyirci toplayabildi ve ikinci hafta olanağı da yaratamadı. İki sinema da filmi yaptıran dışalımçı şirketin bağlantısı olan salonlarken, fragmanı Kasım ayında oynatılan "Faize Hücum"un gösterimi mevsim boyunca sürekli ertelenmişti. Gerekece olarak "iş şansının az oluşu" gösteriliyordu ve bu gerçekleşti ("Merhaba Dünya" adlı Amerikan filmi için de böyle bir kaygı vardı; oysa Emek te 4 hafta oynayabildi). Bu kuşkusuz çok önemli bir olgu. Seyirci "Faize Hücum"u neden izleme geçiği duymadı? Bana kalırsa bu, seyircinin "parasını bankere kaptıran dar gelirli adam" öyküsünde seyre değer bir bir sunulamamasından kaynaklanıyor. İzleyenler de izlemeyenlere önercek bir şey bulamamış olsalar gerek. Acaba, film, yerli film oynatan sinema ayaklarında gösterilebilseydi, ilgi daha mı çok olurdu? Pek sanmıyorum. "Faize Hücum," yerli film seyircisi için konuşu, oyuncuları ve öbür beklentileriyle fazla ağır ve aydın denilen çevreler içinse fazla "bildik konulu" ve fazla "halka dönük" görü-

Faize Hücum/Zeki Ökten

nüyor olmalı. Bu, en sonunda aydın ya da değil, seyircinin sinemadan beklediğiyle sınırlı bir iş. Ben, aydınımızın (eğer öyleyse) "Faize Hücum"dan büyük tad almamasını ya da alamayacağını düşünüp izlememesini yadırgatıcı bulmuyorum aslında.

Sorun, görüldüğü gibi **kim için, neden ve nasıl** film yapılmasının irdelenmesinden geçiyor. Belki de bu tür bir film için, her şeye karşın Türk filmi ayaklarını yeğlemek gerekirdi; dolayısıyla Yeşilçam yapısı içinde bir sermaye olanağı aranmalıydı. Ama bir de şu var. Dar gelirli başkahraman seçen "Faize Hücum"un hangi seyirci kesimine seslenmeyi esas aldığı pek belirgin değil. Seyirci ilgisinin azlığında, bu bulanık çıkış noktasının ve zincirleme oluşan öbür öğelerin (konunun çekici gelme-yişi anlatımın durağanlığı, aydının zevkine düşkünlüğü gerçeği) etkisini görmezden gelmek gerek.

Kişisel kanım, bir sinemasever için, eksikliklerine karşın nitelikli, olumlu bir çalışma olan "Faize Hücum"u görmenin bir borç, bir ödev sayılması gerektiğidir. Eğer ülkemizde sıra dışı, düzeyli sinema çabalarının gelişmesini, artmasını istiyorsak, seyirciye dü-

şen ilk görev bu tür çalışmaları önce "izleyerek" desteklemektir. Beğenmek, beğenmemek, övmek ya da eleştirmek ikinci aşamadır. Bugün artık "Faize Hücum"un "sanat sineması" anlayışına yakın salonlarca yeniden programa alınıp sunulması gerekir. Seyircinin hiç değilse bu yeni aşamada ilgisini esirgememesi, unutmayalım ki, sinemamıza yapılmış bilinçli bir katkı olacaktır.

Nezih COŞ

ATEŞ ARABALARI (CHARIOTS OF FIRE)

YÖNETMEN: HUGH

HUDSON

SENARYO :

COLİN WELLAND

OYNAYANLAR: BEN

CROSS-İAN CHARLESON

NİGEL HAVERS CHERLY

CAMPBELL ALİCE KRİGE

1924 Paris Olimpiyatları'nda madalya kazanan üç İngiliz atletin öyküsünü anlatan "Ateş Arabaları", Oscar ödülleri dördünü almıştı: En iyi özgün senaryo, en iyi özgün müzik, en iyi kostüm ve en önemli Oscar, en iyi film ödülü.

1980 İngiliz yapımı film, genellikle Amerikan yapımı-

larının değer bulunduğu "İngilizce çekilmiş en iyi film" ödülünü İngiltere'ye götüren sayılı yapıtlardan. Bunda hiç kuşkusuz aristokrat Cambridge Üniversitesi'nin profesörlerinden ve seçkin öğrencilerinden orta halli taşralılara, yüksek sosyete üyelerinden uçaklarına, 1920'ler İngilteresi'nin her kesitini hazırladığı titiz kostümlerde canlandırılan **Canonero**'nun, filmin temposuna uymaktan da öte, çoğu kez bu tempoyu belirleyen müziğiyle Yunan asıllı usta besteci **Vangelis**'in payı büyük.

Oyuncu kadrosunun alçakgönüllü ama başarılı oyuncularına da anmak gerek. Ama herhalde en büyük etken, üç başarılı sprinterin birkaç saniyelik koşularını iki saate yayıp çağrışım zenginliğiyle dolu özgün bir senaryo çıkaran **Colin Welland**'in ve bu senaryoyu iyi değerlendiren yönetmen **Hugh Hudson**'in.

Film, 1924 Olimpiyatları'nın 10.6 saniyeyle 100 metre birincisi **Abrahams**, 47.6 saniyelik derecesiyle 400 metre birincisi **Liddell** ve 200 metrede Amerikalı **Scholz**'un ardından görmüş madalyayı kazanan **Lindsay**'in kişilikleri çevresinde insanların neden, nasıl spor yaptıklarını ve yarışmalarında sporun yerinin

ne olduğunu ele alıyor. Bu-nu zaman zaman kesişen, zaman zaman içiçe geçen üç ayrı öykü biçiminde paralel kurguyla anlatıyor. Üstelik yalnız üç atletin öyküsüyle de sınırlandırmıyor konusunu: Devletin ve çeşitli grupların spora yaklaşımını, toplumun spor ve sporcuyla ilişkisini de kısa sekanslarla aktarıyor. **Abrahams**'in özel antrenörü **Mussabini** de film içinde ayrı bir yan öykü oluşturuyor.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Çin'deki görevinden Edinburgh'a dönen protestan bir İskoç misyonerin oğlu olan **Liddell**, hızlı koşarak Tanrıya yaklaştığını hissettiğinden futbolculuğu bırakıp kısa mesafe koşucusu olmuş dini bütün bir protestan gençtir. "Tanrı aşkına" koşmakta, bir yandan da babası gibi misyoner olmaya hazırlanmaktadır. Bağlı olduğu kiliseyi yaygınlaştırmak için düzenlenen kampanyalara katılır. Özgün koşu stiliyle tanınan **Liddell**'in popülarlığından yararlanmak için kilise özel atletizm yarışmaları düzenler.

Abrahams, Litvanya yahudisi tüccar bir ailenin oğludur. İngiliz toplumunun tabakalaşmasını yarıp kendine "birinci sınıf vatandaşlar" arasında bir yer edinme hırsı içindedir. Bu hırsıyla lise öğrenimini tamamlayıp Birinci Dünya Savaşı sırasında İngiliz ordusunda askerlik yapmış, savaş sonrasında Cambridge Üniversitesine girme başarısını göstermiştir. Hem derslerinde, hem atletizmde deliler gibi çalışmasının ardındaki temel güdü "seçkin vatantaş" sıfatını kazanma hırsıdır. Bu nedenle Üniversitenin geleneksel amatörlik anlayışını dahi çiğneyip deneyimli antrenör **Mussabini**'den kendisini Olimpiyat şampiyonluğuna hazırlamasını ister; buna karşı çıkan üniversite yöneticilerine direnir. **Abrahams** için "hızlı koşmak, bir silahtır". Bu silahlı, üniversite arkadaşları — ve rakibi — **Lindsay**'in, aşık

olduğu aktris kız kardeşine bile tercih eder.

Lindsay soylu bir ailenin oğludur. Öğrenimiyle koşuculuğu birarada yürütmektedir. Sporu **Liddell** ve **Abrahams** gibi bir takım amaçlara ulaşmak için araç olarak değil, başlı başına bir amaç olarak yapmaktadır. O yüzden, hırslı olmakla birlikte, öbürlerinden çok daha esnektr.

Welland, senaryosunu özellikle **Abrahams** ve **Liddell**'in çevresinde ikili bir dramatik yapıyla geliştirirken 1920'ler İngiltere'sinde atletizmin ne denli yaygın —hatta "ulusal"— bir spor olduğunu, kilisenin bu nedenle nasıl atletizmi yaygınlık kazanmada bir araç olarak kullandığını da anlatıyor. Üniversite gençliğinin sporu oyun olarak değerlendirdiğini yansıtan okul koridorlarındaki hayali kricket oyunu da spora bir başka yaklaşımı olanca sevimsizliğiyle gösteriyor.

Amatörlük anlayışındaki dönüşümün, bilimsel yöntemlerle "süper-insanlar" yaratılarak yarıştırılmasının prototipini ise **Abrahams-Mussabini** ilişkisiyle ekrana getiriyor. Sporcu yaşamının her alanına karışıp tümünü denetim altında tutan bu anlayışın henüz yadığından beri o dönemde **Mussabini** istenmeyen adam ilan edilmiş, ama yine de gizlice Paris'e gelip **Abrahams**ı yönlendirmiş, şampiyonluğa hazırlamıştır. **Abrahams**'in öyküsünde yardımcı bir tip olarak gözükken **Mussabini**, koşucusunun altın madalyayı alısından sonraki tutum ve davranışlarıyla —sevinci, övücü, gururu, bu başarıyı kendine mal edişiyile— ayrı bir öykücünün başkışisi oluverir: Böylece "spor"un bir başka yönü —antrenör ögesi— sergilenmiştir.

Hırsları ve hızları nedeniyle Eski Roma'da yarıştıran savaş arabalarını çağrıştıran bir isimle anılan sporculardan **Lindsay**, **Abrahams** ve **Liddell** gibi— herşeyini adadığı —ve spordışında bir amaca

bağlı— bir hırsla sahip olmadığından filmin genel öyküsünün biraz gerisinde gösterilir. İkili dramatik yapının ulaştığı ardışık doruk noktasının az öncesinde verilen ilk çözümlene de —öbür koşucuların yanında biraz geride kalan— öyküsü sona erer: 200 metre yarışında gümüş madalyasını aldıktan sonra, altın madalya şansının bulunduğu 400 metre yarışından —100 metre seçmelerine katılmamakta direnen— **Liddell** lehine çekilir. Kız kardeşiyile gönül bağı olan **Abrahams**'la üniversite arkadaşlığı, 400 metre yarışındaki kararıyla **Liddell**'le ilişkisi, **Lindsay** i filmin iki ana öyküsünü bağlayan kişi haline getirirken öbür iki koşucunun veremeyeceği türden kararıyla filmde "örnek sporcu" ahlakı öykücünün kahramanı haline geliyor. Filmdeki yerinin küçüklüğüne karşın üç sporcu içinde spor yaşamı en uzun olan koşucu oydu: **Lindsay**, 1920 Anvers Olimpiyatlarında 4 x 400 metre bayrak yarışında altın madalyayı kazanan İngiliz takımında da koşmuştu.

Dini bütün **Liddell**'in en hızlı koşup kazanma hırslı zaman zaman inançlarından baskın çıkmaktadır. Kendi gibi kilise için çalışan "iyi protestan" bir kız aşığıdır. **Liddell**'in atletizme bu denli tutkun olması sevgilisini ürkütmektedir. O yüzden "Tanrıya başka türlü de hizmet edilebileceğini" **Liddell** e anlatmaya çalışmaktadır. Ama hızlı 100 metrece buna yanaşmaz. Madalya kazanmak üzere olimpiyat kafilesiyle birlikte İngiltere'den Fransa'ya giderken bu konuda bir iç hesaplaşmaya girişir. Bu bölümdeki kısa geridönüşler ve yalın oyunculuk, **Liddell** öyküsünü yavaş yavaş düğüm noktasına hazırlamaktadır. Koşucunun Tanrıya bağlılığını, sevgilisinin eleştiri ve itirazlarını, dini için yaptığı koşu ve konuşmalarını, bir pazar sabahı ayın saatinde top oynayan bir çocuğa "Her gün senin, ama pazarları

tanrının" deyişini hızla —kısa sekanslarla— ama iç hesaplaşma duygusunu asla sarsmadan anlatmaktadır bu bölümde yönetmen. Ve öykü düğüm noktasına ulaşır: **Liddell**'in **Abrahams** la birlikte katılması gereken 100 metre seçmeleri pazar günü yapılacaktır, şu Tanrının olan pazar günü... İç hesaplaşmasının izleyiciyi hazırladığı kararını açıklar **Liddell**: Seçmeler katılmayacak, pazar günü koşmayacaktır.

Liddell'i ikna etmek için kabile başkanı Galler Prensi'nin —veliahtın— onunla tanışmak istediğini belirtir. Bu tanışma "toplantı" sında Prensten başka İngiltere Atletizm Federasyonu Başkanı, İngiliz Olimpiyat Komitesi Başkanı ve üst düzeyde bir devlet yetkilisi bulunmaktadır. Sporcu baskı yapılır, yurduna karşı görevleri anımsatılır. Bu, Büyük Britanya'nın önemli bir tanıtım olanağını, altın madalyayı yitirmemek içindir. Ama **Liddell** karardır: "Tanrı vatandan önce gelir; pazar günleri de onundur." Gergin toplantı, 200 metrede gümüş madalya alan **Lindsay**'in salona girip 400 metre yarışından **Liddell** için çekileceğini açıklamayışıyla olumlu —tipik İngiliz— bir sonuca, bir uzlaşmaya varır.

Devlet yetkilisi, toplantı sonucunda kabile başkanı **Liddell**'in 400 metrede başarı kazanacağından kuşku duyduğunu belirttiğinde "Asil şimdi kazandık. Onun kararlı tutumu bizim için altın madalyadan daha etkili olacak" der. Ertesi gün İngiltere'de tüm gazeteler koşucunun iyi protestan sözlerini manşet yapmıştır: "Tanrı vatandan önce gelir!"

100 metrece dini bütün **Liddell**, toplantıyla bir de yurdseverlik baskısı altına girince, daha önceki koşularında olduğu gibi trans halinde, anksiyete içinde koşar ve sürpriz olarak katıldığı 400 metrede altın madalyayı alır. Bu durum, hiç de zorlama gibi gelmez izleyiciye: Çünkü daha ön-

ce, İskoçya-Fransa özel atletizm karşılaşmalarında itilip düşürüldüğü zaman da aynı anksiyete içinde, koşup birinciliği almıştır —yarışı izleyen **Mussabini** onun "hayvan gibi" koştuğunu söyler—. **Liddell** öyküsü de olumlu sonuçlanır: Yarış sonunda seyircileri selamlarken, koşmasına karşı çıkan sevgilisinin de tribünde, arkadaşlarının arasında olduğunu görür.

Abrahams da **Liddell** gibi bir iç hesaplaşma geçirir, ama koşudan önceki birkaç gün içinde. Onu buna iten sevgilisiyle tartışması ve inancına bağlılık değildir: Sevgilisi, **Liddell**'in tersine koşucunun hırslıyla yarışmak yerine onu gücünden kuşkuyla düştüğü anlarda dahi koşmaya heveslendirir. Hırslının kaynağı kendine toplumda önemli bir yer açma arzusudur. Olimpiyat şampiyonluğuyla buna ulaşmış olacaktır. Ama ya sonra? İşte bu boşluk duygusudur onu bunalan. Bu bunalımı aşması için, yarış —aslında kendisi için— kazanmasını isteyen antrenör olanca gücüyle çabalar. Daha önce meydan okuduğu ama geçildiği **Liddell**'in 100 metrede koşmaması bile pek ilgilendirmemektedir artık. Sonuçta kendiyile yarışır **Abrahams** ve o da altın madalyasını alır. Öyküsü, **Liddell**'inki gibi kalabalık içinde, koşuyla değil, sevgilisine sıradan bir yolcu gibi kavuştuğu tenha Londra Gari'nda biter. Hırslı geçmiştir, tatlı bir yorgunluk ve yeni bir kişiliğin ipuçlarını veren tutumlar içindedir.

Ele aldığı iki artı bir sporcu kişiliğinin anlatılmasındaki başarı, yan tiplerin ilgili değer yargılarını aktarmada da gözleniyor. Tüm bunların yanında, koşuların öncesi, yarış ve bitiş çizgisindeki ağır çekimlerle yakın çekimler de sporcuların o kısacık saniyelerdeki yoğun —mutlak— yaşantısını derinlemesine vermeyi başarıyor.

Film, sporun birçok yönünü hatırı sayılır bir bece-

riyle görüntüleyip aktarıyor. Yalnız burada dikkati çeken bir nokta, konusuna irdelemeci bir yaklaşımla değil, betimlemeci bir anlayışla yaklaşması. Senaryo yazarı ve yönetmen, kendi yorumlarını katmak yerine, spor olgusunun çeşitli öğelerini ayırıştırarak gösteriyor ve izleyicinin yorumuna bırakıyor. Filmin başındaki ve sonundaki görkemli — teatral— kostümler içindeki görevlileri ve gözalıcılığıyla görüntülenen kilise ayini bir açıdan protestan izleyicilere şirin görünme, bir açıdan İngiliz şovenizminin belirtisi sayılabilir. Bunun dışında film baştan sona betimlemeci bir anlayışla oluşturulmuş.

"Kolaycı" olarak nitelenebilecek bu betimlemeci seçim, filmin tiplerini ve sporun öğelerini işlemede gösterdiği derinlik ve başarıyla herhalde gözardı edilebilir.

Filmin atletleri konu almasına sıkılan, atletizmin yabancılığını çeken izleyicilerin, filmin "spor" olayı üzerine olduğunu ve evrensel nitelikler taşıdığını anımsayabilmek için, İngiltere'de atletizmin, bizde güneş gibi yeri olduğunu unutmamaları, gördükleri olayları böylece değerlendirmeleri gerek.

Bir atletizm uzmanı olma-

dığımızdan, filmin atlet izleyicilere neler verebileceğini bilemiyoruz ama, 1500 metrede geçen dünya atletizm şampiyonasında da süren **Sebastian Coe - Steve Owell** rekabetini anımsatan bir tat bulacaklarını, bir atletizm seyircisi olarak rahatça söyleyebiliriz.

Ahmet GÜNLÜK

GÜNAH

YÖNETMEN: İBRAHİM

TATLİSES, AYDEMİR

AKBAŞ, İHSAN YÜCE

KAMERA—FOTOĞRAF:

ERDOĞAN EREREZ,

HUSEYİN EREREZ,

KAYA EREREZ

OYUNCULAR: İBRAHİM

TATLİSES, DERYA TUNA

YAPIMCI: KADRI

YURDATAP- MİNE FİLM

İbrahim Tatlıses'in yönetmen olarak çektiği ikinci film "Günah" sempatik bir sürpriz olarak çıktı karşımıza.

Tatlıses, İhsan Yüce ve Aydemir Akbaş ile beraber Türk sineması için sayısız kere yinelenmiş basit bir öyküyü farklı bir konumda, iddialı görünmemeye çalı-

şarak küçük gözlemlerle, sıcak insan ilişkileriyle ve tek düze geçen yaşam çerçevesinde kahramanı yüceltmeden, sıradan insan boyutları içinde tutarak işlemiş. Film aslında bir şehirlerarası otobüs şoförünün ve kötü yola düşen memleketlisi bir kıza karşı giderek tutkuya dönüşen masum ilgisinin öyküsü. Günümüze uyarlanmış bir türkölü masal. Zaten Türk sinemasının en belirgin özelliği de hep masal dünyasında olması değil mi? Sözlü geleneğin hâlâ bütün etkinliğiyle toplumumuzda yaşanıyor olmasının yansımaları bunlar. Filmde folklor öğelerinin bol bol kullanılmasının nedeni kuşkusuz folklorun hâlâ günlük yaşamımızda genişçe yer tutmasından kaynaklanıyor. **Tatlıses** köken ve kültür birikimi nedeniyle bu

sözlü geleneğin içinde yaşayan ve bunu yaşatan biri. Yönetmen, duyarlılıklarını ve izlerini taşıdığı bu dünyayı, sinemasına aktarmayı seçiyor. Sinemacı olarak yer yer gösterdiği "zaafllara" karşın sevimli, sıcak bir film çıkarabilmiş ortaya. Sade, düz, pek abartmaya kaçmadan doğal davranışları içinde oynatmış oyuncularını, kendi oyununu da bu çizgide tutmaya çalışmış. Bir aşiret kızı olan Zeynep'in o denli çabuk şehirleşmesi, davranışlarının değişivermesi filmin en olumsuz yanı sayılabilir. Filmin genel havası ve anlatımı içinde o bölümler biraz fazla zorlama ve yapay kalıyor.

"**Günah**" bir bölge sineması örneği gibi sanki. Gerçekten de buna bir Urfa yöresi filmi demek fazla bir abartma ve zorlama olmaz. Aslında Urfa'dan görüntü olarak pek fazla bir şey yok, olanlar da çok genel kent görüntüleri, garajlar ve belirsiz bir sokak yalnızca. Ama **İbrahim Tatlıses**'in oynadığı şoför Yaşar tam bir Urfalı ve kendinde tam bir Urfalılığı yaşıyor ve yolla da filme yöresel niteliğini kazandırabiliyor. Dublaj sanatçılarının benzetme Urfa şivesi yerine otantik Urfa konuşmalarını işitiyoruz. Gerçek efekt sesleri ve müzik uygulaması çok başarılı. Bütün bunların yanında, **Erezer** kardeşlerin filme epeyce omuz verdikleri de gözden kaçmıyor. Özenli çekimleri filme çok şey katıyor.

Alçakgönüllü bir çizgide iddialı hazırlanmış ve iyi uyumlu bir ekip çalışması içinde gerçekleştirilmiş, naif bir film "**Günah**". **Tatlıses** alçakgönüllükten sapmadan iyi bildiği duyarlılıklarını geliştirerek, kendini kolay film anlatımlarından sıyrıp, kendi özgünlüğünde daha cesur olarak ve öyküyü daha yaşanan boyutlar içine yerleştirerek yönetmenlik çalışmalarını sürdürebilirse, kendisinden çok daha başarılı filmler seyredebiliriz.

Engin AYÇA

VIDEO/SİNEMA 35

İBRAHİM TATLİSES:

Duygularımı dile getiriyorum, duygularımı resimliyorum...

Engin AYÇA

İbrahim Tatlıses, sinema yazarlarının yönetmen olarak ilgisini ikinci filmi "Günah"la çekti. Sanatçıyla oyuncu ve yönetmen olarak çalıştığı "Sevdalandım" filminin setinde konuştuk.

— Sizinle bugüne kadar sinema konusunda hiç konuşma yapıldı mı?

— Yapılmadı sayılır. Kimi magazin dergilerinde yapılanlar sinemayla pek ilgili değildi. Ciddi bir şekilde pek yapılmadı. Ne yapıyorsun, ne ediyorsun pek ilgilenmediler.

— Sinema yapmak nereden aklınıza geldi?

— Zaten türkücü olduğumuz için, arabesk de okuyorum bu aralar, teklifte bulundular, haliyle menfaatleri olsun diye teklifte bulundular. Onbir film falan çektik başka yönetmenlerle... Onlar çok şey öğrettiler bana, sinemayı sevdirdiler. Onların sayesinde sinemayı öğrendik. Öğrendik derken, yani bir şey bildiğimiz yok. Sadece duygularımızı konuşturuyoruz. Bir takım yanlışlıklar görmüşüz onlardan, onların yaptığı yanlışlar, benim düşündüğüm doğrudur fikrine inanıyorum yani. Saygım da büyük sinemaya, ama sömürücü sinemacılar değil.

— Daha önce sinemaya giderdiniz değil mi?

— Çok, çok. Bu kadar sevmezdim ama sadece sinemaya gidip artistleri seyrediyorduk, işte vurdulu, kırdılı, aşk filmleri. Urfa'da gidiyordum. Şimdi burada İstanbul'da fırsat bulamıyorum.

— Sinemayı böyle sevmeye başladıktan sonra, yönetmenliğe nasıl geçtiniz?

— Aklımda öyle bir şey yoktu yani, yönetmenlik yapacağım falan gibi. Gerçi büyüklerimiz, ustalarımıza saygım büyük, ama öyle ustacılara değil. Senede 7-8 film çekip, birer milyondan parayı ceplerine koyup, jön kim olursa olsun, şarkılarıyla markalarıyla işi bitirelim diyenlere değil, gerçek ustalara saygım büyük.

Yönetmenlik yapmama Adana işletmecisi **Nabi Yılmaz** sebep oldu. Bir film çekecektik ona "Yalan" adında. Hikaye benimdi, senaryoyu **Mehmet Aydın** yazdı. Bu işi, dedi, ben sana çekirtmek istiyorum, hikaye senin, şu senin bu senin, sen çek, dedi. Yahu olur mu? Olmaz. Şudur. Budur. Öyle deyince beni bir heyecan sardı, hani bir de acaba nasıl olur, ben fikrimi söylüyorum. Doğru olduğu halde, buyur sen çek lafları. Mutevazi değil, öyle katı: "Buyur sen çek." Bugüne kadar da çok sinirlenmişim yönetmenlere. Akli başında yönetmenlerle çalışmak istiyordum. **Nabi**

bey böyle söyleyince beni bir heyecan sardı. Allah, allah becerebilir miyim, beceremez miyim, şudur budur, girelim dedik. Sağolsun **Kaya Ererez**'i aldık kameraman olarak, o da 25 senedir bu pisayada, bilgisi, deneyi var. Onunda çok katkısı, yardımları oldu. Sinemada bir takım şeyleri ondan öğrendim. Mesela ilk çalışmamla şimdiki arasında yüzde yüz fark var. İnsanlar göre göre, çalış çalış, bir de beyninin yardımıyla öğreniyorlar. İşte yönetmen olmam böyle oldu. Oysa ben yönetmenlik, yönetmenlik havasında değildim, hevesim de yoktu. Ama duygularım var. Duygularımı dile getiriyorum, duygularımı resimliyorum. Bir sahnede nasıl oynanacak, onu kafamda canlandırıyorum, öyle oynatıyorum. Okulu yok bu için. Varsa da benim için yok, ben okulu gitmedim. Yani görerek, duyarak, dinleyerek öğreniyorum. Bir sahne vardır, tek planda çekersen, bir sahne vardır ki, o sahnenin havasına göre 3 plana bölersin, 7-8 plana bölersin, 100 plana bölersin. Bana diyorsun ki, bunları nerede öğrendin. Vallahi soruyorlar arkadaşlar da, nereden öğrendin diye, ben diyorum, işte az önce söylediğim gibi, duygularımla... Beyin işi bu, bunu kullandığın zaman, kafanı çalıştırdığın zaman, insanoglunun yapmayacağı şey yoktur. Şimdi bana sorsanız, iki bin, iki bin beşyüz türkü var, şarkı var şu an kafamın içinde ve hepsinin sözlerini de şu an yazabilirim hemen. Teyp değilim ama bir yerde kafayı oraya verdiğin zaman... bir de inceliyorum tabii, kendi kendime, akşamları evde alıyorum senaryoyu elime, yönetmenler bana bunu şöyle yapacaksın demişler, ben kendi kendime sahneleri bölüyorum, planlara bölüyorum. Orda da uyarlıyorum, böyle yapsak daha iyi olur diyorlar, bakıyorum, evet tamam öyle yapalım diyorum. Yani kimseden öğrenmedim.

— Peki öğrenmek için yabancı filmleri inceliyor musunuz?

— Valla yabancı filmleri seyrettiğim zaman moralim bozuluyor. Çünkü adamlar o kadar büyük teknik ki, o kadar büyük beyin ki... Aslında bizim yaptığımız iş onların 500 katı, yani bu imkansızlıklar içinde, bu yoksunluklar içinde. Onları seyrettiğimde canım sıkılıyor. moralim bozuluyor, seyretmek de istemiyorum.

— Yani film yapı yapı böyle sinemayı öğreneceksiniz?

— Tabii. Ben onbir sene demircilikte çalıştım. Dördüncü sene ele projeyi alabildim. Okumam yazmam yoktu, kolay değil. On sene, onbir sene çalışacaksın ki eline proje alabilesin. Projeyi alır, işi mühendise teslim ederdim. Yani bu, kafa yapısı, bilmiyorum...

— Peki turne dışında Avrupa'ya gidip, oraları tanımak istemez misiniz? Film festivallerine gitmeyi düşünmez misiniz?

— Bu ara festivale gitmeyi çok istiyorum. Cannes Festivali'ne gitmeyi düşünüyorum, ama öyle filmle falan değil. İyi filmleri seyretmek istiyorum. Oradan sinemayla ilgili çok alet de getireceğim.

Aslında ben maddi olanaklar için ağırlık vermiyorum sinemaya. Şu an sinemayı seviyoruz diyenler var ya, onlara 500 fark atarım ben sinemada. Sinema öyle sevilmez. Ben bugün 7 milyon alıyorum film başına, senede 4 tane film ne yapar, 28 milyonumu alırım. Hani o sinemayı seviyoruz diyorlar ya, palavra hepsi. Sinema çok saygınlık isteyen bir meslek, çok saygı duyduğum bir meslek. Beni de kabul etmiyor çok kimse sinemacı olarak, ama kabul ettireceğim, çaresi yok.

— Seyirciye neler anlatmak istiyorsunuz?

— Zaten şimdi çeştığımız filmler, bütün insanların başından geçmiş olaylardır. Sinema bir eğitimidir halk için. O düşünceyle gelen seyreden insan için bir eğitimidir. Bak gör, böyle olaylar oluyor, diyorum. Yani halka bir şey vermek. Yoksa boşu boşuna sinema ne yapar? Bir şey vermek için uğraşıyorum ben.

— İlk filminiz hangisiydi? Bugüne kadar neler çektiniz?

— "Yalan", 82 sonbaharıyla, 83 kışında çektik. İlk filmimizdi o. **Kaya**'nın bana o filmde çok yararı oldu, halen de oluyor. Bir takım şeyler bir takım kişilerden öğrenilir. Ama o da bir yere kadar... Çok güzel bir hikaye vardı, sevgiyle ilgili, Adana'da geçmiş bir olaydı bu, şiiri de vardı, ben de bunu biliyordum, aldım, yazdım. Sonra "Günah" diye bir film çektim. Ben abartmayı sevmediğim için, abartmayı da o filmde öğrendim. Abarttığın zaman halkın daha çok hoşuna gidiyor. Ben orada gerçek bir duyguyu, gerçek bir yanlış, kan davasını anlattım. Güzel, körpe bir kız bir kardeş kanı için başkasına veriliyor, oradaki yanlışlığı ortaya koyduk. Bir adam geldi, kızı buldu, aldı götürdü, evlendi, kızın kardeşleri geldi, kızı öldürdü. Niye öldürdünüz, diye sordular onlara. Kızı genelevde görmediniz, pavyonda görmediniz, ben gördüm, onu kendi namusum olarak aldım, siz onu karım olarak bembeyaz gelinlikler içersinde gördünüz. Kötü bir yolda görseniz hani, ben de karşıyım, bir tane de ben vururum. Bunu anlatmak istedik hikayedede.

— Öykü sizin miydi? Senaryoyu **Aydemir Akbaş** ve **İhsan Yüce** ile beraber yazdığınız görünüyor.

— Hikayeyi onlar getirdiler, başka türlüydü. Otobüs olayını falan ben koydum. İşportacı olarak getirmişlerdi onlar. Buraya gelip işportacılık eder. Kız bir gün gelir tarak alır falan, öyle bir hikayeydi. Ben böyle olmasın dedim. Urfa- İstanbul arası Cesur otobüsleri vardır, burada çalışan bir adam olsun dedim. Bu kız da daha önce buraya gelmiş olmasın da, oradan kaçsın, tesadüf otobüse binsin, dedik. Daha normal değil midir? Böyle bir "trük" getirdik.

— Film bir kan davası öyküsü kadar, bir uzun yol otobüs şoförünün de öyküsü olarak gelişi geliyor.

— Tabii. Aslında onu daha da çok işlerdik ama, o zaman yolculuğun hikayesi olur, şoförün hikayesi olur diye, dengeledik, ikisini paralel götürdük.

Tatlıses, "Sevdalandım"ın setinde.

— Daha sonra "Yorgun"u çektiniz?

— Evet. "Yorgun"u çekti. Tezcan Film'e çektik onu. "Yorgun" da benim hayatımdan esinlenmişler. Senaryoyu yine Mehmet Aydın yazdı. Tabii değiştirdik biz onu. Sonra sansüre gitti, geçmedi. Sonra ne yaptılar, bilmiyorum, geçti işte. Bir sanatçının başından geçenler anlatılıyor. Gazinocuyla olan ilişkisi, sahnede halkla olan ilişkisi, plakçısıyla olan ilişkisi...

— Bir çeşit hesaplaşmanız yani piyasayla?

— Evet, evet. Artık o tür şeylere paydos, öyle şarkı söylerken el kol hareketleri yok. Ben 9 tane sanatçının, dokuz yerde aynı plan, aynı zaviyeden çekildiğini biliyorum Antalya'da. Ben de tesadüfen gittim oraya öyle şarkı okudum. Filmi seyrediyorum, aynı zaviye, yönetmen aynı, filmler değişik, jöner ayrı. Bilmiyorum yani sinemaya saygı duymak lazım biraz. Sinemaya saygılı oldun mu otomatikman seyirciye de saygılı oluyorsun. Seyirci bile mektup yazıyor, soruyor, nedir öyle hep şalalenin başında, kız oturuyor dinliyor, herif şarkı okuyor yukarlarda. Ben karşıyım böyle el kolla şarkı okumaya. İlle de öyle el kol açarak feryat değil... Sahnede olur belki.

— Filmlerinize mutlak türkü koyuyorsunuz herhalde?

— Evet, öyle isteniyor. Şimdi seyirciyi yavaş yavaş alıştırmak lazım. Adam seni şarkıcı biliyor. Bazen öyle çekiyoruz ki, "ha bak kendisi yönetiyor, afferim" sözleri geliyor kulağıma halkın arasından. Bu benim hoşuma gidiyor. O zaman daha güzel bir şey vereyim diyorum, daha iyisini yapmaya çalışayım. Diğer filmler iyi iş yapıyor, şarkı mı var içinde? Yok. Bana öyle geliyor ki bize şarkıcı olduğumuz için geliyor, ama ben bundan sıyrılmak istiyorum. Ve nitekim de sıyrıyorum kendimi yavaş yavaş. Ama arada bir, hikayeye cuk diye oturacak, okurum. Şimdi şöyle, arkadaşlarla kendi kendimize oturmuşuz, söylüyoruz. Yeri geldiği zaman. Yeri gelmeden de ille şarkı okuyayım diye filmin içine tak şarkıyı da okudun mu, tamam, seyirci feryat ediyor, Allah diyor ama, ben bunda tatmin olmuyorum. Bir şey verememişim orada.

Bütün piyasaya şimdi merak ediyorum, bu adam ne yapıyor diye. Bazısı da duyuyorum çok takdir ediyor, afferim cesaretlî oğlan diyor. Takdir etmek lazım, böyle laflar da geliyor kulağıma. O lafı söylerken ille bana duyurulsun diye söylemiyor, öyle düşündüğü için söylüyorlar. Sinan Çetin, Ali Özgentürk bu tarzda konuşmuşlar, çok sevindim, bunlar bana güç verdi. Bunları istiyorum ben yani, bir şeyler yapmak isteyen adama kuvvetir, moraldir, böyle şeyler yapsınlar bana, versinler, imkan versinler bana, moralimi bozmasınlar. Benim bir şey beklediğim yok sinemadan. Dedğim gibi ben alırım paramı, buyurun kardeşim, kim yönetmen gelsin çeksin.

— "Günah" filminiz yahn, duyarlı anlatımıyla dikkatimizi çekti...

— Benim ilk filmimi seyretseydiniz çok daha beğenirdiniz. Bir hapisane sahnesi var. Senarist şöyle yazmış, demiş ki, kız gelir ziyarette, elleri tel örgüde birleşir. Cezaevinde, tel örgüde? Bunun kadar saçma bir şey ben daha görmedim. 52'lerde, 53'lerde olsun tamam da, 84'teyiz be birader, kaldı mı artık eller tel örgüde birleşir. Halkalı'da bir yerde çekti o sahneyi, İhsan abi falan ordayız, sözlerini orda düşünüyorum, şöyle natürel, incitmeden, duygusal olsun istiyorum. "Nasılsın?" diyor kız; "iyiyim", diyor. "Sen nasılsın?", "iyiyim, ne yapayım?" diyor. Adam kız için birini öldürmüş. Çocuk kıza kestane almak için biraz uzaklaşıyor, bu arada bir iki adam gelip kızı götürmek istiyor, çocuk geliyor, itiyor bunları, "ne yapıyorsunuz yahu?", diyor "ayıptır", insancıl bir şekilde anlatmaya çalışıyor, olmanınca tepesi atıyor, giriyor, bıçak çekiyor biri, kazara ölüyor adam. Dedğim gibi şimdi bu adam bu kadınla daha yeni tanışıyor. Kadın, "İyiyim Urfalı" diyor. Çocuk böyle bir bakıyor, "Çok severdim biliyor musun?" diyor, "Bana ilk defa Urfalı dedin". Çocuğun okulda adı "Urfalı", ama kız bunu bilmiyor. "İyiyim Urfalı" deyince, öyle bakıyor gözlerinin içine. Burda işte, benim için adam öldürdün, şu bu yok, anlatabildim mi?

— Seslendirme de dikkatimizi çekti, biliyorsunuz oyuncular, özellikle jöner pek kendilerini konuşmazlar...

— Cesaret meselesi o, konuşmayabilirler. Çünkü dublaj aşlında oyunlarına daha oyun katıyor, haba sesler vardır... Fakat o sesler beni, tonlamamla, diyalektikle pek veremezler, yadırganmanın diye kendim konuştum.

— Efektler de çok başarılıydı...

— Teyp götürdük, o davul zurna, zil mil sesleri hep oradan alındı. Arabanın o fren sesi falan. Bizim stüdyolarımızda çok hata var. Filmi 90 defa seyrettim, tek not aldım, dedim bunları çekin. Gittiler, çektiler, geldiler, koymadılar. Mesela o burdaki garajda o partırtı, o gürültü yok. Yok olunca fırtırdım. Adam arabanın kapısını açıyor, aşağıya atıyor, küt diye bir ses çıkmaz mı, o ses yok. Kapı seslerini özel aldırđım, koymamışlar, kendi kapı seslerini koymuşlar. Yani bizim dublajcılarımızla, efektçilerimizde de biraz...

— Son çektiğiniz film hakkında biraz bilgi verir misiniz?

— Vallahi ezikliğim, fakırlığın öyküsü. İnşaat işçileri, herkes bir yerden kopmuş gelmiş, herkesin bir derdi var. Biri karısını öldürmüş, birinin anası silah vermiş eline, bunu öldürecekmiş demiş, çocuk çekmiş gelmiş, niye öldüreyim, diyor, ben öldüreyim, ben de mi öleyim? Birisi başlık parasını biriktireyim diye habire çalışıyor, dişleri mişleri gitmiş, yaşlanmış, başlık parası yüzünden evlenememiş, evde kalmış kadınlar vardır ya işte öyle. Bir tanesi yakışıklı, bir gün sarışın bir kadınla beraber olacağım, zengin olacağım deyip duruyor. Bir tanesi artist olma heveslisi, onun hayalinde. Öbür çocuk zaten suskun, o anasının sözünü dinlemiyor. Bir gün bir kıza rastlıyor. Kız bir kız bu. Alıp getiriyor. Kızın gözünü açtırmak için sıkışıyorlar, ay sonu para bulamıyorlar. Başlık parasını biriktiren adam, nasıl olsa bana kuşun yok dişin yok diyorsunuz, getiriyor parayı masanın üzerine koyuyor, buyurun diyor, öbürü mektepli var bir tane, imtihana girecek, biriktirdiği parayı getiriyor, ben seneye gireyim diyor. Herkes birşeyler getiriyor, bakıyorlar gene eksik, yetmiyor falan... Her şey var içinde, insanlık var, dayanışma, fedakarlık, beraberlik... Ben bu filmde de çok iddialıyım ayrıca. Hiç bir filmimde konuşmamıştım, komedi de var, dram da var, anlatım da var... İnşallah başaracağız. Hatalarımızı aza düşüreceğiz.

— Film çalışmalarınızdan, gazino çalışmalarınızdan arda kalan zamanlarda kitap okumak, tiyatroya gitmek gibi şeylerle ilgilenabiliyor musunuz?

— Tiyatroyu çok seviyorum, ama fırsat bulamıyorum, gece çalışmalarımız olduğu için. Saatler uyumuyor. Başka işler de oluyor, şimdi bir plak firması da kurdum, gece gidip stüdyoya türkü okuyorum, şarkı senaryo çalışıyoruz. Kitap dahi okuyamıyorum. Televizyon seyredemiyorum. Ancak gece isim bitikten sonra, evde takıyorum filmleri üçe, dörde kadar video seyrediyorum. Son günlerde de işler çok birikti, plaktır, sahnedir, filmidir. Yani dediğim gibi ben birşeyler yapmak istiyorum. Maddiyata düşünün olsam, milyarlarım olurdu benim şimdi. Türkiye'de benden büyük para alan yok şu anda.

— Peki bu yorgunluk çalışmalarınızdaki verimi düşürmüyor mu?

— Düşürmüyor da, aksaklıklar oluyor. Şimdi belki biraz yaşımız daha diri diye, ama beş, on sene sonra herhalde bu tür şeyleri biraz daha kısmak mecburiyetinde kalacağız. ●

YAPRAK ÖZDEMİROĞLU:

Toplum değişmeden sinemada köklü bir değişiklik olmaz

Murat BELGE

— Türkiye’de, sinemada belirli bir güç kazanmak için gereken neyse onu yapmak gibi bir tutumun olduğu söylenebilir sanıyorum. Şimdi vardığın noktada kendine bir bağımsızlık kazanabildin mi? Şunu demek istiyorum: Yeşilçam kurallarını yerine getirirken, bunları değiştirmek fırsatı ele geçiyor mu, yoksa kurallar sonunda baskın mı çıkıyor?

— “Kuralları yerine getirmek” derken “çıplaklık” gibi şeyleri mi kastediyorsun?

— Yalnız o değil tabii, ama o da içinde.

— Yeşilçam kuralları var. Eninde sonunda bir arz-talep sorunu bu. Seyirci de böyle istiyor. Örneğin şu aralık, **Raj Kapoor**’un eski bir filmini model alan bir filmde çalışıyorum: filmin yapısı, hikâyesi, erotizme aykırı. Ama bir yolunu bulup eklediler böyle bir şeyi. Kurtuluş yok bundan, piyasa taleplerinden...

Çıplaklık konusuna gelince, çok yanlış anlaşılabilir bir şey bu. Çıplaklık estetiğin dışında, estetiğe aykırı bir şey değil. **Liza Minelli**’yi düşün; bu kadının sesi,

şarkı söylemesi çok iyidir, birinci sınıf oyuncudur. Ama filmlerinde soyunur. Onun gibi yapıldığında bu sanatın parçasıdır. Ben zaten tek başına çıplaklığı savunmadım; böyle bir şey sırf ticarî başarı açısından, sansasyon açısından bakılsa bile, en azından uzun vadede başarılı olamaz, geçerli olamaz.

Ama bizdeki genel bakış, çıplaklığı sanatsallık içinde kavramaktan uzak. Dedğim gibi, toplumun bakışı bunu belirliyor. İnsanlar çıplak kadına doymalı ki, bunu aşip güzel film seyretme ihtiyacını duymaya başlasın. Bu da aslında “toplumun değişmesi” demektir... ama galiba ben o zamanı göremeyeceğim...

— Şimdiye kadarki deneyimlerin sana bu karamsarlığı mı veriyor?

— Evet; inanıyorum ki bu dediğim eninde sonunda gerçekleşecek, bu aşamaya toplumca varacağız. Belki ben de bunun ilk öncülerinden biri olacağım.

— “İleride böyle olacak” ya da “olabilir” derken, muhtemel bir toplumsal gelişmeden, dolayısıyla toplumun tarihin-

Fotoğrafi: Sinan Çetin

Yaprak Özdemiroğlu, sinemaya 1981’de Ertem Eğilmez’in “Hababam Sınıfı Güle Güle” filmiyle başladı ve hızla doruğa tırmandı.

den söz etmiş oluyoruz; toplum tarihi üzerine bir tahminde bulunuyoruz. Ama bir de bizim kendimizle sınırlı, kendi “biyolojik” tarihimiz var. Bu tarih çerçevesinde olumlu bir “ilerisi” görebiliyor musun, bugüne kadarki deneyimlerinizle.

— Önceleri daha iyimserken şimdi daha karamsarlaştığımı söyleyebilirim. Son derece rahatsızım, çelişkilerle dolu bir süreç yaşıyorum. Gene de büsbütün umutsuz değilim. Çünkü, bir kere, sinemaya tutkunum. Sinemada olmak, sette çalışıyor olmak bana olağanüstü bir mutluluk veriyor, çevrilen filmin kendisi çok anlamlı olmasa da. “Evde olacağıma, setteyim,” diyorum kendi kendime. Bu da bir şey. “Güzel star” olmak diye bir derdim yok. “İyi oyuncu” olmak istiyorum. Yaşlanınca da devam edeceğim, yaşlı insan rolüne de çıkacağım.

— Peki, bunlara uygun bir yapı buluyor musun bizim sinemada?

— Pek bulamıyorum ama şunu da ekleyim: yalnız sinemayla da sınırlı görmüyorum yapacaklarımızı... Müzikale de çıkacağım. Bana bir coşkuyu veren herşeyi yapacağım. Şimdiki duruma dönersek, evet, çok iç açıcı değil genel durum, benim durumum da...

— Ne gibi, somut olarak?

— Arabesk kültürün içindeyim; ona yarıdımçı oluyorum. Ama sevmiyorum da bu kültürü.

— Bu arabesk karışık hikaye. Hangi çerçevede baktığına da bağlı biraz. Bir açıdan bakınca, sanki hep bunun içindeydik; fark, şimdi daha özerk bir dinamikte ortaya çıkması ve daha yaygınlaşması.

— Benimki de kınamak değil bu kültürü. Niçin, nasıl ortaya çıktığını sezebiliyorum. Ama sevmiyorum hemen geçsin istiyorum.

— Bu tür filmlerde oynayarak, asıl sevdiğin filme geçmen mümkün mü?

— “Zarar-yarar” açısından bakılınca bence hiçbir zararı yok. Sadece “box-office”imi artırıyor. Para kazanmak zorundayım. Çocuk yaşımdan beri evden para almadım, geçimimi kendim sağlıyorum...

— Geçinmek için kaç film çevirmek gerekiyor?

— Eh, en az yılda dört... Ayrıca her filmde oynamıyorum. Az zarar verende oynuyorum. Bunun yanı sıra şimdiye kadar **Ertem Eğilmez**, **Halit Refiğ** gibi yönetmenlerle yaptığım altı tane onurlu filmim var.

— Konuşurken dikkat ediyorum, söylediklerinde hep bir “ama” koşulu var: “Şöyle, ama aynı zamanda böyle” diye gidiyor olayın mantığı. Sanırım bu senden çok, içinde bulunduğun ortamdan ötürü böyle. En kısa özetle, bu dünyada, yani sinema dünyasında yapmak istediklerinle yapmak zorunda oldukların

Fotoğraf Sinan Çetin

Özdemiraglio'nun en çok ilgi gören filmleri arasında Atif Yılmaz'ın "Dolapbeygiri" ve "Şekerpare", Şerif Gönen'in "Alişan", Osman Seden'in "Damga" filmleri yer alıyor.

arasındaki çelişki. Böyle bir şey olduğu söylenebilir mi sence?

— Tabii söylenebilir. Sinemada para az, bunun getirdiği yetersizlikler var. Her şey belli işletmelerin, belli kişilerin elinde. Onlar kendi bildikleri gibi beliriyorlar. Ama sonunda onların istedikleri, toplumun istedikleri. Tekrar edeyim: Toplum değişmeden, sinemada köklü bir değişiklik olmaz. İnsanların istekleri doğrultusunda bir şeyler vermek zorundasın. Ama aklında hep başka şeyler var. İyi yönetmen de çok az, bu da bir başka olumsuzluk. Gene de, büsbütün umutsuz olmak gerekiyor. Ben, elimde ne varsa iyi bir şeyin gerçekleşmesi için kullanmaya çalışıyorum... Dürüst bir filmin çekilebilmesi için, örneğin.

— Ben de bunu demek istiyorum. Umudun var, bir yandan yığınla olumsuzluk var. Ve galiba terazinin "umut" kefesi hafız kalıyor.

— Doğrusu ben de başlangıçtaki kadar umutlu değildim. Bir ara düşünüyordum, niye iyi film yapılamıyor diye. O zaman, belki de sansürden ötürü diyordum. Ama şimdi, sırf ona da yoramıyorum. Soruyorum kendime, "Sansür kalksa ne olur?" diye, pek önemli bir şey olmazmış gibi geliyor.

— Bir planın var mıydı bu işe girerken? Vardıysa, onu ne ölçüde gerçekleştirdin?

— "Vardı" diyemem. İlk film önerisi durup dururken geldi, kendimi sette buldum ve o anda sinemaya vuruldum. Bunsuz olamayacağımı anladım. Bunu anlamış olma beni sürükleyen. Sonra o çıplaklık olayı filan, onu da planlı bir şekilde yapmadım, kendiliğinden geldi öyle.

— Ama o zamanki röportajlarında bunu bilinçle seçilmiş bir olay gibi savunuyordun.

— Savunmasına gene savunuyorum. Planlı değildi demek istiyorum. O bilinçsizliğin içinde bir bilinç de varmış demek ki. Bundan sonra, daha bilinçli davranmam gerekiyor. Son üç yıldır video edindikten sonra- aşağı yukarı beş yüz film seyretmişimdir. Ama seyretmek de yetmiyor. Kitap okumak gerek.

— Ne okuyorsun?

— Çok çeşitli şeyler. Yalnız edebiyat değil. Örneğin Erich Fromm'u çok ilginç buluyorum.

— Yaprak, senin gençliğin, yaşın, bence önemli bir özelliğin. Bu konuda söyleyeceğin bir şeyler olmalı.

— Gencim, ama gençliğimi yaşadım diyemem. Ne gibi bir şey söylememi bekliyorsun?

— Önce genel bir şey. Bana öyle geliyor ki Türkiye'de gençliğin bir hayat alanı yok. En azından Batı ülkelerine kıyasla, gençlik için özel bir yaşama alanı yok. Gençlik bir değer değil, hatta gençler bile bir an önce yaşlanıp saygıdeğer dünyaya katılmak istiyorlar.

— Doğru. Ama kendi hesabıma ben de genç olarak ne yapabilirim? Diskotekte sabahlamak mı, genç yaşama biçimi? Çok küçük yaştan beri, bunları yaşadım, öyle fazla bir keyif almadım ve şimdi yirmi bir yaşında sanırım bunları aştım.

— Tamam işte, gençlik hayatı deyince, "diskotekte sabahlamak" gibi şeyler akla geliyor. Bu da bir ihtiyaç belki, ama gençliği bir tür "kafasızlıkla" özdeşleyen şeyler. Ben de bunu tehlikeli buluyorum.

— Evet, evet, genç insanlarla konuşmak istiyorum ben de. Özgür olmayan bir toplumda özgür yetişmiş birkaç kişiden biriyim. Ayrıcalıklıym böylece, farklı yetişmişim. Ama böyle olan, olmayan başka gençlerle tanışmaya, konuşmaya ihtiyacım var, çünkü onlarla paylaşabileceğim şeyler olduğuna inanıyorum.

Düşünsene, bugünlerde sinemada bir genç hen varım. Ama bunu kullanmıyorlar, akıllarına bile gelmiyor. Oysa bir gençlik filmi yapmak istiyorum. Şöyle pespembe, aşk dolu, kıpır kıpır bir gençlik filmi... Enerji dolu bir film... Hiç böyle bir film yapılmadı.

— Daha kişisel konulara geçeyim mi? Relirli değerlerle yetişmiş bir tip insan olarak, hem sevdiğin, hem geçimini sağlamak durumunda olduğun, hem de eleştirmek zorunda kaldığın sinema dünyasının sorunlarını, kendi özel hayatında nasıl yaşıyorsun?

— Bu hiç hoş değil. Yalnız yaşıyorum, insan içine çıkmak istemiyorum. Bu dünyada ünlü duruma gelince hayatta rahat, huzur kalmıyor. Herkesin bakışı, filan. Benim de, biraz abartmalı söylersek, megaloman bir tavrim vardır. "Anlamıyorlarsa, anlamasınlar" gibi bir şey.

— Ama bu da bir çelişki değil mi? Bu seçtiğin hayatın zorunlu bir parçası. Aslında bunu seviyor olmalısın.

— Sevmiyorum, çok sıkılıyor. Tamam, sinemayı seçtim, ama onun getirdiği bu popülariteyi, bu tür ilişkileri sevmiyorum. Ya da şöyle söyleyeyim: İyi bir oyuncu olarak tanınmak değil de, böyle "oh anam" falan diye bakılan bir kadın haline gelmek beni sıkıyor.

— Bak o biraz farklı. Bence bu dediğinde en büyük pay basına düşünüyor, basının seni ya da bildiğin bütün "starlar"ı topluma sunuş biçimine. Oyle değil mi?

— Tastamam öyle. Basın bu işi bu biçime sokuyor. Onun için de, dediğim gibi, sevmiyorum insan içine çıkmayı. Zaten çalışmak bana yetiyor, tatil falan sevmem ben. Hep çalışmak isterim. Hayatım boyunca da üretken olmak istiyorum.

— Bir dakika, "iyi oyuncu" olarak görülmekten söz ettin. "İyi oyuncuyum" diyebiliyor musun bugün?

— Yok, şu anda iyi oyuncuyum diyemem. Sonsuz bir şey bu zaten, "iyi oyuncu" olmak. Başı sonu yok, bir süreç. Ben kendimi o süreçte göre yetiştirmek için elimden geleni yapıyorum. Öte yandan, şu anda varolan sinemada iyi oyuncu olduğuma da inanıyorum.

— Peki, sen olarak, şu noktada yapmak istediklerin ne kadarını yaptığını söyleyebilirsin?

— Y yapmak istediklerimin yüzde birini yapılabiliyorum. Ama eninde sonunda de-ğişecek bu durum. Buna da inanıyorum.

DÜNYA'DA EN ÇOK İŞ YAPAN FİLMLER

BÜTÜN ZAMANLARIN İLK 10 FİLMİ

1. **E.T./** S. Spielberg (210 milyon dolar)
2. **Star Wars/** G. Lucas (193.5 milyon dolar)
3. **Return of the Jedi/** R. Marquand (165 milyon dolar)
4. **Empire Strikes Back/** I. Kershner (141.5 milyon dolar)
5. **Jaws/S.** Spielberg (133.5 milyon dolar)
6. **Grease/** R. Kleiser (96 milyon dolar)
7. **Raiders Of the Lost Ark/** S. Spielberg (116 milyon dolar)
8. **Tootsie/** S. Pollack (94.6 milyon dolar)
9. **Exorcist/** W. Friedkin (89 milyon dolar)
10. **Godfather/** F. F. Coppola (86 milyon dolar)

Not: Yukardaki liste 1983 sonu verilerine dayanmaktadır.

AMERİKA'DA 1983'ÜN İLK 10 FİLMİ

1. **Return Of The Jedi/** R. Marquand (165 milyon dolar)
2. **Tootsie/** S. Pollack (94.6 milyon dolar)
3. **Un Fauteuil Pour Deux/** J. Landis (40.6 milyon dolar)
4. **War Games/** J. Badham (36.6 milyon dolar)
5. **Superman III/** R. Lester (36.4 milyon dolar)
6. **Flashdance/** A. Lyne (36.2 milyon dolar)
7. **Staying Alive/** S. Stallone (33.7 milyon dolar)
8. **Octopussy/** J. Glen (33.2 milyon dolar)
9. **Mister Mom/S.** Dragoti (31.5 milyon dolar)
10. **48 Hours/** W. Hill (30.3 milyon dolar)

Tootsie/S. Pollack

Return of the Jedi/R. Marquand

UN FILM D'ETTORE SCIOI A
JEAN-LOUIS BARRAULT MARCELLO MASTROIANNI
HANNA SCHYGULLA HARVEY KEITEL

LA NUIT DE VARENNES

JEAN-CLAUDE BRIALY ANDRÉA FERRÉOL MICHEL VITOLD
LAURA BETTI ENZO JANNACCI PIERRE MALET ET DANIEL GELIN

JESSICA LANGE

Elle ne voulait pas être
une star
comme les autres.
Hollywood
résista de la better.

Frances

UNE PRODUCTION BROOKSFILMS avec JESSICA LANGE "FRANCES" SAM SHEPARD KIM STANLEY
ECRIT PAR ERIC BERGREN CHRISTOPHER DE VOIRE ET NICHOLAS KAZAN
COPRODUCTEUR MARIE YATES PRODUCTEUR ASSOCIÉ CHARLES MULLVHILL
MUSIQUE JOHN BARRY CHEF DÉCORATEUR RICHARD SYLBERI
DIRECTEUR DE LA PHOTOGRAPHIE LASZLO KOPACK, A.S.C. MONTAGE PAR JONATHAN SANGER
RÉALISÉ PAR GRAEME CLIFFORD

DESIGNER GILBERT

LA BALLADE DE NARAYAMA

UN FILM DE
SHOHEI IMAMURA

PALME D'OR
FESTIVAL DE CANNES 83

ALAIN SARDE

ISABELLE HUPPERT / HANNA SCHYGULLA

UN FILM DE
JEAN-LUC
GODARD

PASSION

MICHEL PICCOLI / JERZY RADZIWILOWICZ

Photographie: RAYMUND LEE, SUI FRANCIS MUST, Musique: Editions GUSTELAT, Disques ERATO
Une coproduction franco-italienne: SARK FILMS, SEAMAGE FILMS A2 (Paris), FILM ET VIDEO PRODUCTIONS S.p.A.
Distribution: PARAFRANCE

AKADEMİ VIDEO

Teşvikiye Caddesi
No: 23
Nişantaşı
Tel: 148 43 96

Akademi Video, 1983 Kasım'ında Nişantaşı'nda Akademi Kitabevi tarafından kuruldu.

Video izleyicisine kaliteli film vermeyi amaçlayan kuruluş, genel olarak şikayet konusu olan kötü görüntü, özensiz alt yazı ve bozuk çeviri gibi olumsuzlukları gidermeyi amaçlamakta.

Video izleyicisine kültür hizmeti götürmeyi prensip edindiklerini belirten **Akademi Video** yetkilileri, yakın hedefleri arasında ünlü sinema klasiklerinden ve son dönemde adını duyuran önemli yönetmenlerin çalışmalarından oluşan seçkin koleksiyonunu daha da geliştirmenin çabası ve hazırlığı içinde olduklarını söylüyorlar.

Akademi Video, klasik müzikallerin tüm önemli örneklerini arşivlerine katmayı hedefliyor. Şimdiden birkaç önemli müzikali listelerine aldıklarını belirten **Akademi Video** nun sahibi, **Muzaffer Olca**. Klübün, arşivlerinde 250 kadar filmin kaseti var. Filmlerinin çoğu altyazılı olan **Akademi Video** da Türkçe seslendirilmiş film yok. **Akademi Video** nun arşivi tümüyle Beta kopyalardan oluşuyor.

Çok tutulan dizilerin yanısıra, üstün nitelikli sanat filmleri de **Akademi Video** nun en çok ilgi gören kasetleri arasında yer alıyor.

1. The Howling — Joe Dante
2. Mussolini— Carlo Lizzani
3. The Shining— Stanley Kubrick
4. Chariots of Fire— Hugh Hudson
5. The Verdict— Sidney Lumet
6. Cruising— William Friedkin
7. Frances— Graeme Clifford
8. Gone With the Wind— Victor Fleming
9. Poltergeist— Tobe Hooper
10. Nine to Five— Colin Higgins
11. Man of Marble— Andrzej Wajda
12. History of the World— Mel Brooks
13. French Connection II— John Frankenheimer
14. Tenebrae— Dario Argento
15. The Deer Hunter— Michael Cimino
16. La Mariage de Maria Braun— Rainer Werner Fassbinder
17. Blow Out— Brian de Palma
18. Wanted: Babysitter— Rene Clement
19. Still of the Night— Robert Benton
20. Nosferatu the Vampire— Werner Herzog
21. Blade Runner— Ridley Scott
22. Star Wars II— Irvin Kershner
23. How the West Was Won— John Ford
24. Don't Look Now— Nicholas Roeg
25. Giulietta degli Spiriti— Federico Fellini
26. The Line— Robert J. Siegel
27. Class 1984— Mark Lester
28. All that Jazz— Bob Fosse
29. The Blue Lagoon— Randal Kleiser
30. The Last Tycoon— Elia Kazan
31. Murder on the Orient Express— Sidney Lumet
32. The Silent Partner— Daryl Duke
33. Prisoner Without a Name, Cell Without a Number— Linda Yellen
34. The China Syndrome— James Bridges
35. Traitment de Choc— Alain Jessua
36. Heat and Dust— James Ivory
37. The Blues Brothers — John Landis
38. Breathless— Jim McBride
39. Another Time, Another Place— Michael Radford
40. Dr. Jivago— David Lean
41. The Formula— John G. Avildsen
42. The Janitor— Peter Yates
43. Dollars— Richard Brooks
44. Beckett— Peter Glenville
45. The Parallax View— Alan J. Pakula
46. The Day After— Nicholas Meyer
47. The New Centurions— Richard Fleischer
48. Saturn 3— Stanley Donen
49. Mad Max II— George Miller
50. Carnal Knowledge— Mike Nichols
51. Brubaker— Stuart Rosenberg
52. The Way We Were— Sydney Pollack
53. Slap Shot— George Roy Hill
54. The Great Dictator— Charlie Chaplin
55. Modern Times— Charlie Chaplin
56. Gold Rush— Charlie Chaplin
57. The Romantic English Woman— Joseph Losey
58. Second Life (Peter Proud)— J. Lee Thompson
59. The Fog— John Carpenter
60. My Brilliant Career— Gill Armstrong
61. First Blood— Ted Kotcheff
62. Hardcore— Paul Schrader
63. The Entity— Sidney J. Furie
64. Conan— John Milius
65. Bad Timing — Nicholas Roeg
66. Wolfen— Michael Wadleigh
67. Can't Stop the Music— Nancy Walker
68. Porky's— Bob Clark
69. McVicar— Tom Clegg
70. Scorpio— Michael Winner

GIRAYLAR VIDEO

Cevdet Paşa Caddesi

No: 125

Bebek

Tel: 163 21 11

1983 yılı Nisan ayında hizmete giren **Giraylar Video**, **Bebek**'teki merkezinde üyelerine hizmet veriyor. Klübün yöneticisi **Ömer Giray**'dan aldığımız bilgiye göre, **Giraylar Video**'nun arşivinde bulunan kaset sayısı şu anda 2000'e yaklaşıyor.

Üyelerinin istekleri doğrultusunda hem **Beta** hem de **VHS** sistemi kasetlerle hizmet verdiklerini açıklayan **Ömer Giray**, **Giraylar Video**'nun program arşivinin şu anda yabancı filmlerden oluştuğunu söylüyor. Filmlerin tümü orjinal ve alt yazılı; dublajlı film yok.

Giraylar Video'nun müşterileri genellikle konulu filmleri yeğliyorlar. Macera, gerilim, bilim-kurgu türündeki yapıtların yanısıra "*Dallas*", "*Dynasty*", "*Thornbirds*" gibi dizi filmler de en çok istenen kasetler arasında yer alıyor.

Giraylar Video'nun **Nişantaşı**'nda bir şubesi var. Şirket yetkilileri, **Giraylar Video**'nun bayilik örgütü bulunmadığını yalnızca isteyen klüplere kaset sağladıklarını söylüyorlar. Her gün arşivlerine 1-2 yeni filmin eklendiğini belirten **Giraylar Video**'nun üye sayısı 1000'in üzerinde.

Klüp, üyelerinin talepleri doğrultusunda; şu anda imzalanma safhasındaki bir anlaşmayla Türk filmlerini de program arşivine dahil etmeyi planlıyor.

1. On Golden Pond— Mark Rydell
2. Gallipoli— Peter Weir
3. Network— Sidney Lumet
4. Whose Life is it Anyway? — John Badham
5. For a few Dollars More— Sergio Leone
6. Blow Out— Brian de Palma
7. Mommie Dearest— Frank Perry
8. X.Y and Zee— Brian G. Hutton
9. The Way We Were— Sydney Pollack
10. Julia— Fred Zinnemann
11. Klute— Alan Pakula
12. Marathon Man— John Schlesinger
13. The Graduate— Mike Nichols
14. The French Lieutenant's Woman— Karel Reisz
15. Midnight Cowboy— John Schlesinger
16. The Getaway— Sam Peckinpah
17. Escape To Victory— John Huston
18. French Connection— William Friedkin
19. Chariots of Fire— Hugh Hudson
20. Victor Victoria— Blake Edwards
21. Little Big Man— Arthur Penn
22. Three Days of the Condor— Sydney Pollack
23. One Flew Over the Cuckoo's Nest— Milos Forman
24. Cousin Cousine— Jean Charles Tacchella
25. Alien— Ridley Scott
26. M.A.S.H.— Robert Altman
27. Close Encounters of the Third Kind— Steven Spielberg
28. History of the World— Mel Brooks
29. Play it Again Sam— Woody Allen
30. The Duellists— Stanley Kubrick
31. Shining— Stanley Kubrick
32. Europeans— James Ivory
33. Funny Girl— William Wyler
34. E.T.— Steven Spielberg
35. Dirty Harry— Don Siegel
36. Buggy Malone— Alan Parker
37. Annie— John Huston
38. Poltergeist— Tobe Hooper
39. Lady Sings the Blues— Gordon Hesler
40. Annie Hall— Woody Allen
41. Being There— Hal Ashby
42. Ragtime— Milos Forman
43. An Unmarried Woman— Paul Mazursky
44. Shoot the Moon— Alan Parker
45. The Last Wave— Peter Weir
46. The Rose— Mark Rydell
47. The Good, the Bad and the Ugly— Sergio Leone
48. The Thing— John Carpenter
49. Death in Venice— Luchino Visconti
50. Rebel Without a Cause— Nicholas Ray
51. Carnal Knowledge— Mike Nichols
52. The Fog— John Carpenter
53. Lucky Luciano— Francesco Rosi
54. The Postman Always Rings Twice— Bob Rafelson
55. Atlantic City— Louis Malle
56. Despair— Rainer Werner Fassbinder
57. Ordinary People— Robert Redford
58. Playing For Time— Daniel Mann
59. New York New York— Martin Scorsese
60. Tootsie— Sidney Pollack
61. Hair— Milos Forman
62. Agatha— Michael Apted
63. American Gigolo— Paul Schrader
64. Flashdance— Adrian Lyne
65. Viva Maria— Louis Malle
66. Ben Hur— William Wyler
67. Kramer v.s Kramer— Robert Benton
68. Taxi Driver— Martin Scorsese
69. Prisoner Without A Name, Cell Without a Number— Linda Yellen
70. L'ete Meurtrier— Jean Becker

Video Klüp Listelerinden Seçmeler

ODVİ ORTADOĞU VIDEO İŞLETMELERİ

**Merkez: Valikonağı Caddesi
Yapı Kredi Vakıf Binası
Kat: 5 D: 4
Nişantaşı
Tel: 146 02 10**

Bell- Fruit Manufacturing Co. Ltd nin temsilcisi olan **ODVİ A.Ş.** (Orta Doğu Video İşletmeleri Anonim Şirketi) 1974 yılında kuruldu. Türkiye nin ilk video şirketi olarak hızlı bir gelişme gösterdi.

1974 yılında "Hotel Films International" in temsilciliğini alan **ODVİ**, İstanbul Hilton ve Büyük Ankara Oteli ile Sheraton Otellerinde renkli video yayınına başladı.

Bugün, İstanbul Sheraton Oteli nde Disco 2000 i işleten klüp, fotoğraf ve video servisinin yanısıra, kapalı devre radyo ve televizyon yayınlarını, ayrıca Denizcilik Bankası ile ortaklaşa, Kadıköy ve Üsküdar iskeleleri nde halka açık video hizmetini de gerçekleştireyor.

Türkiye'nin büyük firmalarının yurt dışı tanıtım programlarını çeken **ODVİ**, hazırladığı "Kaynanalar" dizisini **Sony** firmasına sattı.

Bugün Türkiye çapında 60 bayi ve 10 merkez şubesiyle video ile eğitim ve eğlence programları sunmakta.

ODVİ'nin Türkiye'nin her bölgesine dağılmış bayileri **Sony** mühendisleri tarafından eğitiliyor. Teknik konularda bilgili ve tecrübeli onarım elemanları var.

Sony firmasının Türkiye temsilcisi olan **ODVİ** öte yandan esas amacı olan lisan eğitiminde de **BBC** ile işbirliği içinde. **BBC**'nin ürettiği bütün eğitim programlarının tek temsilcisi durumunda.

1. The Way We Were— Sydney Pollack
2. Return of a Soldier— Alan Bridges
3. Close Encounters of the Third Kind (Üçüncü Türle Buluşmalar)— Steven Spielberg
4. 2001: Space Odyssey— Stanley Kubrick
5. Raiders of the Lost Ark (Kayıp Define Avcıları)— Steven Spielberg
6. A Wedding— Robert Altman
7. The Verdict— Sidney Lumet
8. Ragtime— Milos Forman
9. Shoot the Moon (Ayı Vurmak)— Alan Parker
10. An Unmarried Woman (Yalnız Bir Kadın)— Paul Mazursky
11. Tout Feu Tout Flamme (Erkekten de Beter)— Jean Paul Rappeneau
12. Vanishing Point— Norman Spencer
13. Frances— Graeme Clifford
14. Death on the Nile (Nil'de Ölüm)— John Guillermin
15. X, Y and Zee (X, Y ve Z)— Brian G. Hutton
16. Heaven Can Wait (Cennet Bekleyebilir)— Warren Beatty, Buck Henry
17. Annie Hall— Woody Allen
18. Grace Kelly— Anthony Page
19. Far From the Maddening Crowd (Kalahaktan Uzakta)— John Schlesinger
20. La Mort En Direct (Naklen Yayın)— Bertrand Tavernier
21. Author Author (Annemin Kocası)— Arthur Hiller
22. Amarcord— Federico Fellini
23. Educating Rita (Rita)— Lewis Gilbert
24. Local Hero (Yerel Kahraman)— Bill Forsyth
25. Tenebrae— Dario Argento
26. La Grande Bourgeoise (Kentsoylular)— Mauro Bolognini
27. King Kong— John Guillermin
28. Ben Hur— William Wyler
29. All the President's Men (Başkanın Adamları)— Alan J. Pakula
30. Victor Victoria— Blake Edwards
31. The Shining (Pırlıt)— Stanley Kubrick
32. The Secrets of Santa Victoria (Santa Victoria'nın Sırrı)— Stanley Kramer
33. Cross of Iron (Şeref Madalyası)— Sam Peckinpah
34. Fantome d'Amour (Sonsuz Yaşam)— Dino Risi
35. Queimada— Gillo Pontecorvo
36. Lord of the Flies (Sinekler Tanrısı)— Peter Brook
37. Les Choses de la Vie (Hayat Bağları)— Claude Sautet
38. Duel (Düello)— Steven Spielberg
39. Furyo (İyi Noeller Bay Lawrence)— Nagisha Oshima
40. E.T. (Yaratık)— Steven Spielberg
41. Airplane I (Uçakta Pilot Var mı?)— Jim Abrahams, David Zucker, Jerry Zucker
42. La Passante du Sans-Souci (Anıların Acısı)— Jacques Rouffio
43. All that Jazz (Bütün Bu Caz)— Bob Fosse
44. Tootsie— Sidney Pollack
45. Still of the Night (Gecenin Sessizliği)— Robert Benton
46. Sophie's Choice (Sophie'nin Seçimi)— Alan J. Pakula
47. Agatha— Michael Apted
48. Black Hole (Kara Dehliz)— Gary Nelson
49. Return of the Jedi (Jedi'nin Dönüşü)— Richard Marquand
50. Flashdance (Dans Tutkusu)— Adrian Lyne
51. Executioner's Song (Celladın Şarkısı)— Lawrence Schiller
52. The Year of Living Dangerously (Tehlikeli Bir Yıl)— Peter Weir
53. Hopscotch (Seksek)— Ronald Neame
54. Superman III— Richard Lester
55. John and Mary— Peter Yates
56. Tron— Steven Lisberger
57. Onion Field (Soğan Tarlası)— Harold Becker
58. Hazal— Ali Özgentürk
59. Çetin Altan'dan Kaleme Gelmeyenler 60. Poltergeist— Tobe Hooper
61. The Omega Man— Boris Sagan
62. 39 Steps— Donne Shop
63. Hanover Street— Peter Hyams
64. Cassandra Crossing— George Pan Cosmatos
65. The Killer Elite— Sam Peckinpah
66. La Banquière (Banker)— Francis Girod
67. An Officer and a Gentleman— Taylor Hackford
68. 48 Hours (48 Saat)— Walter Hill
69. Best Friends (Gerçek Dostlar)— Norman Jewison

SNOOPY VIDEO

Valikonağı Caddesi

Pasaj 73

No: 8

Nişantaşı

Tel: 148 50 13

Mart 1983'te hizmete giren **Snoopy Video**'nun kurucusu ve yöneticisi: **Nihat Kırca**n. Klübün, tümü yabancı filmlerden oluşan 850 kasetlik bir arşivi var. Macera, aşk, polisiye, bilim-kurgu, şovlar, dizilerden oluşan program arşivinin tümü altyazılı. **Snoopy Video** da dublajlı film yok. Üyelerin büyük kısmının beğenilerinin bu doğrultuda olduğunu saptayan klüp, film seçiminde de bunu gözönünde bulunduruyor. Üyelerine verdikleri kasetlerin görüntü ve ses kalitesine özen gösterdiklerini belirten **Snoopy Video** yetkilileri, video alanında yeni bir kuruluş olmalarına karşın hızlı bir gelişme gösterdiklerini, listelerinde yer alan ünlü yönetmenlerin filmlerinin çok sayıda izleyicisi olduğunu söylüyorlar.

Üye sayısını 370'de dondurmuş olan **Snoopy Video** her hafta 50 adet yeni filmi arşivine dahil ediyor.

Klüp yöneticisi **Nihat Kırca**n, klübün şubesi bulunmadığını ve Yeniköy **Snoopy Video**'nun kendi klüpleriyle bir ilişkisi olmadığını belirtiyor.

Yeniköy **Snoopy Video** sahibi **Seval Başaran** da bu bilgiyi doğruluyor ve 200 adet seçme filmden oluşan bir liste ile ayrı bir klüp olarak hizmet verdiklerini söylüyorlar. (Yeniköy Snoopy Video- Tel: 162 37 35)

1. Black Hole (Karanlık Boşluk)—Garry Nelson
2. The Stunt Man— Richard Rush
3. Dressed to Kill— Brian de Palma
4. Mad Max II— George Miller
5. An Officer and a Gentleman (Bir Subay ve Bir Beyefendi)— Taylor Hackford
6. Max— Claude Sautet
7. High Anxiety (Yükseklik Korkusu)— Mel Brooks
8. American Gigolo (Amerikalı Jigolo)— Paul Schrader
9. Evita Peron— Marvin J. Chomsky
10. The Passenger— M. Antonioni
11. The Blues Brothers — John Landis
12. 48 Hours (48 Saat)— Walter Hill
13. Absence of Malice (Kötü Niyet)— Sydney Pollack
14. Sophie's Choice— Alan Pakula
15. Yanks— John Schlesinger
16. Heaven's Gate— Michael Cimino
17. Goodbye Pork Pie— Geoff Murphy
18. 1 Comme l'aire— Henri Verneuil
19. Dark Crystal— Jim Henson- Frank Oz
20. Inside Moves— Richard Donner
21. Goodbye Girl— Herbert Ross
22. The Good, the Bad and the Ugly— Sergio Leone
23. The Man Who Fell to Earth— Nicholas Roeg
24. Still of the Night— Robert Benton
25. The Last Wave— Peter Weir
26. Fedora— Billy Wilder
27. Guguk Kuşu— Milos Forman
28. Nosferatu— Werner Herzog
29. Breaking Away— Peter Yates
30. Flashdance— Adrian Lyne
31. Author Author— Arthur Hiller
32. Quintet— Robert Altman
33. La Cage aux Folles— Edouard Molinaro
34. Bananas— Woody Allen
35. Picnic at the Hanging Rock— Peter Weir
36. Cousin, Cousine/J. Charles Tachella
37. French Lieutenant's Woman— Karel Reisz
38. Unmarried Woman— Paul Mazursky
39. Shining— Stanley Kubrick
40. French Connection— William Friedkin
41. Verdict— Sidney Lumet
42. Soyent Green — Richard Fleischer
43. Whose Life is it Anyway?— John Badham
44. Duel— Steven Spielberg
45. Marriage of Maria Braun (Maria Braun'un Evliliği)— R. W. Fassbinder
46. Dog Day Afternoon (Köpeklerin Günü)— Sidney Lumet
47. Chinatown— Roman Polanski
48. Carnal Knowledge— Mike Nichols
49. The Big Red One— Samuel Fuller
50. The Line (Çizgi)— Robert J. Siegel
51. Bad Timing— Nicholas Roeg
52. War Games— John Badham
53. The Year of Living Dangerously — Peter Weir
54. The Day After— Nicholas Meyer
55. The Hunger— Tony Scott
56. Blow Out— Brian de Palma
57. I Walk the Line— John Frankenheimer
58. Hardcore— Paul Schrader
59. The Parallax View— Alan Pakula
60. The Killer Elite— Sam Peckinpah
61. An American Werewolf in London (Amerikalı Kurt Adam Londra'da)— John Landis
63. History of the World (Atalarımız)— Mel Brooks
64. Victor Victoria— Blake Edwards
65. Brubaker— Stuart Rosenberg
66. Kutsal Hazine Avcıları— Steven Spielberg
67. Sen ve Ben— Claude Sautet
68. E.T.— Steven Spielberg
69. Talihli Gangster— Francesco Rosi
70. Close Encounters of the Third Kind— Steven Spielberg

Video Klüp Listelerinden Seçmeler

TELE VIDEO

Sıraselviler Caddesi

No: 66 Kat: 3

Taksim

Tel: 144 27 27

Mart 1983'te hizmete giren **Tele Video**, 1978 yılından beri faaliyet gösteren **Focus Filmclik Ltd.** şirketince kurulmuş. **Erdoğan Tokatlı** ve **Ümit Elçi** nin sahibi olduğu **Focus Filmclik** bünyesinde faaliyet gösteren **Tele Video**, genellikle çocuk filmleri ithal ediyor ve video klüpleriyle, kuruluşlara pazarlama yapıyor.

Program arşivinde, tümü Beta sistem, 1000'e yakın İngilizce, Fransızca altyazılı filmler, çocuk filmleri, önemli rejisörlerin filmelerini içeren kasetler bulunuyor.

Yalnızca Taksim'deki merkeziyle üyelerine hizmet veren klüp, video kaset kiralama piyasasının içinde bulunduğu durum nedeniyle şubelikler verilmesine karşı. Buna karşılık **Tele Video**, Anadolu'nun muhtelif illerinde 55 adet video klübüne yerli ve yabancı filmlerden oluşan kaset program servisi yapıyor.

1. The Hunger (Açlık)— Tony Scott
2. The Line (Suçlular)— Robert J. Siegel
3. Straw Dogs (Köpekler)— Sam Peckinpah
4. Psycho II (Sapık II)— Richard Franklin
5. The Day After (Bir Gün Sonra)— Nicholas Meyer
6. Executioner's Song (Celladın Şarkısı)— Lawrence Schiller
7. Fedora— Billy Wilder
8. Pixote— Hector Babenco
9. Nosferatu (Vampir)— Werner Herzog
10. War Games (Savaş Oyunları)— John Badham
11. One Flew Over the Cuckoo's Nest (Guguk Kuşu)— Milos Forman
12. Deliverance (Kurtuluş)— John Boorman
13. Looking for Mr. Goodbar (Doyumsuz Kadın)— Richard Brooks
14. The Seduction of Joe Tynan (Politikacının Aşkı)— Jerzy Schatzberg
15. The Good, the Bad and the Ugly (İyi, Kötü, Çirkin)— Sergio Leone
16. James Dean Story (James Dean'in Hayatı)— Robert Butler
17. Cruising (Kanlı İlişkiler)— William Friedkin
18. Traitment du Choc (Şok Tedavisi)— Alain Jessua
19. The Marriage of Maria Braun (Maria Braun'un Evliliği)— Rainer Werner Fasshinder
20. The Passenger (Volcu)— Michelangelo Antonioni
21. Blow Out (Patlama)— Brian de Palma
22. Goodbye Girl (Elveda Sevgilim)— Herbert Ross
23. Tootsie— Sydney Pollack
24. Still of the Night (Gecenin Sessizliği)— Robert Benton
25. La Nuit de San Lorenzo (San Lorenzo Gecesi)— Paolo-Vittorio Taviani
26. Whose Life is it Anyway? (Bu kimin hayatı)— John Badham
27. The Great Dictator (Diktatör)— Charlie Chaplin
28. Chinatown (Çin Mahallesi)— Roman Polanski
29. The Romantic English Woman (Romantiz İngiliz Kadını)— Joseph Losey
30. Death in Venice (Venedik'te Ölüm)— Luchino Visconti
31. Marathon Man (Maratoncu)— John Schlesinger
32. French Lieutenant's Woman (Fransız Teğmeninin Kadını)— Karel Reisz
33. All That Jazz (Bütün Bir Caz)— Bob Fosse
34. Gold Rush (Altına Hücum)— Charlie Chaplin
35. Modern Times (Asri Zamanlar)— Charlie Chaplin
36. The Year of Living Dangerously (Tehlikeli Yıl)— Peter Weir
37. Flashdance (Dans Tutkusu)— Adrian Lyne
38. Chariots of Fire (Ateş Arabaları)— Hugh Hudson
39. Dance of the Vampires (Vampirlerin Dansı)— Roman Polanski
40. Cat People (Vahşi Kedi)— Paul Schrader
41. Sophie's Choice (Sophie'nin Seçimi)— Alan Pakula
42. Night Porter (Gece Bekçisi)— Liliana Cavani
43. Panic in the Needle Park (Parkta Panik)— Jerzy Schatzberg
44. La Passante du Sans-Souci (Anıların Acısı)— Jacques Rouffio
45. Cousin Cousine (Tatlı Yeğenim)— J. C. Tachella
46. Gone With the Wind (Rüzgâr Gibi Geçti)— Victor Fleming
47. Montenegro— Dusan Makajevic
48. Hopscotch (Seksek)— Ronald Neame
49. Silent Partner (Sessiz Ortak)— Daryl Duke
50. Dressed to Kill (Ölüm Makinesi)— Brian de Palma
51. Apocalypse Now (Kıyamet)— Francis Ford Coppola
52. Fury (Öfke)— Brian de Palma
53. The Postman Always Rings Twice (Postacı Kapıyı İki Defa Çalar) Bob Rafelson
54. American Gigolo (Amerikalı Jigolo)— Paul Schrader
55. Take The Money and Run (Parayı Al Sıvış)— Woody Allen
56. The Blues Brothers (Cazcı Kardeşler)— John Landis
57. Dog Day Afternoon (Bir Öğleden Sonra)— Sidney Lumet
58. The Damned (Lanetliler)— Luchino Visconti
59. Atlantic City (Atlantik Şehri)— Louis Malle
60. Agatha— Michael Apted
61. Airplane I (Uçakta Pilot Var mı?)— Jim Abrahams, David Zucker, Jerry Zucker
62. On Golden Pond (Altın Göl Üstünde)— Mark Rydell
63. E.T. (Yaratık)— Steven Spielberg
64. Tenebrae— Dario Argento
65. Annie— John Huston
66. Black Hole (Kara Dehliz)— Gary Nelson
67. Clash of the Titans (Devlerin Savaşı)— Desmond Davis
68. Superman III— Richard Lester
69. Return of the Jedi (Jedi'nin Dönüşü)— Richad Marquand
70. Star Wars (Yıldız Savaşları)— Steven Spielberg

Video Klüp Listelerinden Seçmeler

ULUSAL VIDEO FİLM A.Ş.

Merkez: Nispetiye Caddesi

No: 14

Etiler

Tel: 163 29 54

1980 yılında Türk İnanoğlu tarafından kurulan **Ulusal Video Film A.Ş.**, kuruluşundan itibaren, bir video kulüpten çok bir video yapım ve kayıt, çoğaltma stüdyosu olarak düşünülmüş ilk gerekli teknik malzemeyi resmi yoldan ithal ettikten sonra tüm Türkiye'yi kapsayan bir bayilik teşkilâtı kuran **Ulusal Video**, 1983 yılında Veb Ofset ile bir ortaklık kurarak her tür çalışmalarının olanak ve bütçelerini genişletmiş ve 1 inç'e geçmek için de gerekli hazırlıkları gerçekleştirmiş.

Ulusal Video'nun her ay dağıttığı 20 adet program arasında yerli film, türkçe sözlü ve altyazılı yabancı film, yerli ve yabancı müzik şovları, çocuk filmleri yer almakta. **Ulusal Video** nun bir özelliği de özgün çekimleri, "Ajda Süperstar", "Neşe-i Muhabbet", "Zülfüye Zülfü", "Hababam Sınıfı Müzikali", "Erol Evgin, Zerrin Özer, Seher Şeniz" gibi sanatçıların konser ve şovları ile yeni mevsim için çekilmekte olan sahne oyunları (Oğlum Çiçek Açı, Kabare, Aslan Asker Şeyk Hitler'e Karşı, v.b) bunların bazıları.

Çekim, kurgu, kayıt, çoğaltma (Beta, VHS, Grundig 2000) seslendirme olanaklarına sahip olan **Ulusal Video** 'Günaydın Video Gazetesi'nin de tüm teknik işlemlerini de yürütüyor

1. The Passenger (Yolcu)— Michelangelo Antonioni
2. The African Queen (Afrika Kraliçesi)— John Huston
3. Rebel Without A Cause (Asi Gençlik)— Nicholas Ray
4. Love Story (Aşk Hikayesi)— Arthur Hiller
5. The Godfather (Baba)— Francis Ford Coppola
6. Summer of '42 (Bir Yaz Günüyü)— Robert Mulligan
7. Bonnie and Clyde (Bonnie ve Clyde)— Arthur Penn
8. East of Eden (Cennet Yolu)— Elia Kazan
9. Saturday Night Fever (Cumartesi Gecesi Ateşi)— John Badham
10. Doctor Zhivago (Doktor Jivago)— David Lean
11. Emmanuelle (Emmanuelle)— Just Jaeckin
12. Klute (Fahişe)— Alan. J. Pakula
13. 2001-A Space Odyssey (2001 Uzay Macerası)— Stanley Kubrick
14. Cabaret (Kabare)— Bob Fosse
15. Blood and Sand (Kanlı Meydan)— Rouben Mamoulian
16. The French Connection (Kanunun Kuvveti)— William Friedkin
17. Convoy (Konvoy)— Sam Peckinpah
18. The Strawdogs (Köpekler)— Sam Peckinpah
19. The Wild Bunch (Vahşi Takım)— Sam Peckinpah
20. Deliverance (Kurtuluş)— John Boorman
21. The Birds (kuşlar)— Alfred Hitchcock
22. Planet of The Apes (Maymunlar Cennemi)— Franklin J. Schaeffner
23. The Exorcist (Şeytan)— William Friedkin
24. Tommy (Tommy)— Ken Russell
25. Shane (Vadiler Arslanı)— George Stevens
26. Three Days of Condor (Akbabanın Uç Günü)— Sidney Pollack
27. Gone With The Wind (Rüzgâr Gibi Geçti)— Victor Fleming
28. Dr. No (Doktor No)— Terence Young
29. Romeo and Juliette (Romeo ve Jülyet)— Franco Zeffirelli
30. The Ten Commandments (On Emir)— Cecil B. De Mille
31. Le Toubih (Doktor)— Pierre Granier-Deferre
32. The Stone Killer (Taş Yürekli Katil)— Michael Winner
33. The Chapman Report (Şehvetli Kadınlar)
34. The Bible (Peygamberler Tarihi)— John Huston
35. Burnt Offerings (Gazap Tohumu)— Dan Curtis
36. From Russia With Love (Rusya'dan Sevgilerle)— Terence Young
37. Cleopatra (Kleopatra)— Joseph L. Mankiewicz
38. Murphy's War (Tek Kişilik Ordu)— Peter Yates
39. Those Magnificent Men In Their Flying Machines (Cesur Pilotlar)— Ken Anakin
40. Scorpio (Akrep)— Michael Winner
41. Breakfast At Tiffany's (Çılgınlar Kraliçesi)— Blake Edwards
42. River of No Return (Dönüşü olmayan nehir)— Otto Preminger
43. A Star Is Born (Bir Yıldız Doğuyor)— Frank Pierson
44. The Boston Strangler (Boston Canavarı)— Richard Fleischer
45. The Stud (Çivi)— Quentin Masters
46. Farewell My Love (Elveda Güzelim)— Michael Winner
47. Enter The Dragon (En Büyük Benim)— Robert Clouse
48. Airport 77 (Kartal Battı)— Jerry Jameson
49. Hombre (Hombre)— Martin Ritt
50. Dirty Harry (Kırlı Harry)— Don Siegel
51. The Hot Rock (Belahı Elmas)— Peter Yates
52. The Fantastic Voyage (Korkunç Yolculuk)— Richard Fleischer
53. Bridge on The River Kwai (Kwai Köprüsü)— David Lean
54. The Sound of Music (Neşeli Günler)— Robert Wise
55. 55 Days At Peking (Pekin'de 55 Gün)— Nicholas Ray
56. The Cross of Iron (Zafer Madalyası)— Sam Peckinpah
57. O Kadın— Halit Refiğ
58. Altın Şehir— Orhan Aksoy
59. Baş Belası— Atıf Yılmaz
60. Gırgariye— Kartal Tibet
61. Zübük— Kartal Tibet
62. Aile Şerefi— Orhan Aksoy
63. Bodrum Hakimisi— Türkan Şoray
64. Çöpçüler Kralı— Zeki Ökten
65. Deprem— Şerif Gören
66. Derviş Bey— Şerif Gören
67. Evlidir Ne Yapsa Yeridir— Şerif Gören
68. Hababam Sınıfı Tatilde— Ertem Eğilmez
69. Hababam Sınıfı Dokuz Doğuruyor— Kartal Tibet
70. İstasyon— Şerif Gören

VIDEOTHEQUE

Germencik Sokak Ata Apt

No: 4

Bebek

Tel: 165 62 31

Abdi İpekçi Caddesi.

Ziya Nasi Pakel Apt. No:

18/3

**(Ottoman Video ve
Videotheque)**

Tel: 140 19 91

Videotheque 1983 Mayıs'ında Bebek'te Engin Karpat ve Atıl Ant tarafından kuruldu. Bayılıkları bulunmamasına karşın Videotheque bazı yerlere film veriyor. Kuruluş, film seçiminde titiz davranıyor. Bunun en önemli nedeni kuşkusuz iyi ve kaliteli filmlere, yöneticilerinin klasiklere düşkün olmaları.

Hem müşterilerinin isteklerini hem de kendilerinin-başından beri korumaya çalıştıkları- seçkin tavrı belli bir dengede tutmaya özen gösteren Engin Karpat ve Atıl Ant'ın şu anda ellerinde 1300 film var. Bu nedenle de İstanbul'un en uzak semtlerinden gelen pek çok aboneye sahipler. Daha çok klasikler, çocuk filmleri, müzikaller, gündelik filmlerden oluşan arşivlerini, abonelerinin isteklerini gözönünde bulundurarak, ne kadar pahalı olursa olsun sürekli zenginleştirmeye çalışıyorlar.

Video kasetlerin yabancı ülkelerde müşteriler tarafından satın alınmasına karşın, Türkiye'de sadece kiralandığını söyleyen Engin Karpat, ayrıca son günlerde gündeme gelen "Telif Hakları" (Korsan kasetçilik) sorununun Türk filmleri için geçerli olduğunu, Yasa'da bulunan boşluklardan dolayı yabancı filmler için böyle bir konudan söz edilemeyeceğini belirtiyor.

Engin Karpat'a göre videoların yaygınlaşması sinemayı pek etkilemiyor.

Film çoğaltmak ve alt yazı yazmak için bir stüdyosu olan Videotheque, dışardan film getirmek imkanına da sahip.

1. Tess— Roman Polanski
2. Tribute— Bob Clark
3. The Elephant Man— David Lynch
4. Kentucky Fried Movie— John Landis
5. Young Frankenstein— Mel Brooks
6. Pretty Baby— Louis Malle
7. Sleuth— Joseph L. Mankiewicz
8. Mephisto— Istvan Szabo
9. Kagemusha— Akira Kurosawa
10. Knife in the Water— Roman Polanski
11. The Enigma of Kaspar Hauser— Werner Herzog
12. Fox and his Friends— Rainer Werner Fassbinder
13. Gandhi— Richard Attenborough
14. Cabaret— Bob Fosse
15. Missouri Breaks— Arthur Penn
16. The Touch— Ingmar Bergman
17. La Femme d'à Côté— François Truffaut
18. The Producers— Mel Brooks
19. Blazing Saddles— Mel Brooks
20. Mussolini the Last Act— Carlo Lizzani
21. The Wall— Alan Parker
22. Galileo— Joseph Losey
23. Jesus Christ Superstar— Norman Jewison
24. Fitzcarraldo— Werner Herzog
25. Seven Year Itch— Billy Wilder
26. The Conversation— Francis Ford Coppola
27. The Conversation Piece— Luchino Visconti
28. Belle de Jour— Luis Bunuel
29. Isadora— Karel Reisz
30. Blow Up— Michelangelo Antonioni
31. Padre Padrone— Paolo-Vittorio Taviani
32. Magyarok— Zoltan Fabri
33. Everthing You Wanted to Know About Sex— Woody Allen
34. Amarcord— Federico Fellini
35. The Go- Between— Joseph Losey
36. Danton— Andrzej Wajda
37. La Dentelliére— Claude Goretta
38. The Music Lovers— Ken Russell
39. Zabriskie Point— Michelangelo Antonioni
40. Lola— Rainer Werner Fassbinder
41. Lili Marleen— Rainer Werner Fassbinder
42. Hiroshima Mon Amour— Alain Resnais
43. Queille— Rainer Werner Fassbinder
44. A Clockwork Orange— Stanley Kubrick
45. Ludwig— Luchino Visconti
46. Identification d'une Femme— Michelangelo Antonioni
47. Mahler— Ken Russell
48. Waterloo— Sergei Bondarchuk
49. Fear Eats the Soul— Rainer Werner Fassbinder
50. The Girl Who Couldn't Say No— Franco Brusati
51. Tales of Ordinary Madness— Marco Ferreri
52. The King of Comedy— Martin Scorsese
53. The Devils— Ken Russell
54. The Wiz— Sidney Lumet
55. The Great Gatsby— Jack Clayton
56. Taxi Driver— Martin Scorsese
57. Koyaanisquatsi— Godfrey Reggio
58. Altered States— Ken Russell
59. Heat and Dust— James Ivory
60. The Bitter Tears of Petra von Kant— Rainer Werner Fassbinder
61. La Grande Bouffe— Marco Ferreri
62. Roma— Federico Fellini
63. La Ballade de Narayama— Shohei Imamura
64. Tommy— Ken Russell
65. Nickelodeon— Peter Bogdanovich
66. The Bridge on the River Kwai— David Lean
67. How the West Was Won— John Ford
68. Collector— William Wyler
69. Contempt— Jean Luc Godard
70. Notorious— Alfred Hitchcock

Grundig Video 2000 kasetleri en büyük kulüplerde ve Grundig servislerinde

✓ Yerli-yabancı, dublaj veya
alt yazılı, yılların ve son günlerin en çok
sevilen, aranılan filmleri.

✓ Dünyanın en ünlü şarkıcı ve gruplarının show konserleri.

✓ Çocuklar için çizgi filmler.

Hepsi en temiz kayıt ve en titiz baskılarla
ve orijinal Avrupa kasetlerde
Grundig Video 2000 sahiplerinin hizmetinde.

GRUNDIG

C I H A N

ELEKTRONİK SANAYİİ A.Ş.
Barbaros Bulvarı No. 137 Yıldız-Istanbul Tel. 166 94 00

İşte Grundig V

ULUSAL İN BAYİLERİ

İSTANBUL
Varol Ticaret Sinan Pasajı
22 Gayrettepe

Suhendan Çuran
Kuçukyalı, Bağdat Cad.
Tel: 358 70 83 Mallepe

Cüneyt Arsan
I. Çalışlar Cad. 42/8
Bahçeşehir

Meşak Karakuş
Bağdat Cad. 221/1
Tel: 358 78 90
Salsıncı

Galip Oymak
Şair Nigar Cad.
Tel: 140 17 51 Osmanbey

Turgut Tulga Kızıtaşı Cad.
Tel: 521 20 30 Fatih

Tek Video Bağdat Cad.
Tel: 520 65 86-528 18 67
Cadebostan

Celal Yılmaz Millet Cad.
Tel: 525 37 73-523 77 80
Aksaray

Reşat Çelik-Raif Guzey
Tel: 524 74 20-527 01 95
Eminonu

Güngör Yüksekbiçli
Piriçavuş Sok.
Tel: 338 36 18-520 72 52
Bahariye

Aydın Özçelik
Ağabey Özçelik
Tel: 160 42 72 Beşiktaş

Aziz Gündoğdu
I. Hakkı Tazcan
Cumhuriyet Cad.
Tel: 140 75 20 Taksim

Omer Özçelebi
Tahir Karşılı
Belediye Cad. Tel: 414
Silivri

Yaşar Gündoğdu
Adiye Karşısı
Tel: 571 37 77-571 20 83
Bakırköy

Güngör Yüksekbiçli
Ayşekadın Cad.
Tel: 357 45 54 Suadiye

Eke Ticaret
Buyukdere Cad. 2
Çatalca

Asuman Acar
İstasyon Cad.
Pınar İş Hanı 14 Kartal

White House Ltd. Şti.
Sipahioglu Cad. 27/1
Yeşilyurt

Meşak Karakuş
Halıbozu Cad. 60 Pendik

ANKARA
Makvi Video Hoşdere Cad.
15B/A Tel: 39 39 89
Yukarıyancı

İmpat Video Selanik Cad.
10/19 Kızılay

İZMİR
Yüksel-Melin Kazmırcı
Kıbrıs Şehitleri Cad. 20/B
Tel: 21 55 25 Alsancak

ADAPAZARI
Ethem-Erhan Koçdemir
Küçük Osman Sok.
Tel: 18014

BALIKESİR
Ayhan Büyükdemirel
Emek Sineması Yanı

İndig Video 2000 kasetlerini bulabileceğiniz kulüpler

LERİ
Pasajı
Cadape
B
anbey
şı Cad
n
Cad
18 67
Cad
77 80
Züney
01 85
yıl
72 52
iklaş
sim
414
20 83
günlü
idiye
Cartal
Şişli
7-1
Pendik
lere Cad
39
nık Cad
mırcı
ad 20 B
ancak
demir
k
sıralı
anı

BOLU
Hikmet Gülgen
Hürriyet Cad. Tel. 2982

BURSA
Metin Miroğlu-
Aşkın İğbilen
Atatürk Cad. Tel. 23 804

ÇANAKKALE
Solmaz Demirbaş
Çarşı Cad. Tel. 1210-1242

DIYARBAKIR
Ataman Aydın
1 Akköyünülü Cad.
Tel. 13280-13952
Yenişehir

ESKİŞEHİR
Seyhan Büyükerşen
Mahmut Pehlivan Cad.
Tel. 122 48

G. ANTEP
Mehmet Yüksekbilgili
Atatürk Bulvarı Tel. 13266

İSKENDERUN
İbrahim Çopur
Mehmet Çakmak Cad.
Tel. 11 333

KAYSERİ
Bak Video
Selâh Cad. Tel. 11544

KEŞAN
Hasan Dağ Terziler Sitesi

KHİKLARELİ
Hikmet Şen Tel. 229
Bölgesel

KOCAELİ
Ötügen Çağlar
İşıköy Cad. Tel. 19757

TRABZON
Çınar Aydın-Reşit Eriç
Tel. 18286 Uzunçarşı

ZONGULDAK
Mustafa Altıntaş
Paçala İşhanı Cumhuriyet
Cıd. 20

ÖZVİNİN BAYİLERİ

İSTANBUL
Şiirhan Tanca
Büyükdere Cad. 104/1
Tel. 330 66 35 Kızıllıoprak

Şen Birol İnçirici Cad. 27
Tel. 572 09 20 Bakırköy

Şen Birol
Kennedy Cad. 59
Tel. 571 88 41 Bakırköy

Nedret Özgün
Cafesrağa Mah. Atılet Sok.
No. 20 Kat 1 Moda

Beymen Club
Tel. 358 81 12 Erenköy

Beymen Club
Tel. 140 65 94 Şişli

Dilek Uçak Atıyo Sok. 14
Tel. 148 96 62 Teşvikiye

Abdurrahman Pala
Şehit Asım Cad. Kismet
Ehni 1 Tel. 160 82 11
Beşiktaş

Leha Sunneli
Raallim Naci Cad. 54
Etiler

Yaşar Okçuoğlu
Ayta Pasajı 70
Tel. 584 29 99 Bahçeşehir

İnanan Çorak
İlyasdağı Cad.
Tel. 575 65 15

İlyasdağı-Goztepe

Aynur Şenkal
Yahya Kemal Beyatlı Cad.
21/1 Kuşluköy

ANKARA
Ayta Gürbüz
Tel. 38 80 15 Çankaya

Fahri Ortaç
Ankara-Beymen
Tel. 18 43 43

İZMİR
Suheyl Cansın
Cumhuriyet Bulvarı
Bırlar Apt.
Tel. 21 79 90 Alsancak

KAHRAMANMARAŞ
Hasan Özmen
Tic. ve San. Odası Altı
Tel. 14 05

ZONGULDAK
Halil Firat
Gazi Paşa Cad. Tel. 12 81

NECONUN BAYİLERİ

İSTANBUL
Nilay Video Hürriyet Cad.
28/A Tel. 579 81 58
Cennet Mahallesi

El-Men Elektronik
Bahariye Cad.
Tel. 337 44 96-338 98 85
Kadıköy

Hayko Video
Kurtuluş Cad. 49.1-A
Kurtuluş

Murat Video
Mumcu Bakkal Sok. 18
Tel. 160 32 80 Beşiktaş

Koşmos Video
Tel. 166 62 02 Gayrettepe

KIRKLARELİ
Özden Video
Vilayet Karşısı

SİVAS
Mahmut Çevik
Şenyeri Sitesi 29

GRUNDIG SERVİSLERİ

İSTANBUL
Abdullah Duzgun
Tel. 528 07 48-527 06 02
Unkapanı

İbrahim Ege
Tel. 332 18 73 A. Hisar

Recep Duman
Tel. 581 06 03 Eyüp

Necdet Ertan
Tel. 571 39 33-571 96 81-
572 42 72 Bakırköy

Zeki Tacal
Tel. 527 51 05-522 52 94
Aksaray

Zeki Tacal
Tel. 579 03 82 K. Çekmece

Metin Ekmen
Tel. 576 32 33 Bayrampaşa

Mürsel Özkan
Tel. 521 21 56 Karagörmük

Mustafa Arslan
Tel. 147 78 21 Çağlayan

Cemal Yaşlak
Tel. 140 14 61
Feriköy/Şişli

Niyazi Kuçukozer
Tel. 331 05 92 Beykoz

Yalçın Sokmen
Tel. 337 46 18 Kadıköy

Eiçin Sokmen
Tel. 338 98 85-337 44 96
Kadıköy

Engin Demirel
Tel. 160 21 87 Ortaköy

Muharrem Odakbaş
Tel. 333 37 21 Uskudar

Hüsnü Çil ve Ort.
Tel. 352 17 58 Kuşluköy

Hüsnü Çil ve Ort.
Tel. 354 11 98 Pendik

Yalçın Büyükoğlu
Tel. 167 44 41-166 87 13
Mecidiyeköy

Nazım Özkan
Tel. 585 01 30
K. Mustafapaşa

Bulent Işık
Tel. 145 08 01 Beyoğlu

Manmut Guldu Tel. 176
B. Çekmece/Çatalca

Metin Ekmen
Tel. 578 91 88 Kuşluköy

Bulent Ertem
Tel. 150 03 60
Hasköy Kasımpaşa

Mustafa Ulu
Tel. 335 19 92 Umraniye

Saim Ay
Tel. 165 31 32 İstinye

Mehmet Batmaz
Tel. 197 Silivri

ANKARA
Ahmet Elgin
Tel. 33 04 04-05 Yenisehir

Yılmaz Ergelen
Tel. 15 68 29 Yenimahalle

Sadı Ar
Tel. 23 10 58-23 23 87
Bahçelievler

Embiya Akçay
Tel. 16 24 35 Dışkapı

Mehmet Kırmacı
Tel. 26 24 72
Yükarıyapancı

Mehmet Akcan
Tel. 20 41 00 Cebeci

Ali İhsan Harput
Tel. 16 14 03
Aydinliköyler

Ahmet Elgin
Tel. 21 30 79 Etilik

İZMİR
Set Elektronik
Şener Akgün
Tel. 27 82 63 Hatay

Avni Acımaç
Tel. 17 17 38 Buca

Atilla Koç
Tel. 11 18 36 Karşıyaka

Set Elektronik
Şener Akgün
Tel. 13 72 04 - 14 01 88
Çankaya

ADAPAZARI
Necmettin Şanlı Tel. 17 43

AFYON
Oruç Solmaz Tel. 433

AMASYA
Faruk Yeşiltaş
Cumhuriyet Cad. Merzifon

ANTALYA
Murat Aydoğdu Tel. 46 93

ARTVİN
Özdem Akallun
Tel. 207 Şavşat

AYDIN
Menmat Aytaç
Kamilpaşa Mah. 16. Sokak
Çubukdağ

Ali Tokaç İzzetli Cad.
Germencik

Cemal Kaynak
Tel. 14 13 Nazilli

BALIKESİR
Kenan Almaz Tel. 28 45

Ufuk Engin Torkey
Tel. 15 16 Susurluk

BİLECİK
Alaaddin Çoçuş
Buna Cad. 18

Abdullah Kaya
Cumhuriyet Cad. 15
Oğmanlı

BÖLÜ
İsmail Tombul
Tel. 196 Müdurnu

BURSA
Ali Öztürk Tel. 13 357

Kemal Akın
Tariabaş Sok. 3 İznik

ÇAYIROVA
Kasım Uçar Tel. 194-30

DENİZLİ
Necip Toros
Tel. 21 72-45 77-47 31

EDİRNE
Ahmet Borat
Tel. 12 22-35 79

Ali Topanlık
Tel. 175-203 Havsa

Hakkı Güngör
Tel. 634 Uzunkopru

ESKİŞEHİR
Hasan Dulger Tel. 13 086

GAZİANTEP
Mahmut Bildirici
Teiograf Sok. PTT Karşısı
6/B Nizip

HATAY
Süleyman Ocakoğlu
Tel. 24 74-22 94 Antakya

Abdulmesih Yanar
Tel. 44 90 İskenderun

ISPARTA
Mehmet Kaplan
Çınar Bulv. 2 sok. 4 Yalvaç

İÇEL
Şemsaddin Sezer
Tel. 26 37 Mersin

KARS
Tuncer Bukni Tel. 11 88

Kerim Uç Tel. 16 19 Iğdır

KASTAMONU
Ertuğrul Çelikten
Tel. 16 05 den

KAYSERİ
Saadetin Erdoğan
Tel. 153 Pınarbaşı

KIRKLARELİ
Meftun Kerimoğlu
Karakaş Mahallesi
27 Mayıs Cad. 12

İlker Adanur Tel. 20 24

Meftun Kerimoğlu
Tel. 22 88 Lüleburgaz

KOCAELİ
Huseyin Özen
İstasyon Cad. Kavaklar
Sok. 12/B Derince

Ahmet Karadağ
Tel. 12 16 Gebze

Huseyin Özen
Tel. 18 210 İzmit

Huseyin Özen
Tel. 13 585 (Şube) Derince

Osman Arduş
İsmail Cad. 314 Mandıra

KONYA
İsmail Tok Tel. 16 369

Rahim Bozkurt
Tel. 11 447 11 765 Akşehir

O. Faruk Tezcan
Tel. 19 59 Ereğli

KÜTAHYA
Hasan Güneş Tel. 19 66

Ahmet Demirel
Tel. 95 Altıntaş

MANİSA
Nihat Ergon Tel. 17 23

Osman Turkm
Tel. 27 Şişli Akhisar

Azmi Çubuntaş
Tel. 262 Kırkağaç

KAHRAMANMARAŞ
Asal Özmen Tel. 14 05

NIĞDE
Ali Dağlam
Tel. 46 87 Aksehir

Mehmet Sural
Niğde Caddesi Bor

ORDU
Mahmut Aksağ
Doğruluk Cad. 33 Kat 1

SAMSUN
Fahri Er Tel. 15 083

Kemal Bahtıyar
Tel. 10 85 Bafra

Ahmet Er Tel. 721 Havza

SİVAS
Hasan Kumru Tel. 23 63

Mehmet Koç
Aşağı Çarşı 60 Dıvrığı

TEKİRDAĞ
Muzaffer Kıvanç Tel. 26 57

TOKAT
Turan Yavuz Tel. 13 84

Omer Gökçek
Tel. 10 82 Zile

TRABZON
Abdullah Ertuğrul
Tel. 48 37

URFA
Ramazan Pehlivan
Tel. 21 29

VAN
İhsan Kutlu Tel. 21 67

ZONGULDAK
Cumhur Zirtkoğlu
Tel. 25 11 Bartın

BAĞIMSIZ GRUNDIG BAYİLERİ

İSTANBUL
Zafer Uysal
Fevzi Paşa Cad. 356
Edirnekapi

Orhan Tutay
Macar Kardeşler Cad. 13
Fatih

Hatir İbrahim Yavuz
Battal Gazi Sok. 12 Fatih

Süleyman Gundogan
Karamürsel Cad. 12
Yalova

Unal Kızıltepe
Abdi İpekçi Cad. 51/A
Bayrampaşa

Video Dünya
Guvercin Sok. 32 1. Levent

Ben Cudem
Yıldırım Paşa 2852
Karamürselpaşa

Murat İsmail
Beydar Sok. 12 K. Mustafa

Kurt Elektronik
İstinye Dere Cad. 162/04
Gözen Apt. Altı Beşiktaş

ADANA
Tombul Paşa Gazi Paşa
Bulvarı Toros Cad.

ÇORUM
Cevdet Erk. Tel. Hedef
Gazi Cad. 42/10

ELAZIĞ
İzzet Zülfi Şeng. Menteşe
Hürriyet Cad. 82/A

Mustafa Çelikler
2 Harput Cad. 6/A

ERZURUM
Nihat Çapadağ
Esas Ticaret
Doğru Şişli Altı

Yusuf Toprak
Cumhuriyet Cad.
Mudanya İşhanı

EZİNE
Mahmut Eker
Eker Video
Selâh Cad. 14

GAZİİBOLU
Niyazi Kırz Kırz Tic.
Sağlık Merkezi Cad. 2/B

GİRESUN
Arif Biçer Gazi Cad. 23

Ercay Video Rustem Mah.
70 Evler Cad. 17

ISPARTA
Halit Hamamcı
Matbaacılar Cad. 36

KARADENİZ EREĞLİSİ
Orhan Unsal Stüdyo Yankı
Dükmen Pasajı 17

KARAMÜRSEL
Mustafa Kara
Cumhuriyet Cad. 50

KASTAMONU
Ahmet Keşkin
Plevne Cad. 54

KIRIKHAN
Başlurkler Koll. Şişli
Kanalı Cad. 154

KONYA
Birol Tektaş
Stadyum Cad. 28

KÜTAHYA
A. Refik Öge Uysal Ticaret
Masır Çarşısı 5

MENEMEN
Rahim Ticaret
Mihal Paşa Cad. 80

MERSİN
Fırsat Ltd. Şti
Çankaya Mah. 19

OF
Nadir Saral
Cemal Paşa Cad. 57

RİZE
Osman Zeki Mataracı
Atatürk Cad. 46

SİNOP
Omer Gundogdu
Derya Mağazası
Sakarya Cad. 65

SİVAS
Mehmet Tatarhan
Atatürk Cad. 2-C

YOZGAT
Şinasi Altınsoy
Belediye Cad. 6 Yerköy

KLÜPLERDEN SEÇMELER

Aşağıda kısa tanımlarını sunduğumuz filmleri, önceki sayılarda tanımlarını verdiğimiz video klüplerin listelerinden seçtik.

The African Queen (Afrika Kraliçesi)

Yönetmen: John Huston

Oyuncular: Humphrey Bogart, Katherine Hepburn, Robert Morley

Birinci Dünya Savaşı'nda Afrika'da tanışan yaşı geçmiş bir misyoner kadınla salâş bir teknenin ayyaş sahibinin ilişkisi.

Airplane I (Uçakta Pilot Var mı?)

Yönetmen: Jim Abrahams, David Zucker, Jerry Zucker

Oyuncular: Robert Hays, Julie Hagerty, Peter Graves

Kendisini terkeden hostes sevgilisini, binmek üzere olduğu uçağa kadar izleyerek geri dönmesini sağlamaya çalışan Ted, bir anda kendini uçakta bulur. Ancak, yolcularla birlikte uçuş ekibinin de, yedikleri balıktan zehirlenmeleri yüzünden, son derece hareketli bir yolculuk olacaktır.

All That Jazz (Bütün Bu Caz)

Yönetmen: Bob Fosse

Oyuncular: Roy Scheider, Jessica Lange

Büyük bir yönetmen olan John Gideon, son gösterisinin provaları sırasında kalp krizi geçirir. Yaşamı, karısı, kızı yapıtları ve ölüm meleği ile hesaplaşmalarının anlatıldığı film, "ölüm üstüne yapılmış ilk müzikal" olarak nitelendiriliyor.

All The President's Men (Başkanın Adamları)

Yönetmen: Alan J. Pakula

Oyuncular: Robert Redford, Dustin Hoffman, Jack Warden

Ünlü "Watergate" skandalının bir siyasa -kurgu filmi çerçevesinde irde-lenmesi. Son yıllarda toplumsal eleştiriye ağırlık veren Amerikan sinemasından dürüst ve başarılı bir örnek.

Another Time, Another Place

Yönetmen: Michael Radford

Oyuncular: Phyllis Logan, Giovanni Mauriello, Gian Luca Favilla, Claudio Rosini

İkinci Dünya Savaşı sonuna doğru İskoçya'ya getirilen İtalyan savaş esirlerinden bir grupta, çevredeki insanlar arasındaki ilişkilerin trajik-komik öyküsü. Romantik İskoç kadını ile coşkulu Napolili gencin duygusal ilişkisi.

Annie Hall

Yönetmen: Woody Allen

Oyuncular: Woody Allen, Diane Keaton, Paul Simon

Genç bir çiftin gündelik yaşamının acı-tatlı yanları. New York ve Los Angeles arasında geçen film günümüz Amerikan toplumundaki insan ilişkilerinin eleştirisine yer veriyor. Komik, melan-kolik, "sofistike"...

Author Author (Annemin Kocası)

Yönetmen: Arthur Hiller

Oyuncular: Al Pacino, Dyan Cannon, Tuesday Weld

Yeni oyununu yazmakta olan genç bir yazar daha önce dört evlilik yapmış ve beş çocuğu olan karısının kendisini terketmesi üzerine, mesleki ve kişisel

yaşamının karmaşası ile başbaşa kalır.

Bad Timing

Yönetmen: Nicholas Roeg

Oyuncular: Art Garfunkel, Theresa Russel, Harvey Keitel

Amerikalı bir psikanalist bir genç kadının cesedini bulur. Şaşırtıcı, heyecanlı bir polisiye film.

Belle de Jour

Yönetmen: Louis Bunuel

Oyuncular: Catherine Deneuve, Michel Piccoli

Séverine, mesleğine çok fazla düşkün bir cerrah olan Pierre'le evlidir. Fantezilerini gerçekleştirmek, belki de gerçek kişiliğini bulabilmek için Séverine bir randevuevinde çalışmaya başlar.

Ben Hur

Yönetmen: William Wyler

Oyuncular: Charlton Heston, Stephen Boyd, Jack Hawkins

Çocukluk arkadaşı tarafından köleliğe itilen Ben Hur'un kendisini ezen güçlere başkaldırışı. Sinema tarihinin en önemli epik yapımlarından biri.

Best Friends (Gerçek Dostlar)

Yönetmen: Norman Jewison

Oyuncular: Burt Reynolds, Goldie Hawn

Hollywood'da 5 yıldır birlikte çalışan senarist çift Paula ve Richard, üç yıldır da birlikte yaşamaktadırlar. 40 yaşını aştığı için artık evlenmesi gerektiğine inanan Richard'ın tersine, Paula evlilikten korkmaktadır. Yine de evlenip balayına çıkarlar.

The Birds (Kuşlar)

Yönetmen: Alfred Hitchcock

Oyuncular: Rod Taylor, Tippy Hedren

Hitchcock'un gerilim anlayışı içinde insanlara savaş açan kuşların korkutucu öyküsü.

Blade Runner

Yönetmen: Ridley Scott

Oyuncular: Harrison Ford, Rutger Hauer

2000 yıllarında, teknolojinin mutlak egemenliği altındaki Los Angeles'ta bir insan avı. Şiddetin egemen olduğu bir bilim-kurgu yapıtı.

Blow Out

Yönetmen: Michelangelo Antonioni

Oyuncular: David Hemmings, Vanessa Redgrave, Sarah Miles, Jane Birkin

60'ların Londra'sında, gözde bir mo-

da fotoğrafçısıdır Thomas. Bir gece, parkta aşık bir çiftin fotoğraflarını çekerken farketmeden bir cinayete karışır. Fotoğrafi büyütünce, yerde yatan bir ceset olduğunu görür.

Bonnie and Clyde (Bonnie ve Clyde)

Yönetmen: Arthur Penn
Oyuncular: Warren Beatty, Faye Dunaway, Gene Hackman

Penn'in anlatımı ile destanlaşan iki kainsuz sevgilinin tragedyası.

The Blues Brothers (Cazcı Kardeşler)

Yönetmen: John Landis
Oyuncular: John Belushi, Dan Aykroyd, James Brown, Ray Charles, Aretha Franklin

Biri hapisten yeni çıkmış iki kardeş, içinde yetiştikleri yetimhanenin kapatılmasını önlemek üzere gereken 5000 doları bulabilmenin yollarını ararlar. Bu amaçla Blues Brothers adlı bir orkestra kurarak namuslu yoldan para kazanmaya karar verirler.

Breathless

Yönetmen: Jim Mc Bride
Oyuncular: Richard Gere, Valerie Kaprisky

Jean-Luc Godard'ın 1959 yılında çektiği "A Bout De Souffle" filminin ikinci yapımı.

Las Vegas'ta bir araba çalan Jesse, polisten kaçarken kazayla kendisini kovalayan polisi vurur. Los Angeles'a gelince eski bir kız arkadaşını bulur. Birlikte Meksika'ya giderlerken, tam sınırı geçecekleri sırada kız arkadaşını onu polise teslim eder.

Cabaret

Yönetmen: Bob Fosse
Oyuncular: Liza Minelli, Michael York, Marisa Berenson, Helmut Griem

30'lu yılların başında Berlin. Genç bir şarkıcı milyonerlerin, serüvencilerin uğrak yeri olan büyüleyici bir kabarede çalışmaktadır.

Chariots of Fire

Yönetmen: Hugh Hudson

Oyuncular: Ben Cross, Ian Charleson, Nigel Havers

İngiliz atletizminin iki büyük sporcusu Abrahams ve Liddell'in serüvenleri. Bu iki genç 1924 olimpiyatlarında ülkelere altın madalya kazandırmayı başarırlar. Sinema olarak derli toplu, içerik olarak oldukça "muhafazakar" bir yapıt. 1981 Oscar'ının sahibi.

Class 1984

Yönetmen: Mark Lester
Oyuncular: Perry King, Merrie Lynn Ross, Roddy McDowall

Bir Amerikan lisesindeki azgın öğrencilerin şiddet eylemleri ve genç bir öğretmenin onlarla mücadelesi.

Clockwork Orange

Yönetmen: Stanley Kubrick
Oyuncular: Malcolm McDowell, Patrick Magee

2000 yılının suçlu gençlerinin anlatıldığı film, gelecek günlerin en önemli sorununun seks ve şiddet olduğunu gösteriyor. Bilim adamları da bu suçlu gençlerin topluma yeniden kazandırılabilmesi için değişik yöntemler geliştiriyorlar.

The Collector

Yönetmen: William Wyler
Oyuncular: Terence Stamp, Samantha Eggar

Londra'lı bir banka memuru olan Freddie'nin hobisi kelebek koleksiyonu yapmaktır. Piyangodan para kazanınca yaşam biçimini değiştirir. Artık, şimdiye dek uzaktan hayran olduğu güzel kızın peşine düşecektir. Kızı kaçırr ve bodruma kapatır.

Conan

Yönetmen: John Milius
Oyuncular: Arnold Schwarzenegger, James Earl Jones, Max von Sydow

Robert Howard'ın ünlü çizgi roman kahramanını sinemaya getiren, ilginç bir tarihsel bilim-kurgu yapıtı.

Contempt

Yönetmen: Jean Luc Godard
Oyuncular: Brigitte Bardot, Jack Palance, Fritz Lang, Michel Piccoli

Roma'nın göz kamaştırıcı sinema çevresinde, seksin alınıp satıldığı Capri'nin güneşli kumsallarında geçen, uluslararası jet sosyetenin öyküsü.

Convoy (Konvoy)

Yönetmen: Sam Peckinpah
Oyuncular: Ali McGraw, Kriss Kristoferson

Başkaldıran uzun yol kamyon şoförle-

rinin epik ve lirik destanı

Cruising (Kanlı İlişkiler)

Yönetmen: William Friedkin
Oyuncular: Al Pacino, Paul Sorvino, Karen Allen

New York'ta birkaç gün arayla üç eşcinsel öldürülür. Katili bulabilmek için basit bir polis memuru olan Steve görevlendirilir. Eşcinsel rolü oynayıp katili kendine çekmesi gereken bir yemdir Steve.

Danton

Yönetmen: Andrzej Wajda
Oyuncular: Gérard Depardieu, Wojciech Pszoniak, Patrice Chéreau, Roger Planchon, Andrzej Seweryn, Angela Winkler

Fransız İhtilali'nin iki baş kişisi Danton ile Robespierre arasındaki çatışmanın öyküsü. Halktan yana bir yönetimi savunan Danton'a karşı, ideallerinden ödün vermeyen bilinç ve hesap adamı Robespierre.

The Deer Hunter

Yönetmen: Michael Cimino
Oyuncular: Robert de Niro, John Cazale, John Savage, Meryl Streep

5 Oscar ödülü kazanan bu film, Pensilvanyalı üç işçinin gözüyle Vietnam cehennemini anlatıyor. Bir yandan savaşın kendisini anlatırken, bir yandan da savaş sonrası, işçilerin ve yakınlarının yaşamları, ilişkileri, kısacası savaşın Amerikan gençliği üzerindeki etkisini görüntülüyor.

Deliverance (Kurtuluş)

Yönetmen: John Boorman
Oyuncular: John Voigt, Burt Reynolds, Ned Beatty

Kábusa dönen sakin bir gezintinin trajik boyutları.

Dirty Harry (Kirli Harry)

Yönetmen: Don Siegel
Oyuncular: Clint Eastwood, Harry Guardino

Başına buyruk bir polis ile manyak bir

katil. Trn başarılı örneklerinden biri.

Doctor Zhivago (Doktor Jivago)

Yönetmen: David Lean

Oyuncular: Omar Sharif, Geraldine Chaplin, Rod Steiger

Devrim yıllarında geçen bir aşk hikayesi.

East Of Eden (Cennet Yolu)

Yönetmen: Elia Kazan

Oyuncular: James Dean, Julie Harris, Raymond Massey

Elia Kazan'dan bir Steinbeck uyarlaması ve James Dean'in etkileyici bulunalımları.

Elephant Man

Yönetmen: David Lynch

Oyuncular: John Hurt, Anthony Hopkins, Anne Bancroft, John Gielgud

Viktorya devrinde geçen acıklı bir yk. John Merrick'in mutsuz yaşamı, bir ara kendisine gösterilen ilgi nedeniyle düzelir gibi olur. Bu yarı-canavar insanın başından geçenleri anlatan film siyah-beyaz.

The Enigma Of Kaspar Hauser

Yönetmen: Werner Herzog

Oyuncular: Bruno S., Brigitte Mira, Walter Ladengast

Nurenberg de bir sokakta, 18 yaşındaki Kaspar Hauser, terk edilmiş olarak bulunur. O güne dek bir mağarada tutuklu olarak hiç tanımadığı insanlar tarafından beslenerek yaşamıştır.

E.T. (Yaratık)

Yönetmen: Steven Spielberg

Oyuncular: Dee Wallace, Henry Thomas, Peter Coyote

Dünyada unutulurken, yalnız kalan uzaylı bir yaratık, kk bir çocuğun dostluğu sayesinde kurtularak gezegenine dönmeyi başarır. 4 Oskar'lı bu film yeryüzünde sevgi ve dostluğun giderek azalmasına karşı bir tepkiyi dile getiriyor.

Fantome d'Amour (Sonsuz Yaşam)

Yönetmen: Dino Risi

Oyuncular: Romy Schneider, Marcello Mastroianni

Ortaya aşlı bir adam olan Nino, bir gün yolda, hasta görünüşlü, acınacak halde bir kadına rastlar ve ona para verir. Ancak kadın onu bulup, ne olursa olsun parayı geri vermek ister. Onu izler, bulur ve ona 20 yıl kadar önce b-

yük bir aşk yaşamış olduklarını açıklar.

Flashdance (Dans Tutkusunu)

Yönetmen: Adrian Lyne

Oyuncular: Jennifer Beals, Michael Nouri

Gündüzleri bir şantiyede işiçi olan Alex, geceleri de bir kabarede çalışır. Bir tek tutkusunu vardır, Pittsburgh'daki Dans Akademi'sine kabul edilmek. Yaşlı bir balerinin desteği, patronunun aşkı ve arkadaşlarının yreklendirmeleri arasında sürdürür uğraşını.

The Formula

Yönetmen: John G. Avildsen

Oyuncular: George C. Scott, Marlon Brando, Marthe Keller, John Gielgud

Büyük petrol şirketlerinin, gizli tutulan bir formülü ele geçirmek için verdikleri uğraş.

48 Hours (48 Saat)

Yönetmen: Walter Hill

Oyuncular: Nick Nolte, Eddie Murphy, Anette O'Toole

İki kaçak San Francisco'yu kana ve ateşe bularlar. Onların peşindeki bir polis, kendisini kaçaklara ulaştıracak bir mahkumu hapishaneden çıkarır. Birlikte, heyecanlı bir serüvene atılırlar. Geçen yıl Fransa'da yapılan Polisiye Filmler Yarışması birincisi.

Frances

Yönetmen: Graeme Clifford

Oyuncular: Jessica Lange, Sam Shepard

1930'larda Amerika'nın Seattle kenti. Frances Farmer adlı bir geçen kızın sinemaya girişi, ünlü bir yıldız oluşu. Hollywood düzeniyle savaşmaya karar veren Farmer'in çevresi onu deli diye nitelendirerek, etkisiz bırakmak istemektedir.

The French Connection (Kanunun Kuvveti)

Yönetmen: William Friedkin

Oyuncular: Gene Hackman, Roy Scheider, Fernando Rey

Mafia, esrar kaçakçılığı ve sinema tarihine geçen bir araba takibi bölümü.

French Lieutenant's Woman (Fransız Teğmenin Kadını)

Yönetmen: Karel Reisz

Oyuncular: Meryl Streep, Jeremy Irons

1867 yılında İngiltere'nin güneydoğusunda kk bir kasaba. Fosil koleksiyoncusu Charles bir gün esrarlı bir güzelliğe sahip olan Sarah'ya rastlar. O güne dek kimsenin görmediği bir Fransız teğmeniyle olan ilişkisinden ötürü toplumun dışına itilmiştir geçen kadın. Charles nişanlı olmasına karşın Sarah'ya deli gibi aşık olur.

Furyo (İyi Noeller Bay Lawrence)

Yönetmen: Nagisa Oshima

Oyuncular: David Bowie, Tom Conti, Riuchi Sakamoto, Jack Thompson

Bir savaş esirleri kampında iki İngiliz subayı ile Japon gardiyanlar ve subaylar arasındaki ilişkiyi anlatan bu Japon filmi, 1983 Cannes Film şenliği'nde büyük ilgi gördü. Japon sinemasının en önemli yönetmenlerinden Oshima'nın en son ürünü.

Gandhi

Yönetmen: Richard Attenborough

Oyuncular: Ben Kingsley, Candice Bergen, John Gielgud, John Mills

Yirminci yüzyılın önde gelen kişilerinden biri olan Gandhi'nin yks. Hayata avukat olarak başlayan Gandhi, idealleri uğruna yıllarca uğraş verdikten sonra büyük bir nder olmuştur. Onurlu direnişiyle Hindistan'ı İngiliz yönetiminden kurtararak bağımsızlığına kavuşturur.

The Godfather (Baba)

Yönetmen: Francis Ford Coppola

Oyuncular: Marlon Brando, Al Pacino, Diane Keaton

Coppola'nın yer yer uzlaşmalı Mafia destanı ve Brando'nun oyunculuk gösterisi.

Gone With The Wind (Rüzgâr Gibi Geçti)

Yönetmen: Victor Fleming
Oyuncular: Vivien Leigh, Clark Gable, Leslie Howard

45 yılda 77 milyon dolarlık bir hasılat ve eskimeyen bir üstün yapım.

Heaven Can Wait (Cennet Bekleyebilir)

Yönetmen: Warren Beatty, Buck Henry
Oyuncular: Warren Beatty, Julie Christie, James Mason, Jack Warden

Cenneteki meleklerin bir hatası yüzünden bir futbolcu henüz ölmediği halde cennete götürülür. Bu yanlışlığı düzeltmek üzere, yeniden dünyaya gönderilerek yeni bir vücuda yerleşmesi sağlanır.

The Hunger (Açlık)

Yönetmen: Tony Scott
Oyuncular: Catherine Deneuve, David Bowie, Susan Sarandon

4000 yıl önce Mısır'da doğmuş olan Miriam sonsuz yaşamını sürdürebilmek için insan kanıyla beslenmek zorundadır. Bu kanı sağlamak ise sevgililerinin görevidir. 2 yüzyıldan beri birlikte yaşadığı son sevgilisi John, yaşlandığını fark ederek paniğe kapılınca, Miriam onu kurtarmak için kolları sıvar.

identification d'une Femme

Yönetmen: Michelangelo Antonioni
Oyuncular: Thomas Milián, Christine Boisson, Daniela Silverio

40 yaşlarında, karısından boşanmış bir sinemacı olan Niccolo, yapacağı yeni filminin başrolü için bir kadın yüzü ve kişiliği aramaktadır.

John and Mary

Yönetmen: Peter Yates
Oyuncular: Dustin Hoffman, Mia Farrow

Genç bir çift, bir gecelik beraberliklerinden sonra geleceklerini tartışmaya başlarlar. Birlikte olmaktan mutludur-

lar. Ama, bu mutluluğun sürekli olup, olamayacağı kuşkusunu taşımaktadırlar.

King Kong

Yönetmen: John Guillermin
Oyuncular: Charles Grodin, John Randolph, Jessica Lange

Dev bir gorilin insanların kışkırtması yüzünden uygarlığın karşısına bir tehlike olarak çıkması Ünlü "King-Kong" klasiğinin yeniden çevrimi

The King of Comedy

Yönetmen: Martin Scorsese
Oyuncular: Robert De Niro, Jerry Lewis, Diahnne Abbott, Sandra Bernhard

Keşfedilmemiş bir dahi olduğuna inanan Rupert Pupkin büyük bir komedyen olarak başarıya ulaşacağına inanır ve "o" gününü beklerken, ünlü sanatçıların imzalarını toplar. Televizyonun en sevilen komedyeni Jerry ile tanışmayı beceren Rupert, ne yapıp edip onun programında görünmenin yollarını aramaktadır.

Klute (Fahişe)

Yönetmen: Alan J. Pakula
Oyuncular: Jane Fonda, Donald Sutherland

Anlayışlı bir fahişenin sevap ve günahları.

The Last Tycoon

Yönetmen: Elia Kazan
Oyuncular: Robert de Niro, Tony Curtis, Robert Mitchum, Jeanne Moreau, Jack Nicholson

1930'larda bir Hollywood stüdyosu. Oyuncular, yönetmenler, senaristler ve prodüktörlerin yaşamlarını, iş ilişkilerini anlatan bir film.

The Line

Yönetmen: Robert J. Siegel
Oyuncular: Russ Thacker, Brad Sullivan

1960 yılında bir askeri hapishanede geçen film, Vietnam sorunu ve çiçek çocukları olayının en gündemde olduğu dönemi yansıtıyor. Vietnam savaşından kaçan asker mahkumların katı

askeri disipline başkaldırması ve şiddetli bir biçimde bastırılışının öyküsü.

Love Story (Aşk Hikâyesi)

Yönetmen: Arthur Hiller
Oyuncular: Ryan O'Neal, Ali McGraw, Ray Milland

Çok satan bir romanın çok ilgi gören filmi. Mutlu sonla bitmeyen bir Amerikan aşkı.

Ludwig

Yönetmen: Luchino Visconti
Oyuncular: Helmut Berger, Romy Schneider, Silvana Mangano

Bavyera'nın deli kralı Ludwig II'nin aşam öyküsü. Fonda, Wagner'in müziği. Visconti'nin, son büyük romantiklerden biri için diktiği bir anıt olarak nitelendirilen bu film 4 saat sürüyor.

Mad Max II

Yönetmen: George Miller
Oyuncular: Mel Gibson, Bruce Spence

Gelecekte herhangi bir yer ve o günlerin şiddeti. Dünyadaki süper güçler petrol kuyularını ele geçirmek için mücadele ediyorlar. Fantastik sinemanın şiddet dolu bir örneği. Avustralya sinemasının en önemli yönetmeninin film dünyasında hasılat rekorları kıran bir filmi.

La Mariage de Maria Braun

Yönetmen: Rainer Werner Fassbinder
Oyuncular: Hanna Schygulla, Klaus Löwitsch

İkinci Dünya Savaşı sonunda kocası savaşta kayıplar listesine geçen genç bir kadının serüveni. Tek başına kalan kadın toplumda ayakta durabilmek, yükselebilmek için her yola başvurur. Ama, mutluluğu yakalayabilmesi hiç de kolay olmayacaktır.

The Music Lovers

Yönetmen: Ken Russell
Oyuncular: Glenda Jackson, Richard Chamberlain

Ünlü besteci Çaykovski'nin çelişkili yaşamını anlatan bu biyografik film, tarihsel gerçeklere yönetmenin kattığı canlı fantezilerle renklenmiş. Bestecinin eşcinsellikten evliliğe geçişi, koruyucusu Madam Von Meck'i yitirşi ve karısını akıl hastanesine düşürüşü anlatılıyor.

Nine to Five

Yönetmen: Colin Higgins

Oyuncular: Jane Fonda, Lily Tomlin, Dolly Parton, Sterling Hayden

Patronları tarafından çeşitli biçimlerde ve çeşitli derecelerde sömürülen üç sekreter sonunda isyan eder. Ancak, içlerinden biri, onu zehirlemekle suçlanır.

An Officer and a Gentleman

Yönetmen: Taylor Hackford

Oyuncular: Richard Gere, Debra Winger

Amerikan Deniz Kuvvetlerindeki katı bir disiplinle eğitilen pilotlar, bir zenci çavuş, yakışıklı bir denizci, çevresindeki güzel kızlar arasındaki ilişkiler.

La Passante du Sans-Souci (Anıların Acısı)

Yönetmen: Jacques Rouffio

Oyuncular: Romy Schneider, Michel Piccoli, Maria Schell

1981 yılında Paris'te, orta yaşlı bir adam, incelediği bir dosyada, takma isimle Paraguay büyükelçisi olarak kentte bulunan eski bir Nazi'nin varlığını keşfeder. Derhal adamı bularak iki el ateş eder ve polise teslim olur. Hapiste ziyaretine gelen karısına işin iç yüzünü anlatır.

The Passenger (Yolcu)

Yönetmen: Michelangelo Antonioni

Oyuncular: Jack Nicholson, Maria Schneider

Kimlik değiştirmeye kalkan bir TV muhabirinin öyküsü.

Pink Floyd The Wall

Yönetmen: Alan Parker

Oyuncular: Bob Geldof, Christine Hargreaves

Los Angeles'te bir otel odasında

rock'n roll yıldızı Pink televizyon izlemektir. Görüntüdeki savaş filmi, hiç tanımadığı, savaşta ölen babasını anımsatır. Pink'in gözünün önünden sırayla tüm anıları ve fantezileri geçmeye başlar...

Pixote

Yönetmen: Hector Babenco

Oyuncular: Fernando Ramos da Silva, Marilia Pera

Brezilya'nın büyük kentlerinden Sao Paulo'da, yoksul mahallelerden gelen suçlu çocukların kapatıldığı bir islahavinden 3-4 kişilik bir grup kaçır. En gençleri 10 yaşındaki Pixote'dir. Film 1981 Biarritz Festivali Büyük Ödülü ve Halk Ödülü'nün sahibidir.

Planet Of The Apes (Maymunlar Cehennemi)

Yönetmen: Franklin J. Schaeffner

Oyuncular: Charlton Heston, Kim Hunter, Roddy McDowall

Bir karşıt evrim sonucunda düşünen maymunların yönettikleri bir geleceğin dünyası.

Poltergeist

Yönetmen: Tobe Hooper

Oyuncular: Craig T. Nelson, Jo-Beth Williams

Doğaüstü olaylar bir evin gündelik düzenini altüst eder: Eşyalar havada uçuşur, insanlar kayıplara karışır. Fantastik sinemanın ilginç bir örneği.

Porky's

Yönetmen: Bob Clark

Oyuncular: Kim Cattrall, Scott Colomby

1960'larda Florida. Bir kolejde kızlarla erkeklerin karışık eğitim yapmaları kararlaştırılır. Böylece öğrenciler geleneksel eğitimlerini bir yana bırakarak aşk konusunda eğitime başlarlar.

The Postman Always Rings Twice (Postacı Kapıyı İki Defa Çalar)

Yönetmen: Bob Rafelson

Oyuncular: Jack Nicholson, Jessica Lange

Amerika'daki büyük bunalım yıllarında geçen film bir tutkunun öyküsü. Yol kenarındaki bir benzinciye gelen Frank ile, Yunanlı benzincinin güzel karısı arasında başlayan ilişki, önlendeki her türlü engeli yoketmeyi düşündürecek kadar güçlüdür.

The Producers

Yönetmen: Mel Brooks

Oyuncular: Gene Wilder, Zero Mostel

Bir Broadway prodüktörü, sinirli, utanç ama yaratıcı bir muhasebeciyle tanışır. Birlikte, görülmemiş pahalılıkla bir show hazırlarlar ama her şeyi, gösterinin hiç para kazanmayacağı hesabı üzerine planlarlar.

Querelle

Yönetmen: Rainer Werner Fassbinder

Oyuncular: Brad Davis, Franco Nero, Jeanne Moreau

Genç bir gemici olan Querelle, gemisinin yaşadığı limandaki kabarede eşcinsel yaşla tanışır. Kabarenin patronu bir kadındır ve barmen olan zenci kocası ile bir anlaşma yapmışlardır. Kadınla yatmak isteyen gemiciler barmenle zar atarlar. Kazanan kadına sahip olur, yitirense barmene kalır.

Ragtime

Yönetmen: Milos Forman

Oyuncular: Brad Dourif, James Cagney, Norman Mailer, Elizabeth McGovern

İki dünya savaşı arası yılları. Roosevelt dönemi Amerikasında, Ragtime müziğinin moda olduğu çılgın ortam. Bir yanda alabildiğine hızla yaşayan insanlar, öbür yanda insan onurunu korumaya çalışan, bu yüzden başkaldıran bir zenci.

Raiders Of The Lost Ark (Kayıp Define Avcıları)

Yönetmen: Steven Spielberg

Oyuncular: Harrison Ford, Karen Allen

Bu görkemli serüven filminde Musa'nın sandığının aranması konu ediliyor. Bir arkeoloji tutkunu Musa'nın kutsal sandığını aramaktadır. Güldürü ve ge-

rim, doğaüstü ile fantastik bir arada.

Rebel Without a Cause (Asi Gençlik)

Yönetmen: Nicholas Ray
Oyuncular: James Dean, Nathalie Wood, Sal Mineo
James Dean efsanesini yaratan, Ray'ın büyük ustalığını kanıtlayan yapıt.

Romeo and Juliette (Romeo ve Jülyet)

Yönetmen: Franco Zeffirelli
Oyuncular: Leonard Whiting, Olivia Hussey

Zeffirelli'nin zevki ve Shakespeare'ın ölümlüştürdüğü genç aşıklar. Tragedyanın en iyi uyarlaması.

Saturday Night Fever (Cumartesi Gecesi Ateşi)

Yönetmen: John Badham
Oyuncular: John Travolta, Karen Gorney

Kısa süreli Travolta olayını doğuran müzikal.

Sophie's Choice (Sophie'nin Seçimi)

Yönetmen: Alan J. Pakula
Oyuncular: Meryl Streep

Brodway'a yazar olmak üzere taşradan gelen bir aydının duygusal serüveni. Psikolojik sinemanın iyi bir örneği olan filmdeki rolü ile, Meryl Streep 1983 yılının en iyi kadın oyuncu Oscar'ını aldı.

2001- A Space Odyssey (2001 Uzay Macerası)

Yönetmen: Stanley Kubrick
Oyuncular: Keir Dullea, Gary Lockwood

Bilim-kurgu sinemasının tartışılmaz başyapıtlarından biri.

Summer Of '42 (Bir Yaz Günüyü)

Yönetmen: Robert Mulligan
Oyuncular: Jennifer O'Neill, George Grimes

İlk gençlik aşklarının, ilk cinsel dürtülerin özlemle dolu incelemesi.

The Strawdogs (Köpekler)

Yönetmen: Sam Peckinpah
Oyuncular: Dustin Hoffman, Susan George

Şiddet tutkusu ve bir aile üstüne çöken kabus.

Tootsie

Yönetmen: Sydney Pollack
Oyuncular: Dustin Hoffman, Jessica Lange

New York'lu bir aktör uzun zamandır işsizdir. Mesleğini yitirmemek için ilginç bir yol bulur. Kadın kılıfına girer ve hedefine ulaşır. Ama, bu yeni kimliğinin aktörün yaşamında çeşitli olumsuz etkileri olur.

Tout Feu Tout Flamme (Erkekten de Beter)

Yönetmen: Jean-Paul Rappeneau
Oyuncular: Yves Montand, Isabelle Adjani, Lauren Hutton

Serüvenci Victor, uzun yıllar önce terk ettiği ailesinin yanına döner ve kızı Pauline'nin hayatını altüst eder. Son derece pratik kafalı bir genç kız olan Pauline, babasının çekiciliğine kapılmaz.

The Verdict

Yönetmen: Sidney Lumet
Oyuncular: Paul Newman, Charlotte Rampling, James Mason, Jack Warden

Boston'lu bir avukat son derece güçlü bir davayı alır. İçkiye olan aşırı tutkusu yüzünden mesleğinde prestijini yitirmiş olduğu için bu dava onun son şansdır. Oysa, karşı taraf rüşvetle davayı etkilemeye çalışmaktadır.

Victor Victoria

Yönetmen: Blake Edwards
Oyuncular: Julie Andrews, James Garner, Robert Preston

1930 ların Paris'inde, gösteri dünyasında ünlü olmak isteyen genç bir kadın erkek kılıfına girer. Gerçekten de çok başarılı olur. Ancak duygusal yaşamında aynı başarıyı gösteremez. Bu film 1983 yılının en iyi yabancı film César'ını aldı.

The Way We Were

Yönetmen: Sydney Pollack
Oyuncular: Barbra Streisand, Robert Redford, Patrick O'Neal

Üniversite, New York, Hollywood: Aşık bir çiftin aşk yolculuklarında kattıkları yollardaki önemli noktalar. 13 yıllık bir beraberlik... Hiçbir ortak yanları olmadığı halde bir ayrılıp bir birleşerek ilişkisini sürdüren bir çift.

The Wild Bunch (Vahşi Takım)

Yönetmen: Sam Peckinpah
Oyuncular: William Holden, Ernest Borgnine, Robert Ryan

Soygunlar, bol kanlı, silahlı çatışmalar ve değişmeyen şiddetin haritası.

The Wiz

Yönetmen: Sidney Lumet
Oyuncular: Diana Ross, Michael Jackson, Richard Pryor

Dorothy Harlem'de akrabalarının yanında yaşayan 24 yaşında utangaç bir öğretmendir. Bir akşam çöp tenekesini dışarıya koyduğu sırada köpeği kaçar. Onu bulmak için peşinden gittiğinde, birden kendisini Oz ülkesinde bulur.

The Year Of Living Dangerously (Tehlikeli Bir Yıl)

Yönetmen: Peter Weir
Oyuncular: Mel Gibson, Linda Hunt, Sigourney Weaver

Yıl 1965. Avustralyalı bir gazeteci yeni görev yeri olan Endonezya'ya gelir. Birlikte çalışacağı kameraman onu çok etkiler. Endonezya zor günler geçirmekte, politik durum giderek daha nazik bir hale girmektedir.

**Yıllardır sinemaseverlere en seçme
filmleri sunan**

**Moda, Ebru ve Galaksi Film'in güç birliğiyle tümü denetimden
geçmiş Türkçe VHS ve BETA kasetleriyle video
klüplerinin hizmetinde.**

FİMLERİMİZDEN BAZILARI:

**ŞAMPİYON- SINIF- ŞEREF MADALYASI- ATEŞ ALTINDA- NEFES NEFESE
KONVOY II- ROCKY III- DİŞİ CONAN**

Alyon Sokak Dalyan Hanı No: 15 D. 2 Beyoğlu-İSTANBUL Tel: 145 75 85-143 54 87

**Imamura • Narayama Destanı
Tavernier • A Weeks Holiday
Peter Yates • Breaking Away
Terence Mallick • Days of Heaven
Dick Richards • Man, Woman and Child
François Truffaut • La Femme de Cote
Francis Fort Coppola • One From The
Heart**

Sıraselviler Cad. Ayla İş Hanı. Kat: 4 Daire: 8/ Taksim
Tel: 144 27 27

VIDEOTHEQUE

IDENTIFICATION D'UNE FEMME

M. Antonioni

•

CARMEN

Carlos Saura

•

RACTIME

Milos Forman

•

FITZCARRALDO

Werner Herzog

•

ANOTHER TIME ANOTHER PLACE

Michael Redford

Germencik Sok. Ata Apt. No: 4 Beşiktaş Tel: 165 62 31
Abdi İpekçi Cad. Z. Nafi Pakel Apt. Tel. 140 19 91

amílano giedra presenta

CARMEN

Carmen, una
antigua gaudí
laura del sal
poco de luz

inspirada en la novela de Mérimée y opera de Bizet

FROM AN ANTON CORRIJNIA PRODUCTION
KINEN FILM VON **WIM WEEDERS**

HAMMETT

FRANÇOIS TRUFFAUT coproductor - JAMES TY
con RICHARD YOUNG LINDA LEE ELLEN EVANS
con RICHARD YOUNG LINDA LEE ELLEN EVANS
MURRAY CLOSE ALBERT S. RAY
MURRAY CLOSE ALBERT S. RAY
ALBERT S. RAY MURRAY CLOSE
ALBERT S. RAY MURRAY CLOSE

Playa de Pineda, Plaza del Sol, Plaza de España
Plaza de San Juan, Plaza de San Juan, Plaza de San Juan
Plaza de San Juan, Plaza de San Juan, Plaza de San Juan
Plaza de San Juan, Plaza de San Juan, Plaza de San Juan

WAR GAMES

WarGames
WarGames
WarGames
WarGames
WarGames
WarGames
WarGames
WarGames
WarGames
WarGames

FANNY & ALEXANDRE

INGMAR BERGMAN

Mevsimi Biterken

Sinema yazarları, 1983-84 sinema mevsiminde "en beğendikleri ve en beğenmedikleri filmler"i değerlendirdiler.

Engin Ayça

Geçmekte olan mevsimi görebildiğim filmlerle sınırlı kalarak değerlendirmeye çalışacağım.

Üç yabancı filmi değişik açılardan yılın en önemli filmleri olarak değerlendiriyorum, bunlar Fassbinder'den "Maria Braun'un Evliliği" Hal Ashby'den "Merhaba Dünya" ve Roger Spottiswoode'dan "Ateş Altında".

Savaşla doğan, onunla beslenen ve gene onunla biten Maria Braun'un tertemiz aşkı, tutkusu, evliliği Fassbinder'in çok kişisel usta anlatımıyla "sinema tadı" veren bir çalışmadı. "Merhaba Dünya" alçakgönüllü, yalın görünüşü altında, sürekli yükselen grafiği ve çok ince esprileriyle, aslında yaşadığımız yapay ve teledümlü "çağdaş(?), gelişmiş(?)" yaşamımızın, varlığımızın eleştirildiği, sorguya çekildiği bir film olarak dikkati çekmekte. Doğa ile uygar dünyanın karşılaşılması bakımından bana Kurosawa'nın "Dersu Uzala" filmini çağrıştırdı. "Ateş Altında" ABD gösteri sinemasının kurallarına bağlı kalarak çok geniş seyirciye ulaşmayı sağlarken, diğer taraftan Nikaragua devrimine dürüst yaklaşmakta ve tarafsız olmanın aslında bu durumlarda kimlere hizmet olabileceği konusunda seyircileri uyarmaktadır.

Türk filmlerine gelince. Özellikle gidip gördüğüm iki filmden söz etmek istiyorum (bunları kendi ölçülerimiz içinde ele alacağız); "Faize Hücum" (Zeki Ökten), "Günah" (İbrahim Tatlıses).

Zeki Ökten daha sinemasına bir kimlik kazandırabilmiş değil. Yılların deneyimiyle belirli bir anlatım yatkınlığı edinebilmiş olmasına karşın, dünyasını henüz kurma olanağı bulamamış bir yönetmen. "Faize Hücum" buna yönelik bir atılım, bir zorlama görünümünde. Prova aşamında bir elbise gibi. Ele aldığı konunun güncelliği geçince, filmde geriye gene de çok şey kalmalıydı. "Faize Hücum", "Zeki Ökten" in sineması için de yeni bir dönemin başlangıcı olabilir.

Faize Hücum/Z.Ökten

Günah/İ. Tatlıses

İbrahim Tatlıses türkücülüğü ve özel yaşantısıyla magazin basınının gündeminde olan sanatçı. Buradaki şöhretinden yararlanarak, Yeşilçam kendisini türkücü-oyuncu olarak sinemaya çekip iş yapan, para kazanan filmler çekmeye başlamıştır. Ve Tatlıses yönetmen de olmuştur. Gördüğüm "Günah" filmi, kendisinin ikinci çalışması. Anlaşıldığı kadarıyla Tatlıses yönetmenliği sürdürecektir ve bu konuda da "iddialı" olduğunu söylemektedir. Bu bakımdan, en azından, izlenmesi ve değerlendirilmesinin yapılması gerekiyor.

Yeşilçam'dan televizyon için film yapanlar içinde iki kişi kendilerinden bir ölçüde söz ettirebilecek düzeyde çalışma ortaya koyabildiler: Feyzi Tuna, "Üç İstanbul", Yücel Çakmaklı "Küçük Ağa".

"Küçük Ağa" henüz yeni başlamış olsa da (birinci bölümü görebildim) Çakmaklı'nın sineması konusunda, konunun içeriğinde bağımsız olarak bir değerlendirme yapmamıza engel değil. Feyzi Tuna'nın çalışması daha bir özenli yapılmış. Oyuncu yönetimi, çevre düzenlemesi, olayları canlandırması belli bir çizgiyi tutabiliyor. Yücel Çakmaklı'da bu özen yok gibi, özellikle giysiler ve çevre düzen-

lemesi yerine oturmamış. Dengeli bir çalışma görünümü vermiyor. Oyuncu yönetiminde, olayları canlandırmasında elinden kaçan çok şeyler var. Ama öykünün gündeme getireceği konularla kendinden oldukça söz ettireceği benzerdir. Hareketli çekimlerle yapılmış foto-roman ile sinemayı birbirinden ayıran çizgiyi tartışmak için bu her iki dizi de kanımca çok uygun örnekler oluşturmakta.

Televizyon bu yıl, özellikle ABD sinemasından, eski olmalarına karşın, çok önemli filmler gösterdi. Bu bakımdan film getiricilerinden daha nitelikli filmleri, daha geniş kitlelere ulaştırabildi. Filmleri yapılış tarihiyle değil, içerikleri ve sanatsal özellikleriyle değerlendirmek gerektiğinden televizyonun bu hizmetinin iyi değerlendirilmesi doğru olur. Dizi olarak yayınlanmakta olan "Yeryüzünde Hayat" belgesel sinema olarak seyircilere ilginç görüntüler getirirken, içerik olarak da çok önemli bilgiler ve mesajlar iletmektedir.

Sülla Arın'ın ekibiyle gerçekleştirdiği, "Kula'nın Üç Günü" anlatımının oturmuşluğuyla bugüne kadarki çalışmalarının en iyisi görünümünde.

Merhaba Dünya/H.Ashby

Nezih Coş

1983-84 sinema mevsimi henüz bitmedi. Örneğin; ilginç olabilecek yabancı filmlerden "*Brubaker*"'ın mevsim sonunda gösterileceği belirtiliyor. Benim şu ana kadarkiler arasında en beğendiğim yabancı film, Hal Ashby'nin "*Merhaba Dünya*"sı (*Being There*, 1980) oldu. Jerzy Kosinsky'nin oyunundan uyarlanan film, ABD toplumu ve özellikle siyaset çevreleri üstüne keskin bir yergi niteliğindedir. Gülümsetirken düşündürülen incelikli bir yapıtı bu. Peter Sellers'in üstün oyun gücü de filmin unutulmayacak yanları arasındaydı.

Mevsimin en kötü yabancı filmi, görmeye gitmediğim filmlerden biri olsa gerek. Gördüklerim arasındaysa İtalyan *Ferdinando Baldi*'nin ABD'de yaptığı üç boyutlu "*Maceralar Beldesi*"ni (*Comin at Ya*, 1982) bu san'a değer bulabilirim.

Türk filmler arasında *Zeki Ökten*'in

"*Faize Hücum*"'u —çok fazla beğenmememe rağmen— "mevsimin en iyisi" olmayı hak edecek düzeyde bir yapıtı. Gördüklerim arasındaki kötü Türk filmiyse alabildiğine ilkel öyküsü ve anlatımıyla *Oksal Pekmezoglu*'nun "*Küçük Eller*"'i oldu. Doğrusu yapımcısının bu filmi 1983'ün Antalya Şenliği'ne gönderirken nesine güvendiğini bilmek isterdim.

Sungu Çapan

Henüz tamamlanmasına az bir zaman kala, içinde bulunduğumuz 1983-84 sinema mevsiminin "en beğendiğiniz filmi" sorusuna, uzun uzun düşündükten sonra verilecek bir yanıtım olmadığına karar verdim. Mevsim başından bu yana izlediğimiz filmler, "başyapıt" olmak şöyle dursun, genellikle birbirine eşdeğerde ve çokluk Amerikan sinemasının tecimsel niteliği ağır basan, beylik ürünlerinden ibaretti çünkü. Genelde pek seçme alışkan-

lığı bulunmayan "her sunulana kabul-lenen" bir toplum olmamızdan ve başka koşullardan kaynaklanan oldukça "fakir ve biçare" gösteri ortamımızda, yine de bir yıldız gibi parlayan filmlere rastlanmadı değil ama bunların sayısının da bir elin parmaklarını geçmediğini vurgulamak bilmem "ukalalık ve(de) züppelik" mi sayılır? Bir tek *Rainer Werner Fassbinder*'in "*Bir Evlilik Öyküsü*" (*Die Ehe Der Maria Braun*)'un dışında söz konusu edilebilecek nitelikteki filmlerin tümünün Amerikan sinemasından gelmesi ("*Kahkahalar Kralı*"- King of Comedy/*Martin Scorsese*, "*Çazcı Kurdeşler*"- Blues Brothers/*John Landis*, "*Gloria*"/*Joan Cassavetes*, "*Merhaba Dünya*"- *Being There*/*Hal Ashby*, "*Gece*"-Still of the Night/*Robert Benton*, "*E.T.*"/*Steven Spielberg* ve "*Ateş Altında*"-Under Fire/*Roger Spottiswoode*), bu sinemanın tüm dünyada ve ülkemizdeki yoğun egemenliğini örnekliyordu bir kez daha. Sansürden paçayı kurtaran ama bu mevsim gösterilip gösterilemeyeceği şimdilik belirsiz olan, *Sydney Pollack*'ın "*Yanlış Karar*"-(Absence of Malice) ve 1973'lerden kalma "*Bulunduğu muz Yol*"-(The Way We Were), *Stuart Rosenberg*'in "*Brubaker*", *Fred Zinneman*'ın "*Geçen Yaz Beş Gün*"-(Five Days of Summer), *Paul Schrader*'in "*Manken*"(American Gigolo) ve *James Bridges*'in "*Dünyanın Kaderi*"-(The China Syndrome) gibi, başyapıt niteliğinde olmamakla birlikte yine de çizgi dışı, ilginç çalışmalar sayılabilecek Amerikan filmleri, bu egemenliğin belki de önümüzdeki mevsime sarkabilecek ürünlerini oluşturuyor. Özetle, bu mevsim de, artık alışıldığı üzere, Avrupa sinemasından ne bir ses ne de bir nefesle karşılaşabildik. Fransız sinemasını (*Gérard Oury* ve *Georges Lautner*'leri saymıyorum. *Yves Boisset*'nin "*Can Bedeli*"-(Le Prix du Danger), İtalyan sinemasını *Pasquale Festa Campanile*'nin "*Bingo Bongo*" ile *Dario Argento*'nun "*Cehennem*"-(Inferno), Alman sinemasını da *Fassbinder*'le birlikte *Wolfgang Petersen*'in *Nastasia Kinski*'li "*Yalnız Aşkımız İçin*" gibi önemsiz filmler temsil etti, üstelik İngilizce kopyalarından... Bu mevsimin olumsuz yanlarından biri olarak belirtilebilecek, sıradan kaba saba bir cinsellik ve güldürü anlayışıyla kotarılmış, ucuz Amerikan yapımı gençlik filmlelerinden de doğrusu gına geldi. *Lewis John Carlion*'nun "*Sınıf*" (Class), bu gençlik filmlerinin en "kaliteli" siydi. Çağdaş sinema yapıtlarından her ne kadar uzak kaldıysak da yine de, 1983-84 sinema mevsiminde oldukça yeni filmler izlediğimizi belirtmek gerek. İki dış-alımcı firmamızın "çekişmesi", sine-

maseverlere oldukça yeni ve gösterişli filmler izleme olanağı sağladı.

Türk sinemasının ürünleri arasında, **Zeki Ökten**'in gösterim açısından yanlış zamanlama kurbanı olan "*Faize Hücum*"uyla **Şerif Gören**'in "*Derman*" ve "*Güneşin Tutuluğu Gün*" adlı filmleri ön plana çıkıyordu seyrettiklerimiz arasında. **Erden Kıral**'ın "*Hakkari'de Bir Mevsim*"'inin gösterilememesi üstüne söyleyecek söz bulamıyorum. Bu arada yine **Şerif Gören**'in "tesadüfen" izleyebildiğim "*Yol*"unun beni çok etkilediğini belirtiyim.

Kuşkusuz yakın bir gelecekte gerçekleştireceğine pek inanmasak da, "adet olduğu üzere", çok daha nitelikli ve boyutlu filmlerle başbaşa kalabileceğimiz yeni mevsimler dileyerek noktalayalım bu soruşturma yanıtı-yazıyı.

Atilla Dorsay

Henüz tamamlanmamış bir mevsimin en iyisini, en kötüsünü seçmek zor... Çünkü hep belli bir iyimserliğimiz vardır, sanki son günlerde bile bir sürpriz olacak, beklenmedik bir başyapıt bir köşelerden çıkıp listelerin baş köşesine kurulacakmış gibi gelir... Üstelik henüz mesleğin zorladığı birşey yapılmamış, tüm yılın filmleri taranıp en iyiler üstüne düşünme fırsatı bulunmamıştır. Vs. vs.

Yine de anıları şöyle bir yoklayınca, bana bu mevsimin en iyisi olarak gözükken film, "*Merhaba Dünya*" oldu. Yılın "*Bir Evlilik Öyküsü*", "*Gloria*", "*E. T.*", "*Ateş Altında*", "*Gece*" gibi ilginç filmleri arasında hemen sıvriyen bir film bu. Çünkü çok özgün, hiç alışılmamış, çok zekice düşünülmüş, tasarlanmış ve çekilmiş bir film... Kaba bir güldürünün dolantısını oluşturabilecek bir durumdan, cahil, bilgisiz, bilinçsiz bir bahçıvanın Amerikan toplumunun doruklarına doğru tırmanmasının, tırmanabilmesinin hikâyesinden, böylesine güçlü, canlı bir politik/ toplumsal taşlama çıkarabilmek az iş değil. **Jerzy Kozinski**'nin pırlıtlı kısa öyküsüyle **Hal Ashby**'nin ("*Harold ve Maude*", "*Sosyete Kuaförü*", "*Eve Dönüş*" gibi filmlerinden beri hayranı olduğum bu orta kuşak Amerikan yönetmenin) inceliklerle örülü anlatımı, tadına zor duyulur bir esprî ve taşlama

Mevsimin gösterilemeyen en önemli filmi: *Hakkari'de Bir Mevsim*/E.Kıral

söleni olarak karşımıza geliyor. **Peter Sellers**'in niye bir Oscar veya Cannes ödülü alamadığını birtürlü anlayamadığım çizgidsi kompozisyonunun da yardımıyla... Sanırım Türk sinemaseveri ve aydını, bu ince ve zevkli filmi uzun yıllar unutmayacak...

En iyi deyince **Zeki Ökten**'in "*Faize Hücum*"'unu da hemen anmak isterim. "Bir yabancı, bir yerli olsun" diye değil. Ama bu ayırımı yapmadan, genel bir bakış içinde bile bu filmin hemen ön plâna çıkan onurlu, düzeyli, önemli bir sinema yapıtı olduğunu düşündüğüm için... "Toplumun sorunları"na yaklaştığını savlıyan onca bezirgâh işi yapım aramda ("*Beyaz Ölüm*"den "*Damga*"ya, "*Gecenin Sonu*"dan "*Kayıp Kızlar*"a) işte topluma ve toplumun gerçek sorunlarına nasıl yaklaşılr diye gerçek bir örnek oluşturan bir filmdi bu.. Binbir sinemasal incelikle ustaca örülmüş, evrensel düzeyde bir film. Ne yazık ki seyirci bu filme hakettiği ilgiyi göstermedi. Belki biz yanıldık, belki seyirci.. Bilemem. Ama sonuç olarak "*Faize Hücum*" gibi bir filmin ticari başarısızlığı, Türkiye'de iyi sinemaya giden yolu birhayli uzattı, özlenen kaliteli bir sinemayı yüksek dağların arkasına attı. Sorumlu-sorumsuz, ilgili-ilgisiz, beğenen-beğenmeyen herkesin haberi ola...

Kötü olarak ise ben tek bir filmi değil, bir film türünü seçiyorum; **Araesk**... Bu türden bu mevsim gördüğümüz "*Sen de mi Leyla*", "*Yıldızlar da Kayar*", "*Kahır*" vb. filmler, artık anlatıla anlatıla cıvığı çıkmış konuları, anlaşılana sevdiği şarkıcıları dinlemek için Hazret-i Eyüb'ü kıskandıracak bir sabbirle donanmış bir seyirci önüne bil-

mem kaç yüzüncü kez getirmekle kalmadılar. Aynı zamanda, toplum dinamiklerine tümüyle sırt çeviren, çalkantılı bir dönemde uyuşturulması değil, harekete getirilmesi, canlandırılması gereken kitleleri tümüyle pasifize eden, uyuşukluğa, bezginlik ve yılgınlığa, 'ka dere teslim olmaya' çağırılan son derece olumsuz bir toplumsal işlev gördüler. Yine birkaç 'şarkıcı türkücü'nün, birkaç bezirgânın cebi para doldu, ama seyirci, halk, bu filmlerden hiçbir şey kazanmadı, tersine çok şey yitirdi. Yazık...

Burçak Evren

— Bir kitap yazar mısın?
— Ama ben yazmasını bilmem ki...
— Ziyanı yok, günümüzde kim biliyor ki... Teybe söyler, sonra okursunuz.
— Ama ben okumasını da bilmem...
— Ziyanı yok canım, kim okuyor ki günümüzde? Hele her şeyi TV'den öğrenmek varken...

1983/84 sinema sezonunun en iyi filmi soruşturmasına yanıt ararken, **Hal Ashby**'nin "*Merhaba Dünya*"sının (Being There) bu tüm yaşamını TV'nin karşısında geçiren garip, garip olduğu denli de raslantılarla beklenmedik, umulmadık bir başka dünyalara merhaba diyecek kadar şanslı bahçıvanı **Gardener**'in bu diyalogunu anımsamadan edemedim.

Evet... Kim okuyor ki günümüzde... Bunu bir başka biçimde söyleyerek kim film izliyor ki de diyebiliriz... Böylesine bir film ancak iki hafta dayanabildi sinemalarımızda. Ya **Fassbinder**'in

Onat Kutlar

"Bir Evliliğin Öyküsü" Onun sinemalarımızdaki serüveni ise bahçıvan **Gardener**'in yaşamından daha da acı bir şeydi...

Zeki Öktenin sinemamız normları içinde bir başeser sayılabilecek "**Faize Hücüm**"un tecimsel başarısızlığı ise hepsinin üzerinde bir başka düşünülecek olay oldu.

Evet... Kim film izliyordu ki...

Acaba iyi, olumlu, kaliteli ve yedinci sanatın özgün sayılabilecek örneklerini seçmede biz mi yanlışlık yapıyor, biz mi yanılıyorz? Ben daha kolay kaçıp, bence diyeceğim, geçtiğimiz mevsimin en iyi filmleri, hiç iş yapmayan, en az izleyen tarafından görülen filmlerdir. Kötülerine gelince, onları sıralamaya hiç gerek yok sanıyorum.

Bunlar iyi ve olumlu sayılabilecek filmleri bizlere unutturacak ve izlettirmeyecek denli öylesine çoktular ki...

Yıllar önce, yürekli, dürüst bir Amerikan yazarı keşfetmişim. Elbette bütün dünyada tanınıyordu, ama benim için yeniydi: **Horace Mc Coy**. Gerek "**Atlari da Vururlar**"ı, gerekse "**Gazetecinin Ölümü**"nü okurken bir heyecan duymuştum. Güzel bir Amerikalıydı. İçinde yaşadığı toplumun ve düzenin tüm yozluklarına, kokuşmuşluğuna pırıl pırıl bir bilinçle karşı çıkıyor, bizlere, bir başka Amerika'nın her zaman varolduğunu hatırlatıyordu.

Amerikan sineması ne zaman "Pax Americana"nın öldürücü rüzgârının geçtiği bir ülkeyi ele alsa bir tedirginlik duyarım. Hele o (bir iki istisna dışındaki) Vietnam konulu filmler... Sonunda ille de nalıncı keseri gibi Amerikan çıkarlarına yontan ince kurnazlıklar. Bu nedenle, **Coppola**'nın, **Cimino**'nun filmleri bende, "**Yeşil Bereliler**"den daha fazla öfke uyandırmıştır.

Spottiswood'un "**Ateş Altında**"sı ise yalnızca sevinç. Nikaragua halkının So-

moza yönetimine karşı sürdürdüğü kavganın tüm kanlı görüntülerine karşın, "sevinç". Çünkü film, bir "Magnum" okulu fotoğrafçısının objektifinden, ölüm'le yaşam'ın, alçaklıkla yığılmanın, baskı ve zulümle özgürlüğün, kirli emperyalist çıkarlarla ulusal bağımsızlığın ve onurun kavgasını gösterirken filmin her anında yaşam, güzelim bir çocuk yüzü gibi gülümsüyordu. Özgürlüğü ve insan onurunu taze, kızarmış bir dilim ekmeğe gibi bize sunan o yuzlerin sahiplerine sevgiyle sarılarak izledim filmi. "İyi be" dedim içimden, "iyi ki izleyebildik şu filmi..."

"**Ateş Altında**" belki büyük bir film değil. "**Being There**" gibi bir başka ürekli yönetmenin, "**Eve Donuş**"un **Ashby**'sinin filmini de gördüm bu mevsim. Ve çok beğendim. Ama, çoğunun genç insanlar olduğuna inandığım okurlara gene de en sevdiğim film "**Ateş Altında**"ydı demek istiyorum. Kıyamadım bu filmi ikinci sıraya koymaya.

Oğuz Onaran

1983-84 mevsiminde çeşitli video klüplerinde ilginç filmler bulunca sinemalarda gösterilen filmlere seçerek gittim. Bu nedenle en beğendiğim filmi seçmek kolay ama en beğenmediğim filmi seçmek zor. En beğendiğim film "**The King of Comedy**" (**M. Scorsese**, 1983). (Yoksa "**New York New York**" mu demeliydim?) **Scorsese**, bu filmde 40'ların, 50'lerin Hollywood geleneğine uygun bir anlatım kullanıyor. Çok az, ancak kişilerin hareketlerine uyacak kadar alıcı hareketi var. Kurgu da öyle, geleneksel Hollywood işlevsel kurgusu. Çekimlerin çoğu boy çekimi ve Amerikan çekimi. ("**New York New York**"ta da benzer özellik var, sanki 40'ların müzikalini izliyoruz.) Başka türlü de anlatılamazdı bu öykü. Çünkü gerek **Jerry Lewis** (ünlü bir TV showman'ı), gerek onun yerine geçecek olan **R. De Niro** filmin daha başında boş, ölü insanlar. TV "image"ı dışında canlı, yaşayan bir kişilikleri yok. Filmin öteki kişileri de öyle. Hepsi birer TV "image"ı. Bunun dışında gerçeklikleri yok. ("**New York New York**"ta **L. Minnelli**'yle **R. De Niro** filmin başında öyle değiller, 40'ların müzikallerindeki canlılık, saflık, iyimserlik var daha onlarda. Ama sonra başarıya ulaştıklarında onlar da cansız birer stereotip olup çıkıyorlar.) Böylece "**The King of Comedy**" bildiğimiz Hollywood "show-müzikal" filmlerini yakından izliyor ama tersine çevrilmiş bir eldiven gibi. "Başarıya ulaşmaya çablayan yetenekli bir sanatçı" öy-

Ateş Altında/R.Spottiswoode

SORUŞTURMA

Cazcı Kardeşleri/J.Landis

küsü anlatılıyor ama istenen başarı artık insanları insanlıktan çıkarıp cansız birer "image" yapan bir başarı. Bütün insan ilişkilerinin yok olduğu, herşeyin TV show mühendislerince düzenlendiği yapmacık bir dünya, bütün insan değerlerinin tepetaklak olduğu sahte bir dünya ve bu dünyada tek boyutlu insanlar. Dolayısıyla soğuk, sert, kişiliklerinin hiç de sempatik olmadığı bir film "The King of Comedy".

Hiç evinden dışarı çıkmamış, kimseyle konuşmamış, yalnız evin küçük bahçesiyle uğraşıp TV seyreden bir adam birdenbire kendini sokakta bulunca yeryüzünü nasıl algılar, davranışları ne olur? Scorsese'nin TV "image"ları ne kadar katı, ölü kişilerse, Hal Ashby'nin "Being There" (1979) filminin kahramanı (Peter Sellers) o ölçüde saf, iyimser, sempatik bir insan. Dolayısıyla Scorsese'nin filmi ne ölçüde başarılıysa "Being There" o ölçüde başarısız. İnsan ilişkilerinin, insan değerleriyle duygularının yok olması bu filmde duygusallığın yok olması olarak ele alınmış. Ama Peter Sellers ne kadar duygusallıktan uzaksa, çevresindekiler de o ölçüde duygusal. Böylece hem kolay bir komedi ögesi doğuyor. Hem de Peter Sellers'in nedense bütünüyle kibar, nazik, hiçbir kötü düşüncesi olmayan, sempatik bir insan olması dolayısıyla duygusallık eksikliği büyük ölçüde kapatılıyor. Sonunda aslında korkunç bir olay anlatılmasına karşın, kimsenin rahatsız olmadığı, duygusal yönü ağır basan bir film çıkıyor ortaya.

Fatih Özgüven

Sinemalarda ancak üç, dört gün dayanabilen "Gloria" için, kısaca 'çocuklardan nefret eden' ortayaşlı bir gangster yosması ile onun eline bırakılan (ailesi toplu bir cinayete kurban gidiyordu) Porto Riko'lu küçük bir göçmenin New York kentindeki serüvenlerini konu ediniyordu, denilebilir. John Cassavetes, filmi çok tanıdık görünen bir eksen üzerine, ortayaşlı kadın/ küçük, kimsesiz çocuk eksenini üzerine kuruyor, ama bundan klasik 'çocuk filmleri'nde olduğu gibi ilk ağızda bir anne/ çocuk yakınlaşması değil, kimi zaman basbayağı ciddileşen bir tür kadın/ erkek çekişmesi çıkarıyordu. Ataerkil bir azınlık ailesinin küçük erkek

üyüsü ile beyaz, kentli ve bencil bir 'serbest kadın' eskisinin zorunlu birliktelikleri karşılıklı önyargıların yavaş yavaş ortadan kalkmasıyla sonuçlanıyordu; tehlike ve zorunluluk birlikte yaşamayı öğrenmeye yol açıyor, sosyal ve cinsel önyargılar bir çeşit sevgiye, sevgi vazgeçmezliğe dönüşüyordu. Bu garip çiftin serüvenleri bu kadarla kalsa gene de sıradan olabilirdi. Oysa, Cassavetes, filmi üçüncü kişisi olan New York kentini neredeyse bir görüntüler ve görünüm senfonisi biçiminde kurguluyordu. Kentin parlak ya da soluk renklerine, ıssız sokaklarına, boş apartman koridorlarına, kirli kapı camlarına, azınlık mahallelerine, gangster inlerinin garip biçimde kişisiz, küçük burjuva dekoruna, Gloria'nın apartman dairesindeki esrarengiz ve hüzünlü fotoğraf koleksiyonuna kadar varan bu görsel mimari, film kişilerinin duygu durumlarının, yalnızlıklarının ya da özlemlerinin somut birer karşılığı oluyordu. "Gloria" gerçek sanat eserini ötekilerden ayıran pırıltıyı saçıyordu; görünürde söylediğinden çok daha fazlasını duygu durumlarına bulduğu benzersiz (görsel) karşılıklı yoluyla söylüyor, Cassavetes'in hep özgün ve benzersiz görsel karşılıklarından bir tanesini bile çıkarsanız, tüm yapının yıkılacağını hissediyorsunuz.

Senenin en çok övülen yerli filmi "Faize Hücum" ise, işte tam bu noktada, sanatçının zihninden çıkan özgün görsel karşılıkların yoksulluğu ve kırsılığı noktasında gümlenip gidiyordu. "Sürü" gibi başarılı bir filmin yönetmeni olan Zeki Ökten, yakın dönem Türk sinemasında neredeyse hastalık haline gelen bir eğilimin, ardarda *simgeler* sıralama eğilimi-

ni kolaylığına kaptırıyordu kendisini. *Uçurtma*'sından *kuş*'una, faizcilere adres soran *kör adam*'ından, Genco Erkal'ın sırtına yüklenip getirdiği ve her fırsatta gözümüze sokulan *kapı*'sına kadar basit ve aşınmış bir simgecilik anlayışı idi bu. (Öte yandan, başta ve sonda koşan sakatlar, iş ve işçi bulma kurumundaki deli kadın gibi yapıştırma dramatik durum ve sahneler ise film boyunca esrarını korumaktan geri durmuyordu). Aynı simgecilik, oyunculuk cephesinde de bir kukla temsili düzeyinde sürüp gidiyordu, denilebilir. De Sica taklidi 'küçük insan' dramalarının yanbaşında (aynı günlerde Sinema-Televizyon Enstitüsü'nde oynayan otuz yıllık "Umberto D"yi izleyenler vardır umarım) yer alan ilerici genç-kız tipi, seyirciyi bir an bile rahat bırakmıyor, filmi -her ne kadar da özgünlükten uzak olsa- bağımsızca algılayıp yorumlama fırsatı vermiyordu. Bu olgu sonuç olarak şunu düşündürüyor insana; eğer ilerici Türk sineması, tıpkı eleştirdiği resmi ideolojinin ağızyla konuşacak, yani seyirciye neyi nasıl görmesi gerektiğini öğreten bir yöntem izleyecekse, ilerici olduğundan söz edilebilir mi? Resmi ideolojinin sadece *içeriğini* (söylediğini) değiştirmek ama öte yandan ısrarla ve bağnazca aynı yöntemi izlemek, bir ilkokul ders kitabından bir adım ileriye gidememek Türk sinemasının hiç kurtulamayacağı bir açmaz gibi görünüyor. İşte bu çıkmaz yüzündendir ki "Gloria"daki süreç "Faize Hücum"da terşine işliyor ve sanatçının algılama biçimi, filmi en küçük görsel birimine kadar baltalıyordu.

Giovanni Scognamiglio

Bir masal denildi, Spielberg'in ülkemiz hariç her yerde hasılat rekorları kıran filmine, masallara benzetilen başkaca bilinmeyen gerçekler gibi Nedir ki, kanımca, önemli olan ne uzay yaratığının sevimsizliği ne de Spielberg'in yakaladığı ve kullandığı "çocuk filmi" esprisi. Önemli olan, "Close Encounters of the Third Kind" (Üçüncü Türden Yakın Karşılaşmalar) in bir uzantısı olarak, bir taraftan "kötü uzaylı" tabusunu kırmak öte taraftan ise -ama kullanılan trükler ne denli gözyaşartıcı olursa olsun- uzayı, uzayda yaşamı, karşılaşma olaylarını (tekrar) vurgulamaktadır. Ve de kalıplaşmış yetişkinlere, ürkütücü, endişe verici bazı "sorunlara" bir çocuğun saflığı, arılığı ile bakabilme gereksinim ve zorunluğunu duyurmak. "E.T." ile dünya çocuğunun karşılaşma kaynaşması, formülün ötesinde, dünyanın bir uzay bilincine varabilmesi, kendisini evrene bağlı duy-

SORUŞTURMA

E.T./S.Spielberg

ması, bu ister sonsuz ister genleşen evrenin kopmaz bir parçası olduğunu tartışmasızca kabullenmesidir. Uçan dairenin, uçan bisikletlerin ötesinde Spielberg bunu getiriyor. Ve getirdiği yabana atılacak bir hatırlatma değil, bir masal ise hiç değildir.

Onaltı yaşında olmak ya da olmak veya o yıllarımızı anımsayıp duymak ya da duyurmak. "La Boum" furyası iş yapınca devamı tecimsel bir zorunluktur, ama devam başka, soysuzlaştırılmış tekrar başka, duyguyu vermek başka, klişeleştirip sömürmek ise bambaşka. Ve de her şeyi iyi bilen tecrübeli bir yetişkinin üstün bakışı ile genç kuşağın duygusal-cinsel gereksinim ve keşiflerini sabun köpüğüne dönüştürülmesine karşıyım. "Rebel Without a Cause" (Asi Gençlik)ten bu yana "kuşak çatışması" üzerinde duruyorsak bu kuşakların hiç birini gülütlere neden olabilecek bir unsur olarak görmeyelim, her ne kadar hepimiz zaman zaman gülünç oluyorsak da. Onlar bizi, biz de onları anlayacaksak, "La Boum 2"den hayır beklemeyelim, ne "onlar" ne de "bizler".

Muhittin Sirer

Son birkaç yıldır biraz fazla havaya girmişiz galiba. Çünkü bu sinema sezonu nedense birdenbire yavan kalıverdi. İnsan en iyi kendini boşlukta duyumsadığında anlıyor nelerle karşı kar-

şıya kaldığını. Bereket bu yıl Nisan ayında başlayan "Sinema Günleri" var. Sinema tatmini açısından ferahlayabileceğimiz hiç değilse sinemadan sinemaya koşturarak.

Gerek ithalat cephesinde, gerekse yerli sinema üretimi alanında oldukça kısır bir sezon geçti gitti. Bir Fassbinder "Maria Braun'un Evliliği", bir Hal Ashby "Merhaba Dünya" sezona yetmiş gibi görünüyor. Bir de sezon sonuna denk gelen sağdan ve soldan yayılım ateşleri var. "Ateş Altında" ve "Ateş Arabaları". Dramatik sinema kalıpları açısından belli anlatım özellikleri taşıyan değişik örnekler. Ama "Ateş Altında" ne kadar dürüst, gerçekçi ve doğruyu ve hatta insanı aramaya yönelik idiyse, dört oscarlı "Ateş Arabaları" da o kadar zıddına bir sukütü hayal idi. İnsanlardan kalkarak subjektif düşüncelere ve hatta şövenizme, gerçeklerden hareket ederek insanın dışlanmasına ve hatta yok sayılmasına uzanan bir sukütü hayal.

Bir de, bir sevgi türü "E.T." vardı. Büyü sinemasının en yetkinlerinden biri, Spielberg bir kez daha yeteneklerini, çapını herkese gösterdi. Onun dışında ne vardı? Elbette bir şeyler vardı ama olmasaydı da olabilirdi pekala. İnsanın hayal gücünü sinemayla sınırlı değil ki! Önemli olan ufkun ötesine geçebilecek sinemasal tutamaklar bulabilmek. Bu yıl anlaşılan "Sinema Günleri"nde yoğunlaşacağız sinemayla.

Türk sinemasında ne vardı? "Faize Hücum" ve "Seni Seviyorum" vardı.

İkisi de Türk Sineması için yenilikler içeren, yeni öneriler getiren filmlerdi. Ama tüm olumlu yanlarına karşın yakalamaları gereken noktayı caneviden yakalayabilmiş filmler değildi her ikisi de. Başka filmler de vardı elbet. Daha iyi film yapabilmek için harcanan çabalar da eksik değildi. Ama bu yıl da Türk sinemasında dengeyi, ağırlıkları değiştirebilecek, anlayışları kökünden sarsabilecek toplu çabayı göremedik. Üstelik birikimin bu yıla denk düşen payında azalma varmış gibi de bir izlenim doğdu. Umut bir kez daha bir başka bahara kaldı.

Kami Suveren

Mevsim başından bu güne kadar, izleyebildiğimiz filmler arasında ancak birkaç tanesini takdirle, beğeniyle hatırlayabildik.

Hikâyesinden senaryosuna; rejisinden —tüm— sanatçılarına kadar ilginizi çeken filmlerden biri "Gloria"ydı. Filmin bütün özelliği, orta yaşlı bir kadınınla, sekiz-on yaşlarında bir erkek çocuğunun verdikleri hayat kavgasının şiirsel bir üslûpla anlatılan hikâyesiydi.

Yabancı filmler arasında unutamadığımız öteki film de, "Merhaba Dünya"dır. Yıllarca bir hizmetkâr olarak yaşadığı bir evden, ayrılmak zorunda kalan bir insanın yaşadığı olayları izledik. Her yönüyle mükemmel bir toplum hicviydi.

SORUŞTURMA

Yerli filmler arasında Atıf Yılmaz'ın yönettiği "Seni Seviyorum"u, gerek öz, gerek oyun ve üslup bakımından saygıyla karşıladık.

Bundan sonra boş geçen haftalar arasında yalnız "Faize Hücum"u övgüye değer gördük. Bu da Zeki Ökten'in bir toplumsal hicviydi.

Mevsimin sonuna geldiğimiz için, bundan sonra aynı boyutlara ulaşan bir başka film göreceğimizi zannetmiyoruz. Temennimiz gelecek yıllaradır.

Nejat Ulusay

Heyecansız, soluk seyir ortamımızdan bu mevsim bende kalan dört film var: "Maria Braun'un Evliliği" (Fassbinder), "Kahkahalar Kralı" (Scorsese), "Gloria" (Cassavetes) ve "Son Metro" (Truffaut)...

Sinema mevsiminin ilk filmi olan ve yeterince ilgi görmeyen "Kahkahalar Kralı", Scorsese'nin kimi temel izleklerini daha doğrudan bir öykü aracılığıyla perdeye getiriyordu. Sinemada oyuncu yönetiminin ve oyuncu olmanın önemini sergileyen "Kahkahalar Kralı", trajik yanı güçlü, buruk bir Scorsese filmiydi.

Scorsese Amerikan toplumuna ve Amerikalı insana güçlü, vurucu gözlemlerle yaklaşırken, Fassbinder de Federal Almanya'nın savaş sonrası yükseliş öykülerinde kaybolan insanı buluyor, o büyük sevgisizliği yakalıyor, en acı renklerle boyadığı sahnelerde sevgi ile nefreti, çıkar ile özveriyi, toplum ile bireyi karşı karşıya getiriyordu. Fassbinder'in, ayrıntılardan oluşan ve karışıklıklar üzerine kurulu bu loş, ama "ışıl-tılı" sineması, bize çok canlı insan görüntüleri sunuyordu. "Maria Braun'un Evliliği", ikinci yarıdaki trajik gelişimi ustaca kurulmuş dört dörtlük bir dramdı. Hann Schygulla'nın oyunu ise insanın içini titretiyordu...

John Cassavetes'in "Gloria"sı ise, Gena Rowlands'ın ve besteci Bill Conti'nin harikalar yarattığı bir film sayılırdı. Öykünün gerçekliğinden ya da fantazi olmasından daha önemliydi bu. "Gloria", yüzlerce filme mekan olmuş New York'a canlı, işlevsel bir bakış getiriyordu. Ama daha ötesi değil...

Komedi Kralı/M.Scorsese

Gloria/J.Cassavetes

Marie Braun'un Evliliği/R.W.Fassbinder

Truffaut'nun "tiyatro üzerine" filmi "Son Metro" sinema üzerine yaptığı "Güneşte Gece"nin rengini, tadını ve heyecanını taşııyordu. Ne var ki, Depardieu ile Deneuve'nun oyunları, Truffaut'nun "sanat ve zorbalık" gibi iki ucu karşı karşıya getirmesi etkileyiciydi. Truffaut, filminin en görünür yerine bir "aşk üçgeni" yerleştirmeyi de unutmamıştı.

Beğenmediklerimin sayısı çok; ama bu arada birkaç hayal kırıklığı da oldu. Örneğin, Robert Benton'un "Gece"si Meryl Streep ve Roy Scheider gibi iki büyük oyuncuya karşın, tekrarin tekrarı bir Hitchcock taklidi ol-

maktan öteye gidemiyordu. "Harold ile Maude"un yaratıcısı Colin Higgins'in "9'dan 5'e" adlı "sekreter güldürüsü" ise, Jane Fonda'nın feminist kaprislerine karşın, "bir işyerinde verimliliğin nasıl artabileceği" sorusuna yanıt olmaktan başka bir amacı olmayan orta halli bir fantazydi. Neşeli sinemacı John Landis, "Blues Brothers" ve "Kurt Adam Londra'da" ile ilginç ve dinamik filmler yapıyor, ama yine çok fazla Amerikan kalıyordu. 1983 Cesar ödüllü "La Balance"da ise, genç yönetmen Bob Swaim, büyük ölçüde Nathalie Baye ve Philippe Leotard'ın oyun-culuklarına sığınmış gibi görünüyordu.

VIDEO: EĞİTİMDE AŞAMA

Lütfi KUZU

Türkiye ve Batı'da Video'nun kullanım amaçları

Son yıllarda, ülkemizde alabildiğine yaygınlaşan video, genellikle iki amaçla kullanılıyor: Eğitim ve eğlence.

Video tüm dünyada daha çok bir eğlence aracı olarak kullanılıyor. Geçtiğimiz yılbaşında F. Almanyada en çok satılan hediyeleşik eşya video oyunlarıydı.

Batı'da videonun bu kullanım biçimi yerini giderek "eğitimde kullanım"a bırakıyor. Çok sayıda okulda, gençlik klübünde, kültür derneğinde hatta evlerde video artık eğitim amacıyla kullanılıyor.

Türkiye'de daha çok bir eğlence aracı olarak görülen videonun, eğitici işlevi son bir yıl içinde bazı çevrelerde dikkate alındı ve bu eğilim yaygınlık kazanmaya başladı.

Bir örnek Gök-Dil

Video bireysel kullanımın dışında eğitimde, örgün ve yaygın öğretim kurumlarında, daha çok da yabancı dil eğitimi veren dersanelerde kullanılıyor.

Eğitim amacıyla kullanılan videonun, yararlarını saptamak amacıyla görüntü-ğümüz Gök-Dil Yabancı Dil Kursları Beyoğlu Şubesi Müdürü Ali Aksay'ın konuyla ilgili görüşleri şöyle:

"Türkiye'de videonun eğitim amacıyla kullanılması oldukça yeni. Yabancı dil öğretiminde bir yıldan beri kullanmaya başladığımız videonun yararlarını şöyle özetleyebilirim: Dil yalnızca ses olarak düşünülemez. Temeline baktığımızda dilin davranış, mimik, ses ve aksiyondan oluştuğunu görürüz. Dolayısıyla ses olarak öğrendiğimiz bir sözcük anlam bütünlüğüne ancak görüntü ile birleştiğinde ulaşır. Biz de yabancı dil kurslarında bu anlam bütünlüğünü sağlamak amacıyla, bütün sınıflara renkli televizyon koyduk. Görüntüye ihtiyaç duyan öğretmen masasındaki telefonla istediği kaseti sekretere bildiriyor, sekreter de öğretmenin istediği kaseti video'ya koyuyor, görüntü sağlanıyor.

Video'nun eğitim kurumlarında öğretmenin eğitimini destekleyici, eksiklikle-

rini giderici ve ona yardımcı olucu bir işlevi var. Öğrencilerin başarısına katkısı olduğu da tartışılmaz."

Sorunlar... Yaklaşımlar...

Videonun eğitimde kullanılmasının yaygınlaşmaması, videonun eğitici işlevinin tanıtılmasında yetersiz kalınması ve mali güçlüklerden kaynaklanıyor. Mali sorunların çözümü, eğitim vakıflarının, özel kişilerin ve gönüllü kuruluşların bu konuda çaba sarfetmelerine bağlı. Mali kaynaklar, bu kuruluş ve kişilerin video

ile eğitim olayına önem verip, katkıda bulunması ile sağlanabilir. Öteki sorunun çözümü ise videonun eğitim işlevinin tanıtılması için gerekli koşulların sağlanması ve engellerin ortadan kaldırılmasıyla mümkün.

Sinclair Bilgisayarları İstanbul Bayiliği yetkililerinden Serhan Kılıç'ın da konuyla ilgili görüşleri şöyle: "Araçların eğitici işlevini tanıtmak, vurgulamak için bir okula gidiyorsunuz, önünüzde, o okulda her türlü toplantı yapmak yasaktır gibi bir engel çıkıyor."

Bürokratik ve mali sorunların çözülmesiyle video sektöründe yeni alanların açılacağı da bir gerçek. Eğitim için ihtiyaç duyulan video kasetleri hazırlanacak ve bu yolla da video piyasası canlılık kazanabilecek.

Son bir yılın gösterdiği gelişime baktığımızda, kolaylıkla, eğitim amacıyla video kullanımının yaygınlaştığını söyleyebiliriz. Ancak bunun büyük boyutlara ulaşması Millî Eğitim Bakanı Vehbi Dinçerler'in şu sözlerinin gerçekleşmesine bağlı: "Yakın gelecekteki millî eğitimde de videodan yararlanılacaktır." ●

VIDEO—SİNEMA SAVAŞI

TÜRKER İNANOĞLU: Video ve sinema birbirlerine düşman değil

— *Sayın Türker İnanoğlu, filmcilerle videocular arasındaki tartışmalar yanılmıyorsa Ankara'da yapılan toplantıdan sonra yeni bir boyut kazandı. Özellikle film getiricilerin önerileri dikkate alınarak bir "video yasası" çıkartılması yönünde hazırlıklara başlandı. Sizin bu konudaki tavrınız ne oldu? Yasa hazırlanırken video kulüplerinin de görüşleri alındı mı?*

— Yabancı film getiricilerinin önerileri ile video yasası hazırlanmıyor. Bugün ülkemizde bozuk düzenle işleyen video olayı için zaten bir yasa çıkarılması şart idi. Yabancı film getiricisinin video sorununu var da yerli filmcinin yok mu? Esas olarak korunması gereken yabancı filmler değil, yerli filmler ve yerli yapımlardır.

Ankara'daki toplantıda ben yalnız bir video kuruluşu adına değil, aynı zamanda bir filmci olarak da konuştum. Ben, bazı arkadaşların aksine, iki düşman alan olarak görmüyorum videoyu ve sinemayı. İki tarafında da menfaatine olacak hususların yeni hazırlanacak kanun veya kararnamede yer alması gerektiği düşüncesindeyim. Pek çok konuda arkadaşlarla aynı şeyi düşünüyoruz. Telif hakları müessesesinin işletilmesinden biz de yanayız. Yalnız yabancı filmcilerle bir konuda ayrılıyoruz. Onlar video filmlerinin de sansür edilmesini istiyorlar. Ben, bunun mümkün olmadığını, olamayacağım sanıyorum. İnsanın evinde karısı ile ilişkisi sansür edilmediğine göre, evinde seyrettiği videonun da sansür edilmemesi gerekir. Zaten bugün piyasada 1000'in üzerinde program dolaşüyor. Bunların hepsini seyretmeye kalksa sansür, vakit yetiştirmez.

— *Peki diğer videocular da sansür konusunda sizinle aynı fikirdeler mi?*

— Evet, hepsi aynı şekilde düşünüyor.

— *Ama, yanılmıyorsam, İçişleri Bakanlığı'nın hazırladığı yasa taslağında video filmlerine de sansür getirileceği hükmü yer alıyor.*

— Video'da mutlak surette sansür isteniyorsa beyan usulü sansür yapılabilir. Denetim kurullarının yurt içinde oynayacak filmlerin denetiminde belli koşulları var.

Yasal olarak ülkeye gelmiş video filmleri için ithalatçısı, yapımcısı elindeki video filmini veya filmlerini mevcut statü çerçevesine uygun olduğunu, aksi olduğu takdirde cezayı müeyyideye razı olduğunu beyan ve taahhüt eder.

Bu beyana uymayan videocu da kanunun öngördüğü cezayı çeker. Yalnız yeni taslakta korsan videocuya, yasal olmayan videocuya caydırıcı cezayı müeyyide konulması gerekir.

— *Hazırlanacak yasa ile sansüre verilecek videoların U-matic bandının veya 35, 16 mm. bir kopyanın getirilmesi zorunlu tutulacağını duyuyoruz. Böylece, yurt dışından "royalty" ödemeden, herhangi bir dükkândan alınmış bir kaset sansüre kabul edilmeyecek. Ancak, filmin yapımcısından ya da dağıtımıcısından sağlanan ilk kopyalarla gidilebilecek sansüre. Bu, korsan videocuları büyük ölçüde önleyebilecek bir hüküm. Ama, telif hakları gözetiminin ile de sansür kurulu eliyle yapılması gerekmiyor herhalde.*

— Herşeyden evvel Kültür ve Turizm Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı'ndaki video ve telif hakları ile ilgili çalışmaların birleştirilmesi şarttır.

Bu iki Bakanlık ayrı ayrı taslaklar, öneriler hazırlıyorlar. Telif hakları tamamen Kültür Bakanlığı'ni ilgilendiren bir konudur.

Video olayını disiplin altına almak da İçişleri'ni ilgilendiren bir sorun. Bu iki Bakanlığın çalışmalarını birlikte yü-

rütmesi işleri çabuklaştırabilir.

Kültür Bakanlığı'nın Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu 4 alanda mesleki birliklerin kurulmasını emrediyor. Böyle bir birlik video filmlerinin telif hakları meselesini düzenleyecektir.

— *Yeni düzenleme ile video alanında yalnızca getirdikleri filmlerin telif haklarını ödeyen kuruluşların kalması gerçekleşirse —ki, korsan kasetçiliğin savunulması mümkün değil, elbette filmin sahibinin hakkının verilmesi gerekir— bu alanı en büyük birkaç şirkete teslim etmek olmaz mı? Küçük şirketlerin bu hakları ödeyebilecek güçte olmadığı düşünüldüğünde böyle bir tekelleşmenin olumsuz sonuçları olmaz mı?*

— Hayır, bugün her mahallede o kadar çok sayıda video kulübü var ki. Birleşip, kooperatif biçiminde çalışabilir, yahut birleşebilirler. Bugün bu alanda 50 milyarlık bir para dönüyor.

— *Video piyasasının denetimini gerçekleştirebilir mi sizce, yani korsanlarla mücadelede sonuç alıcı olabilir mi?*

— Bugün benim bildiğim kadar İngiltere'de, Almanya'da ve daha başka bazı ülkelerde bununla mücadele için çok sıkı tedbirler alınıyor. İngiltere'de yeni bir kanunla korsan videoculara çok ağır cezalar getirildi. Böylece, bir ölçüde önü alınabilir. Ama, tam olarak ortadan kalkması çok zor.

— *Tele-sine ile sinemalardan alınan kopyalar değil mi?*

— Evet. Ama mücadele edilirse azalabilir bu kopyalar. Rahatça satılamaz. Bugünkü durum devam ettiği sürece sinema zarar görecektir. Ayrıca umuma açık yerlerden kahvehane, lokanta gibi yerlerden videonun mutlak surette kalkması lazımdır. Bugün kahvelerde video matinelere yapılmakta, sinemalar bomboş kalmaktadırlar.

MEHMET SOYARSLAN:

Sansür Belgesi bizim bir malın sahibi olduğumuzu belirten en gerçekçi belgedir

— Sayın Mehmet Soyarslan, uzunca bir zamandan beri devam etmekte olan videocularla - filmciler arasındaki tartışma son günlerde iyice yoğunluk kazandı. "Olay" Ankara'ya kadar yansıdı. Mart ayı içinde bakanlıklarla görüşmeler yapıldı. Görüşmelerden somut sonuçlara ulaşılabileceği tahmin ediliyor, bir yasa hazırlığından söz ediliyor. Bu tartışmanın nedenleri nelerdir?

— Bu tartışmanın temel nedeni; videonun videocular tarafından, sinemanın dışında bir sistemmiş gibi empoze edilme ve neticede kanunlarda bulunan boşluklardan istifade edilerek kısa bir süre içerisinde haksız kazanç sağlanmasıdır. Ankara nihayet bu konuyla ilgilendi ve kısa bir zamanda videonun durumunu belirleyecek bir kanunun çıkması gerektiğine inandı. Acele bir toplantı yapıldı. Bu toplantıya videocular grubundan "ODVİ" ve "Ulusal Video" katıldı. Ayrıca; "Film İthalatçıları Derneği", "Sinemacılar Sendikası" —yeni adıyla "Konaklama ve Eğlence Yerleri Sendikası"— filmcilerden "FILMKO" ve yerli filmcilerden iki üç kişi katıldı.

— Konuyu hangi bakanlıklarla görüştünüz?

— Efendim, İçişleri Bakanlığı bir kanun hazırlamayı üstlenmiş durumda. Dolayısıyla İçişleri Bakanlığı en yakın bürokrat grubu olarak filmcilerin ve senaryoların denetlenmesiyle ilgili birinci ve ikinci kurul görevlilerini yetkili ve görevli kılıyor. Onların başında da İçişleri Bakanlığı Müsteşar Muavini ve bir Vali Muavini yönetici olarak görev alıyor.

— Peki, filmcilerle videocular iki ayrı küme halindeler mi? Ortak noktalar yok mu?

— Bütün filmciler ve sinemacılar bu görüşü paylaşıyorlar. Yasal olarak çalışmak isteyen iki büyük videocu grubu "Ulusal Video" ve "ODVİ" de ufak-tefek ba-

zı konular dışında aynı görüşü destekliyor.

— Videocuların, sizin film gösterim haklarını aldığınız bir filmin video haklarını alabilmeleri olası mı?

— Diyelim ki bir yabancı firma bir filmi imal etti ve bu filmi Türkiye'ye sattı. Bunun, video haklarını bir başkasına satacağı ya da satmıştır diye bir şey olamaz. Eğer video haklarını satacak durumda değilse, o zaman en azından filmin Türkiye'de gösterilme süresi zarfında, video hakkının Türkiye'ye satılmamasını, video filminin girmemesini sağlamak zorunda. Aksi takdirde müşterisini kaybeder. Bir daha kimse ondan film almaz... Bunun en güzel örneği televizyondur. Televizyon hakları sinema haklarından farklı değerlendirilir. Firma, hiçbir zaman sinema hakkı satılmış olan bir filmin video - televizyon hakkını aynı zamanda satmaz. Evrensel eğilim budur. Buna "TV Protection"—televizyon korunma hakkı— diyoruz.

— Yasa çalışmalarının temel hedeflerinden biri de video alanına sansür getirmek galiba?

— Denize düşen yılana sarılır diye bir laf vardır. Hür düşünce açısından daha serbest bir sansür arzu ederken, bugün bize daha katı koşulları olan bir sansür gerekiyor. Aksi takdirde video, filmciliği ve sinemacılığı tamamen öldürecek. Ben, bunu kinin içmeye benzetiyorum; acı ama iyi edecek.

— Yargıtay'ın bir içtihat kararı var; "Pornografik filmlerin evlerde gösterimi, topluluğa gösteri sayılmadığı için suç değildir" biçiminde. Acaba bu alanda da benzer biçimde düşünülemez mi?

— Şimdi, önce Yargıtay'ın vermiş olduğu karar nihai bir karardır diye bir şey yok. Çünkü bugün onların da vermiş olduğu kararlar güncel etkilerin ve tepki-

lerin ışığı altındadır. Bunların doğuracağı neticeler ve arkasından yatan gerçekler yeterince incelendikten sonra aksine de karar verilebilir. Şöyle ki; batıda video evlerde izlenir. Şimdi de "Home-Video" tarzında bir uygulama var. Bu uygulamanın en önemli özelliği satışa tabi olması. Satılan kasetlerin üzerinde film yapıcısının, sahibinin, müzikçisinin, eser yazarının... telif haklarının mahfuz olduğuna ilişkin ibareler var. Gaye, kişiye mahsus mal olarak satılmasının sağlanması. Kasetlerin üzerlerinde sadece izlenmek üzere piyasaya sürüldüğü belirtilir, kasetler çoğaltılamaz, toplu yerlerde gösterilemez. Yasaktır. Bu uygulamanın olmadığı sürece —ki Türkiye'de buna imkan yok— sansür kaçınılmazdır. Gerçeklik budur. Sözü ettiğimiz uygulamada kaset başına 45-50 Pound ödenir —1 Pound 450 TL—.

— Peki, istekler "Fikir ve Sanat Eserleri Yasası"na son derece titiz bir biçimde uyulması doğrultusunda olsa, yani dediğiniz gibi bütün kasetlerde bu ibareler yazılsa, korsan kasetlerle çalışan video klüplerinin denetimi öngörülse?

— Bu uygulamanın gerçekleştirilmesi için en azından 5-6 bin memurun görevlendirilmesi gerekiyor. O kadar çok video klüp var ki, bu kadar memur Türkiye'de yok. Yeni bir yasa çıkarılırken, o yasanın uygulanabilir olup olmadığı da incelenmeli. Bürokratik engellere yahut imkansızlıklara terkedilmiş bir yasa hiç çıkmaya da olur.

— Konunun bir başka yönü de şu: Sizin elinizde yapımcısından aldığınız bir film, yalnızca sinema film hakkının olduğunu video film hakkının olmadığını varsayalım. Bu durum için ne düşünüyorsunuz?

— Sansür yurt içinde gösterilme hakkını verdikten sonra, diyelim ki biz firmayla anlaşamadık ve video hakkını satın

alamadık. Bir başkası bu hakkı satın aldı. Satın alan kişi bunu vizyona çıkardı, biz de durdurmaya karar verdik. O zaman zaten eldeki yasal belgelerle video film dağılımı durdurulacaktır. Biz, bir de otokontrol sistemi düşünüyoruz. Diyelim ki bir video klüp, bir arkadaşımızın önümüzdeki sezon getirmek üzere anlaşma yaptığı bir filmin videosunu pat dedi piyasaya çıkardı. Bu arkadaşımız, dava açmasına gerek kalmadan idari mercilere, Emniyet Müdürlüğü'ne ... müracaat ederek filmin Türkiye'de gösterme haklarını satın almak üzere mukavele yaptığını tevsik ve ispat edecek, idari merci de bu evraka dayanarak o video kasetin durdurulmasını ve telif hakları kanununa göre öbür kişinin cezalandırılmasını sağlayacaktır. Biz bu otokontrolü bugüne

kadar yürütmeye çalıştık. Dosyalar dolusu başka firmalara ait malın video klüplerinde dağıtıldığını gördük ve bunları ilgili bütün mercilere yazdık. Sansür belgesi, bizim bir malın sahibi olduğumuza belirten en gerçekçi belgedir.

— *Bu durumda sizin bir avantajınız var, bazı filmlerin sizin olduğu biliniyor. Yani, bu yıl gösterilen filmlerin bir yıl sonra videosunu çıkarırsanız bu filmin size ait olduğunu herkes —ve sansür— bilecek. Ama sizin o filmin video hakkını alıp almadığınızı denetleme şansı yok. Çünkü Film Denetleme Kurulu'ndan geçtiği için yeniden izin alma gereksinmeniz yok.*

— Bir filmin videosunu çıkarmak isteyen videoyu film sahibiyle temas edip bunun

video hakkını verdiniz mi diye soracaktır. Yani otokontrol çift taraflı çalışacak.

— *Yasada bir rüsum uygulaması yerel olacak mı?*

— Evet ama kaset başına değil. Kaset başına olması halinde kontrol mümkün değil. Bir video klübünün yaşayabilmesi için minimum 200 müşterisinin olması gerekiyor. Her müşterisinin günde 1 adet kaset kiralaması halinde 15 milyon liralık bir gelir edinilir. Dolayısıyla her klübün, en ufak klübün bile beş milyon liradan aşağı olmamak üzere götürü eğlence vergisi ödemesi gerekiyor. Bazı klüpler bu vergiyi verecek, bazıları veremeyecek. Veremeyenlerin iki-üç tanesi biraraya gelmek zorunda kalacak. Adım başına video klübü açılma durumu da böylece sona erecek.

İSMET KURTULUŞ: Video sinemayı olumsuz bir biçimde etkiliyor

— *Sayın İsmet Kurtuluş, "videonun sinemayı olumsuz yönde etkilediği" tezi ne katılıyor musunuz?*

— Video sinemayı düşünüldenden fazla etkiledi. Sinema seyircisinin mühim bir kısmı artık filmi sinemada değil videoda seyreliyor. Türkiye'de çok iş yapması beklenen pek çok film, kasetleri daha önce izlendiği için iş yapamıyor. Sinemaya göre ucuz bir eğlence olması nedeniyle bugün aileler videoyu tercih ediyorlar.

— *Bu etkilenmenin nedenleri neler?*

— Resmi makamlar videonun bu kadar çabuk yaygınlaşacağını kestiremediler. Bugün, Türkiye'de videonun tamamen denetim dışı olmasında, resmi makamların büyük kusuru var. Sinemayla video arasında bir haksız rekabet söz konusu ve bu çeşitli biçimlerde gerçekleşiyor. Öncelikle; sinema filmi ithalatı ve yapımı belirli bir denetime bağlı. Ancak bu denetim yalnızca sansür olarak düşünülmemeli. Bir film ithal edilmeye kalkıldığında gümrük vergisi ve telif hakkı ödenir, film ardından denetime girer. Ayrıca film si-

nemada oynamaya başladığında da vergi ödenir. Buna karşılık dışarda video kasetini cebine koyan içeriye istediği gibi girebilir. İsteddiği gibi çoğaltır. Dilediği gibi kiraya verir. Hiçbir aşama için vergi söz konusu değil. Bu iki yapının rekabette bulunması elbette mümkün değil. Bu da sinemayı olumsuz bir biçimde etkiliyor.

— *Ankara toplantısında filmciler özellikle hangi konuların üzerinde durdular?*

— Bugün sinemacılar en çok, getirdikleri filmlerin video kasetlerinin filmden önce piyasaya çıkmasından zarar görüyorlar. Bundan böyle biz Türkiye'de gösterilme hakkını satın aldığımız filmlerin video haklarını da beraberinde alacağız ya da mukaveleye, 'şu kadar sürede video hakları satılmaz' ibaresini koyduracağız. Bu durumda yurtiçine ancak master video kasetler girebilecek. Bunun dışında kaset geldiğinde ya video filmin hak sahibi ya da filmci ihbarda bulunacak, filmin Türkiye'de oynatılması iptal edilecek. Biz Ankara'da bunları önerdik. Telif hakları sorununun halledilmesi bü-

yük kültürlerin de işine geliyor. Onlar da bugünkü durumdan zarar görüyorlar.

Bence Ankara toplantısı bir hayli ümit vericiydi. Görülen o ki Türkiye'nin en büyük iki video kuruluşu -ODVİ ve Ulusal Video- asgari müştereklerde sinemacı ve filmcilerle anlaşılıyorlar. Biraz denetim konusunda anlaşamıyor. ODVİ sinemaya uygulanan denetimin videoya da uygulanmasının güç olacağını ileri sürerek, itiraz ediyor. Buna karşılık Ulusal Video'nun bu konudaki görüşü olumlu. Bunun dışında ne ithalat ne dağıtım ve ne de dağıtımdan sonraki denetiminde bir fikir ayrılığı yok.

— *Efendim, acaba videoyla beraber sinema sanayiinde bir canlanma olacak mı?*

— Piyasanın ihtiyacını karşılamak üzere bir hareketlenme mutlaka olacak. Filmcilerin böyle işlerin altına girebilecek güçleri var. Kaldı ki bunu yalnızca Türkiye pazarı olarak değil, dünya pazarı olarak da hesaplamak gerekir. Videonun, film üretimini olağanüstü bir biçimde ar-

tıracağına inanıyorum.

— *Kalite?*

— Bunun için bir şey söylemek zor.

— *Sayın Kurtuluş biraz önce konuştuğumuz haksız rekabetin başka boyutları da var mı?*

— Kuşkusuz var. Şimdi, düşünün taşrada bir sinemacı bir filmi alıyor, tam gösterime koyacağı anda ilginç bir şey oluyor; karşıdaki çay bahçesi ya da birahane ya aynı filmin ya da filmdeki başrol oyuncularının video kasetini videosuna koyuyor. Bu, o sinemanın iş yapamaması

demek. Video dünyanın hiçbir yerinde kamuya açık yerlerde eğlence amacıyla kullanılan bir alet değil. Bu Türkiye'ye özgü bir olay.

Video filmlerin çay bahçelerinde, birahanelerde gösterilmesi esnasında belediye hiçbir vergilendirmede bulunmuyor. Buna karşılık sinema filmleri vergiye tâbi. Bu bir haksız rekabettir ve biz bunun haksızlık olduğunu İçişleri Bakanlığı'na dolarca bildirdik. İçişleri Bakanlığı bu konuyu çeşitli zamanlarda çeşitli biçimlerde değerlendirmiş. Bir tamimde "gösterilebilir", ötekinde "gösterilemez", bir

başkasında "aile filmleri dışındakiler gösterilmez" diyor.

— *Sayın Kurtuluş, yeni yasanın çıkması halinde şu anda kiraya verilmekte olan dolu kasetler ne olacak?*

— Bakınız bu çok önemli bir konu. Ankara Toplantısı'nda da sıkça sözü edildi. Her video klübünde ortalama 500 kasetin olduğunu varsaysak; 2.500.000 kasetin halihazırda piyasada dolaştığı noktasına varırız. Bizce çıkacak yasayla beraber bu kasetlerin yasal olmayanlarının üzerlerindeki kayıtlar derhal silinmelidir.

ERDOĞAN

TOKATLI:

Video seyircinin beğeni düzeyini yükseltti

— *Sayın Erdoğan Tokatlı, videonun yaygın olarak kullanılmaya başlaması üzerine başlangıçta ne düşündünüz? Bugün düşüncüklerinizde bir değişiklik var mı? Nedenleri?*

— Genel olarak filmciler başlangıçta videonun yaygınlaşmasına ürkerek baktılar. Sanki videonun yaygınlaşmasıyla beraber sinemaya gidenlerin sayısı düşecek bu da sinemanın bitmesi anlamına gelecekti. -TV gündeme geldiğinde de böyle düşünülmüştü. - Oysa tersi oldu. Yaygınlaşan video kitlelerde film izleme alışkanlığı ve isteği yarattı. Videolarından çok sayıda ve değişik türde filmi izlemek fırsatını bulan izleyiciyi terbiye etmek gibi bir işlev gördü. Seyircilerin beğeni düzeyi yükseldi. Artık bazı başka filmciler gibi ben de videoya korkuyla bakmaktan vazgeçtim. Videoya karşı çıkmaktansa olanaklarından yararlanılması görüşümdedir.

— *Efendim, videonun Türkiye'de yaygınlaşmasıyla beraber sinemacılar alabildiğine tedirgin oldular. Sizce bu tedirginliğin haklı nedenleri var mıydı? Bugün bu tedirginlik sona ermiş midir?*

— Kuşkusuz bu tedirginliğin haklı nedenleri vardır. Türkiye'de videonun sinema-

nın karşısına sorun olarak dikilmesinin nedenlerinin başında devletin denetim politikası gelir. Başlangıçta bir kolaylık olmak üzere Türkiye'ye denetimden geçerek giren filmlerin video klüpler tarafından kiraya verilebileceği açıklandı. Bugün de devam eden kargaşa bu açıklamanın bir sonucudur. Düşünün, bugün örneğin "E.T." filmini ithalatçı 80 bin dolara getiriyor. Buna kopya, Türkçe ve tanıtım masraflarını da eklediğinizde filmin maliyeti 30 milyon dolar civarına geliyor. Böyle bir yaratımın altına giren film ithalatçısı piyasadaki "E.T." kasetleri nedeniyle gerekli kârı edemiyor. Bu bir haksız rekabettir. Bu soruna çözüm bulunmadan tedirginliğin ortadan kalkmasını beklemek hayal olur.

— *Sayın Tokatlı, videocuların "haksız rekabet" konusuna yaklaşımları nasıl? Kendilerini nasıl savunuyorlar? Sizce bu savunmalarında haklılık payları var mı?*

— Şimdi bakınız, bir video klübünün kurulması için başlangıçta 40-50 kasetlik bir arşiv yetiyor. Bu da 400-500 bin liralık bir yatırım demek. Ancak kuşkusuz bununla yetinmeleri mümkün değil. Her ay 40-50 kasete yenilerini eklemeleri gerekiyor. Böylece bu, yılda 500 kasetlik bir arşivin oluşması anlamına geliyor. Bu güç-

lenmek demek. İşte tam bu noktada yatırımın çehresi değişiyor. Başlangıçta ayakta olan çok para kazanmak içgüdü-sü, elindekini sağlama alma içgüdü-süyle yer değiştiriyor. Bu noktada dünün küçük klübü artık korsanlığa karşı çıkan bugünün büyük klübü halini alır. Şimdi Türkiye'de bazı büyük video işletmelerinin durumu budur. Bu nedenle bugün bazı büyük video klüpleri, filmciler gibi telif hakları meselesinin üzerinde titizlikle duruyorlar.

— *Efendim, Batılı üreticilerin telif haklarıyla ilgili tepkileri nasıl? Kısa ve uzun vadede nasıl bir politika benimsiyorlar?*

— Batılı film üreticileri şimdilik Türkiye'deki korsan kasetçilik meselesiyle ilgilenmiyorlar. Bunun onlar açısından anlaşılır bir nedeni var. Batılı film üreticilerinin yaptıkları hesaplara göre Türkiye'de video cihazlarının sayısı 4 yıl içinde 8 milyona çıkacak. Fiyatların değişmemesi halinde her cihaza konulacak 1 kasetle günlük ciro 400 bin dolara çıkacak. Batılı film üreticilerinin yaptıkları hesaplara göre; bünyelerini büyütmüş olan kuruluşlar ister istemez korsanlık-tan vazgeçecek ve korsanlığa karşı taraf olmak zorunda kalacaklar. Bu süreç bugün yaşanmaya başladı.

VIDEO—SİNEMA SAVAŞI

3. cilt tamamlandı.

Bilim adamlarımız,
yazarlarımız ve sanatçılarımızdan oluşan
dev yazı kadrosunun yıllar süren
çalışmalarının ürünü.
Toplumumuz üzerine
her konuda derinliğine bilgi...
Fotoğraflar, belgeler, çizelgeler...
**Türkiye'yi öğrenmek için vazgeçilmez
bir kaynak.**

**Tamamlanan
3. cildin kapakları
bayilerde.**

28. fasikülle 4. cilt başladı.

Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi bir İletişim yayınıdır.
İletişim Yayınları/ Perka A.Ş. Klodfarer Cad. İletişim Han Cağaloğlu-İSTANBUL
Tel:520 14 53-520 14 54-520 14 55

SİNEMASEVERLER OKUYACAK MISINIZ?

ATILLA DORSAY
sinema ve çağımız-1 çıktı

NIJAT ÖZÖN
sinema
UYGULAYIM-SANATI-TARİHİ

AVZENSTAYN
ders notları
Çeviri ENGİN AYÇA

ATILLA DORSAY
sinema ve çağımız-2

hıl yayın
SİNEMA DİZİSİ

DİVANYOLU IŞIK SOKAK ÖREN HAN 29 İST.

**25 Mart'ta oy
kullanamayanlar
derginiz
GENÇLİK'in
2. sayısı çıktı...**

İLETİŞİM YAYINLARI/PERKA A.Ş.
Klodfarer Cad. İletişim Han Cağaloğlu-İST. Tel: 520 14 53/ 54/ 55

TELEVİZYONDAN KAYIT NASIL YAPILIR?

İBRAHİM AKSİN

Yakın çevremizden videoların gerekliliği gibi kullanılmadığını biliyoruz. Video sahipleri genellikle "TV'den kayıt" yaparken zorluk çekiyorlar. İlgilenen okuyucuların yararlanacaklarını umduğumuz konuya Elektronik Yüksek Mühendisi İbrahim Aksin açıklık getirmeye çalıştı.

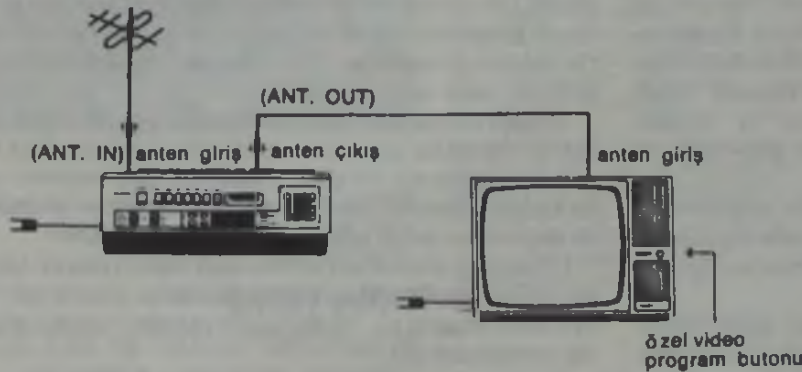
Anten, video kayıt aracı ve renkli televizyon arasında bağlantılar şekilde gösterildiği gibi yapılmalıdır.

- Anten giriş kablosunun ucundaki koaksiyel fiş, video kayıt aracının anten girişine (ANT. IN. veya RF IN).
- Video kayıt aracının anten çıkışı (ANT. OUT veya RF OUT), araçla verilmiş olan ara bağlantı kablosuyla renkli televizyon anten girişine (ANT.) bağlanmalıdır.

Video kayıt aracının kayıt için hazırlanması:

Televizyon yayınının video banda kaydedilebilmesi için VIDEO KAYIT ARACI'nın "kanal ayar düzeni"nin o yörede izlenen TV kanalına (veya kanallarına) ayarlanması gerekir. Bu ayarın yapılması için şöyle bir yol izlenmelidir:

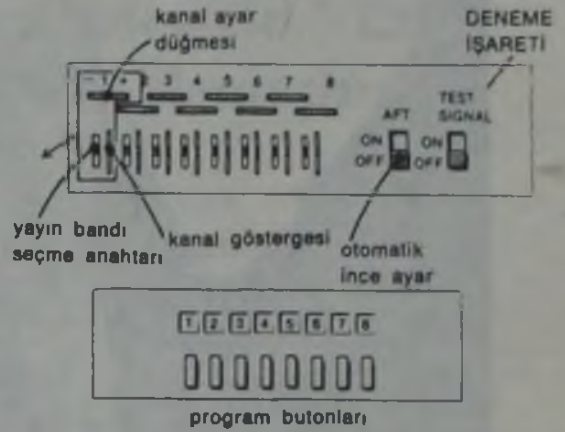
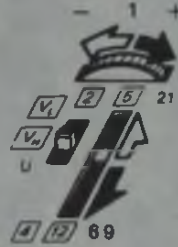
Renkli televizyon çalışır durumda. Program butonlarından video için düzenlenmiş (AV olarak işaretli) butona basılmış ve video kayıt aracına konulacak dolu video bandı izleyecek konumda olmalıdır.

(AYAR TAMAMLANINCAYA KADAR TELEVİZYON BU KONUMDA KALMALIDIR)

Video kayıt aracının,

- Açma/ kapama anahtarı ÇALIŞMA (ON) konumunda,
- Bekleme/ çalışma/ zamanlama anahtarı ÇALIŞMA (ON) konumunda
- Giriş seçme (Line/Tuner/Camera veya Aux./ Tuner veya Line/TV) anahtarı TUNER (veya TV) konumunda,

- TV/VIDEO anahtarı olanlarda bu kontrol VIDEO konumunda,
- Butonlu kontrol kullanılan (elektronik kontrollü) araçlarda "video band hareket düzeni" DURMA (STOP) konumunda, Mekanik kontrollü (elle yukarıdan aşağı basılarak kontrol edilen) araçlarda kayıt kolu (REC) aşağı basılmış konumda,
- Otomatik ince ayar (AFT) anahtarı ÇALIŞMAZ (OFF) konumunda olmalıdır. (Bazı araçlarda ayrı bir anahtar kullanılmaz, "kanal ayar düzeni"nin kapağı açıldığında anahtar mekanik olarak çalışır.)

Kayıt yapılması:

- Kayıt yapılacak video kaset video kayıt aracına yerleştirilir. (Video kasetin "hatalı silmeyi önleme dili" kırılmış olmalıdır. Betamax kasetlerde altı yan tarafta, VHS kasetlerde arka kısımda. Dili kırılmış kasete kayıt yapabilmek için dilin bulunduğu boşluğun üzerinin yapışkan bandla kapatılması gerekir.)
- Kayıt butonuna basılır. (Bazı video kayıt araçlarında, kayıt yapabilmek için kayıt (REC) ve okuma (PLAY) kontrollerinin her ikisine birden basmak gerekir.) Antenden alınan ve renkli televizyondan izlenen TV yayını video banda kaydedilmektedir.
- Kayıt sırasında, renkli televizyon sadece kaydedilen programın izlenmesini sağlar. Televizyon kapatılsa da video kayıt aracı kayıt yapmaya devam eder. Eğer ikinci bir TV yayını varsa, video kayıt aracı birinci yayını kaydederken, renkli televizyonla diğer yayını izlenebilir.
- Kaydedilen yayının belli kısımlarının kaydedilmemesi isteniyorsa geçici durdurma (PAUSE) kontrolüne basılarak kayıt geçici olarak durdurulabilir.
- Durdurma (STOP) kontrolüne basılarak kayıt işlemi bitirilir.

Marilyn Monroe, "Yaz Bekarı"nın ünlü sahnesinde

Marilyn Unutulmadı

ABD'de yapılan bir pazar araştırmasında **Marilyn Monroe** filmlerinin video kasetlerine büyük rağbet olduğu saptandı. Araştırma sonuçlarına göre "*Yaz Bekarı*" en çok ilgi gören film. Bunu "*Bazıları Sıcak Sever*" izliyor. Sıralamanın üçüncü sırasında "*Sarısın Bomba*", dördüncüsünde ise "*Otobüs Durağı*" yer alıyor. "*Niagara*", "*Dönüşü Olmayan Nehir*", "*Tehlikeli Oyun*", "*Gel Sevişelim*" ve "*Uygun-suzlar*"da video kasedi pazarlayanlara büyük gelir sağlayan öteki filmler.

Marilyn Monroe ile ilgili yapılan başka bir araştırma da bu büyük ilginin nedenlerini saptayabilmek için yapıldı. Bu araştırmanın sonuçlarına göre sanatçının filmlerine ilgi gösterenler üç ana gruba ayrılıyor.

Birinci grubu **Monroe**'nun eski hayranları oluşturuyor. **Marilyn**'e özel hayranlık besleyen fakat güzel bir kadın ola-

rak her zaman seyredilebileceğini söyleyenlerin oluşturduğu ikinci grupta, sanatçının filmlerini komedi yeteneğini beğendikleri için seyredenlerin sayısı da oldukça fazla. Bu grubun yaş dağılımı incelendiğinde hemen her yaş grubundan kişilerin bulunduğu saptandı. Cinsiyete göre dağılımda ise erkekler biraz daha ağır basıyor.

Son grup tamamıyla gençlerden oluşuyor. Bunların **Monroe** filmlerine ilgi göstermelerinin nedeni, merak. Hakkında onca söz söyleyen, dergilerde hâlâ boy boy resimleri çıkan bu kadının filmlerini merak edenlerden oluşan bu grubun içinde bayanların oranı erkeklerle göre daha yüksek.

Ölümünün yirmikinci yılında hâlâ sürekli olarak adından söz ettiren **Marilyn Monroe**'nun filmlerini pazarlayan video şirketinin sloganı şu: "Evladiyelik kasetler! Çünkü **Marilyn** hiç unutulmayacak."

ESTET VIDEO FILM
ltd.sti.

Türkiye video haklarının yalnız bize ait olduğu yeni son filmleriyle VIDEO KLÜPLERİNİN hizmetinde...

**103 adet denetimden geçmiş
süper yerli filmlerimizden örnekler**

1. SENİ SEVİYORUM..... Türkan ŞORAY/Cihan ÜNAL
2. ŞALVAR DAVASI Müjde AR/ Şener ŞEN
3. AİLE KADINI..... Müjde AR
4. ÇOCUKLAR ÇİÇEKTİR (Kuduz)..... Tarık AKAN/Necla NAZIR
5. AT..... Genco ERKAL
Ödülü- Cannes, Locarno, Montreal,
Londra festival programlarına
seçilen film
6. MINE..... Türkan ŞORAY/Cihan ÜNAL
Ödülü- 1983 SİYAD en iyi 2. film ödülü
7. GÖL..... Müjde AR/Hakan BALAMIR
Ödülü- 1983 SİYAD en iyi
5. film ödülü
8. KIRIK BİR AŞK HİKAYESİ..... HÜMEYRA/Kadir İNANIR
Ödülü- 1982 Antalya Film Şenliği
3. Ödül ve diğer 5 ödül
9. AH GÜZEL İSTANBUL..... Müjde AR/Kadir İNANIR
Ödülü- 1981 Antalya Film Şenliği
en iyi film
10. ŞAŞKIN ÖRDEK..... İlyas SALMAN/Pembe MUTLU
11. SİLAH KARDEŞ ELİNDE..... Serdar GÖKHAN/Aysun GÜVEN
12. KÜKREYEN ASLAN..... Faruk PEKER/Betül AŞÇIOĞLU
13. TALİHLİ AMELE..... HÜMEYRA/İlyas SALMAN
14. DELİ KAN..... Müjde AR/ Tarık AKAN/Kamil SÖNMEZ
Ödülü- 1982 SİYAD en iyi 5. film ödülü
15. APTAL KAHRAMAN..... İlyas SALMAN/Bahar ÖZTAN
16. KARADOĞAN..... Müşerref TEZCAN/Serdar GÖKHAN
17. ŞINGIRDAK ŞADIYE..... Kartal KAAN/Adile NAŞİT/M. ÖZKUL
18. YUSUF İLE KENAN.....
Ödül- Birleşmiş Milletler Çocuk Yılı
MIFED film festivali büyük ödülü
19. İNCE MEMET VURULDU..... Yılmaz DURU/Aysun GÜVEN
20. HASRET YORGUNU..... Tuğrul ŞAN/Zeyno ÇİLEM
21. ADAK..... Tarık AKAN/Necla NAZIR
Ödülü- 1980 SİYAD en başarılı film ödülü
22. SELVI BOYLUM AL YAZMALIM Türkan ŞORAY/Kadir İNANIR
Ödülü- 1978 Antalya Film Şenliği 2. ödülü
23. GÜNAHKAR..... Tamer YİĞİT/Aysun GÜVEN
24. KADER BIZE DÜŞMAN MI? Demir DEMİRKOL/Tulay ERÇETİN
25. YATIK EMİNE..... Necla NAZIR/Serdar GÖKHAN
26. KURBAN OLAYIM..... Yılmaz DURU/Fikret HAKAN
27. BADI..... Çocuk Yıldızlar/Zafer PAR

Not: Filmlerimizin telif hakkını
satılmadan kiraya veren ve satan kişi
ve kuruluşlar hakkında yasal işlem
yapılmaktadır.

ESTET VIDEO
EĞİTİM ve SANAT ÜRÜNLERİ
TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ

Beyoğlu, Alyon Sok. Erman Han Kat 3, D. 7 İST. 143 65 09-143 50 70

VİDEO FİLM ELEŞTİRİLERİ

Fatih ÖZGÜVEN

DRAM

SOPHIE'NİN SEÇİMİ (SOPHIE'S CHOICE)

YÖNETMEN: ALAN

PAKULA

OYUNCULAR: MERRYL

STREEP, KEVIN KLINE,

PETER Mc NICOL

William Styron'ın çok satan kitabının sinemaya mı yoksa başoyuncu Meryl Streep'e mi uyarlanması? Romanın bir çok yeri budanınca, geriye Streep'e göre biçilmiş kaftan olan bir oyunculuk gösterisi kalıyor. New York'taki bir pansiyonda, esrarengiz nedenlerle bir türlü vazgeçemediği sadist ve alkolik sevgilisi ve hayranı olan genç yazarla geçmişinin korkunç olaylarını unutmaya çalışan Polonyalı bir aydın kadının hikayesi bu. Üçlünün hi-

kayesi pek de ilginç değil ama Sophie-Streep'in geçmişine döndüğü sahneler seyirciyi bir belge filminin soluk renkleri ve en ince ayrıntısına kadar varan gerçekçiliği ile kavıyor ve bayağı sarsıyor. II. Dünya Savaşı'nın dehşetinden ruhbilimsel ve giderek varoluşsal sonuçlara varmak isteyen, ama bunu sadece Meryl Streep'in profesyonelliği ölçüsünde başaran çok seyirlik bir dram.

KASPAR HAUSER (DIE ENIGMA DES KASPAR HAUSER)

YÖNETMEN: WERNER

HERZOG

OYUNCULAR: BRUNO S.,

BRIGITTE MIRA

"Herkes Kendisi İçin, Tanrı Herkese Karşı", "Fitzcarraldo", "Vampir Nosferatu" gibi filmlerinden tanıdığımız Alman yönetmeni Werner Herzog filmine bu alt başlığı yakıştırmış. Hemen hemen bütün filmlerinde toplumun dışına düşmüş ya da dışında kalmış bireylerle uğraşmayı seçen Herzog, bu kahramanları bazen gerçek yaşamdan bazen de edebiyattan alıyor. Bu filmdeki de gerçek bir olay; 1828'de elinde bir mektupla Nuremberg so-

Kaspar Hauser/Werner Herzog

klıklarına salınan Kaspar Hauser adındaki bir adamın hikayesi. Kaspar Hauser, 19. yüzyıl bilimadam ve düşünürlerini ilgilendiren bir tipin, bir biçimde toplumdan yalıtılmış olarak yetişmiş 'soylu vahşi' tipinin bir örneği Herzog Kaspar Hauser'i ele alarak her filminde olduğu gibi birey ve uygarlık sorununa eğiliyor. Ergin yaşına kadar bir mağarada yaşamış, neredeyse hiç okuma-yazma bilmeyen bir insan 19. yüzyılın uygarlık ve kültür içerikleriyle karşılaşınca ne olur? Kültür ve birey, toplum ve birey, uygarlık ve birey, bilim ve insan gibi odaklardan bakarak değişik açılar getiren 'Kaspar Hauser' de yarı belgesel bir tutum da benimsiyor Herzog. 19. yüzyılın kırsal Almanya'sı, bu yöredeki yaşam tarzı, yöre halkının kendilerini -Batı uygarlığının bir parçası olarak tabii- algılama biçimleri Kaspar'ın hiçbir ideolojik belirlenmeye uğramadan kendi kendini oluşturmaya çalışan dünyayı algılama biçimiyle çatışıyor. Herzog, önce bir ucube, giderek anatomik bir vaka olarak kabul edilen toplumdışı bireyin hikayesini büyük bir sevgiyle de anlatıyor. Filmin modernliği, çağdaş bakışı-

na ek olarak, bu çekincesiz, sevgi dolu yönetmen bakışının da altını çizmek gerek. Herzog'u çağdaş yönetmenler arasında benzersiz bir yere koyan bu sevgi çünkü; Herzog, entelektüel dokunulmazlığını, sözümona yansızlığını tehlikeye atmaktan çekinmeden kendi film kahramanlarına arka çıkan bir yönetmen. Kaspar rolündeki Bruno S.'nin de yaşamını çeşitli işlahhevlerinde geçirmiş amatör bir oyuncu olduğunu ve Herzog tarafından bulunup çıkarıldığını eklemek ilginç olabilir. Kaspar'ın hikayesi ile ilgilenmiyorsanız bile olağanüstü görüntüleri (Nestor Almendros çekmiş) için seyredilmesi gereken bir film.

HOR GÖRME (LE MEPRIS)

YÖNETMEN: JEAN LUÇ

GODARD

OYUNCULAR: BRIGITTE

BARDOT, MICHEL

PICCOLI,

JACK PALANCE,

GIORGIO MOLL,

Ünlü öncü yönetmen Jean Luc Godard'ın klasik niteliğindeki filmi... Alberto

Sophie'nin Seçimi/Alan Pakula

Ah Güzel İstanbul/Ömer Kavur

Füruzan'ın aynı adlı hikayesinin tartışmalı sinema uyarlaması şimdi de videoda... Filmin olumlu yanları arasında, ilk elde sayılabilecek olanlar, oyuncularının başarısı (özellikle çok özentili bir sahne haline dönüşebilecek olan karşılıklı türkü söyleme sahnesinde, **Müjde Ar** da **Kadri İnanır** da Türk sinemasında az rastlanan bir oyunculuk erdeminin, **ölçü**'nün kusursuz bir örneğini veriyorlar), görünümlerinin özenli ve temiz oluşu, müziğinin de aynı özenden payını alması olabilir. Öte yandan filmin (en belli başlı ekşiği) bütünlük taşıyan bir senaryodan yoksun oluşu: *'Yatık Emine'* ile Türk sinemasının en özgün filmlerinden birini çekmeyi başaran **Ömer Kavur**'un bu senaryonun mekanik ve tekdüze kurgusuna kendini kaptırması da anlaşılır şey değil. Cevahir'le şoför sevgilisinin ilişkisindeki dramatik gerilimi ortaya çıkartamadığı gibi, hikayenin sinemaya özelliikle yakın büyük anları'ndan da yararlanamayan **Kavur**, filmin sonlarına doğru geliştirdiği 'paralel kurgu' ile bu açığı kapatmaya çalışıyor. Kamyon yolculuğu gibi çok önemli bir sinemasal imkanı da kaçırmış **Kavur**; film kahramanının bilincine girmenin çok etkileyici bir yolu olması gereken bu fırsat **Kavur**'un sinemasal sezgiden ne kadar uzaklaştığının bir belirtisi bence. *'Ah Güzel İs-*

tanbul' oyuncularını açısından bir başarı ise de, yönetmeniyle senaristi açısından kaçırılmış bir fırsat... Bu da filmin zararına oluyor son hesaplaşmada, çünkü oyuncu potansiyeli de, bilinçli bir yönetmen tarafından kullanılmadıkça, dağınmaktan kurtulamıyor.

SENİ SEVİYORUM

YÖNETMEN: ATIF

YILMAZ

OYUNCULAR: TÜRKAN

SORAY, CİHAN ÜNAL,

FERDA FERDAĞ

Türkan Şoray - Cihan Ünal evliliğinin kopardığı gürültüden ticari olarak yararlanma amacıyla olduğu halde bazı sanatsal kaygılar da taşıyan bir **Atif Yılmaz** filmi bu: *'Mine'* de ve *'Delikan'* da olduğu gibi **Atif Yılmaz**: *'Seni Seviyorum'* da da bedeli ödenen aşk diyebileceğimiz bir konudan yola çıkıyor. **Türkan Şoray, Cihan Ünal** la bir genç kızlık aşkı yaşadıkdan sonra o aşkın bitmesi üzerine pavyona düşen bir kadın kaçınılmaz olarak yıllar sonra Adana'da, çalıştığı bir barda gene **Cihan Ünal** la karşılaşılıyor. Eski aşk alevleniyor, tutku izlemesi gereken yol izliyor ve aşklar eski aşklarının bir tür 'çocukluk aşkı' olduğunu anlayarak yıkımla

Moravia'nın aynı adlı romanından uyarlanan *'Le Mepriş'* çözülen ve sonunda kopan bir ilişkinin seyir defteri. Senarist **Michel Piccoli** *'Odissea'* dan esinlenilerek yazılacak bir film senaryosu üzerinde çalışmak için **Kapri**'ye geliyor. Orada sanatsal yeteneklerini Amerikalı bir yapımcının kullanımına sunma sürecinde karısını giderek artan horgörmesi ile karşılaşılıyor ve sonunda dişi, güzel ve sorumsuz **Brigitte Bardot**, görece entelektüel **Piccoli** nin ahlaksal bir yargılamasını gerçekleştirerek yapımcı **Jack Palanca** ile kaçıyor. Ama bu entelektüel ve cinsel ahlak dersini, sinema, gerçek hayat, çağdaş kapitalizm ve sanatçının sorumluluğu

rinliğinden ve ıssızlığından işlevsel bir biçimde yararlanılması filmi, kopan bir ilişki üzerine tasarlanmış benzersiz bir koreografi haline getiriyor. Bu görsel orkestralama filmin konuşmalarından çok daha anlamlı bir bütün halinde anlatıyor **Godard**'ın aktarmayı amaçladığı kopuş sürecini; bu yönüyle *'Le Mepriş'* göstergebilim çağı diyebileceğimiz 20. yüzyılın ikinci yarısının en önemli film olaylarından biri oluyor. Video şirketlerindeki İngilizce kopya ise bir açıdan talihsizlik, çünkü filmin içindeki çevirmen olayını dolayısıyla da dilsel iletişim sorununu tamamiyle ortadan kaldırıyor. Bu ise **Godard**'ın filminin organik yönlerinden biri.

Hor Görme/Jean Luc Godard

gibi klasik *'Godard* bilgelikleri'' ile süsleyen yönetmenin asıl başarısı *'Le Mepriş'* yi benzersiz bir renk düzenlemesi haline getirmesi olmuş. Mavi, beyaz, kırmızı ve sarının dönüşümlü ve anlamlı kullanımları, **Bardot**'nun siyah peruğu, filmin çekildiği mekanların boşluğundan, de-

AŞK

AH GÜZEL İSTANBUL

YÖNETMEN:

ÖMER KAVUR

OYUNCULAR: MÜJDE

AR, KADİR İNANIR

Seni Seviyorum / Atif Yılmaz

sonuçlanan bir biçimde yeni ve daha olgun bir aşk yaşıyorlar. Ölümle sonuçlanan bu olgun aşk dersinden ne kadar yararlanırsınız, orası bilinmez ama **Atif Yılmaz** bu filmde formdan düşmüş gözüküyor. "Delikan" da ve "Mine" de aşk ahlakı dersinin inandırıcılıktan uzaklaştığı noktada taşra çevrelerinin hiç de başarısız sayılmayacak bir incelemesini görüyorduk. **Atif Yılmaz** asıl başarılı olduğu alanın, güldürünün sınırlarında kalarak çok başarılı tipler çiziyor. gözlemlerde bulunuyor. Oysa burada bundan da vazgeçmiş olduğu anlaşılıyor. Gece kulübü ve otel sahneleri, kent eşrafının gösteriş düşkünlüğü, bar kadınlarının gündelik yaşamları gibi gözlemlemeye değecek sahneleri ya abartarak bozmuş ya da duygusallaştırarak sulandırmış. Ortaya çıkan film 'aşkınıza sahip çıkın' dan çok 'siz sahip çıksanız da toplum (ya kader, tabii) yıkar aşkınızı' gibi geleneksel üstelik de çok inandırıcı olmayan birşeyler anlatıyor seyirciye. Buna karşın, ilk olarak unutulmaz bir film müziği ve **Türkan Şoray**'ın giderek sağlamlaşan kendi kendisine olan güvenini pekiştiren oyunculuğu var bu filmde. İnce ayrıntıları gösterişli bir Yeşilçam oyunculuğu içine yerleş-

tirmesini bilen, birini diğerine feda etmeyen bir oyunculuk dengesi tutturuyor **Türkan Şoray** bu filmde. **Atif Yılmaz**'ın aşk ahlakı üzerine daha neler söyleyeceği ise merak konusu...

GÜLDÜRÜ

YAZ BEKARI
(THE SEVEN YEAR
ITCH)

**YÖNETMEN: BILLY
WILDER**
**OYUNCULAR: MARILYN
MONROE, TOM EWELL**

Yönetmen **Wilder**'in klasik cinsel tavırlar güldürüsü. Çevrildiği dönemde Amerikan erkeğinin cinsel şapşallıklarını (oldukça cesur bir biçimde) alaya aldığı için övülen bu filmde **Tom Ewell** karısıyla oğlunu kent dışına tatile gönderen bir yaz bekari rolünde; evli ve çocuk babası bütün kentli teknokratlar gibi -demeye getiriyor **Wilder**-o da düşleriyle yaşayan bir aile babası. Ama üst kattaki komşu **Marilyn Monroe**'nun saksısı birgün kaza ile balkonuna düşünce, kimi çılgın düşlerini gerçekleştirmeye kalkışıyor! **Marilyn Monroe** 1950 lerin kentli Amerikan erkeği için gerçek bir

düş imgesi; diş macunu reklamlarındaki kız, ancak rüyalarda görülebilecek bir üst kattaki komşu... Saksının düşmesiyle başlayan dostluk Martini'lerle, **Rachmaninof** un II. Pi-yano Konçertosuyla, püfür püfür esintiler getiren air-conditioner'larla, sine-ma ve lokanta gezintileriyle, filmin o meşhur sahnesinde **Marilyn Monroe**'nun havalanan etekleriyle, sabah yatağa getirilen kahvaltılarla sürüyor... ve tabii hiçbir şekilde bir düş serüveni olmaktan ileriye gide-miyor. **Tom Ewell**, sonunda tatildeki karısıyla oğluna vicdan azapları içinde koşarken. **Marilyn** ona ka-

rısına vermesi için bir öpücük armağan etmekle yetiniyor. **George Axel-rod**'un bir oyunundan alınan film biraz tiyatrovare gerçi, ama **Wilder**'in filme eklediği olağanüstü düş sahneleri ve **Marilyn Monroe**'nun olanca içtenliğini kullanarak yarattığı trajikomik boyutlardaki 'aptal sarışın tiplemesi filmi kendi türünün en iyileri arasına rahatlıkla sokuyor. **Wilder**, sıradan bir seks komedisinden belli bir dönemdeki Amerikan erkeğiyle kadınının cinsel koşullanmalar, beklentiler ve kendilerine seçtikleri roller üzerine nefis bir güldürü çıkarıyor. Türünün klasiklerinden.

VAMPIRLER BALOSU

(THE DANCE OF
THE VAMPIRES)

**YÖNETMEN: ROMAN
POLANSKI**
**OYUNCULAR: JACK
MCGOWRAN, ROMAN
POLANSKI, SHARON
TATE**

Karanlık ve ürkünç konuların ustası **Roman Polanski**, bu filmde vampirler, vampirlik ve vampir filmleri üzerine nefis bir kara güldürü sunuyor bize.

Yaz Bekari. Billy Wilder

Vampirler Balosu Roman Polanski

Vampirlik konusunda uzman bir profesörle uşığı Transilvanya'ya gelip meşhur Kont Drakula'nın izini sürüyorlar. Polanski, herşeyden önce Orta Avrupa'yı Orta Avrupa tarihini ve bu yörelerin tiplerini inceden inceye alaya alan bir film yapmış. Karlı dağ köyleri, Orta Avrupa hanları, köylü alışkanlıkları - bunlardaki gülünçlüğü ve ürkünçlüğü çıkarabilen bir seyirci için Polanski'nin gözünde vampirlik pek de o kadar şaşılacak bir şey değil. Bildiğimiz vampir filmlerinin bütün klişeleri bir araya getirilmiş ama bunları birleştiren yönetmenin özgün mizah anlayışı. Gerard Brach'la Roman Polanski'nin birarada yazdıkları senaryo müthiş bir şey. Profesör rolünde Jack McGowan'ın, yardımcı rolünde Polanski'nin oyunlari ise hayran olunacak gibi. Polanski, vampirlerin balo sahnesinde iyice coşuyor. Avrupa kültürünün bir güldürü filminde yerle bir edilmesi ancak bu kadar başarılı bir bütün halinde sunulabilir. Müthiş bir kara masal.

PSİKOLOJİK

QUERELLE

YÖNETMEN: RAINER WERNER FASSBINDER
 OYUNCULAR: BRAD DAVIS, JEANNE MOREAU, FRANCO NERO

"Querelle" ünlü Alman yönetmeni Fassbinder'in son filmi ve Jean Genet'in romanlarından birinin ilk sinema uyarlaması olduğu için ilginç herşeyden önce. Önceki filmlerinde de gördüğümüz üzere, dekorda, oyuncu yönetiminde ve insan ilişkilerinin anlatımında yoğun bir stilizasyonu seven Alman yönetmen, Genet'in anlattığı eşcinsel

İsa'nın çarmıha gerilmesiyle sona eren oyunlari o kadar andırıyor ki "Querelle" Fassbinder filminin bir sahnesinde, çarmıhını taşıyan bir İsa ve onun yanındaki-leri de geçiriyor Brest kentinden. Fassbinder'in cinsel tutkuları ile ilgilense- de ilgilenmesiz de, sahnelemesinin yoğun, kimi yerde aşırı ama her zaman çarpıcı teatrallığı seyirciye hiç gevşemeyen bir izleme zevki sağlıyor. Öte yandan, her Fassbinder filminde olduğu gibi "Querelle" de de sinema ikonografisine bol bol anırtırma yapılıyor, Jeanne Moreau nun "Her Erk Sek Sevdiğini Öldürür" şarkısı, gece kulübü-bar sahneleri bizi Marlene Dietrich'in dünyasına götürü- ken, Franco Nero nun çarpıkca yana yatırdığı kaptan şapkası da, Revengueur gemisinin güvertesi de Fransız şiirli gerçekçiliğinin Fassbinder renkleriyle boyanmış birer çeşitlemesi gi-

binder ikonu oluyorlar. Filmde özellikle üzerinde durulması gereken bir öge de Peer Raben'in müziği. Dinsel koro müziğinden, stilize tangolara oradan Jeanne Moreau'nun söylediği şarkıya kadar varan bir müzik yelpazesi içinde filmin amaçladığı dehşet ve güzellik duygusunu bu kadar eksiksiz verebilen bir müzik Fassbinder'in seyircisinin sinir uçlarına doğrudan saldırmayı amaçlayan sinemasının vazgeçilmez bir bütünleyicisi.

AMERİKAN JİGOLOSU

(AMERICAN GIGOLO)

YÖNETMEN: PAUL SCHRADER
 OYUNCULAR: RICHARD GERE, LAUREN HUTTON

"Taksi Şoförü" nün senaryo yazarı ve "Cat People" (Ke-

Querelle Rainer Werner Fassbinder

alt-dünya'yı alev ve şafak renklerinin (kırmızı ve soluk sarı) egemen olduğu bir cehennem olarak tasarlamış ve stüdyoda kurmuş. Bu stilize Brest kenti dekoru içinde oyuncular aynı stili- ze ve törensi oyun tarzı ile kadınların sadece birer aracı olarak var oldukları bir erkekler dünyasını canlandırıyor. Hristiyanların passion-play dedikleri ve

bi görünüyör göze. Bir Fassbinder filminde oyuncuların başarısından söz- etmek zor. Ancak yönet- menin iradesine boyun eğip, onun görsel sentezi içinde eridikleri sürece varoluyor Fassbinder sinemasının oyuncularını. İşte bu anlam- da Jeanne Moreau da, Franco Nero da Brad Davis de çok başarılı, çünkü hep- si de kusursuz birer Fasa-

di Kız), "Hardcore" (Ayrılan Yollar filmlerinin yönetme- ni Paul Schrader'in Ame- rikan toplumuna yönelik ahlaki bir eleştiri niteliğın- deki filmi. Hayatını sosye- teden ortaya taşıyan ve zengin kadınlarla yatarak kaza- nan ve bu arada bu kadın- ların üyesi buldukları Los Angeles sosyetesine girmeye çalışan Richard Gere ("Bir Subay Ve Bir

Amerikan Jigolosu/Paul Schrader

Centlemen, "*Nefes Nefese*" günün birinde güzel ve ortayaşlı olmayan bir kadınla, yüksek bir teknokratın karısı olan **Lauren Hutton**'la karşılaşılıyor. Tam aşkı bulduğunu sanır ve bir anlamda ahlak değerlerini sorgulamaya başlarken işin işine bir cinayet karışıyor. Jigolo, toplum tarafından kendi oyununda mat edilmeye çalışılıyor. **Schrader**, havuzları, soğuk ve beyaz eviçleri, yapma sanılacak kadar yeşil çimenlik alanlarıyla Los Angeles kentinin yüksek burjuvazisinin yaşama alanlarını çarpıcı bir görsellikte sunuyor. Bu yapma ve yapay mekanlar içinde dondurulmuş insan ilişkilerinin bir incelemesine gitse başarılı olacak belki de, ama onun derdi toplumsal yozlaşmanın bir göstergesi olarak cinsel sapkınlıkları irdelemek... Buna karşılık, olumlu bir tip olarak sunduğu 'Amerikan jigolosu' ile sevgilisinin aşkları da pek safça pek inandırıcılıktan uzak bir alternatif olarak gözüküyor filmde. **Schrader** vuruculuğu olan, özgün ve iyi gözlemlenmiş mekanlarda geçen, cinsel açıdan epeyce fütursuz bir hikaye bir aşk serüveni çekmekle

yetinmiş diyebiliriz. Çıkış noktaları benzeri polisiye ve serüven filmlerinden hiç de farklı olmayan, üzerine bir parçacık -bence yanlış- ahlaki cila sürülmüş bir psiko-dram. **Richard Gere** ve **Lauren Hutton**, fırsat bulduklarında iyi oyuncular olabileceklerini kanıtıyorlar. (**Schrader**, **Gere**'i ısrarla bir erkek seks sembolü, **Hutton**'u da pırlıtlı bir kapak kıızı olmaya zorlamasa!) **Donald Slocumbe**'in Los Angeles görüntüleri birinci sınıf.

Ludwig/Luchino Visconti

TARİHİ

LUDWIG

YÖNETMEN: LUCHINO

VISCONTI

OYUNCULAR: HELMUT

BERGER, ROMY

SCHNEIDER, SILVANA

MANGANO, TREVOR

HOWARD, UMBERTO

ORSINI, HELMUT GRIEM,

JOHN MOLDER BROWN

İtalyan ustanın son filmlerinden biri. Bavyera kralı Ludwig'in hayatı üzerine dörbuçuk saatlik bir destan-film. **Visconti**'nin bu filmle 19. yüzyıl Orta Avrupa tarihinin görsel açıdan kusursuz bir dökümünü yapmak istediği anlaşılıyor. "*Ludwig*" gerçekten de dönem ayrıntılarının, dekorun, kostümün, eşyanın kendini bütün ağırlığıyla duyurduğu bir film. 'Bütün ağırlığıyla' diyorum, çünkü bu görsel, sanatsal ağırlığın altında yer yer eziliyor "*Ludwig*" Çağın resmi' çok güzel kuşkusuz, ama **Visconti** örneğin "*Venedik'te Ölüm*"de olduğu gibi 19. yüzyılın, aristokrasinin ve bütün bunlar bağlamında Kral Ludwig'in, sanrılı bilincinin içine giremiyor. Titizlikle incelenmiş tarihi olgularla gerçek dekorların ağırlığı ile başroldeki **Helmut Berger**'in yetersiz

oyunculuğu altında inleyen "*Ludwig*" sonuçta profesyonel açıdan çok daha üstün olmakla birlikte, bir Hollywood üstün yapımından daha fazla tat vermiyor seyirciye. **Visconti**, sinemasal açıdan yorgun da üstelik. Muhteşem dekorlarla kostümlerin arasında gezinen oyunculara yer yer en sıradan **zoom**'larla, çiğnene çiğnene eskimiş yavaş çekimlerle, en ucuz **kontrlümiyer** karelerle (Ludwig'le erkek sevgilisinin öpüşme sahnesi) can vermeye çalışmasını seyretmek üzücü. Yalnız her zamanki gibi küçük rollerde büyük oyuncular var. İmparatoriçe Elisabeth'de **Romy Schneider**, Cosima'da **Silvana Mavngano** unutulmaz tipler çiziyorlar. "*Ludwig*" eski usul tarihi gerçekçilikten hoşlanlanlara önerilir.

MACERA

ÇİN MAHALLESİ (CHINATOWN)

YÖNETMEN: ROMAN

POLANSKI

OYUNCULAR: FAYE

DUNAWAY, JACK

NICHOLSON, JOHN

HUSTON, BEATRICE

STRAIGHT

Roman Polanski nin ünlü filmi "*Chinatown*" 1930'ların Amerikan polisiye filmlerine bir saygı gösterisi olmakla yetinmiyor. **Polanski**, daha çok polisiye türünün tüm imkanlarını sonuna kadar kullanmakla ilgileniyor. Modern bir bakışla... Aydınlık ve düz çizgili mekanların, beyaz, bol ve çiğ bir ışığın, yeşili gözü alan bahçelerin, göğün parlak mavisine doğru yükselen kum rengi binaların beji, siyahı ve beyazı bol elbiselerin egemen olduğu bir Los Angeles kenti kurmuş. Konu su etrafında dönüyor. Kenti elinde bulunduran milyarderin karıştığı baraj yolsuzluğu,

Çin Mahallesi/Roman Polanski

Polanski'nin sık sık ve te-dirgin edici biçimde baş-vurduğu su, havuz, fıski-ye, sel, susuzluk, kuraklık motifleriyle geliyor, bes-leniyor, anlatıyı ilerletiyor. Kara filmlerin asıl konusu-nun alttan alta işleyen ger-ilim olduğunu çok iyi bili-yor Polanski. Diğer filmler-inde de geliştirdiği bu ger-ilim bilinci uyarınca, yü-zeydeki iktidarın, yolsuz-luğun, yozlaşmanın altına, daha altına inerek saf kö-tü'ye varıyor ve metafizik anlamdaki Kötü'nün yaşa-nan dünyanın belli bir tari-hsel dönemindeki dışa-vurumlarından birini anla-tıyor bize. Polanski'nin ki-şileri klasik anlamda tra-jik... Denetledikleri toplum düzeninin ötesinde bir yerde, denetleyemedikleri yazgılarının bir noktasında kötü ile karşılaşılıyorlar. Polanski, filmi bu kötü un-surunun ararışı olarak tas-sarımlamış. Nesnesi me-tafizik olan bir dedektif hi-kayesi, diyelim. Büyük ger-ilim ustası verdiği görsel ipuçlarını sersemletici bir düzen içinde kurgulamış. Fane Dunaway in makyajı, sudaki gözlük, atlı yerli, Jack Nicholson'ın burnu-nun üzerindeki bandaj... Polanski'nin filmini böyle izleyin; görsel ayrıntıları birer ipucu gibi yanyana, ardarda, üstüste dize-rek... Fane Dunaway 'in korkuncu sırrını çözemeye-bilirsiniz ama Polanski'nin kötü'nün yüreğine ("Chi-

natown') yolculuğunu adım adım izleyebilirsiniz. Müzik müthiş.

BULUNDUĞUMUZ YOL (THE WAY WE WERE)

YÖNETMEN: SYDNEY J. POLLACK

OYUNCULAR: BARBRA STREISAND, ROBERT REDFORD, LOIS CHILES, BRADFORD DILLMAN, VIVECA LINDFORS

Batı kültüründe tarihi de-ğişen zamanla birlikte de-ğişen elbise, saç, araba ve mobilya modelleri olarak algılayan ve kişilerin bilinç içeriklerinin bu modellerle özetlenebileceğini sanan bir çağ filmi anlayışı vardır. Bu anlayışın ilk bakıştaki çekiciliği yerini kısa sürede düşündürücü bir soruya bı-rakır; evet, tarih dış dünya-nın biçimlendirilmesi düzle-minde de gelişir, ama bu, kişilerin zihninin eksiksiz bir yansıması olmanın çok zihinsel faaliyetin bir yan ürünü değil midir?

Sydney J. Pollack'ı bu soruyu kendine sık sık sor-muş ve doğru cevaplarla ortaya çıkmış bir yönetmen olarak hatırlıyoruz. Örneğin "They Shoot Horses, Don't They?" (Atları da Vu-rurlar)daki 1930'ların Holl-wood dekoru, kişilerin ya-

kın çevre ve dramatik du-rumla olan ilişkileri açısın-dan işlevseldi; tarihsel dö-nem gerçekçiliği ile dış çev-re gerçekçiliği eş tutulmu-yordu. "The Way We We-re" de ise durum tamamen tersine dönmüş. Bu filmde, yakışıklı, çapkın ve apolitik yazar adayı Hubbel (Robert Redford) ile çirkin ama se-vimli Yahudi kızı-politik ak-tivist Kathy'nin (Barbara Streisand) II. Dünya Sava-şı öncesi üniversitede baş-layan, AŞK'a dönüşen ve AYRILIK'la sonuçlanan ilişkileri, dekor değişmelerinin kişisel değişime üstün gel-diği bir perspektif içinde ve-riliyor. Kostüm le insan, dekor'la fiziki çevre arasın-da kültürel açıdan en ufak bir organik bağ yok. Daha-sı, bu filmde, Pollack için

rine söylev çekerken görü-yorsak, filmin sonundaki ortayaşlı Streisand'ı New York'ta, üzerinde beş bir palto, çoktan düzeltilmiş meçli saçları ile Atom Bomba'sına Hayır kampanyasını yürütürken gö-rüyoruz. Anlıyorsunuz her-halde; zaman geçiyor, mo-da değişiyor, insanlar yaş-lanıyor, aşklar başlıyor, sü-rüyor ve bitiyor, bu arada -tabii, neden olmasın, çok orijinal!- politik ideallerin konuları da değişiyor. Oysa, geleneksel bir aşk filmi olan -fakat kendisini hazır-casına çağcıl sanan- "The Way We Were"ün mantığı değişmeme üzerine kurulu. Bütün aşk filmlerinde oldu-ğu gibi, sevginin nesnesi ve öznesi olan insan, her-şey rüzgar gibi geçse de

Bulunduğumuz Yol/Sidney J. Pollack

1940'larda kullanılan mik-rofon modelleriyle 1970'lerde kullanılan mik-rofon modelleri arasındaki fark neyse, 1940'larda gündeme gelen politik so-runlarda 1970'lerde günde-me gelen politik sorunlar arasındaki fark da aynı. İki-si de, Barbara Streisand'ın üniversitedeki odasında asılı duran Lenin poster-i gibi birer dekor ögesi yani. Filmin başında, genç Bar-bara Streisand'ı kampüs-deki ilk konuşmasında üze-rinde kırmızı, bol bir kolej hirkası, kıvrırcık saçlarını üzerine atılmış bir bere ile İspanya İç Savaşı üze-

değişmiyor, kişiler yıllar sonra birbirini gördüğün-de, 'küllenmiş aşk alevleni-yor'. Barbara Streisand'ın söylediği üç aşağı beş yukarı 'bir zamanlar maziye bak' demeye getiren güzel tem şarkısı eşliğinde sig ve görece bir değişme ekse-nine oturtulmuş bir de-ğiş-mezlilik izleğinin hikayesi bu film. Politik bir film dene-mesi sayılamaz, güzel bir çağ filmi olmamış, pek sü-rükleyici bir aşk filmi de de-ğil; kısacası yarım yamalak bir dekor-kostüm-müzik nostaljisi olmanın ileri gi-dememeye yarığılı bir 'kur-dele' "The Way We Were":

Karen Silkwood olayı ya da anti-nükleer bir film:

SILKWOOD

• Cannes'a katılması sözkonusu olan "Silkwood"un video filmi klüplerde bekleniyor.

Video klüpler, Nisan ayı içinde Londra'da gösterime çıkan Mike Nichols'un yeni filmi "Silkwood"un kasetlerinin çok yakın zamanda arşivlerine katılacağını söylüyorlar.

Filmin video kasetlerinin dünya dağıtımına girip girmediği bilinmiyor. Ancak Türkiye'deki video sahipleri "Silkwood"u Londra ve Paris izleyicileriyle beraber görebilecekler.

Önümüzdeki günlerde Cannes Şenliği'nde yarışma içi ya da dışı gösterilmesi beklenen Silkwood, 10 yıl önce gerçekleşen bir olayı konu alıyor. Yönetmen 1974'de bir atom santralinde laborant olarak çalışan Karen Silkwood'un esrarengiz ölümünü beyaz perdeye Meryl Streep aracılığıyla aktardı. Filmin gerçekle ve yaşayan kişilerle olan benzerliğinin tamamen rastlantı olduğunu savunulmasına karşın, filmle ilgili yeterli bilgilere sahip olan herkes, olayın 1974'de Kerr Mc Gee Nükleer Enerji Santrali'nde yaşananın aynısı olduğunda fikir birliğine varıyor.

1974'de, adı geçen atom santralinde çalışan Karen Silkwood tedbirsizlik ve çalışma koşullarının uygun olmaması nedeniyle radyasyona maruz kalmıştı. Durumun açıklığa kavuşması üzerine Amerikan Atom Enerjisi Komisyonu'na başvuran Silkwood, sonradan, olayı basına aksettirmek üzere New York Times'in yolunu tuttu... Ancak Silkwood, New York Times'e ulaşamadı. Yolda bir araba kazasına uğrayan genç laborant olay yerinde hayatını kaybetti. Kazanın kasıtlı olup olmadığı hiçbir zaman çözülemedi. Çevre kirliliğiyle ilgili kuruluşların üzerine Kerr Mc Gee Nükleer Enerji Santrali, Karen Silkwood'un mirasçılarına 10 milyon dolar ödemeye mahkum edildi. Ama sonradan Santral'in sahipleri bir yolunu bulup tazminatı ödememeyi becerdiler.

Batılı eleştirmenler filmde Karen Silkwood'u canlandırabilmek için 10 kilo vermek zorunda kalan Meryl Streep'in "Kramer Kramer'e Karşı" da olduğu gibi bu toplumsal içerikli filmde rolünü son derece başarılı bir biçimde gerçekleştirdiğini belirtiyorlar.

Meryl Streep, geçen yıl aldığı "En İyi Kadın Oyuncu Oscar"ndan sonra bu yıl da Oscar'a aday gösterildi. Ancak ödül, Shirley Mc Laine'nin oldu.

Dünya'da ve Türkiye'de Video Pazarı

ARENA'DA KİMLER VAR?

Kürşat İSTANBULLU

Doğu'nun Prusyası Batı'ya Meydan Okuyor

1960'ların ikinci yarısına kadar dengeli bir biçimde süren AET Japonya ticareti, 1960'ların sonunda Avrupa aleyhine bozulmaya başladı. Avrupa'luların deyişle "Doğunun Prusyası" atağa kalkmıştı. Japon malları Avrupa piyasasına bir "timsah hızıyla" girmeye başladı. Bundan en son etkilenenlerse AET'nin elektronik cihaz üreticisi firmaları oldu. Avrupa'lı elektronikçiler Japon pazarında, kendi pazarlarındaki Japonlar kadar başarılı olamamışlardı. 1983'ün ilk aylarında Topluluk Komisyon Başkanı Gaston Thorn yaptığı bir açıklamasında başarısızlıklarını şöyle

açıkladı: "Japon piyasasına girmek, çok karmaşık onay formaliteleri, kırk yarcasına yapılan pahalı testler, ithal ürünlerine uygulanan ve yapay olarak geniş tutulmuş pazarlama marjları, aşırı derecede yüksek bazı vergiler... gibi göze pek çarpmayan, fakat yanıltıcı bir dizi engel yüzünden olanaksız ya da en azından güçtür. Bir Avrupa ürünü bu engelleri aşmayı başarsa bile, bu kez de karşısına miktar kısıtlamaları (ayakkabı) ya da yanına yaklaşılmaz gümrük vergileri (çikolata) çıkmaktadır."

Dünya'nın en büyük ithalatçısı olan AET'nin Japonya ile olan dış ticaret açığı 1976'da 4 milyar dolardı. Bu açık 1981'de 11 milyar dolara çıktı. Bunun

Avrupa ve Japonya'yı aynı serbest değişim sisteminde karşı karşıya getirmek, orta siklet bir boksörü ağır sikletten bir başkasıyla karşı karşıya getirmekten farklı değil.

Japon ihracatına karşı AET'de ulusal düzeyde yapılan kısıtlamalar Japon elektronikçileri kızdırdı. Buna karşılık Japon elektronikçiler Avrupa'lı Elektronikçileri çileden çıkardılar.

Avrupa'da video-teyp piyasasındaki rekabet Brüksel Anlaşması'yla 1983-84 yılı için "tatlı"ya bağlandı. Böylece Avrupa'lular kısmen de olsa Japon saldırısını önlemiş oldular.

Video üreticileri için yeni bir pazar açılır açılmaz hemen orada da boy göstermek adettendir. Türkiye de, video için yeni ve ilginç pazarlardan biri.

üzerine Avrupa'lı bir iktisatçı şöyle bir durum değerlendirmesinde bulundu: "Uluslararası ticaret kurallarının bugünkü durumunda Avrupa ve Japonya'yı aynı serbest değişim sisteminde karşı karşıya getirmek, bir boks maçında, orta siklet bir boksörle ağır siklet olan bir başkasını karşı karşıya getirmekle aynı şeydir..."

Topluluk, "ağır siklet boksör" karşısında daha fazla serbestlik tanımamaya çağını düşünerek, Japon ihracatı karşısında bazı kısıtlama tedbirleri almanın gerektiğini açıkladı.

Ulusal düzeyde ilk tedbiri Fransa aldı. Bu ülke Japon renkli televizyon ve video-teyp kayıt cihazlarının yalnızca, Poitiers kenti gümrüğünden girebilece-

Gaston Thorn

ğini açıkladı. Karar ilk bakışta bir tedbir gibi gözükmedi. Ancak Poitiers gümrüğündeki yaşlı, işini bilir gümrükçü sayesinde tedbir kısa zamanda meyvsesini verdi ve Japon videoları gümrükte yığılmaya başladı. Gümrükteki kontrollerin yavaşlığı Japonları kızdırmaya yetti. Bu karardan bir süre sonra Fransa'ya giren Japon video sayısında önemli düşüş oldu. Fransa'yı, Japon mallarının Fransa'dan sonra ikinci önemli müşterisi İtalya izledi. Ancak ne Fransa'nın ne de İtalya'nın ulusal düzeyde aldığı tedbirler, sorunu Topluluk düzeyinde çözemedi. Çünkü, 1982'nin ortalarında Japonya, Avrupa pazarında fiyat düşürmeye başladı. Bu durum Avrupa'lı firmalar için "sonun başlangıcı" oldu. Yapılan yorum ise şöyleydi: "Japonlar Avrupa pazarına bütünüyle hakim olmak istiyorlar." Sonunda Japon sistemlerine karşı Video-2000, alanında ortak çıkarı olan Grundig ve Philips'le Avrupa Komisyonu'na ortak bir şikayette bulundu. Şikayet özetle şöyleydi: "Japonlar, videolarını Avrupa piyasasında dumping fiyatına satıyorlar. Japon pazarlama yöntemleri Avrupa elektronik sanayini tehdit ediyor ve işçi çıkarmalarına neden olacak."

Japonlar için kısıtlamalar fazla etkili olmamıştı. Video ithalatı artarken, fiyatlar da sürekli düşürülmekteydi. 1980'den 1982'ye kadar video ithalatı yüzde 150 artış gösterirken yalnızca 1982 yılında video fiyatları yüzde 60 oranında düşürülmüştü. Ulusal düzeyde Japon video-teyp ve renkli televizyonlarına karşı alınan kısıtlamalar Japon elektronikçilerini (Sony, Sanyo, Fischer..) kızdırmıştı, buna karşılık Japonlar Avrupa'lı elektronikçileri (Grundig, Philips, Thomson...) çileden çıkardı.

Kurulduğu günden beri kaliteli mal satan Grundig bile geleneksel pazarlama stratejisini değiştirerek ucuz video üretimine başlayacağını açıklamak zorunda kaldı.

Sorun Tokyo ve Brüksel'de Anlaşma Masasında

Avrupa için Japonya'yla 1960'larda tesis edilen "mutlu evlilik" böylece geride kaldı. Artık sorun yüzyıldır piyasa mekanizmasının kerametine inanan Ba-

Wilhelm Haferkamp

tılı için zorda olsa, piyasa mekanizmalarıyla çözülemezdi. O halde sorunun tek çözümü için "Doğunun Prusyalısını" masaya çağırmak gerekiyordu. Öyle de oldu. 12 Şubat günü Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı **Wilhelm Haferkamp** ve **Etienne Davignon** Tokyo'da Japon yetkililere renkli televizyon ve videonunda yer aldığı, Topluluk için

Etienne Davignon

önem taşıyan on duyarlı malın listesini ve isteklerini verdi. İstekler açıldı: "Japonya'nın on malda Topluluğa olan ihracatını kısması..." Yani Japonya'nın özellikle elektronik cihazlar konu-

sunda ticari saldırısında geri adım atması isteniyordu. 22 Şubat'ta Ticaret Bakanları Brüksel'de biraraya gelerek sorunu geçici olarak çözdüler.

Yapılan anlaşma gereğince Grundig, Philips ve Thomson için 1.2 milyon video-kasetlik bir pazar payı tanındı. 1983-84-85 yıllarını kapsamak üzere Japon video-teyp kayıt cihazlarına 4.55 milyonluk bir sınırlama getirildi. Artık Japonlar istedikleri gibi fiyatları düşürmeyeceklerdi. Japon malı stok çıkışlı malların fiyatları, Avrupa'da üretilen malların fabrika çıkışı fiyatlarıyla eşit düzeyde olacaktı.

Japonlar bu kararları kabul ederek, Grundig ve Philips Japon rakipleri ile ilgili şikayetten vazgeçtiğini açıkladı. Fransa'da videoların yalnızca Poitiers'den giriş yapma kararını kaldırdı. Ancak Fransız Dış Ticaret Bakanı **Michael Jobert** ayrıca Japon heyetini uyarmaktan geri kalmadı. **Jobert**, Poitiers'de iki yüz bin video alıcısını beklediğini belirtti ve "eğer uygulamaya istendiği gibi sonuç vermez, Topluluk ödemeler dengesi lehimize dönmezse daha bir çok Poitiers oluşturabiliriz" dedi. Kuşkusuz bu çok kolaydı. Yapılacak iş, yaşlı, işini bilir bir gümrükçü bulmaktan ibaretti.

Avrupa'da video-teyp piyasasındaki rekabet Brüksel Anlaşması'yla 1983-84 yılı için "tatlıya" bağlandı. Böylece kısımda olsa Japon saldırısı önlenmiş oldu.

Herşeye rağmen Avrupa'lı elektronik cihaz üreticileri için sorun bitmiş gibi görünmüyor. Örneğin Japon videolarına karşı Grundig, Philips tarafından üretilen Video-2000'nin, Japonya'nın Avrupa'ya olan ihracatında bazı kısıtlamaları kabul etmesinden sonra da pazar payı artmadı. Bugünlerde Avrupa'lı imalatçılar yeni bir adım atarak bazı konularda Japonlara ortak çalışma teklifinde bulunuyorlar. 8 mm'lik video kaydediciler önerilen ortak çalışma alanlarından bir tanesi. 4 Japon firmasıyla Philips, video kasetler için "CAM-CORDER" adı verilen teyp düzeni üzerinde kullanılacak 8 mm'lik bir standart kabul ettiler. Bundan kimin kazançlı çıkacağını zaman gösterecek?

Anlaşma ve Devam Eden Dostluklar

Avrupa pazarının kendisini Japonlara karşı, Japonların güvencesiyle garanti altına almasına rağmen, rekabetin alanı giderek genişliyor ve video savaşları yeni piyasalarda sürüyor.

Avrupa elektronik cihaz üreticisi firmaların Japon rekabeti karşısında kurdukları dostluklar, Brüksel görüşmeleriyle yeni bir döneme girdi. Avrupa'nın bir numaralı üreticisi Philips, Japon fir-

maları karşısında Grundig'le kurduğu "birliği" "evliliğe" dönüştürdü. Philips, Grundig'in hisselerinin büyük bir bölümünü satın aldı. Philips ve Grundig'in evlilik öncesi çocukları V-2000, her ne kadar Japon teknolojisine karşı beklenecek vermemiş, Batı Almanya'da yüzde 11, İngiltere'de ise yüzde 3'lük bir pazar payı ile yetinmek zorunda kalmışsa da, Philips ve Grundig ikilisi Avrupa dışı pazarlarda videolarında yeni bir sistemi denemeye karar verdiler. Lisansını Japon JVC'den aldıkları VHS, iki devin yeni video sistemi olacaktır. Ancak bunun için küçük bir engel vardı: Avrupa'da beklenen başarıyı göstermemiş olan V-2000 stokları. Bunun için çözüm çabuk bulundu. V-2000 sürülecek ve VHS derhal devreye sokulacaktı. Çünkü video üretici firmalar hızla VHS'ye geçiyorlardı. 1983 yılı sonuna doğru Betamax'ın da pazar payında bir daralma gözlemlendi. 1983'de VHS, ABD, Japonya ve Avrupa'da pazarın yüzde 66 ile 75'ine sahipken Betamax'ın pazar payı yüzde 23 ile 27 arasında değişiyordu. V-2000 ise yalnızca Avrupa pazarında yüzde 11 paya sahipti. Nitekim Philips ve Grundig ikilisinin yeni stratejisi uygulamaya kondu.

Yeni Bir Arena: Türkiye

Video üreticileri için yeni bir pazar açılır açılmaz hemen orada da boy göstermek adettendir. Türkiye'de, video için yeni ve ilginç pazarlardan biri. Yaklaşık bir yıldır her köşe başında bir video klübün açıldığı bir dönemi yaşıyor. Açılan yüzlerce video klüp video-teyp satışlarını hızla teşvik ediyor.

Türkiye'ye ilk girenler Avrupa'nın elektronikçileri oldu. Grundig Türkiye'deki fiyali kanalıyla Video-2000'i piyasaya sürdü. Fakat yalnız kalmadı. Kısa zamanda Türkiye'de Japon saldırısına

uğradı. Sanyo, Sony, Hitachi, Fischer peşpeşe bu bakır pazara girdiler. Bu listeye Thomson-Brand, Siemens, Akai, Blaupunkt JVC'de eklenecek ve arena'nın gladyatörleri böylece tamamlanmış olacak. Avrupa pazarından ne bir eksi ne bir fazla...

Türkiye gerek Avrupa'lı gerek Japon firmalar için eşit rekabet alanının bulunduğu bir pazar. Bu pazarda "gladyatörler" eşit koşullarda yarışıyorlar. Ancak yarışın daha başlarında Sony, Avrupa'lı ve hatta Japon rakiplerini geçmiş durumda. Bu, aynı zamanda Betamax'ın, V-2000 ve VHS'ye göre pazar payının büyüklüğü anlamına geliyor. Fakat zaman VHS'nin lehine çalışıyor. Almanya'da videoların yüzde 70'i VHS. Cümlük basında VHS lehine çıkan yazılarda bu sistemin Türk pazarındaki payını artırıcı rol oynuyor.

Video-teyp üreticisi firmalar, aşağı-yukarı bütünüyle Türk pazarına girmekle beraber aralarındaki rekabet henüz tüketiciyi sevinderecek bir düzeye ulaşmadı. Şimdilik hiçbir firma aşırı fiyat düşürmeye veya dampainge yönelmedi. Ancak aşırı rekabetin yarattığı kanışıklık ortamında tüketicinin şaşkına döneneği günler uzak gibi gözüküyor ●

VIDEO kılavuzu

İBRAHİM AKSİN (Elektronik Yüksek Mühendisi)

Hangi marka olursa olsun, videonuzu gerektiği gibi çalıştırmak, ayarlamak; araç ve bandlarınızı arızadan korumak için mutlaka okumalısınız.

Tek istekler:
P.K. 764 Sirkeci/ İstanbul

KİTAPÇILARDAN ARAYINIZ

TÜRKİYE'DE VIDEO PAZARI

VIDEO-SİNEMA- Türkiye'de elektronik sanayi nasıl gelişti? Kısaca anlatır mısınız?

ÖZTEKİN- Elektronik sanayinin 1960'lı yılların sonuna doğru, televizyon devreye girmesiyle başladığı söylenebilir. Başlangıçta siyah-beyaz televizyon salt montajken, Sanayi Bakanlığı'nın çizdiği planlarla, yerli oranı yıldan yıla arttı ve siyah-beyaz televizyonlar giderek yüzde 90 oranında Türkiye'de yapılmaya başladı.

Türkiye'de elektronik sanayinin gelişmesi, televizyon üreticisi firmaların bilgi ve deneyimlerini artırmalarıyla doğru orantılı olarak gelişti. Ayrıca elektroniğin öteki dallarındaki teknolojik gelişme de televizyon firmaları sayesinde oldu. Özellikle son iki yılda renkli televizyon çalışanları elektronik sanayinin gelişmesini sağladı. Dünya'da elektronik sanayinin, kendisini sürekli olarak yenilediği söylenebilir. Karmaşık bir teknoloji, gittikçe daha basite indirgeniyor; bu indirmelerde milyolarca, milyarlarca doları bulan araştırmaları gerektiriyor. Türkiye'de bu mümkün değil. Bizde fabrikaların araştırma-geliştirme laboratuvarları çok sınırlı. Lisans veren firmaların laboratuvarlarındaki gelişmeleri anında Türkiye'ye aktarabilirsek bu bizim başarımız olacak. Türkiye'de renkli televizyon yapımına karar Mart/82'de verildi. Haziran/82'de ilk üretimler yapıldı. Üretim yüzde 100'ü ithal malı parçalarla montaj şeklinde sağlandı. Bugün renkli TV üretimi, Bakanlığın çizdiği tablonun sonucu olarak yüzde 60 yerliye ulaştı.

VIDEO-SİNEMA- Bugün hızla yayılan video-teyp üretimi ve piyasası ile ilgili görüşleriniz?

ÖZTEKİN- Türkiye'de renkli televizyon üretimine 11 firma başladı. Video üretimi bugün tamamıyla montajda. Bütün parçalar dışardan ithal ediliyor. Bugün dünyada üç video yapım fabrikası var. Bu üç şirketin dışında kalan bütün şirketler üretimlerini bu fabrikalarda yaptırıyorlar, üzerlerine markalarını koyarlar. Bizim bu alanda ileri bir aşama göstermemiz beklenemez. Zira, videoda kıyasıya bir rekabet var. Özellikle Avrupa ve Japon firmaları arasında süren bu rekabette, firmalar her geçen gün kendilerini yeniliyorlar. Biz onların yeni teknolojilerini hemen ülkemize ak-

M. MARAL ÖZTEKİN

1940 yılında Fatsa'da doğdu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi ve İşletme İktisadi Enstitüsü mezunu. Daha önce Koç Holding, Deva Holding ve Birsan Holding'de çalışan Öztekın halen Cihan Elektronik Sanayii A.Ş.'nin Genel Müdürlüğünü yapıyor. Türk Tanıtma Vakfı Başkanlığını ve Elektronik Cihazlar Üreticileri Derneği Genel Sekreterliğini de yapıyor.

tarabilirsek başarılı oluruz.

VIDEO-SİNEMA- Uluslararası piyasalarda süren bu rekabetin Türkiye'deki firmalar üzerinde ne gibi etkileri olabilir?

ÖZTEKİN- Alman-Japon rekabeti Türkiye'deki firmalar açısından bir avantaj. Onlar rekabette daha iyi fonksiyonları olan cihaz yapmanın yanında, daha ucuz cihazlar da yapmaya yöneliyorlar. Tabii bizler bundan istifade ediyoruz. Böylece ülkemiz daha ucuz ve modern cihazların montajını yapıp, satma imkanına kavuşuyor.

VIDEO-SİNEMA- Şimdi Türkiye'de çeşitli markalarda renkli televizyon ve video üretiliyor. Renkli televizyon ihracı konusunda Türk firmalarının rekabet gücü var mı? Örneğin Türkiye'de üretilen Grundig veya Sony renkli televizyonun, ana şirketin ürettiği Grundig veya Sony televizyon karşısında dünya pazarında rekabet gücü ne kadar?

ÖZTEKİN- Biz siyah-beyaz ve renkli televizyon ihracı ettik, ediyoruz da. Bu ihracat sanıldığı gibi yalnızca Ortadoğu'ya değil, Avrupa'ya da yapılıyor. Mesela; şimdi İngiltere'ye ihracat yapıyoruz. Lisans aldığımız firmalarla yaptığımız anlaşmalar gereği bazı pazarlar bizlere

bırakılabilir. Şu anda biz, ithal ettiğimiz bir cihaza koyacağımız gümrük vergisiyle, yaptığımız üretimi ihrac edersek cihaz pahalı olur. Bunun için de devletin getirdiği teşvik tedbirleri ve gümrük vergisiz ya da geçici kabulde bedelsiz ithal imkanları var. Şimdi üretim ancak bunların değerlendirilmesi ile mümkün olabiliyor. Ama video da ihracat son derece güç. Zira bu başlı başına ihtisas isteyen bir iş. Dünyanın devleri belirli bölgelere girmek için savaşırken, Türkiye'den bir firmanın kalkıp oralara mal satması hayal olur. İç pazarda ise talep sınırlı. Kolay kolay hiçbir firma video alanında yatırım yapamaz. Milyarlar gerekir. Ama televizyon ihracatı, belirli kolaylıklar ve şartların getirilmesi halinde mümkündür. Mesela İngiltere'de kota uygulaması var. Bu kota miktarlarının içinde Türkiye'nin bir payı var. Ancak, Türkiye gerekli kalitede mal yaparsa ihracat imkanı bulabilir.

VIDEO-SİNEMA- Renkli televizyona olan talepte bir düşüş olduğu gözleniyor. Sizce bunun nedenleri neler?

ÖZTEKİN- Başlangıçta, renkli televizyon konusunda yoğun bir talep vardı. Bunun nedeni, renkli televizyon üretiminin yeni ve ilk üretimlerin tamamına yakınının Avrupa malzemenin olması ve tabii Dünya Kupası maçlarıydı. Bu nedenlerle satışlarda ilk anda bir canlılık oldu. Ancak zaman geçtikçe siyah-beyazla renkli arasındaki fiyat farkının çokluğu, TRT'nin yayınının beklenen vasıfta olmaması, renkli televizyon alımındaki hızı yavaşlattı... Mart ayında televizyon satışları düşmeye başladı. Hatta Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ayları ölü aylardı. Ancak bu yıl böyle olmayacak. Çünkü renkli televizyon yayınına geçildiğinde herkes ister istemez renkli televizyon almak isteyecektir. Bir de enflasyondaki bu bariz kıpırda devam ederse halk elindeki parayı aslında o anda ihtiyacı olmayan, ilderde edineceği ihtiyaçlarına çevirecektir.

VIDEO-SİNEMA- Renkli televizyon ve videoya olan talep artışı siyah-beyaz televizyona olan talepte bir düşüşe yol açar mı?

ÖZTEKİN- Hayır. Dünya'nın hangi ülkesinde olursa olsun, renkli televizyon ve siyah-beyaz televizyonun satış oranları belli ölçülerde devam eder. Bugün, siyah-beyaz televizyon Dünya'nın en ileri ülkesinde bile yapılıp, satılıyor.

VIDEO-SİNEMA- Büyük finansman ve ileri teknoloji gerektiren elektronik sanayinin alanına, yabancı sermaye aracılığıyla girmek mümkün mü?

ÖZTEKİN- Devletin getirdiği ve getireceği özendirici teşvik çerçevesinde, gayet tabii yabancı sermaye ile bu tip yatırımlara girilebilir. Ülkemiz yabancı sermaye için giderek daha fazla cazip hale geliyor.

“BROOKE SHIELDS AND CO.”

Son günlerde video klüplerin listelerine giren filmler arasında Brooke Shields'inkiler de var. Shields'in son filmi “Sahra” geride bıraktığımız günlerde sinemalarda da gösterildi. Bu filmin ardından kendini “iş kadınlığı”na veren genç yıldız. “Brooke Shields and Co” adlı bir şirket kurdu. Shields'in “işi”, kadın iç çamaşırları üreticiliği. Amerikan sinemasının bu genç sanatçısı, şirketinin ürünlerini bizzat teşhir ediyor.

Shields Mayıs'ın 31'inde 18 yaşına basacak. Amerikan sinemasının genç kızları arasında rakipsiz bir koluma sahip olan genç yıldızın, Türkiye'de ilgi gören kasetlerinin başında “Mavi Göl” ve “Sahra” geliyor.

Çariçe Katherina Baltacı Mehmet Paşa'ya O gece Tarih ve Toplum okumuştun...

Nisan sayısı:

Çeşitli Alfabelerle Türkçe Yazılar: Ermeni Alfabesiyle Türkçe
Prof. Dr. Talât Tekin

II. Murad'ın Tahtı Terkedişi ve Yeniden Cülusu
Frans Babinger

Paralarla Tarih (2): II. Murad Dönemi Sikkeleri
Cüneyt Ölçer

Luther: Tutucu mu Devrimci mi?
Michael Mullett

Alafranga Dedikleri
Cevdet Kudret

Türk Karikatürünün Babası: Cemil Cem
Taha Toros

Harita: XVI. Yüzyıl Başında Osmanlı İmparatorluğu
Osmanlı Basınında Yüz Yıl Önce Bu Ay: Tarık'ten Seçmeler
Dr. Uygur Kocabaşoğlu

Müftü Bahai Efendi, Bektaş Ağa ve İngiliz Elçisi: 1649-1651
Prof. Dr. Tamer Timur

Osmanlı Toplum Yaşayışıyla İlgili Belgeler- Bilgiler: Kadın (2)
Türkçülüğün Tarihinden:

Enver Celâlettin Paşa'nın Edebiyat-ı Umumiyye Mecmuası Yazıları (4)
Gnomon ve Güneş Saati (1): Masa Gnomonları

Dr. Yük. Müh. A. Necati Akgür

Kitabiyat:

1599'da Kahire'de Günlük Yaşam/ **Orhan Şaik Gökyay**

Dieter Forte'nin Tarih Anlayışı/ **Halil Berktaş**

Bir İntihal Daha!/ **Prof. Dr. Nejat Göyünç**

Osmanlı İmparatorluğu ve Fransız Emperyalizmi/ **Serhan Ada**

Geçmiş Şölenler (2): Sultan Vahideddin'in Bir Öğle Yemeği

F. Muhtar Katırcıoğlu

tarih
toplum

Evin İçi Sinema

Umur BUGAY

Bizim adam aklını videoyla bozdu kardeş. Eksik olma. Kırdık, sardık, taksite bağlandık sonunda biz de bi tane aldık o meretten. Hay, almaz olaydık da ellerimiz kırılıydı. Gözümüz başka bi şey görmüyor. Tövbeler olsun. Sabah kalkıyoruz, "Günaydın" yok. "Bugün videoda ne var anne?" Artık ders, mers, hakgetire. Adam akşam eve bir geliyor, ayakkabılarını fırlattığı gibi doğru videonun başına... Dur bi nefes al be, n'oluyorsun? Selam yok. "Ne pişirdin" demek yok.

— Hanedan'ın kırkbeşincisini aldın mı hanım?

Valla, almasam üstüme yürüyecek. Çocukları da kendine benzetti. Oğlana çizgi film ahyoruz, beğenmiyor. Beyefendi, "savaşlısından" istemiş. "film dediğin kavgalı, maceralı olmalıymış." Kız desen, akli bi karış havada. "Santimantal"dan hoşlanıyor. "Aşk filmi olacak. Müzikal" Hanımefendi bi gün Brooke Shields oluyor, bi gün Valerie Kaprisky... Gecede en azından altı film seyretmeden yatmıyor gözü körolasicalar. Bıktım anam. Nedir bu? Sıtma tutmuş... Evin içi sinemaya döndü. Masa başında, şöyle hepberaber yemek yemeye hasret kaldık. Tabağımı alan televizyonun başına çöküyor. Babalarının aş-

cısı var burada sanki. Kızın elinde uzaktan kumanda aleti, "Çıırt" al başa. "Çıırt... Aman orasını bi daha görelim" Çiçe bile kalkmıyorlar, kaçıracaklar diye.

— N'oldu, n'oldu?.. Kaçırdım, ne dedi? Kız şunu başa al. Oğlum şunun rengini ayarla acık... Sesini aç, sesini! Kayıt kötü...

— Amaaan, susun da anlıyalım ne olduğunu...

Eskiden oturur başbaşa alacağımızı, vereceğimizi falan konuşurduk. Şimdi nerdee? Tak Kemal Sunal'ı, çıkar Metin'le Zeki'yi. "Ay, burası çok komik... Anne valla altıma kaçırırım, gülmekten..." Bizimki arasına yüzüme bakıp, "Sen de hiç gülmüyorsun hanım" diyor. Zorla değil ya, gülemiyorum işte. Oğlanın çenesi tutuldu geçenlerde, Kemal'in taklidini yapayım derken. Anam, o adamda da ne ağız varmış öyle maşallah. İceriden yay mı takıyorlar acaba? Başka türlü o kadar açılmaz. Şu artistlik de güç iş valla... Milleti güldürmek için ne kılıklara giriyorlar. Geçenlerde Türkan'ın bi filmi gördük, içim sızladı. Kötü yola düşmüş... Hiç böyle değildi. O öpüşmeyen kadın bi soyunup dökünüyor ki, bi öpüşüyor görme. Kırkından sonra açılıp, saçıldı. Bazen şöyle

bi düşünüyorum da milyon yağdırsalar çıkıp öpüşmemem öyle elelemin herifiyle herkesin karşısında. E, tabii bunlarınki sanat icabı anam. Anlıyoruz artık o kadarlık.

Bak Adnan'a ne oldu? filmciler peşinden koşuyorlarmış şimdi. Bizimki de ona taktı bugünlerde. Oğlan kasete çekmiş, "Üç İstanbul"u her akşam seyrediyoruz. Aman artık görme bizimkini. Kendini Adnan'a mı benzetiyor, nedir? "Vay efendim, nasıl öyle merdivenlerden düşer de ölürmüştü?.. Aslan gibi adam... Bu dünya Adnan'a kalmamış, gerisi boş"muş... Diyorum ya sana aklını bozdu adam videoyla.

— Sar şunu kızım, bi daha görelim...

Çekiyor kafayı, ağzına gelen söylüyor o Belkis'a.

— Tüh, pis karı. Adama bu yapılır mı? Bulduğun da bi şeye benzese... Sözde prens olacak. Prens dediğin asil olur be. Bu esrarkeş, serserinin teki... aaah, Adnan ah...

İçip, içip ağlıyor. Bazen burama geliyor. "Ayol" diyorum, "bu roman. Olmuş bi şey değil ki... Kendini boş yere ne paralıyorsun?" Hepimiz bu video yüzünden bi tuhaf olduk anam. Bakıp, bakıp ağlıyoruz. Valla, çamaşır yıkarken gözlerimiz doluyor. Ferdi'nin bi filmi geliyor aklıma, hadiii tutabilirsen tut kendini. Adam gençcik karısını duvayıyla gömüyor. Kadını hamileyken vuruyorlar. Fukara can çekişirken cıyak cıyak erken doğum yapıyor mu sana? Ferdi de o üç günlük mavruyu bağrına basıp ağta başlıyor ya? Gel de ağlama. Buna can mı dayanır? Eve bu video girdiğinden beri şaşırık pusulayı. "Oğlum, git bakkaldan bi ekme al" desem, çocuk başlıyor ağlamaya. "Biraz yorgun görünüyorsun" desem, kocam başlıyor.

— Yorgundur her zaman şu gariban kocan... Sus, beni ağlatma.. Felek vurmuş zaten, bir de sen vurma...

Evden dışarıya çıkamaz olduk. "Bu akşam bi yere gidelim" desem kıyameti kopanıyor. Hoş, bi yere gitsek başka şey konuşulmuyor ya.

— Siz Hanedan'ın kaçınıncıdasınız?

— Ohoo, biz yetmiş dördü tamamladık da yeniden başa döndük. Evde çocuk büyütüyoruz anam. Olmuyor ki. Bi film ahyoruz, içinden neler çıkıyor. Hiç kesintisiz. Alırken de soruyoruz, "Çocuklar seyredebilir di mi? İçinde korku, seks falan olmasın." Eve gelince, aaa, bir de bakıyoruz herkes birbirinin üstünde. Tövbeler olsun. O onun karısına, bu bunun kocasına. "Aman kızım, kapat şunu! Dur!" demeye kalmadan göreceklarını görüyorlar. Ne yapacağımızı şaşırık anam. Bu video bizi aptala çevirdi.

KÖK FİLM
TUNCEL

AYDEMİR AKBAŞ

Lodos Zühtü

NEŞE
AKŞOY
AYŞEN
GRUDA
ERDİNÇ
AKBAŞ

Yöneten
ÜMİT ERFEKAN

MURAT YERLİNGİL ALI İNÖL TAYFİK KARAGÖZ MÜHÜR ERGİNER KEMAL BİLİR

Yapımcı: KÖK FİLM - İstanbul - 1968

Evin hanımı sunar...

"Oralet elbet!" diyen ev hanımları ieeğin iyisini, güzeline sunar.

Oralet, evde hazırlayabileceğiniz, portakal zlu tek içecek.

Oralet C vitaminli. Bir bardağı bir günlük C vitamini ihtiyaını karşılar.

Oralet'in sıcacđı güzel, soğuğu güzel.

Büyüklerin sevdiği Oralet! Küçüklerin sevdiği Oralet!

İNDEKS

Oralet'in ev hanımlarına armağanı :

ORALET TARİFLER KİTABI

Oralet'le yapabileceğiniz, tatlı, kek, kokteyl... tariflerinin yer aldığı bu kitaba ücretsiz sahip olmak için bu kuponu doldurup en geç 31 Mayıs 1984 tarihine kadar

P.K. 46 Teşvikiye-İstanbul
adresine postalamanız yeterlidir.

Adım :

Soyadım :

Adresim :

VIDEO/ÇOCUK

Videoyu olan çocuklu ailelerin ortak bir derdi var: Çocuklarını izlememele-ri gereken filmlerden uzak tutmak. Kuşkusuz, akla gelen ilk çözüm yollarından biri, çocuklara ayrı olanaklar yaratmak. Onların görebilecekleri filmler için aile bütçesinden ayrı bir fon ayırmak. Tabii çocuklarla birlikte izlenebilecek filmlerin dışında.

Bu sorunu halletmeye çalışırken karşılaşılan en önemli engel, video kliblerinin arşivlerindeki binlerce kasetten çok azının çocuklar için olması.

Çocuk filmlerinin büyük bir alıcılığı bulunduğu gözönüne alınınca, kliblerinin çocuk filmleri açısından neden bu kadar yoksul olduğunu anlamak zor.

Video kliblerinde bulunan çocuk filmlerinden ya da çocukların da izleyebileceği bilim-kurgu türü yapımlardan oluşan aşağıdaki liste İstanbul ve Ankara'daki video kliblerinden bazı-larının arşivlerinden oluşturuldu.

Çizgi Filmler

- * Tom and Jerry
- * Asterix
- * Red Kit
- * Snoopy
- * Pinokyo
- * Robinson Kruzo
- * Küçük Prenses
- * Ağaçkakan
- * Tılsımlı Kaplumbağa
- * Kalkyruuk

- * The Wonderful World of Disney Cartoons
- * Disneyland's 25'th Anniversary (Disneyland'ın 25. yıldönümü)
- * Mr. Merlin/Flintstones
- * Buggs Bunny

Kukla

- * Dark Crystal
- * The Muppets Go to the Movies (Muppet'lar Sinemaya Gidiyor)

Fantastik/Bilimkurgu

- * Superman III
- * Star Wars (Yıldız Savaşları)
- * E.T.
- * Blackhole (Kara Delik)
- * Return of the Jedi (Jedi'nin Dönüşü)

Ayrıca John Huston'un müzikali "Annie", tüm Chaplin filmleri, Peter Brook'un "Lord of Flies" (Sineklerin Tanrısı), John Badham'ın "Wargames"i ve tarihsel fantastik yapıım "Clash of the Titans" da büyüklerle birlikte çocukların izleyebileceği yapıımlar.

Çocuklara ve büyüklere seslenen bir başka film de "Tron". Bu yapıım günümüz teknolojisinin sinemaya kazandırdığı olanakların somut bir ürünü. Steven Lisberger tarafından yazılıp yönetilen filmde, elektronik oyun dünyası ilk kez bu denli etkin bir biçimde konulu film alanına giriyor. Film için dört ayrı özel efekt stüdyosu çalışmış. Filmin kahramanları gerçek oyuncular, ama bu görüntülerin kompiütelerde yaratılan elektronik çevre içinde gerçekliğine inanılması oldukça güç. Işık ve hareket öğesini ustaca değerlendiren film, fantastik sinemaya yeni bir boyut getiriyor. Özellikle, elektronik oyunlara ilgi duyan çocuk ve gençlerin kaçırma-maları gereken bir yapıım.

Isabelle Adjani

Son yıllarda Fransız sinemasında genç yıldızların etkinliği giderek artıyor. **Catherine Deneuve**, **Alain Delon** gibi yıldızlar parlaklığını yitirmeye başladılar. Yerlerini alan genç kuşak oyuncular arasında iki genç kadın öne çıkıyor. İkisinin de adı Isabelle. Sinema Günleri '84'de iki filmi izleyeceğimiz **Isabelle Huppert** gibi başa güreşen bir başka oyuncu da **Isabelle Adjani**. 1984 Cesar'larından En İyi Kadın Oyuncu ödülünü alan **Adjani**, geçen yıllardaki başarılarına bir yenisini eklemiş oldu böylelikle. 1982'de iki filmle (**James Ivory**'nin "*Quartet*" ve **Andrzej Zulawski**'nin "*Possession*" filmleri) katıldığı Cannes Film Şenliği'nden En İyi Kadın Oyuncu ödülü ile dönen **Adjani**, bu şenlikten hemen birkaç ay sonra da "*Possession*" filmiyle ilk César ödülünü kazanmıştı.

Sanatçı, bundan sonra **Jean-Paul Rappeneau**'nun "*Tout feu, tout flamme*" adlı filmde oynadı. Bu filmin getirdiği büyük gişe başarısının ardından **Carlos Saura**'nın "*Antonieta*"sında oynayan yıldız bu filmde beklenen ba-

şarısı gösteremedi. Ama son iki filmi ile günümüz Avrupa sinemasının en usta oyuncularından biri olduğunu kanıtlayıverdi. Bu filmlerden biri, **Jean Becker**'in "*L'été Meurtrier*" (Öldürücü Yaz), diğeri ise **Claude Miller**'in "*Mortelle Randonnée*"si (Korkunç Gezinti).

Adjani, "*L'été Meurtrier*," ile katıldığı son Cannes Şenliği'nden En İyi Kadın Oyuncu ödülü ile dönemedi. Ama aynı filmle Cesar'84 ödülünü kazandı.

"*The Driver*" ve "*Barocco*" filmleri ile ülkemiz sinemaseverlerinin karşısına gelen **Isabelle Adjani**, son günlerde ülkemizde filmleriyle yeniden büyük ilgi görüyor. "*Possession*", "*Tout feu, tout flamme*", "*L'été Meurtrier*", "*Mortelle Randonnée*" video kulüplerinde en çok aranılan filmler arasında.

Adjani, son iki filmde, iki ilginç kadın rolünü büyük bir başarıyla canlandırıyor. "*Mortelle Randonnée*"de sürekli olarak özel bir dedektifin koruduğu, insan öldürmeye doymayan etkileyici bir katil rolünde. Bir sevgiliden ötekine, bir suçtan bir başkasına ve

"Mortelle Randonnée'nin çekimi sırasında Claude'le (Miller) çok iyi anlaştım. Harika bir insan. Tüm vaktini oyunculara ayırdığı söylenebilir. Sette herkesin sorumluluğunu çok iyi ayırıyor ve insanlara güvenmesini biliyor. Çekim sırasında çıkan aksiliklerden kesinlikle etkilenmiyor. Sade hareketlerden hoşlanıyor. Bizlerle çok ilgili ve çok dikkatli... Sahnedekilerin gelişmesini, sıradan bir deyimle, bir bakışa canlılık vermeyi başarıyor. "Mortelle Randonnée"nin ilk kopyalarını seyrederken çok şey öğrendim. Çok, çok. Sadece "Possession" gibi biraz "kamikaze" filmlerin çekimi sırasında ilk kopyaları seyredirim. "Mortelle Randonnée"de ilk kopyaların seyredilmesi çok zevkliydi. Yönetmenin yanında olmayı, onunla gevezelik etmeyi, şakalaşmayı seviyorum. Bazı filmlerin ilk kopyalarının seyredilmesi sırasında sette varolan gerilimden hiç hoşlanmam. Keyifsiz, bir köşeye sıkışmış, özellikle yönetmenin karşısında tek kelime etmeyen oyuncular, sıkıntılı bir hava vs... Bu filmde her şey çok iyiydi. Miller ve Serrault'la birlikte olmak bizleri alabildiğine rahatlatıyordu. Sonunda, film tamamlandı

Üstte: Mortelle Randonnée
Altta: L'Été Meurtrière

bir şehirden diğerine koşarken kimliğini ve 'kişiliğini' değiştirmeyi ihmal etmiyor. "La Meilleure Façon du Marcher" (Yürümenin En İyi Biçimi), "Dites lui que je l'aime" (Ona Sevdiğimi Söyle), "Garde à vue" (Gözaltı) filmlerinin yönetmeni Claude Miller'in çevirdiği "Mortelle Randonnée"de, Adjani bazen duygusuz bazen duygulu gizemli bir kişiliği canlandırıyor.

"L'été Meurtrier"de ise "Mortelle Randonnée"de olduğu gibi zıtlıklar ve uyum içiçe geçmiş; ancak bu filmde karşımızda bambaşka bir Adjani buluyoruz. Adeta Ava Gardner, Marilyn Monroe ve Isabelle Adjani'nin ideal bileşimi: Gerçek bir seks sembolü, zararlı olabilecek kadar tahrik edici bir kadın, intikam almak isteyen ateşli bir köylü kızı. Tek silahı ise poposu. İsteddiği gibi kıvırtabilen, çiftliğin avlusunda çıplak gezerek ailesini kızdırmaktan zevk alan, süslenen, kaba ve teşhirciliğe varacak denli açık saçık giyimiyile köydeki insanları çıldırtan bir kız bu. Kısacası, Adjani'nin "L'été Meurtrier" filminde, Brigitte Bardot'dan bu yana Fransız sahnelerinde görülen en vahşi ve erotik kadın oyuncu olduğu kolaylıkla söylenebilir.

Bunlar, bizim Adjani'yle ilgili düşüncelerimiz. Onun, yönetmenleri ve filmleriyle ilgili düşünceleri ise şöyle:

zaman gülünecek şeyler azalıyor, değil mi?

Şimdi, kendi kendime düşünüyorum da, hiç gerekmediği halde mutsuz olmanın bir anlamı yokmuş. Hele de insanların birbirini sevdiği, sevecen bir ortamda çalışıyorsanız... Sevecenliğin bu denli önemli olabileceğini doğrusu düşünmemiştim."

Jean Becker "L'ete Meurtrier"yi bana üç yıl önce teklif etmişti. Ve ben reddetmişim, çünkü cesaretim yoktu. Hayır dediğim zamanlar, rolü kendime uygun görmediğim zamanlardır. "L'ete Meurtrier"deki karakter, 20 yaşında inanılmaz derecede kibirli, tüm çılgınlıklarına ve zaman zaman çekilmezliğine karşın affedilebilir ve sempatik görünen zorunda olan bir kız. Bazı açılardan dayanılamayacak biri.

Senaryoda öylesine çılgın sahneler, öyle tuhaf şeyler vardı ki o zamana kadar böylesini hiç oynamamıştım. Üstelik bu genç kızın tuhaf bir gülünçlüğü vardı. Benim stilim değildi. Tüm bunlar tek bir film, tek bir rol için çok fazla idi. "Antonieta"nın çekimi için, Meksika'ya gitmeden önce **Jean Becker** tekrar ısrar etmeye başlamıştı. Ben de ona bir mektup yazdım: "Hayır, hayır ben değilim, ben Elle değilim!" (Filmdeki genç kızın adı Elle) Ama —belki de bir içgüdü ile ya da değil— giderken senaryoyu yanıma almıştım. Meksika'da "Antonieta"nın çekimi sırasında öyle sıkıntılı ve marazi bir hava vardı ki bol bol okuma fırsatı buldum. Ve "L'ete Meurtrier"yi yeniden okudum. Birden bağırılmaya başladım. "Aman tanrım! Ben deliyim!. Bu benim hikayem! -Bunu daha önce anlayamamıştım- Olamaz! Bu Ben'im. Evet her şey yeniden başlayabilirdi: **Jean Becker**, **Sebastien Japrisot** (senarist yardımcı) ve **Christine Beytout** (Prodüktör) çok mutluydu.

Bu olay ilk kez başıma gelmiyordu. "Possession" da da böyle olmuştu. Bazı filmler beni son ana kadar kaygılandırır ve bir gün gerçeği kabul ederim. Uzun, çok uzun bir kış uykusundan sonra. Bu oldukça tuhaf...

Türkiye'de
yeni başlayan
video oyunları
ABD'de
ölüm döşeğinde

VIDEO OYUNLARI ALTIN ÇAĞINI GERİDE BIRAKIYOR

Bir yıl öncesine kadar, çocukların oyun saatlerine dünya ötesi bir egemenlik kurmuş gibi gözükten elektronik kırkayaklar, uzay istilacıları, gulyabaniler, Pac-man'lar birbirlerini harcamaya başladılar bile.

Geçen sene video oyunu yapımcılığına hücum eden yatırımcıların, kâr umutları suya düşünce bu alandan çekilmek zorunda kaldılar. Bir zamanlar, çocukların gezegenlere ateş etmekten, tankları havaya uçurmaktan vazgeçemeyecekleri sanılıyordu, oysa şimdi Saylonlular'dan bıkan Avrupa'lı çocuklar tekrar ev tipi bilgisayarlarla ve elektronik olmayan geleneksel oyuncaklara yöncüldiler.

Beş sene önce güçbela ayakta duran, geçen sene ise yükselişinin durmayacağı düşünülen video oyunları böylece büyük bir sarsıntı geçirmiş oldu. Uzmanlara göre video oyunu üreticileri geçen yıl yüz-milyonlarca dolara varan bir zararla kapatmış oldular. Geçtiğimiz aylarda yapılan açıklamaya göre Warner Communications grubuna bağlı Atari şirketi 1983'ün üç aylık dönemini 180 milyon dolarla zararla kapattı.

Alıcı bekleyen bir yığın video oyunu stokuna sahip olan bayiler, 1983'ü, fiyatları düşürüp 'mutlu' bir Noel için dua ederek geride bıraktılar. Bu arada

Washington Post gazetesinin bir raporuna göre, ülke içindeki kıyasıya rekabet, Amerikalı video oyunu ve kartuş üreticilerini dış pazarlara açılmaya itiyor.

yüzlerce video salonu makinelerin fişlerini çekti ve kepenlerini indirdi.

New York'ta video oyunları üreten Corwn Vending şirketinin başkanı Steve Hochman görüşlerini "Gül soldu artık, benim tanıdığım bütün işletmeciler gelirin yüzde otuz-kırk düştüğünü söylüyorlar. Bu da ya sıfır kâr ya da zarar demektir" şeklinde açıkladı.

ABD'de yaklaşık onbeş milyon oyun aleti TV'lere monte edilmiş durumda. Bir anda bu aletlerden vazgeçileceğini düşünmek yanlış olur.

Bütün söylenenlere karşılık Video Oyunları dergisinin yönetmeni Roger Sharper şöyle bir değerlendirmede bulunuyor: "Video oyunlarının öldüğünü, pazarın sadece bilgisayarlara kaldığını öne sürmek bence büyük bir yanılı. Şimdi durum traş makinesi endüstrisinin olduğu gibi. Makineler satıldı, bütün

yapılması gereken müşterilerin doğru traş bıçağını almalarını sağlamak. Pazarın cazibesi mazide kalmış değil."

Video oyunlarının yaygınlaşması ve çocukların televizyon başına oturarak hayali savaflara katılmalarını sağlıksız bir olay olarak değerlendiren büyükler epeydir tedirginler. Bu tedirginlik boş yere de olabilir. Birçok çocuk, her zamanki maymun istahlarıyla video oyunlarından çabucak sıkıldılar. Bu duyguyu New Jersey'den 12 yaşındaki Chris Foody şöyle dile getiriyor: "Bir süre önce 'Pac-man' gibi oyunlardan çok hoşlanıyordum. Şimdi bu oyunlar sıkıyaya başladı. Hepsi aynı. İstilacıları öldürüyorsun; hepsi bu. Sıkıcı."

Video oyunları endüstrisinin çöküşünün çabuk olduğu kolaylıkla söylenebilir. Daha bir yıl önce en büyük video oyunları üreticisi firma olan Atari'nin Yönetim Kurulu Başkanı R. Kassar, video oyunlarının varolan evlerin en azından yarısında yer alana kadar piyasanın doyma noktasına ulaşmayacağını tahmin ediyordu. Geçen Haziran'da Mr. Kassar şirketi zor durumda olması nedeniyle görevinden ayrılmak zorunda kaldı. Video oyunları üreticilerinin zararları da çok büyük oldu. Atari 1983'te 536 milyon dolar zarar etti. Mattel Grubu'nun elektronik bölümü 1983 Ekimi'ne kadar 201 milyon dolar açık veriyordu. Bir zamanlar oyun kartuşlarının en büyük üreticilerinden Imagic, 170 işçisinden 40'ını işten çıkardı, fazla mallarını satmaya çalışıyor.

Piyasadaki kaos, esas olarak gerçek dışı beklentilerden kaynaklanıyor. Kendilerine bu kârlı alanda yer açma mü-

cadelesine giren 100'den fazla şirket, çoğu ötekilerin ucuz taklitlerinden başka bir şey olmayan niteliksiz oyunlar geliştirdiler. Buna karşılık Goldman Sachs'ın uzmanlarından Richard Simon: "Geçen sene talep yüzde yüzdü. Oysa piyasaya sürülen araç yüzde yetmiş beş oldu."

Birçok araştırmaya göre, oyun makinelerinden ev tipi bilgisayarlara yeni bir yönelim var. Böylece aile hem kendi bütçesini hazırlayabiliyor hem de "dış dünya" ile ilişkisini sürdürebiliyor. Sanford Bernstein Co uzmanlarından Christopher D. Kirby tüm bu olup biteni şöyle özetliyor: "Bence video oyunlarının yarattığı toplumsal heves bilgisayar yüzünden söndü; video oyunlarını video eğlencesinin ilk kuşağı olarak algılamak gerek."

Çeviren: Mahmut BOYNUDELİK

VİDEAEROBİK

Foto: Kürşat İstanbullu

Geçen yılın ortalarında **Jane Fonda** vücudunun güzel kalmasını ve sağlığını aerobik yapmasına borçlu olduğunu açıkladı. "Mucidin" bu açıklamasından kısa bir süre sonra aerobik adeta bir akım halini aldı. ABD'de ve Avrupa'da aerobik salonları açıldı veya jimnastik salonları aerobiki 'repertuvarlarına' aldılar. Uzun ve yorucu zayıflama reçetelerinden bıkmış olanlar, vücut güzelliğini korumak isteyenler, sağlıklı olacaklarını düşünenler ve biraz da meraklılar aerobik yapmaya koştular.

Türkiye'de bu akımın dışında kalmadı. Jimnastik salonları "halter, kültür-fizik, karate, judo yapılır" yazılı tabelalarına bir de aerobiki eklediler. Gençler ve "Genç Yaşayanlar" için Vakko-Gym'dan sonra ikinci bir merkez olacağı açıklanan Vakko-Gym bir uzay laboratuvarı görünümündeki salonlarında "Genç kalmanın" ve "Genç yaşamının" sırrı olarak aerobikle açılışını yaptı. Bu salonlarda bir 'uzaylılar dansı' görünümü taşıyan aerobik, kısa zamanda ilginç spor meraklılarını topladı.

Hemen her alana el atan video klüpler de bu alanı boş bırakmamakta kararlı. Artık, video klüplerden alınabilecek aerobik filmleriyle aerobikmanlar vücutla-

rını evlerinde güzelleştirebilecek, sağlıklarını kazanabilecekler, dahası **Jane Fonda** gibi olabilecekler.

Artık jimnastik salonlarına gitmek gerekmiyor. Üstelik aerobik yapacağınız saati de siz seçiyorsunuz. Videoaerobik alt kattaki komşunuzla bazı sorunlar çıkarabilir. Eğer komşunuzu da videoaerobik yapmaya ikna ederseniz bu sorun kendiliğinden çözülür.

Fakat bu yeni sorunların ortaya çıkmasını önlemez. İster Vakko-Gym'in deneyimli aerobikçilerinin denetiminde, isterseniz evinizde kendi kendinize yapın, aerobik bazı sorunlar yaratıyor. Aerobik yavaş bir ritimle başlayan ve hemen hızlanan bir müzik eşliğinde yapılan kültür-fizik hareketlerinden oluşuyor. Kısa zamanda hızlanan bu hareketler, kas gerilimlerine yol açıyor. Ayrıca sürekli tekrarlanmaları nedeniyle de vücudun belirli bölgelerindeki kasları geliştiriyor.

Bu nedenle Avrupa'da aerobik günün en çok tartışılan konulardan biri. Türkiye'de de yakın zamanda -ürünlerini vermeye başlar başlamaz- tartışılmaya başlanması beklenen aerobik, bakalım yerini neye bırakacak.

TÜRK VE DÜNYA VIDEO KLÜPLERİNDE İLGİ GÖREN KASETLER

İstanbul

1. Gorky Park
2. Princesse Daisy
3. The Man, The Woman and The Child
4. Thorn Birds
5. Remembrance of Love
6. Prisoner Without a Name, Cell Without a Number
7. The Last Tycoon
8. Another Time, Another Place
9. Flashdance
10. Mortelle Randonnée

Ankara

1. Happy Birthday to Me
2. Shoot the Moon
3. 10 to Midnight
4. Brannigan
5. Bloodline
6. E. T.
7. First Blood
8. Murphy's War
9. The Good, the Bad and the Ugly
10. Nighthawks

Paris

1. Rocky III
2. Yıldız Savaşları
3. New York 1997
4. Le Marginal
5. Class 1984
6. Firefox
7. Banzi
8. La Boum 2
9. Alien
10. Rüzgar Gibi Geçti

Londra

1. Raiders of the Lost Ark
2. Flashdance
3. Octopussy
4. Halloween III
5. 48 Hours
6. The Entity
7. 1941
8. The Verdict
9. Young Doctors in Love
10. Porky's

SÜPER İNCE
SÜPER ZARIF
SÜPER SAGIAM

SAKS'IN YENİ ÜRÜNÜ

Superlüks 1700

saks

Türk Bankacılığında tam elektronik çağ başladı!

“Tele-İşlem”de tüm işlemler

Bir saniye!

Tele-İşlem'in Türkiye'deki öncüsü
Yapı Kredi, şubeler ve şehirlerarası
elektronik iletişimi başlattı!

Şimdi elektronik iletişimle
birbirine bağlanan İstanbul ve
Ankara'daki Yapı Kredi'ler arasında

tüm işlemler bir saniye!
Provizyon bir saniye!
Çek tahsili bir saniye!
Para çekmek, yatırmak bir saniye!
Havale bir saniye!
Çağ açıldı, zaman sizin artık!..

Yapı Kredi'li olmak büyük kazançtır.

YAPI KREDİ

“hizmette sınır yoktur”

